

**Rudolf
STEINER**

**Az egyes
népszellemelek
missziója**

GENIUS

Rudolf STEINER

Az egyes népszellemelek missziója

GENIUS

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó

Első előadás, Krísztiánia (Oslo), 1910. június 7.....12

Angyal, arkangyal és korszellem. Hatásuk az emberiség fejlődésére.

A népszellem szerepe egy nép fejlődésében. A népszellem reális lény. Az ember lényének részei. Az angyalok, arkangyalok (népszellemek) és archék (korszellemek) fejlődése a korábbi Föld-korszakok (Hold, Nap, Szaturnusz) során, ember-fokozatuk átélése és hatásuk az emberiség fejlődésére. A vándormadarak. Népszellem és antropozófia. A régi kultúrkorszakok ismétlése magasabb fokon.

Második előadás, 1910. június 8.....28

Szabályosan és rendellenesen fejlődött arkangyal és korszellem. A nyelv és a gondolkodás szellemei.

A Föld éter-aurája a különböző föld-területeken. A népvándorlások. A népszellem hatása a temperamentumokra. Szabályosan és rendellenesen fejlődött arkangyalok és korszellemek. A nyelvek kialakulása. A korszellemek szerepe az úttörő felfedezésekben. A "gondolat szellemei" határozzák meg egy kor gondolkodásmódjának irányát. Az együttes hatások különbözősége az egyes népeknél. Harmonikus összhang az óindiai kultúrában. A szanszkrit nyelv ereje. Észak-Amerika és Svájc sajátosságai.

Harmadik előadás, 1910. június 10.....42

A népszellem belső élete. A fajok kialakulása.

Az emberi lelki erők. A népszellemek belső élete: átéljük az emberi én-t és az ember lelki auráját, annak gazdag vagy szegényes tartalmát. A kultúrák felemelkedése és hanyatlása. Az angyal, mint közvetítő a népszellem és az egyes ember között. Az egyes embert az angyal ösztönzi, hogy népének feladataiban résztvehessen. A német nép szétforgácsolódása kisebb népekre az évszázadok folyamán, az individualitás kialakulása. A hollandok és portugálok leválása a német, illetve a spanyol néptörzsről. A fajok kialakulása.

Negyedik előadás, 1910. június 10.....57
Fajfejlődés és kultúrfejlődés.

A korai én-tudat az ember életének első harmadában. Az élet utolsó harmada: az élet- és lelkierők csökkenése. A faji jelleg kezdetben a föld-területtől függ, később a leszármazástól. A fekete, barna, sárga, fehér és vörös faj és az ember érett, illetve előregedett korszaka. A fajok megszűnnek a későbbi korokban. A kultúra produktív erőinek elhalása nyugaton. A közép-európai területnek tudnia kell, hogy mire képes. A népi jelleg a faj és az individualitás között.

Ötödik előadás, 1910 június 11.....72
A hierarchiák megnyilvánulása a természeti elemekben. A Szaturnusz-, Nap-, Hold- és Föld-állapot missziója.

A három hierarchia. Az angyalok, arkangyalok és korszellemelek közvetlenül az ember felett állnak, a formaszellemelek, a mozgászellemelek és a bölcsesség szellemei a középső hierarchia, a trónok, kerubok és szeráfok a legfelső hierarchikus rend. Tevékenységük a Föld és az ember fejlődésében. Megnyilvánulásuk a természeti elemekben, a föld felszínének kialakításában, a vízben, a levegőben és a hőben, valamint a történelemben. Missziójuk a régi Föld-korszakokban. A fizikai, az éter- és az asztráltest megteremtése és az ember gondolkodó, érző és akarati erőinek létrehozása. A Föld missziója: harmónia a szeretet útján. Az elemi lények.

Hatodik előadás, 1910. június 12. reggel.....87
Az öt fő-faj az emberiségben.

A szabályos és szabálytalan formaszellemelek együttműködnek, hogy kialakuljon a fajok szerint megosztott emberiség. A hat szabályos formaszellem működésének színtere a Nap, a hetediké, Jahvéé, a Hold. A szabálytalan formaszellemelek (faj-szellemelek) központja az öt másik bolygó. A Merkúr az etióp, a Vénusz a maláji, a Mars a mongol, a Jupiter a kaukázusi és a Szaturnusz az indián fajra hat. A faj-szellemelek hatása a mirigyrendszerre, az idegrendszerre és a vérré. A semita faj sajátosságai. A görögök: Zeusz népe. Buddha, Zarathustra és Skythianos. Az indiánok és a Nagy Szellem.

Hetedik előadás, 1910. június 12. este.....100

A népszellemek felemelkedése korszellemekké. Monoteizmus és pluralizmus. Exoterikus és ezoterikus kereszténység.

A népszellemek felemelkedése korszellemekké és formaszellemekké. Az óindiai nép népszelleme az indiai kultúra korszelleme és az egész Atlantisz utáni fejlődés vezetője. A perzsa és az egyiptomi népszellem korszellemként vezeti ezeket a kultúrákat és később formaszellemmé emelkedik. A zsidó népszellem inspirátora Jahve. Monoteizmus, monizmus és zsidóság. Az indiai pluralizmus és Európa. A Krisztus-esemény. A görög korszellem az exoterikus kereszténység vezető szelleme lesz, a kelta népszellem pedig az ezoterikus kereszténységé. A római korszellem és az exoterikus kereszténység szelleme az európai korszellemek nevelője lesz. A francia nép a római, a kelta és a frank népelemek keveréke. Az egyes európai népszellemek a Krisztus-korszellemet szolgálják. Az egyiptomi korszellem hatása a mi kultúrkorszakunkra. A Detmold és Paderborn környéki inspirációs központ, ahol az Aszgard-monda létrejött. Később a Szent Grál központjára hat. Az északi arkangyal és az északi mitológia jelentősége.

Nyolcadik előadás, 1910. június 14.....113

Az öt Atlantisz utáni kultúra. Görög és germán mitológia.

Az összehasonlító vallástudomány tévedései. Az indiai nép már fejlett volt, amikor az én-t felvette. A mozgásszellemek összessége: mula-prakriti, a bölcsesség-szellemei: maha-purusa. A perzsáknál a formaszellemeknek az amshaspadok felelnek meg. A káldeai nép átéli a korszellemet és a görög-latin nép ugyancsak. A görög mitológia a görög nép emlékezése arra az időre, amikor az angyalok és arkangyalok lelki életükön munkálkodtak. A keleti népeknek nehéz megérteni a nyugati szellemi életet.

Az északi-germán területeken élő emberekben felébred az én és lelkükben együttműködnek az angyalokkal és arkangyalokkal. Az atlantiszi kor isteneit vámmoknak, az angyalokat és arkangyalokat ászoknak nevezik. A nyelvet Odin (Wotan) oltja bele az emberbe. A rúnák. Hőnir adja a gondolkodási erőt, Lodur a bőrszínt és a vérségi jellemvonásokat. Vili és Vé. Thor. Nifelheim és Muszpelheim. A világteremtő káosz, a Ginnungagap.

Kilencedik előadás, 1910. június 14..... 126
Loki. Hödur és Baldur. Az istenek alkonya.

A luciferi hatalmak szabadságot adnak az embernek, de a rossz lehetőségét is. Loki=Lucifer. Az önzést a Mitgárd-kígyó jelképezi, a hazugságot a Fenrír-farkas, a betegséget és a halált Hel. A szellemi látás eltűnése. A szellemi látó Baldurt a vak Hödur megöli, ehhez a fagyöngyöt Loki adja. Az északi ember az isteni világ eltűnését közbeeső időszaknak tekint. Az istenek alkonya és a jövő víziója.

Tizedik előadás, 1910. június 16.....141
Az egyes népek és kultúrák missziója a múltban, a jelenben és a jövőben. Szolovjov.

Tacitus szerint a germánok még a törzsi én tagjának érzik magukat. Thor és Sif. A kelta népszellem feladata. A régi európai misztériumok. Az Atlantisz utáni kultúrák. A római kultúra. Az érzőlélek (Olaszország, Spanyolország), az értelmi lélek (Franciaország) és a tudati lélek (Nagy-Britannia) kultúrái. Hegel, Schelling és Fichte idealista filozófiája a régi szellemi látás utolsó megnyilvánulása. A kínai kultúra a régi atlantiszi maradványa. A kínai fal. A szellemén jövő kultúráját Kelet-Európa szláv népei készítik elő. Szolovjov Krisztus-fogalma és krisztusi állam-fogalma. A görög korszak a későbbi Európa korszaké.

Tizenegyedik előadás, 1910. június 17.....156
Nerthus. Freyr és Gerd. Az istenek alkonya. Vidar és az új Krisztus-megnyilvánulás.

Az emberi lélek a késői lemúriai és az atlantiszi korban. Tacitus elbeszélése a Nerthus-mítosrról és Njordról. Freyr és Freya. Krisztus új megnyilvánulása. Sabbatáj Cévi. Az új szellemi látás. Thor és Midgárd-kígyó. Odin és a Fenrír-farkas. Freyr és Sutúr. Vidar legyőzi a Fenrír-farkast. Az északi-germán arkangyal feladata az Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszak második felében. A népszellemek harmonikus együttműködése a jövő feladata.

A KIADÓ ELŐSZAVA

Az itt következő előadásokat Rudolf Steiner 1910. június 7-e és június 17-e között tartotta Oslóban, ezen az európai faluvégen, ahol már akkor komolyan érdeklődtek az ő munkája és az antropozófia iránt.

Európa égboltján már viharfelhők gyülekeztek, súlyos feszültségek vibráltak az európai nagyhatalmak - Anglia, Franciaország, Németország, Oroszország, Osztrák-Magyar Monarchia - között, s már meztelenül megmutatkoztak a birodalmakon belüli nemzetiségi-etnikai ellentétek. Az egyre elkerülhetlenebbnek tűnő harc és háború képei az ellenfelekben kizárólag a győzelem vízióját keltették. A világháború kezdetén minden hadsereg énekelve, virágos lobogókkal, zeneszóval vonult a harctérre, az otthonmaradó békés polgárok éljeneztek. A fegyvereket, az ágyukat az ellenséges oldalakon a keresztény egyházak papjai megáldották és győzelemért fohászkodtak.

A népek számára csak fokozatosan vált láthatóvá az örvény, a szenvedés és a pusztulás, a kilátástalan jövő, amely egy új, egy egész más világ kezdete volt.

A XIX. század 100 évét a történészek - Bertrand Russell is - nem indokolatlanul számítják 1915-től, a Szent Szövetség megalakulásától az I. Világháború kirobbanásáig, 1914-ig. Európa történelmének nagy és dús időszaka ez, a lovaskocsitól a repülőgépig, Napóleontól Churchill-ig, aki a század elején már aktív politikus volt. Európa népei, országai a birodalmak, a forradalmak, a liberalizmusok, a demokráciák és a diktatúrák minden lényeges vonását felmutatták.

E színes, kavargó és szenvedélyes történelmi bálban ki mit képviselt, ki milyen jelmezben jelent meg, ki kit fenyegetett és ki miért és mitől félt, ma már nagyjából látható. Az országok, a népek, a nemzeti közösségek sajátosan különböző arculattal, érdekekkel jelentek meg, egyre inkább szembeszegültek környezetükkel, s ezt identitásuk pozitív megnyilvánulásaként üdvözölték.

A népszellemek, a néplelkek nyilatkoztak meg ilyen módon? És egyáltalán: magasztos szellemiségek ezek, vagy

netán démonok? ... A kozmosz erői, a szellemi világok és az emberi én működése, az evolúció, mint vezérelv minden-
esetre aktívan megjelennek.

Rudolf Steiner az antropozófiai szemlélet alapján megkísérli mindezt megvilágítani. Elemzései, válaszai figyelemre méltóak, nyilvánvaló, hogy nem esnek egybe a hivatalos történettudomány képviselőinek álláspontjaival. Sebaj! Magunk iránti legfontosabb követelményünk az elfogulatlanság. Maradjunk előítéletmentesek, szabadok - amennyire lehet - és próbáljuk az alább olvasandókat tárgyilagosan ismereteink rendszerébe illeszteni.

Amikor Rudolf Steiner ezeket az előadásokat elmondta, talán maga sem tudta, hogy az ő korában előrevetülő szörnyűségek mai félelmeinkhez és rettegeteinkhez képest semmiségek voltak.

Negyven év után úgy tűnik, Magyarországra 1956 októberének végén fölülről rávilágítottak s ez a hely egy pillanatra fényleni kezdett.

Sokunknak életre szóló élménye ez, s az idő múlásával valóságos szellemi tapasztalásunk.

Budapest, 1996. október

Szilágyi Péter

ELŐSZÓ

Ezekben az előadásokban, melyek Krisztiániában hangzottak el, megkíséreltem a népek fejlődésének pszichológiáját felvázolni. Fejtegetéseim alapjául az szolgál, amit az antropozófiai beállítottságú szellemtudományról „Theosophie”, „Geheimwissenschaft”, „Vom Menschenrätzel” stb. című könyveimben már kifejtettem. Erre az alapra építhettem, mert hallgatóim az e könyvekben lefektetett tudományos szemléletet már ismerték. Ehhez a külső alaphoz azonban a szempont megválasztásánál még egy belső ok is járul. A népek jellegének igazi pszichológiájához a közkeletű tudomány antropológiai, néprajzi, de még történelmi szemlélete sem tud kimerítő alapot adni. Azzal a tudással, amelyet ezek a tudományok nyújtanak nem jutunk messzebbre, mint ameddig az anatómia és a fiziológia jut az ember lelki életének megismerésében. Ahogy az egyes embernél a testtől tovább kell haladnunk a lélekhez, ha benső életét meg akarjuk ismerni, úgy kell a népek jellemére nézve is a nekik alapul szolgáló lelki-szellemiséghez előre nyomulni, ha igazi megismerésre törekszünk. Ez a lelki-szellemiség azonban nem az egyes emberi lelkek pusztá együttműködése, hanem egy fölöttük álló lelki-szellemiség. Ez a szemlélet a mai tudomány számára teljesen szokatlan. Ennek fóruma előtt paradox dolog a néplelkekről olyan valóságos lényként beszélni, mint ahogy az egyes ember valóságos gondolkodásáról, érzéséről, és akaratáról beszélünk. Éppen ilyen paradoxnak tartja ez a fórum, ha a népek fejlődését a Földön összhangba hozzuk a világűr égitesteinek erőivel.

Nem lesz azonban paradox látszata a dolognak, ha arra gondolunk, hogy azokat az erőket, amelyek a mágnesűt Észak-Dél irányába állítják be, senki sem fogja magában a mágnesűt belsejében keresni. Azt a földmágnesességnek tulajdonítja. A tú irányának okait a Kozmoszban keresi.

Vajon nem kell-e ugyanúgy, a népjellemek fejlődésének, a népvándorlásoknak, stb. okait a népösszefüggéseken kívül

a kozmoszban keresnünk? Az antropozófiai felfogástól eltekintve, amelynek számára a magasabb szellemi lények valóságok, még valami egészen mást is figyelembe kell venni az előadások tartalmával kapcsolatban. Ez a tartalom abból indul ki, hogy a népek fejlődésének alapja egy magasabb szellemi valóságban rejlik, és azokat az erőket, melyek a fejlődés irányát megadják, ilyen valóságban keresi. A szemlélődés továbbmegy egészen azokig a tényéig, amelyek a népek életében megnyilvánulnak, és akkor kiderül, hogy ezek a tények ennek alapján érthetőkké válnak. Ezáltal áttekinthetjük az egyes népek életkörülményeit, és egymáshoz való viszonyát, míg ilyen kiindulópont nélkül valódi megismerés e téren nem lehetséges. Vagy le kell mondanunk a népek pszichológiájáról, vagy ennek alapját a szellemi valóságban kell keresnünk.

Nem riadtam vissza attól, hogy a magasabb szellemi lények megjelölésénél azokat a neveket használjam, amelyek az első keresztény századokban szokásosak voltak. A keleti ember más neveket választana. Noha ma az ilyen nevek alkalmazását nem igen tartják „tudományosának, mégis helyesnek tartom, hogy ne riadjak vissza használatuktól, mert először is ezáltal nyugati kultúránk keresztény alapjellege kidomborodik, másodszer mégis csak könnyebb a szöveg megértése, mintha teljesen új neveket választanék, vagy ha keleti elnevezéseket vennék át, amelyeknek igazi tartalmát csak az értheti meg, aki a megfelelő összefüggésben lelkiileg benne áll. Az a lehetőség lebeg előttem, hogy aki ezekbe a szellemi összefüggésekbe be akar hatolni, ha a dolgot magát nem utasítja el, olyan neveken, mint angyal, arkangyal, trón stb. éppúgy nem botránkozik meg, mint ahogy nem ütközik meg a fizikai tudományban sem olyan elnevezésekben, mint pozitív, negatív, elektromosság, magnetizmus, polarizált fény, stb.

Aki az előadások tartalmát összeveti a kulturált emberiség jelen napjainak fájdalmas próbatételeivel, észreveheti, hogy az akkor mondottak sok fényt vetnek a most törtétek-re. Ha ezeket az előadásokat most tartanám, azt hihetnék, hogy a világesemények pillanatnyi állása indított ezekre a fejtegetésekre.

így pl. az első előadás tizenharmadik oldalán olvasható:

„Különösen fontos, hogy éppen a mi időnkben elfogulatlanul arról is szó essék, amit mi az egyes néplelkek missziójának nevezünk... mert az emberiség legközelebbi sorsa az embereket az eddiginél sokkal nagyobb mértékben egy egyetemes emberiségmisszióhoz vezeti. Ehhez a közös misszióhoz azonban az egyes népek fiai csak akkor járulhatnak hozzá a maguk szabad, konkrét segítségével, ha mindezek előtt megértik saját népi mivoltukat, és azt, amit „népi önmegismerésnek” nevezhetünk.” Elérkezett az az idő, amikor maga az emberiség sorsa tanít meg arra, hogy az ilyen szemléletben igazság van.

Talán éppen a „Néplelkek” témája mutatja meg, hogy az a szellemi szemlélet, amely a lét igazi lényegére irányul, egyben az a valóban praktikus életszemlélet, ami fényt vet az élet legapróbb kérdéseire is. Az az életfelfogás, amely a népek fejlődésére és mibenlétére csak olyan fogalmakat használ, amelyeket a természettudomány tart - jogosultan - érvényesnek, erre nem képes. Ennek a mechanikai-fizikai tudománynak nagy vívmánya a mechanikai-fizikai-kémiai kultúreszközök létrehozása. Az emberiség szellemi életének eszközei számára olyan tudományra van szükség, amely a szellemiség felé irányul. A mi időnknek ilyen tudományra van szüksége.

Rudolf Steiner

Berlin, 1918. február

ELSŐ ELŐADÁS

Remélem, hogy a most megkezdendő előadássorozat is nyújthat egyet-mást annak megismeréséhez, amit világnézetünk összképének nevezünk. Ennél az előadássorozathoz arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy sok olyat kell tartalmaznia, ami úgyszólván világnézetünk legmélyrehatóbb igazságaihoz tartozik, és egyet-mást tartalmaznia kell abból, ami a mai emberi gondolkodástól tulajdonképpen eléggé távol áll. Ezért mindenekelőtt arra kérem azokat, akik a szellemtudományos világnézet átfogó kérdéseivel még keveset foglalkoztak, legyenek tekintettel arra, hogy nem haladhatunk előre, ha időről-időre egy-egy nagyobb ugrást, lendületet nem teszünk a szellemi megismerés azon területén, amely a mai emberi gondolkodástól, érzéstől, és észleléstől meglehetősen távol esik.

Ebből a szempontból a fejtegetésekkel szemben bizonyos jóakaratra lesz szükség, mert hosszabb idő kellene, hogy mindazt összegezzük, ami bizonyítékul szolgálhatna ahhoz, ami a közeli napokban e helyről elhangzik. Nem jutnánk előre, ha éppen ezekkel a fejtegetésekkel szemben nem számítanánk a jóakaratra, a spirituális megértésre. Valójában az itt érintett területet egészen a mi időnkig kerülték, éppen az okkultisták, a misztikusok és teozófusok, és azért kerülték, mert nagyfokú elfogulatlanság kell ahhoz, hogy az elmondandókat a néha óhatatlanul felmerülő ellenállás nélkül fogadják el.

Hogy ez mit jelent, az talán úgy lesz érthető, ha emlékeztetem Önöket arra, hogy a misztikus, vagy okkult fejlődésnek egy bizonyos fokán az ember hontalanná lesz. Ez egy kimondottan technikai kifejezés: „hontalan ember”, és ha kerülgetés nélkül jellemezni akarjuk - mivel nem a megismerési útról beszélünk - mit értünk a „hontalan ember” kifejezésen, röviden azt mondhatjuk, hogy „hontalan” az, akit megismerésében, az emberiség nagy törvényeinek felfogásában az igazságra nézve mindaz nem befolyásolhat, ami az

emberben egyébként felmerül azon a helyen, amelyen nemzetiségének megfelelően él. Hontalan ember - mondhatjuk így is - az, aki az emberiség nagy misszióját föl tudja vállalni anélkül, hogy abba a hazai földből fakadó sajátos érzések és érzetek belevegyülnének. A misztikus vagy okkult fejlődés bizonyos érettségi fokához hozzátartozik egyfajta szabad szemlélet éppen azzal szemben, amit egyébként joggal, valami nagyra tartunk, amit más oldalról az egyes ember életével ellentétben, az egyes népszellemek missziójának tekintünk, és ami a népiség talajából, a népek szelleméből eredően szolgáltatja az egyes konkrét hozzájárulást az emberiség egyetemes missziójához.

Annak a nagyságát akarjuk tehát vázolni, amitől a hontalan embernek, bizonyos vonatkozásban, meg kell szabadulnia. Minden idők hontalan emberei, az ősidőktől kezdve napjainkig mindig tudták, hogy ha úgyszólván a maga teljességében jellemeznék azt, amit a hontalanság jellegének nevezünk, akkor kevés, igen kevés megértésre találnának. A hontalan emberekkel szemben támadó előítéletek ilyen szemrehányásban jutnának kifejezésre: „Ti népetek anyaföldjével minden összefüggést elvesztettetek: nincs bennetek megértés az iránt, ami az embereknek a legdrágább.” Csakhogy a dolog nem így áll. A hontalanság bizonyos vonatkozásban kerülő út - vagy legalább is az lehet -, hogy miután az ember ezt a szent helyet, ezt a hontalanságot elérte, újból megtalálja a visszavezető utat a népszubsztanciákhoz, összhangot találjon azzal, ami egy bizonyos földdarabhoz kötődik az emberiség fejlődésében.

Erre előljáróban fel kell hívnom a figyelmet, másrészt nem indokolatlan, hogy éppen napjainkban a legnagyobb elfogulatlansággal beszéljünk az emberiség egyes népszellemeinek missziójáról. Amilyen indokolt volt, hogy idáig bizonyos fokig erről a misszióról teljesen hallgattak, éppen olyan indokolt, hogy jelen korunkban erről a misszióról elkezdjünk beszélni. *Ez azért igen fontos*, mert az emberiség jövő sorsa az eddiginél nagyobb mértékben fogja az embereket közös emberiség-misszióhoz vezetni. Ehhez a közös misszióhoz az egyes népek fiai azonban csak akkor adhatják megfelelően szabad, konkrét hozzájárulásukat, ha minde nélkülött megértik népüket, megértést tanúsítanak az iránt,

amit „népi önmegismerés”-nek nevezhetnénk. Ha a régi Görögországban az Apolló-misztériumban az "Ismerd meg önmagad" mondat nagy szerepet játszott, akkor egy nem nagyon távoli jövőben, a néplelkekhez fog szólni a mondás, "Ismerjétek meg magatokat mint néplelkek." Ennek a mondatnak bizonyos jelentősége lesz az emberiség jövőbeli működése szempontjából.

A mai korban rendkívül nehéz elfogadni olyan lényeket, amelyek a külső érzéki észlelés, a külső materiális megismerés számára egyáltalán nem léteznek. De talán nem lesz annyira nehéz azt elismerni, hogy az ember lényének vannak olyan részei, amelyek érzékfelettiek, láthatatlanok. Talán könnyebb a jelenlegi materiális felfogás számára annak elfogadása, hogy olyan lények, mint az emberek, akiket legalább külsőleg, fizikailag látni lehet, érzékfeletti, láthatatlan résszel bírnak. De túlzott követelmény jelen korunkkal szemben, ha olyan lényekről beszélünk, akik a szokásos szemlélet számára egyáltalán nem léteznek. Mert mi az tulajdonképpen, amit ma itt vagy ott néplelkeknek, népszellemnek neveznek? Legfeljebb az, amit ennyi vagy annyi sok száz, vagy millió egy bizonyos területre összezsúfolt ember közös tulajdonságaként ismernek el. Hogy az egy területre összezsúfolt sok millió emberen kívül él itt valami más is, valami reális, amit a népszellem fogalma fed, azt jelenkorunk tudatának nehéz megmagyarázni.

Ha azt kérdeznénk - hogy valami egészen semleges példát mondjak - mit ért a mai ember a svájci népszellemben, akkor elvont kifejezésekkel olyan tulajdonságokat írna le, amelyekkel azok az emberek rendelkeznek, akik az Alpok és a Jura svájci vidékeit lakják, és meg lesz győződve arról, hogy ennek semmi olyan nem felel meg, amit külső megismerő erővel, szemmel vagy más érzékszervekkel meg lehetne ismerni. Először nyíltan és becsületesen meg kell alkotnunk azt a gondolatot, hogy vannak olyan lények, akik tulajdonképpen nem érzékelhetőek közvetlenül nem nyilvánulnak meg a közönséges anyagi észlelőképesség számára; hogy az érzékszervekkel észlelhető lények közt, más, láthatatlanul működő lények is vannak, akik hatnak a látható lényekre, ahogy az emberi lény az emberi kézre, vagy az emberi ujjakra. A svájci népszellemről tehát úgy beszélhetünk,

mint egy ember szelleméről, és ezt a szellemet éppen olyan pontosan meg tudjuk különböztetni a tíz ujjtól, mint ahogy a svájci népszellemet meg tudjuk különböztetni attól a milliányi embertől, akik Svájc hegyei között élnek. Ez a szellem még valami egyéb is - egy lény, ahogy az ember maga is egy lény. Csakhogy az emberek abban különböznek tőle, hogy az emberi észlelőképesség számára érzékelhető külső formában jelennek meg. A népszellem nem jelenik meg olyan külső alakban, amit észlelőszervekkel, vagy külső érzékekkel látni vagy észlelni lehetne, ahogyan az ember az érzéki észlelőképesség számára megmutatkozik, de mindazonáltal tökéletesen reális lény.

Ma arról lesz szó, hogy fogalmat alkossunk magunknak egy ilyen reális lényről. Hogy járunk el egyáltalán a szellemtudományban, amikor egy reális lényről fogalmat akarunk alkotni? Jellegzetes képet akkor kapunk erről, ha először az ember lényére tekintünk. Ha a szellemtudomány szerint leírjuk az embert, megkülönböztetünk rajta *fizikai testet, éter- vagy élettestet, asztrálestet vagy érzőtestet*, és azt, amit az emberi lény legmagasabb részének tartunk, az *én-t*. Tudjuk tehát, hogy amit fizikai testnek, étertestnek, asztrálestnek és énnek nevezünk, az úgyszólván a jelenlegi emberként áll előttünk. Önök azt is tudják, hogy az emberiség jövődjére tekintünk, és hogy az én az emberi lény három alsó tagján dolgozik úgy, hogy ezeket a tagokat átszellemíti, átdolgozza a jelenlegi alacsonyból a jövőbeli magasabb fokra. Az én átdolgozza, átalakítja az asztralitást, s így az egészen más lesz, mint ma. Az asztrálest akkor azzá lesz, amit szellemén vagy manasz néven ismerünk. Még magasabb munkát végez el az én az éter- vagy élettestben azáltal, hogy azt átdolgozza, és átformálja azzá, amit életszellemnek vagy buddhinak nevezünk. És végül az ember legmagasabb fokú munkája, amit jelenleg el tudunk gondolni az, hogy az ember lényének a legellenszegülőbb tagját, a fizikai testet átszellemíti, átváltoztatja majd a szellemiségbe. Ez lesz az emberi lény legmagasabb része, amikor az én átalakította azt, ami ma fizikai test, azt ami ma a legdurvább és a leganyagibb, amikor az én átalakította ezt majd szellememberré vagy atmává. Így az emberi természet három olyan részére tekintünk, amelyek a múltban fejlődtek ki, egyre, amelyben

most vagyunk, és három olyanra, amelyekből az én valami újat fog alkotni, teremteni a jövőben.

Azt is tudjuk, hogy az eddig elvégzett, és a három magasabb rész alakítására irányuló munka között még van valami más is. Tudjuk, hogy magát az én-t is tagoltnak kell elképzelnünk. Egy egyfajta közbeeső lényen dolgozik. Ezért arról beszélünk, hogy a múltban kialakult asztráltest és a szellemén vagy manasz közt, amely ebből az asztráltestből a távoli jövőben kialakul, van három előkészítő rész: az érzőlélek - a legalacsonyabb, amelyen az Én dolgozott - az értelmi vagy kedélylélek és a tudati lélek. Azt mondhatjuk tehát: abból, amit szellemként vagyis manaszként kidolgozhatunk, rendkívül kevés van meg az emberben, legfeljebb a kezdet. Az ember azonban azzal készítette elő magát erre a jövőbeli munkára, hogy három alacsony részén egy bizonyos módon, bizonyos mértékben megtanult uralkodni. Azzal készítette elő magát, hogy az érzőtesten vagy az asztráltesten megtanult uralkodni akkor, amikor én-jével abba belenyomult, és ezen belül az érzőleket kialakította. Ahogy az érzőlélek bizonyos módon kapcsolatban áll az érzőtesttel, úgy viszonyul az értelmi lélek az éter- vagy élettetthez. Az értelmi lélek tehát halvány előképe annak, ami az életszellem vagy buddhi lesz - és bár halvány kép, mégis csak kép. És ami a tudati lélekben van, azt az én dolgozta bele bizonyos módon a fizikai testbe, ezért az halvány előképe annak, ami egykor majd szellemember vagy atma lesz. Azt is mondhatjuk: jelenleg, ha eltekintünk attól a csekély résztől, amelyet az ember az asztráltestből, mint kezdetleges szellemént vagy manaszt kidolgozott, négy különböző részt ismerünk fel az embernél:

1. a fizikai testet,
2. az étertestet,
3. az asztráltestet,
4. és az ebben dolgozó én-t.

Továbbá, mint a magasabb részek előzetes felvillanását:
az érzőleket,
az értelmi lelket,
és a tudati lelket.

így áll előttünk ma az ember, létének jelenlegi pillanatában. Látjuk, amint az én a magasabb részek kidolgozásán munkálkodik, miután előkészületként kialakította az érző-, értelmi és tudati lelket. Látjuk, amint ez az én az érző-, értelmi és tudati lélek erőivel az asztrálestestben dolgozik, a szellemén kezdetein. Jelenleg az embert az én munkájának ebben a fázisában látjuk.

Mi, akik foglalkozunk azzal, amit az *Akasa Kiónika* kutatásának nevezünk, vagyis az emberiség fejlődésével a messiási korból, és a távoli jövőbe való bepillantással, ahogy ezt felvázoltam, tudjuk, hogy az ember hosszú fejlődésen ment át, hogy visszatekinthetünk a távoli múltba, és hogy az embernek hosszú fejlődési korszakokra volt szüksége ahhoz, hogy a fizikai test első alapjait, aztán az étertest első alapjait, és végül az asztrálestestet kialakítsa, és hogy ezt a három részt azután továbbfejlessze. Időszakok hosszú sorára volt szükség, hogy az ember lényének korábbi kifejlődését, pl. asztrálestetének kifejlődését a Földnek nem ugyanazon állapotában élte át, mint amelyben ma élünk, hanem asztrálestetet a *Föld-létnek* egy korábbi állapotában, a *Hold-létben* fejlesztette ki. Ahogy a mai életet is korábbi Föld-életek, korábbi megtestesülések folytatódásának tekintjük, úgy tekintünk vissza Földünk korábbi megtestesüléseire is. Amit érzőléleknek és értelmi léleknek nevezünk, az csak a mai Föld-létben alakult ki. A Hold-létben alakult ki az asztrálestest, Földünk még korábbi létében, a *Nap-létben* az étertest, és végül a *Szatumusz-lét* alatt a fizikai test. Így a Földnek három megtestesülésére tekintünk vissza, a megtestesüléseknek mindegyike a magunkon hordott részek egyikét előbb megalapozta, azután továbbfejlesztette.

Még mást is hangsúlyoznunk kell, ha a Szatumusz, Nap- és Hold-állapotról beszélünk. Ahogy mi emberek a Földön azt az állapotot éljük át, amit az öntudat állapotának nevezünk, úgy élték át Földfejlődésünk korábbi állapotai alatt, a régi Hold-, Nap és Szatumusz-állapot alatt más lények azt a fokot, amelyet mi ma a Földön élünk át. Meglehetősen egyremegy, vajon a keleti vagy a nyugati terminológiával nevezzük-e meg ezeket a lényeket. Azokat a lényeket, akik Földünk Hold-állapotában azon a fokon álltak, amelyen ma az ember, és akik legközelebb állnak felettünk, a keresztény

ezoterika terminológiájában angyaloknak nevezzük. Egy fokkal magasabban állnak, mint az ember, mert egy korszakkal előbb teljesítették az emberfokot. Ezek a lények tehát a Hold állapotban voltak azok, amik mi ma vagyunk. Azonban ők ott a Holdon nem jártak-keltek úgy, mint az emberek ma a Földön. Emberfokon lévő lények voltak, de nem volt olyan testi létük, mint az embernek ma. Így csak fejlettségi fokuk felelt meg annak, ami ma az ember. Még magasabb rendű lényeket is találunk, akik a régi Nap-állapotban élték át az emberiségfejlődést. Ezek az arkangyalok. Ok olyan lények, akik két fokkal állnak magasabban, mint az ember, akik két korszakkal korábban élték át emberi fokozatukat. Ha még távolabbra megyünk vissza, Földlétünk első megtestesüléséig, a Szaturnusz-állapotig, azt találjuk, hogy ott azok a lények élték át emberi fokozatukat, akiket személyiség-szellemeknek, archéknak, őскеzdeteknek nevezünk, úgy, hogy ha ezeknél a lényeknél kezdjük, akik tehát egy ősrégi múltban, a régi Szaturnusz-állapotban voltak emberek, és azután a Föld megtestesüléseit követjük a mai időpontig, akkor előttünk állnak a lények fejlődési fokozatai le egészen saját lényünkig. Azt mondhatjuk tehát: az őскеzdetek, az archék emberek voltak a Szaturnuszon; az arkangyalok emberek voltak a régi Napon; az angyalok emberek voltak a régi Holdon; az emberek emberek Földünkön.

Mivel most már tudjuk, hogy a jövőben fejlődésünket folytatni fogjuk, lényünk egyes részeit tovább fejlesztjük, mai asztrálestünket, éter- vagy élettestünket és fizikai testünket, feltehetjük a kérdést: nem éppoly természetes-e, hogy azok a lények, akik az emberiségfokozatot korábban élték át, most már azon a fokon vannak, ahol asztrálestüket szelleménné, manasszá dolgozzák át? Ahogy mi Földünk legközelebbi megtestesülése során - a *Jupiter-lét* alatt - elkészülünk asztrálestünknek szelleménné, manasszá való átalakításával, úgy készültek el azok a lények, akik a Hold-korszak alatt voltak ember-fokon, vagyis az angyalok, asztrálestüknek szelleménné, manasszá való átalakításával, vagy elkészülnek azzal Föld-létünk folyamán. Föld-megtestesülésünk alatt élük át azt, amit nekünk csak a Föld legközelebbi megtestesülése alatt kell átélnünk. Ha még messzebbre tekintünk vissza, azokra a lényekre, akik a régi Nap-

lét alatt voltak emberek, akkor azt mondhatjuk: nekik már a Hold-állapot alatt kellett átélniük azt, amit nekünk csak a legközelebbi Föld-megtestesülés folyamán kell átélnünk. Ők annál a munkánál tartanak, amit az ember majd akkor hajt végre, amikor énjével átdolgozza éter- vagy élettestét életszellemmé, buddhivá.

Tehát ezek az arkangyalok olyan lények, akik két fokkal állnak felettünk; akik azon a fokon állnak, amelyet mi majd akkor érünk el, amikor énünk erejével az élettestet (étertestet) életszellemmé, buddhivá dolgoztuk át. Ha ezekre a lényekre föltekintünk, azt mondjuk: bennük olyan lényeket látunk, akik két fokkal állnak felettünk, és akikben mintegy elővételezve látjuk azt, amit mi magunk is a jövőben élünk meg: olyan lényekre tekintünk föl bennük, akik ma éter- vagy élettestükön dolgoznak, és azt formálják életszellemmé, buddhivá. Ugyanúgy még magasabb lényekre is föltekintünk, a személyiség szellemeire. Ok még magasabb fokon állnak, mint az arkangyalok, olyan fokon, amelyet még távolabbi jövőben ér el az ember, ha át tudja majd dolgozni a fizikai testet atmává, szellememberré.

Amennyire igaz, hogy létének mostani fokán áll az ember, annyira igaz, hogy létüknek most jellemzett fokán állnak ezek a lények, hogy fölöttünk állnak, és realitások. Az ő realitásuk azonban nem áll távol a Föld-léttől, hanem beleyül abba, hat a mi emberi létünkre. Most azt kell kérdeznünk: hogyan hatnak ezek az ember fölött álló lények a mi emberi létünkbe? Ha érthetővé akarjuk tenni, hogyan hatnak létünkre, akkor tekintettel kell lennünk arra, hogy az ilyen lények szellemi szempontból más látványt nyújtanak, mint azok, akiket ma embereknek nevezünk. Valóban jelentékeny különbség van azok között, akik ma csak emberfokon vannak. Bármily különösnek hangozzék is ez, a legközelebbi előadások folyamán teljesen világos lesz. Igazi szellemkutatás alapján jelentem ki: az ember, amilyen ma, létének mintegy közép-állapotában van. Énje nem mindig így fog dolgozni alacsonyabb részein, mint ma. Az egész ember mintegy önmagában összefüggő lény, olyan, amelyet semmi sem szakít meg. Az emberiség-fejlődés jövőjében más lehet, és lényegesen más is lesz. Ha egyszer az ember odáig jutott, hogy teljesen tudatosan az asztráltestén dolgozik, és En-

jével ezt az asztrálestet szelleménné vagyis manasszá dolgozta majd át, akkor hasonló állapot következik be éber tudatállapotában, mint most az alvás állapotában.

Képzeljük csak el az ember alvás-állapotát. Az ember az alvás állapotában asztrálestet és énjét illetően kivonul fizikai és étertestéből, az ágyban fekvé hagyja azokat, és mintegy a fizikai és étertesten kívül lebeg. Gondolják el az embert ebben az állapotban: úgy ébred fel ebben a szellemtestben, ahogyan a nappali tudatállapotban jelen van. Milyen különös látványt nyújtana az ember már jelenleg is önmaga számára! Egy bizonyos ponton azt érezné: „Itt vagyok”, és talán odalenn, távol ettől az első helytől: „ott van a fizikai testem és étertestem.” Azok ott vannak és hozzám tartoznak, én pedig többi tagjaimmal kívül lebegek, itt, idefenn. Ha ma az ember tudatossá válik asztrálestében, fizikai és étertestén kívül, akkor - ha itt a földön mégoly magasan felett is - nem tehet egyebet, minthogy asztrálestében szabadon ide-, vagy odamozog, és fizikai testétől függetlenül itt vagy ott a világban tevékenykedik, de fizikai és étertestével nem tudja még ezt megtenni. A távolabbi jövőben azonban képes lesz azokat kívülről irányítani, pl. Európa egyik északi helyéről egy másik helyre és megparancsolja majd nekik: menjetek tovább - és mozgásukat kívülről irányíthatja. Ez ma még nem lehetséges. De az ember ezt tudni fogja, ha a Föld-fejlődés fokán túl a Jupiter-fokra fejlődött, Földbolygónk következő fejlődési fokára. Ez lesz egyúttal az ember következő fejlődési állapota. Akkor érezzük majd, hogy mi leszünk önmagunk irányítói, kívülről. Ez a lényeges. Ez annak széthasadásához vezethet, amit ma emberi lénynek nevezünk.

A materialista tudat nem tud ezzel mit kezdeni. Nem tudja követni azt, ami ma már bizonyos vonatkozásban reálisan hat a külvilágban, hasonlóan ahhoz, ahogyan ez egyszer a jövőben majd az embernél be fog következni.

Ma már mutatkoznak ilyen jelenségek. Az emberek észlelhetnék ezeket, ha figyelnének rájuk. Akkor látnák, hogy vannak bizonyos lények, akik pl. túl korán így fejlődtek ki. Ahogy az az ember, aki a megfelelő időpontot kivárja, a megfelelő időpontban a Jupiter-állapotot éri el úgy, hogy fizikai és étertestét irányítani tudja, vannak olyan lények is,

akik bizonyos vonatkozásban túl korán fejlődtek ki anélkül, hogy kivárták volna az alkalmas időpontot. Ilyen idő előtt kifejlődött lények vannak a madárvilágban, mégpedig *azokban a madárcsoportokban*, amelyek minden évben a nagy vándorutakra indulnak. Itt az úgynevezett csoportlélek az, ami minden egyes madár étertestével összefügg. Ahogy a csoportlélek irányítja a madár szabályos vándorlásait a föld fölött, úgy fog az ember a szellemén, a manasz kifejlesztése után fizikai és étertestének parancsolni. Még magasabb értelemben fogja ezeket irányítani, kívülről mozgatni, ha majd egyszer odáig fejlődik, hogy éter- vagy élettestére fog átalakíthatóan hatni. Már ma is vannak olyan lények akik ezt tudják. Ezek az arkangyalok. Ok olyan lények, akik már tudják azt, amit az ember egyszer majd tudni fog, akik végre tudják hajtani azt, amit így fejezünk ki: „éter- és fizikai testét kívülről irányítja”, és ezenkívül még saját étertestünkön is tudnak dolgozni.

Képzelnék el olyan lényeket, akik Földünk környezetében működnek, akik énjükkel Földünk szellemi atmoszférájában vannak, és énjük erejével már átalakították asztrálestüket úgy, hogy teljesen kifejlődött szelleménnel, manasszal tovább hatnak Földünkön, és dolgoznak az emberen, vagy élettestüket alakítják. Ezek olyan lények, akik azon a fokon állnak, amelyen az éter- vagy élettestet buddhivá, életszellemmé alakítják át. Ha elgondolnak ilyen lényeket, akik az arkangyal hierarchia-fokon állnak, akkor van fogalmuk arról, kiket nevezünk népszellemnek, kiket nevezünk a Föld vezető népszellemeinek. A népszellemek az arkangyalok fokához tartoznak. Látjuk majd, hogy ők a maguk részéről az éter- vagy élettestet irányítják, ezzel hatnak az emberiségre, és azt saját tevékenységükbe bevonják. Ha Földünk különböző népeit nézzük, és abból egyeseket kiemelünk, akkor ezeknek a népeknek sajátos életében és munkájukban, jellegzetes tulajdonságaiban kapunk egy képet arról, hogy mit nevezhetünk az egyes népek missziójának.

Ha ezeknek a lényeknek a misszióját megismerjük - ezek a lények népek inspirátorai -, akkor azt is megmondhatjuk, mi egy nép. Egy nép: összetartozó emberek csoportja, akiket egy arkangyal vezet. Egy nép egyes tagjai erről az oldalról

kapják az inspirációt ahhoz, amit a nép tagjaiként cselekszenek. Ha elképzeljük magunkban, hogy ezek a népszellemek individuálisan úgy különböznek egymástól, mint az emberek a Földön, érthetőnek találjuk, hogy a népek különböző csoportjai jelentik ezeknek az arkangyaloknak individuális misszióját. Ha lelki szemeink elé idézzük, hogyan tevékenykedik a világtörténelemben az egyik nép a másik után, és az egyik a másik mellett, akkor most, legalábbis absztrakt formában - a forma egyre konkrétabb és konkrétabb lesz a következő előadásokban - megérthetjük, hogy mindazt, ami így végbemegy, ezek a szellemlények inspirálják. De egy valamit könnyen elképzelhetünk: nem csak az hat az emberiségfejlődésében, amit az egyik nép a másik után létrehoz. Ha áttekintjük azt az időszakot, amelyet *a nagy atlantiszi katasztrófától* számítunk, amely a Föld arculatát oly nagy mértékben megváltoztatta, hogy az Afrika, Amerika és Európa között fekvő földrész elsüllyedt, akkor megkülönböztethetjük azokat az időszakokat, amelyekben a nagy népek működtek, és az *Atlantisz utáni kultúrák* kifejlődtek: ezek az óindiai, a perzsa, az egyiptomi-kaldeai, a görög-latin kultúrák és a mi mai kultúránk, amelyet bizonyos idő múlva felvált a hatodik kultúrkorszak. Azt is észrevesszük, hogy ezekben egymást követően különböző népinspirátorok működtek. Tudjuk, hogy még sokáig hatott az egyiptomi-kald kultúra, amikor a görög kultúra már kezdetét vette, és hogy a görög kultúra még tovább hatott, amikor a római már elkezdődött.

Így szemlélhetjük a népeket egymás mellett, és egymás után. De mindabban, ami a népekben és velük kifejlődik, még valami egyéb is kialakul. Az emberi fejlődés előrehaladó. Nem az a lényeg, hogy ezt vagy azt magasabbra vagy alacsonyabbra értékeljük. Valaki pl. azt mondhatná: nekem az indiai kultúra tetszik a legjobban. Ez lehet egyéni vélemény. De aki nem esküszik egyéni ítéletre, azt fogja mondani: mindegy, hogyan értékeljük mi a dolgokat, egy bizonyos szükségszerűség viszi előre az emberiséget, még ha azt később hanyatlásnak nevezzük is. A szükségszerűség viszi az emberiséget előre. Ha az egyes időszakokat összehasonlítjuk, 5000 évvel Krisztus előtt, 3000 évvel Krisztus előtt, és 1000 évvel Krisztus után, akkor van még valami, amiben a

különböző népszellemek részt vesznek. Ezt csak a mi időnkben kell szemügyre vennünk. Mitől van az, hogy ebben a terebben annyi ember összegyűlhet, akik a legkülönbözőbb népterületekről jönnek ide, és egymást megértik, egymást megérteni igyekeznek arra a legfontosabb dologra nézve, ami őket ide vezette? A különböző emberek a legkülönbözőbb népszellemek birodalmából jönnek, és mégis van valami, amiben megértik egymást. Így értették meg, és tudták megérteni egymást a különböző népek az akkori időben, mert minden korban van valami, ami túlmutat a népleiken, ami a különböző néplelkeket egymáshoz tudja vezetni, valami, amit többé-kevésbé mindenütt megértenek. Ez az, amit a nagyon rossz, de közhasznátú német szóval Zeitgeistnek, időszellemnek vagy korszellemnek neveznek. A korszellem más a görög időben, más a mienkben. Akik a mi korunk szellemét megértik, a szellemtudományhoz vonzódnak. Ez az, ami a korszellemből az egyes népszellemekre hat. Abban az időben, amikor Krisztus Jézus a Földön megjelent, előfutára, Keresztelő János ezekkel a szavakkal jelölte meg azt a szellemet, akit korszellemnek nevezhetnénk: *„Változtassátok meg lelkületeket, mert a mennyek országa elközelgett.”*

Így minden korszakban megtalálhatjuk a korszellemet, aki beleszövődik a népszellemek munkájába, vagyis abba, amit az arkangyalok tevékenységéeként jellemeztem. A mai materialista embernek a korszellem egészen absztrakt, realitás nélküli valami, és nem akarja elhinni, hogy ez a korszellem igazi lény. A „korszellem” szó mögött mégis egy valódi lény rejlik, és pedig olyan, aki három fokkal áll az ember-fok fölött. Azok a lények ezek, akik már a régi Szaturnuszon a Föld átalakításán, a Föld szellemi környezetén dolgoznak, és közben fizikai testük szellememberré vagy atmává való átalakításának úgyszólván utolsó fázisát élik át. Magas lényekkel van itt dolgunk, olyan lényekkel, akiknek tulajdonságaival szemben az embert szédülés fogja el. Ők azok a lények, akiket úgy jelölhetünk meg, mint a korszellem vagy korszellemek, és az egyik mintegy a másikkal a kezét nyújtja. Korszakról korszakra átadják egymásnak feladataikat. Az a korszellem, aki a görög időben hatott, tovább adja a missziót annak, aki később fog működni. Tehát váltják egy-

mást. Amint láttuk, számos olyan korszellem, személyiség-szellem van, akik mint korszellemek működnek. Ezek a személyiség-szellemek, a korszellem *intuitorai*, magasabb rendfokozatúak a népszellemeknél. Minden korban az egyik hat legerősebben, és adja meg annak a korszaknak a maga arculatát, ő ad utasításokat a népszellemeknek, úgy hogy a korszak egyetemes szelleme specializálódik, individualizálódik a népszellemek szerint. Azután a következő korszakban felváltja őt egy másik korszellem, egy másik személyiség-szellem, egy másik arché.

Egy bizonyos számú korszak leforgása után a korszellem továbbjutott a fejlődésben. Ezt így kell elképzelnünk: ha a mi időnkben meghalunk, és fejlődésünket itt elvégeztük, akkor személyiségünk ennek a földi életnek eredményét a következő földi életnek adja tovább. Így van ez a korszellemeknél is. Minden korszakban van egy ilyen korszellem, aki a korszak végén átadja hivatalát utódjának, ez ismét az ő későbbi utódjának és így tovább.

Amikor a korábbiak elvégzik saját fejlődésüket, ismét az jön sorra, aki legrégebben volt soros, úgy, hogy egy későbbi korban, míg a többiek saját fejlődésüket végzik, ismét megjelenik, mint korszellem, és az előrehaladott emberiségbe intuícióként átadja azt, amit magasabb missziója számára megszerzett... Feltekintünk ezekre a személyiség-szellemekre, ezekre a korszellemre, és azt mondhatjuk: mi emberek inkarnációról-inkarnációra haladunk, de egészen pontosan tudjuk, hogy amíg saját magunk korszakról-korszakra haladunk, a jövőbe tekintve látjuk, hogy mindig más korszellemek kormányozzák Földünk eseményeit. De mai korszellemünk is visszajön, újra fogunk vele találkozni. Ezeket a személyiség-szellemeket azért, mert kört írnak le, és ciklikusan ismét visszatérnek kiindulási pontjukhoz, körforgó korszellemeknek is nevezzük. Ezt a nevet még pontosabban is igazoljuk majd. Tehát azokat a magasabb szellemi lényeket, akik parancsaikat kiadják a népszellemeknek, a körforgások korszellemeinek nevezzük. Ezt a kifejezést még meg fogom magyarázni. Ezen az időszakok körforgását értjük, amelyeket az ember is átél, amikor korszakról-korszakra bizonyos módon visszatér egy korábbi állapothoz, és azt magasabb formában megismétli. A korábbi formák sajátosságainak ez

a megismétlődése feltűnhet Önöknek. Ha szellemtudományos értelemben az emberiség fokozatos fejlődését a Földön pontosan megismerik, akkor ezekkel a megismétlődő történetekkel a legkülönbözőbb módon találkozhatnak. Így van egy ismétlődés abban, hogy két korszak követi egymást az atlantiszi katasztrófa után, az Atlantisz utáni kultúrfokok, ahogy mi nevezzük őket. A görög-latin fok vagy kultúrkorszak jelenti úgyszólván a fordulópontot a mi ciklusunkban, és ezért nem is ismétlődik meg. Erre következik az egyiptom-káld korszak megismétlődése, mégpedig éppen korszakban. Erre egy másik kor következik, amelyben a perzsa kor ismétlődik, mindenesetre kissé más módon, azután a hetedik korszak jön, amely az ősrégi indiai kultúrának a szent Risik korának ismétlődése lesz úgy, hogy ebben a korban bizonyos dolgok, amelyeknek magját az elsőben vetették el, új formában jelennek meg. Ezeknek a történeteknek az irányítása a korszellemelek feladata.

Hogy tehát a Földön a különböző népekre szétosztva kifejlődhet az, ami korszakról-korszakra továbbhalad, hogy a legkülönbözőbb emberek ebből vagy abból a talajból, ebből vagy abból a nyelvközösségből nőnek ki, ebből vagy abból a formanyelvből, építészetből, művészetből és tudományból jöhetnek létre, átalakulásokon mehetnek keresztül és felvehetik magukba mindazt, amit a korszellemelek az emberiségbe beárasztanak, ahhoz szükségük van a népszellemelekre, akik a magasabb lények hierarchiájában az arkangyalokhoz tartoznak.

De közvetítésre is szükségünk van a népszellemelek magasabb missziója és azok között a lények között, akiket itt a Földön inspirálniuk kell. Könnyen megérthetik, egyelőre absztrakt módon, hogy e két szellemfajta közti közvetítő az angyalok hierarchiája. Ők a közvetítők a népszellemelek és az egyes emberek között. Ahhoz, hogy az ember magába fogadhassa, amit a népszellemelek az egész népbe bele kell árasztania, hogy az egyes ember a nép missziójának eszköze lehessen, ehhez szükség van az egyes ember és a nép arkangyala közti közvetítésre.

Feltekintettünk azokhoz a lényekhez, akik három fokkal előbb lettek emberré, mint a földi ember, és láttuk, hogyan illeszkednek bele a maguk tudata szerint az emberiségbe, és

hogyan nyúlnak bele a Föld-fejlődésbe. Holnap meg kell majd mutatnunk, hogy az arkangyal felülről lefelé, én-jéből kiindulva - amely már a manaszt vagy a szellemént kifejlesztette - hogyan dolgozik az ember éter- vagy élettetén, ami éppen a nép teljesítményeiben, tulajdonságaiban, és jellemében mutatkozik meg. Az ember benne áll a magasabb lények e munkájában, amely közvetlenül körülveszi őt, amennyiben egy nép tagjaként résztvesz ebben. Az ember individualitás ugyan, egy én megnyilvánulása, de nem csak individualitás, hanem egy nép fia is, és ezáltal olyasvalaki, akiről egyelőre mint emberi individualitás nem tehet. Mit tehet az ember arról, hogy egy bizonyos néphez tartozandósága miatt éppen ennek a népnek a nyelvét beszéli? Ez nem egyéni vívmány, ez nem is tartozik ahhoz, amit individuális előmenetelnek nevezünk, ez az a folyam-ág, amely őt befogadta. Amit emberi előmenetelnek nevezünk, az valami egészen más. Amikor a népleiket működni és élni látjuk, emlékezni fogunk arra, miben áll az ember előmenetele, és mire van az embernek szüksége, hogy azon végighaladjon. Látni fogjuk azt, ami nemcsak saját fejlődéséhez, hanem egész más lények fejlődéséhez is hozzátartozik.

Látjuk, hogy az ember beletagolódik a hierarchiák sorába, hogy fejlődésében időről-időre, korszakról-korszakra olyan lények működnek közre, akiket a másik oldalról ismerünk. Láttuk, gondoskodás történt arról, hogy ezek a lények a legváltozatosabb individuális módon kiélhessék magukat, és hogy bekerülhessen az emberekbe az, amit nyújtaniuk kell.

Az egyes korok nagy irányvonalait a korszellemek adják meg; a korszellemek hatásának elterjedése az egész Földön az egyes népindividualitások útján válik lehetővé. Míg a korszellemek a népszellemeket látják el képességekkel, az angyal gondoskodik arról, hogy ez a hatás beleáradhasson az egyes emberekbe, és így azok missziójukat betölthessék. Hogy az egyes emberek eszközök lehessenek a népszellem e missziójában, ezt azok a lények intézik, akik az emberek és a népszellemek közt állnak, vagyis az angyalok.

Hogy ez a csodálatos szövevény hogyan ismerteti meg velünk a múlt és a jelen sokféle népindividualitásának hatását, ez lesz ezeknek az előadásoknak a tárgya. A legközeleb-

bi előadást azzal kezdjük, hogy bevilágítunk a konkrétumokba, hogyan szövődik az a szövedék, amelyre ma csak vázlatosan utaltunk, az a szellemszövedék, amely a világlét hozzáink legközelebb álló része.

MÁSODIK ELŐADÁS

Tegnap azt mondtam: a népszellemek olyan fokon állnak, hogy jelenlegi létükben énjük erejével éter- vagy élettestükön dolgoznak, vagyis étertestüket lelkük legbensőbb részével dolgozzák át.

Erre azt lehet mondani: el kell hinnünk, hogy ezen az étertesten való munka közvetlenül, külső észlelő szervekkel, fizikai szemmel nem látható; ez úgyszólván a látnoki tudat területe. Ha azonban ezeknek a lényeknek, vagyis ezeknek a népszellemeknek tevékenysége belenyúl az emberi életbe, akkor a másik oldalon valamit mégis csak fel kell mutatni, valamit meg kell tudnunk említeni, ami bizonyos módon látható a külvilágban, ami a népszellemek vagy arkangyal-lények munkájának visszfénye. Azonkívül ezeknek a lényeknek is kell valamilyen fizikai testtel rendelkezniük. Testiségüknek valamilyen formában kifejezésre kell jutnia. És ez a fizikai forma, amelyben magukat kifejezésre juttatják, vagyis munkájuk és tevékenységük valamilyen módon meg kell, hogy mutatkozzék abban a világban, amelyben az ember él, mert végül is az emberi testnek valami köze kell, hogy legyen ezeknek a szellemi lényeknek a munkájához.

Induljunk ki e lények éter- vagy élettestéből, és abból a munkából, amelyet ebben az étertestben végeznek. Ehhez elsősorban a látnoki tudat kutatásaihoz kell fordulnunk. Hol talál a szellemi kutatás valamit, amit ezeknek az arkangyaloknak étertesteként jelölhet meg, és hogyan kell munkájukat felfognunk? Mindnyájan tudjuk, hogy Földünk arculata, felszíne a különböző helyeken különböző, és hogy Földünk különböző helyein a legkülönbözőbb módon adottak a feltételek a népi sajátosságok, a *népi tulajdonságok* kifejlődésére. A külső materialista tudat arról beszél, hogy egy ország, egy vidék klímája, növényzete, talán a vize, sok más egyéb mellett irányadó arra nézve, ami a nép tulajdonságaiban a nép sajátosságaiban nyilatkozik meg. Nem is csoda, hogy a materialista tudat, a fizikai sík tudata így beszél, mert a fizikai

sík tudata csak azt ismeri, ami szemmel látható. A szellemi látó tudat számára viszont egészen másként áll a dolog. Aki ilyen látó tudattal Földünk különböző vidékeit bejárja, aki ezzel a tudattal Földünknek erre vagy arra a talajára lép, az tudja, hogy a növények sajátos fizikai képében, a kőzetek sajátos konfigurációjában nem merül ki mindaz, ami az illető földterület képéről, talajáról megtudható. Érthető, hogy a materialista tudat számára elvont dolog, ha Földünk bizonyos vidékének sajátos aromájáról, sőt aurájáról beszélünk. A szellemi látó tudat számára Földünk minden pontja fölé magasodik ez a sajátos felhőképződmény, amit egy földterület jellegzetes éteraurájának kell neveznünk. Ez az éteraura más, egészen más Svájc fölött, mint Itália fölött, és ismét más Norvégia, Dánia vagy Németország fölött. Amennyire igaz, hogy minden embernek saját éterteste van, épp oly igaz, hogy földfelületünk minden egyes területe fölött egyfajta éteraura tornyosul.

Ez az éteraura nagymértékben különbözik más éterauráktól, például az ember éteraurájától. Ha egy embert szemlélünk, látjuk, hogy éteraurája hozzákapcsolódik, amíg él, vagyis a születésétől a haláláig. Ez az éteraura úgyszólván fizikai testéhez kötött, és tulajdonképpen csak annyiban változik, amennyiben az ember az életben fejlődik; intelligenciája, morálja, stb. tekintetében magasabbra emelkedik. De akkor mindig azt látjuk, hogy az ember éteraurája belülről kifelé változik meg, új tartalmakat kap, amelyek belülről felfénylenek, fölragyognak. Másként van azoknál az éterauráknál, amelyek különböző országok területei felett észlelhetők. Kétségtelen, hogy hosszú ideig egy bizonyos alaptónussal rendelkeznek, valamivel, ami hosszú időn át megmarad. De előfordulnak ezekben az éteraurákban gyorsan végbemenő változások is, és ezek különböztetik meg ezeket az aurákat az emberi auráktól, amelyek lassan és fokozatosan változnak, és ha változnak, akkor ezek a változások csak belülről mennek végbe. A különböző országok területei fölött lévő aurák ugyanis akkor változnak meg a földi emberiség fejlődésének folyamán, amikor egy nép elhagyja a lakóhelyét, és egy másik földterületet vesz birtokba. Az a sajátosság, hogy valójában, egy bizonyos földterület fölött lévő éteraura nemcsak attól függ, ami a talajból száll fel, hanem attól is,

hogy melyik nép verte fel tanyáját legutoljára ezen a földterületen.

Aki követni akarja az emberiség sorsának igazi alakulását a földön, az éppen az éteraurák egy részének összefonódását fogja figyelemmel kísérni. Nagyon-nagyon megváltoztak Európa különböző éteraurái abban az időben, amelyet a *népvándorlások* korának nevezünk. Már ebből is láthatjuk, hogy egy földterület felett lévő éteraurában van valami változékony, ami hirtelen átalakulhat, sőt ez az átalakulás bizonyos vonatkozásban kívülről is létrejöhet. Így minden egyes éteraura abból tevődik össze, ami a talajból származik, és abból, amit a népek vándorlásai visznek bele.

Ha ezt az aurát szemléljük, akkor tisztában kell lennünk azzal, hogy az a tétel, amelyet a szellemtudományban olyan könnyen idézgetnek, de alapjában véve sohasem értenek meg igazán, vagy legalábbis sohasem fogják fel valódi horderejét, a lehető legmesszebb menő érvénnyel bír, ti. az a mondat, hogy minden, amit a fizikai tudat kinn a világban lát, mégis csak maya, vagyis illúzió. Ezt a tételt gyakran emlegetik, de nagyon kevésbé veszik komolyan, úgy, hogy az életbe belevigyék. Inkább csak mint absztrakt igazságot mondják ki. Ha azonban a konkrét viszonyokat kell szem előtt tartani, akkor megfélekedeznek róla, és a materialista tudatnál rekednek meg. A valóságban az, ami titokzatos módon árad felénk arról a földterületről, amelyen egy nép lakik, az az illető földterület éteraurája. Amivel a fizikai szem találkozik a föld zöld növénytakarójában, a talaj sajátos konfigurációjában, alapjában véve csak maya, vagyis külső illúzió, mintegy megsűrűsödése annak, ami az éteraurában működik. Mindenesetre csak az függ ennek az éteraurának külsőségétől, amire az éteraura, azaz egy önmagát elevenen organizáló princípium hatással lehet. Az arkangyalok, akik szellemi törvények birtokosai, nem tudnak a fizikai törvényekbe belenyúlni. Oda a nép éterteste még nem tud behatolni, oda még nem tud szervező jelleggel belenyúlni. Ezért keresik fel a talajt, amikor az alkalmassá válik erre, és ebből a nászából, amely a szellemi-lelki erőik által átdolgozott étertest és a fizikai földdarab között jön létre, ebből keletkezik az, ami egy nép külsejében, mint valami varázsléhelet árad felénk, ez az, amit a szellemi látással nem rendelkező em-

ber, egy országban csak megérezhet, de aki szellemi látó az meg is láthatja, amikor egy országot, egy népet szemlél.

Hogyan hat azonban az étertestben az, ami annak az arkangyalnak, annak a népszellemnek a munkája, aki a talaj fölé emelkedett? Mi annak az arkangyalnak a munkája, hogyan hat abba az emberi jellegbe, amely ezen a talajon mozog, amely a népszellemnek ebben a felhőjében él? Úgy hat, hogy ez az erő az embernél háromféle módon jut kifejezésre. A nép éteraurája az, ami az emberre hat, ami az embert átjárja és átszövi, és ez az éteraura úgy hat az emberi lényre, hogy abban egy hármasságot ragad meg. Ennek a hármasságnak keverékéből keletkezik azután az a sajátos karakter, amelyet az az ember hordoz, aki a nép éteraurájában él. Mire hat ez az éteraura az embernél? Egy hármasságra hat a *temperamentumokban*. A temperamentumokra hat, amelyek az ember érzelmi életébe vannak beleágyazva, amelyek az ember étertestén belül hatnak, kivéve az ún. melankolikus temperamentumot. A nép éteraurája a kolerikus, flegmatikus és szangvinikus temperamentumra hat. Általánosságban a nép éteraurájában lévő erő ebbe a három temperamentumba folyik bele. Csakhogy ez a három temperamentum az egyes emberi individualitásokban a legkülönbözőbb módon vegyülhet és működhet. Végtelen változatosságot lehet itt elgondolni, amikor ez a három erő egymásra hat, amikor az egyik a másikat befolyásolja, legyőzi, stb. Ezáltal a legkülönbözőbb konfigurációk keletkeznek, amelyek pl. Oroszországban, Norvégiában vagy Németországban különböző módon nyilvánulnak meg. Egy népen belül az adja meg az ember jellemét, ami a temperamentumokban működik. Az egyes individuumokban létrejövő különbséget csak a keveredés foka idézi elő. A *népi temperamentumok* tehát a népaura befolyása szerint keverednek.

Így terjed ki a népszellemelek tevékenysége az egész Földre. De nekik meg vannak a saját útjaik is, mert saját szempontjukból nem az a lényeges, hogy a temperamentumokra hatnak. Ezt csak azért teszik, mert az erők a világban kölcsönhatásra lépnek. Ezt akaratilag tettként hajtják végre, missziójukként. E mellett azonban én-jük saját ügyeit is számításba veszik, azt, hogy ők is tovább haladjanak fejlődésükben, hogy maguk is a Földön járjanak, és a Földnek ezen

vagy azon a vidékén megtestesüljenek. De ez saját ügyük. Amit az emberek temperamentumával tesznek, azt mellékesen végzik, mint hivatásukat. Természetesen az ő munkájuk által az ember is előbbre jut, ez visszahat az emberre. Ezért az emberi munka is visszahat a népszellemre, ezt később látni fogjuk. Ez fontos. A lényeges azonban az, hogy egy ilyen népszellemet követhetünk, ahogyan a világban megtestesül, azután ismét egy ideig a szellemi világban van, és azután ismét valahol máshol megtestesül. Ha ezeket a folyamatokat szemléljük, akkor mindig csak ezeknek a lényeknek az ügyeivel állunk szemben. Gondolják el tehát - hogy konkrét képet kapjanak - az emberi étertestet a népétertestbe bégyszva, azután gondolják el az emberi étertest és népétertest egymásra hatását, és gondoljanak arra, hogy a népétertest a népi temperamentumokban az egyes emberek temperamentumainak keverékében tükröződik. Íme a titok, ahogy a népszellem a maga módján egy népen belül előtűnk áll.

Amikor ezt elmondtuk, alapjában véve kimerítettük a tulajdonképpeni arkangyalok vagy népszellemek legfontosabb munkáját. De távolról sem merítettük volna ki egy nép sajátosságait, ha a jellemnek csak azt a fajtáját figyeltük volna meg, ahogyan egy ember ezt a jellemet nemzetén belül magában hordozza. De az arkangyali lényeknek, akik tulajdonképpen a néptörzsek szellemei, ez a feladatuk.

De, ahogy sejtetik, még sok egyéb is tartozhat egy néphez. Honnan van mindez? Ha az arkangyal, a vezérlő népszellem nem találkozna ugyanazon a területen más lényekkel, és az ember étertestében, akkor egy népnek tulajdonságaiból sok minden egyáltalán nem tudna létrejönni. Az ember a színtere az arkangyalok és más lények találkozásának, akik együttműködnek, és úgyszólván együtt dolgoznak velük. Ebből az együttműködésből még egyéb is származik. Amikor a szellemi tudat tanulmányozza a népeket, sajátos módon titkosatos lényeket talál a már jellemzett arkangyalokon kívül, akik bizonyos vonatkozásban az arkangyalokkal rokonok, viszont más vonatkozásban tőlük teljesen különböznek, főleg azért, hogy sokkal nagyobb erőket tudnak mozgósítani, mint maguk a népszellemek. A népszellemek rendkívül finom és intim módon hatnak az emberi lélekre,

amikor a temperamentumokba beleszövődnek. De sokkal erősebben, erőteljesebben hatnak itt más lények. Ezeknek a másfajta lényeknek a mibenlétét a hierarchiákra vonatkozó általános ismereteink alapján kell megvilágítanunk. Akkor megtaláljuk ezeknek a szellemi látó tudat által megfigyelt másfajta lényeknek a nevét. Képzeljék el a szellemek hierarchiáit a következőképpen:

1. Emberek,
2. Angyalok,
3. Arkangyalok vagy népszellemek,
4. Oskezetek vagy személyiségzellemek,
5. Hatalmasságok vagy formaszellemek.

Ilyen módon tovább haladva másokhoz is eljutnánk, akikre azonban ma nem térünk ki. Ha emlékeznek arra, amit már mondtam - és amit részletesen kifejtettem az „*Akasha-Chronik*”, és a „*Geheimwissenschaft*” c. könyveimben - akkor azt mondhatják: ezek közül a lények közül az arkangyalok azok, akik a régi Napkorszakban emberiségfokozatukat átérték. Ott azok a lények voltak arkangyalok, vagyis olyan lények, mint a ma jellemzett népszellemek, akik most két fokkal feljebb vannak, mint az arkangyalok. Az volt akkor az ő normális fejlődési fokuk.

Csakhogy a fejlődésnek van egy sajátos titka: ez bizonyos lények visszamaradásának a törvénye, amely szerint minden fokon egyes lények visszamaradnak, akik azután a következő fokon nem érik el a megfelelő szintet, hanem olyan természettel rendelkeznek, amelyet az előző szinten kellett volna elérniük. Az emberiségfejlődés során mindig maradtak vissza lények. Ezek között a visszamaradottak közt vannak formaszellemek, hatalmasságok. Ok egészen sajátos módon maradtak vissza, és pedig úgy, hogy noha bizonyos tulajdonságokra nézve formaszellemek, hatalmasságok, és így tudják azt, amit ma csak azok a formaszellemek tudnak, akik az embereknek a Föld-fokon az ént adományozták, de nem tudják ezt tökéletesen, mert nem rendelkeznek az ahhoz szükséges tulajdonságokkal. Ok úgy maradtak vissza, hogy nem a Napon, hanem most, földi korszakuk alatt élik át arkangyal fokukat úgy, hogy most a népszellemek fokán áll-

nak, de egészen más tulajdonságokkal rendelkeznek. Míg a népszellemekek intim módon hatnak az emberi életre, mert két fokkal állnak magasabban, mint az ember, tehát az emberekkel még mindig rokonok, ezek a formaszellemekek, négy fokkal állnak az emberi fokozat felett. Ezért hatalmas erő birtokosai, amely nem alkalmas arra, hogy intim módon hasson az emberekre. Robusztusabban hatnának, de nincs tevékenységük részére más terület, mint az, amelyen a normális népszellemekek, az arkangyalok állnak.

Nehéz dolog, hogy a szellemi világban meg kell tanulni különbséget tenni. Nagyon tévednek, akik azt hiszik, hogy néhány fogalommal beérhetik. Aki felületes fogalmakkal hatol be a magasabb világokba, persze, hogy megtalálja az arkangyalokat. De különbséget kell tenni, vajon ezek olyan lények-e, akik megfelelő módon jutottak el az arkangyalokra, vagy olyanok, akiknek a Föld Nap-állapota idején kellett volna ezen a fokon állniuk. A népszellemekekkel, az arkangyalokkal tehát ugyanazon a területen együttműködnek más lények is, akik úgyszólván az arkangyalok rangsorában állnak, de egészen más, robusztusabb tulajdonságokkal rendelkeznek, olyan tulajdonságokkal, mint amilyenekkel a formaszellemekek bírnak, és akik ezáltal mélyen bele tudnak nyúlni az emberi természetbe. Mert mit csináltak a formaszellemekek az emberből a Föld-lét alatt? Gondolják el, hogy az emberek nem tudnák magukat Én-nek mondani, ha a formaszellemekek az agyat nem formálták volna olyanná, amilyen. Tehát egészen a fizikaiság kialakításáig tudnak hatni az ilyen lények, noha csak az arkangyalok fokán állnak. Egyfajta versenyben állnak a népszellemekekkel azon a területen, ahol a népszellemekek működnek.

Amikor ezek a szellemekek az egyik oldalról, és a többiek a másik oldalról összeütköznek, elsősorban a beszédre, a nyelvre hatnak. Ez nem tudna létrejönni az emberi test egész felépítése és formája nélkül. Az ember felépítésében találjuk meg ezeknek az egyéb népszellemekeknek a tevékenységét, akik a természeti hatalmakkal, és az emberekkel összeköttetésben vannak. Tehát a beszédet nem tulajdoníthatjuk egyszerűen ugyanazoknak a lényeknek, akik intim módon hatnak a népi temperamentumra, és a népre mint két fokkal az ember felett álló lények rányomják bélyegüket.

Azok a lények, akik a beszédet adják, nagy erővel rendelkeznek, tulajdonképpen hatalmasságok: hatnak a Földre, mert a Földön maradtak, míg a többi társaik az Én-ben hatnak a Napról a világtérbe. Az emberek Krisztus Jézus megjelenése előtt a Jahve- vagy Jehova-lényt tisztelték, és azóta a világtérben ható Krisztus-lényt tisztelik. A nyelvszemléletre vonatkozóan azt kell mondanunk, hogy a nyelvben az ember éppen azt szereti, ami a Föld körében maradt. Egészen más szemléletet kell megszoknunk. Az ember megszokta, hogy saját fogalmait az egész világmindenségre vonatkoztassa. Természetesen helytelen úgy tekinteni a magasabb lények visszamaradására a fejlődésben, mint amikor egy iskolás gyerek az egyik osztályban megbukik. Nem azért maradtak vissza, mert nem tanultak, hanem a világban működő nagy bölcsesség rendje folytán. Ha bizonyos lények nem mondtak volna le a normális továbbfejlődésükről, és ahelyett, hogy a Nappal tovább haladtak volna, a Földön folytatják fejlődésüket, akkor nem jöhetett volna létre az, amit nyelvnek nevezünk.

Bizonyos tekintetben az embernek bensőségesen kell nyelvét szeretnie, és pedig azért, mert úgyszólván szeretetből maradtak mellette olyan magas lények, akik bizonyos tulajdonságokról lemondtak, hogy az ember úgy fejlődhesen, ahogy az a bölcsességnek megfelel. Ahogy az előre sietést áldozatnak kell tekintetnünk, úgy kell a korábbi fejlődési korszakban való visszamaradást is áldozatnak tekintenünk, és tisztában kell lennünk azzal, hogy az emberek bizonyos tulajdonságokhoz egyáltalán nem tudtak volna hozzájutni, ha e lények nem hoztak volna ilyen áldozatokat.

Látjuk tehát, hogy az ember étertestében és az illető népszellem étertestében kétféle lénycsoport fejt ki tevékenységét: a normálisan fejlődött arkangyalok, és az arkangyalfokon megállt formaszellemek, akik lemondtak saját fejlődésükről, hogy az emberbe földi léte alatt a népnyelvet beleplántálják. Rendelkezniük kellett azzal az erővel, amellyel a gégefő, a beszéd egész közrendszerét úgy formálják át, hogy e beszédszervek működésének eredménye egy fizikai megnyilatkozás, vagyis a nyelv legyen. Az együttműködés eredményét éppen abban kell látnunk, ami mint népkedély, néptemperamentum a nyelvvel kapcsolatban előtünk áll.

Amit az ember ki tud mondani, amit egy nép tagjaként kifejezésre juttat, amit hangokként kiáraszt a levegőbe, ez az, amit a népszellemekek szövetségben álló formaszellemekek csak azért tudnak előidézni, mert nagy erőikkel és hatalmukkal a népszellemekek fokán maradtak. Ilyen együttműködés megy végbe azokon a helyeken, azokon a területeken, ahol a népszellemekek működnek. De még egy másik területen is van hasonló együttműködés.

Már említettem, hogy még más erők, az őskézdetek vagy személyiségzsellemekek is működnek, akiket a Föld-lét alatt korszellemekeknek nevezünk. Ok úgy tevékenykednek, hogy saját én-jükből, lelki organizációjukból kiindulva dolgoznak a fizikai testen, vagyis a fizikai test erőit mozgásba hozzák. Fel kell tehát tételeznünk, hogy ha egy bizonyos időben a korszellem hatására valami bekövetkezik, a korszellemekek belül megnyilatkozik valami, ami által az emberiség előrehalad, akkor az földi létünkön belül, fizikai erővel végzett munkának felel meg. Ezt könnyű belátni; csak meg kell fontolni, és akkor érthető, hogy valóban fizikai előfeltételek szükségesek ahhoz, hogy ez vagy az a korszellem szerint létrejöhessen. Vagy elképzelhető-e, hogy *Kepler* vagy *Kopernikusz*, vagy *Periklész* más feltételek mellett más időben élhettek volna? A személyiségek egészen meghatározott korabeli viszonyokból nőnek ki, azokból a körülményekből, amelyeket egy bizonyos időpontban magasabb lények fizikai munkája hozott létre, és szervezett meg.

Ezek valóban fizikai körülmények, természetesen olyan fizikai körülmények, amelyeket nem anyagi tuskóknak kell elképzelnünk, hanem Földünk fizikai egységében bizonyos konfigurációknak. Néha ez a konfiguráció különös erővel jelenik meg; máskor, ha a korszellem befolyását valamilyen módon gyakorolja, akkor egy meghatározott fizikai konstellációnak kell létrejönnie. Gondoljanak csak arra, hogy voltak már előzőleg is bizonyos egészen meghatározott módon csiszolt üvegek, aztán ezeket egyszer gyerekek játék közben egy üvegcsiszoló műhelyben úgy állították össze, hogy azon láthatóvá vált a messzelátó optikai hatása úgy, hogy a messzelátó feltalálójára már csak a törvények megfigyelése és azok megvalósítása maradt.

Ez történelmi tény. De gondolják csak el, milyen fizikai

folyamatok voltak szükségesek ahhoz, hogy mindez megtörténhessen. A lencsét előbb fel kellett találni, azokat meg kellett csiszolni, és a megfelelő módon összeállítani.

Itt használhatják a "véletlen" szót, de csak akkor, ha lemondanak arról, hogy az ilyen történetekben is meglássák a törvényszerűséget. Ezeket a fizikai körülményeket az archék, az őserők hozzák össze. Az ő munkájuk tükörképe, hogy a Föld egyik pontján összetalálkozik az, ami egyébként a korszellem folytán sokféleképpen működik. Gondolják el, mi minden nem lett volna meg az újabb korban, a fizikai dolgok terén, ha az archék e munkája fizikai testünkben nem jött volna létre. Valóban az archék műve az, ami ebben a vonatkozásban, ebben az irányban működik. Ha tehát az archék ily módon hatnak, és a korszellemet irányítják, akkor viszont feltehetjük a kérdést: hogyan ösztönzik tulajdonképpen ezek a korszellemelek az emberiség előmenetelét? Azáltal, hogy valakinek az, ami a fizikaiságban történik, mintegy véletlenül lökést ad. Nemcsak legendák ezek, ámbar ilyen is akad néha. Csak a pisa-i dómban lengő templomi lámpára emlékeztetem Önöket, ahol *Galilei* a dómbeli lámpa szabályos lengéseiből felfedezte az ingatörvényt, és hogy *Kepler* és *Newton* hogyan kaptak felfedezéseikhez indítást. Száz meg száz esetet lehetne felsorolni, amikor fizikai történetek összetalálkoznak az emberi gondolkodással, amiből világossá válna, hogyan ösztönzik az archék vagy őserők az ideákat, amelyek a kor eszméinek alakjában kikerülnek a világba, és azután ez az embereket fejlődésükben befolyásolja, előmenetelüket szabályozza, és törvényszerűen áthatja. Ezen a területen is összedolgoznak azok a lények, akik normálisan földi létünk alatt személyiségszellemelek lettek, azokkal a lényekkel, akik a Holdon történt visszamaradásuk miatt most nem formaszellemelek vagy hatalmasságok, ahogyan a Földön lenniük kellene, hanem most is csak mint személyiségszellemelek működnek.

Így azok a lények, akik nem a Nap-fokozattól, hanem csak a Hold-fokozattól kezdve maradtak le, most személyiségszellemelek, de nem azokkal a tulajdonságokkal, amelyekkel eredetileg bírniuk kellene, azaz: nem olyan módon ösztönöznek, mint a szabályos személyiségszellemelek, hanem mint visszamaradt formaszellemelek. Nem kívülről adják az

indítékot és nem hagyják rá intim módon magára az emberre annak megfigyelését, ami a fizikaiságban végbemegy, hanem a bensőben adnak indítást, az agy belsejében működnek, és a gondolkodásnak egy bizonyos irányt adnak. Ezért az ember gondolkodása a különböző korokban belülről kap indítékot úgy, hogy minden korszaknak megvan a maga meghatározott gondolkodásmódja. Ez a gondolkodás finom konfigurációival függ össze, belső konstellációkkal. A személyiségzellemekek jellegével bíró visszamaradt formaszellemekek dolgoznak az emberek bensejében, és egy bizonyos gondolkodásmódot, a fogalmak egy egészen meghatározott formáját hozzák létre. Ez az oka annak, hogy az embereket korszakról korszakra nem csak az ösztönző személyiségzellemekek vezetik, indítják ennek vagy annak megtételére, hanem az ember mintegy belső erőik sodrásába kerül úgy, hogy a gondolkodás belülről kiindulva fizikailag manifesztálódik, mint ahogy a beszédben fizikailag megnyilvánul az, ami a másik oldalon formaszellemként visszamaradt. A gondolkodásmód tehát a korunkban a személyiségzellemként fellépő formaszellemekek megnyilvánulása. Ok ezek szerint nem olyan intim módon ható személyiségzellemekek, akik rábízák az emberre, hogy azt tegye, amit akar, hanem megragadják, és viharos erővel kényszerítik. Ezért ezt a két típust mindig megkülönböztethetjük azoknál az embereknél, akiket a korszak jellem serkent. Akiket a fejlődésük megfelelő fokán álló korszakzellemekek mozgatnak, azok koruk igazi képviselői. Olyan embereknek tekinthetjük őket, akiknek jönniük kellett, és másképpen nem cselekedhettek volna. De jönnek más emberek is, akikben azok a személyiségzellemekek működnek, akik tulajdonképpen formaszellemekek. Ezek a gondolkodászellemei, akik a Hold-ciklus alatt léptek elő mostani rangfokozatukra. Az ember ugyanis most az a szintér, ahol mind ez együtt hat. Ez az együttműködés a beszéd és a gondolkodás kölcsönhatásában jelenik meg, mivel nem csak az egyforma fokon álló szellemekek működnek együtt, hanem akik a nép kedélyét és temperamentumát szabályozó, helyesen fejlődött arkangyalok, kölcsönhatásra lépnek azzal, amit az előbb jellemeztem, vagyis nem csak az arkangyal fokon álló formaszellemekekkel, hanem azokkal a személyiségzellemekekkel is, akik tulajdonképpen visszamaradt formaszellemekek.

Ez a két kategória lép fel az emberi természetben, és emberi lényben. Rendkívül érdekes ezeknek a tanulmányozása, ha okkult ismeretekkel, okkult látóképességgel az egyik néptől a másikhoz megyünk. Akkor látni lehet, hogyan hatnak szabályos népszellemek, hogyan kapják ezek a népszellemek a korszellemeiktől a parancsokat, és hogy ezek a népszellemek miként működnek együtt az ember bensejében a beszédszellemeikkel, és a gondolkodás szellemeivel is, akik az emberek gondolataira hatnak. Az ember bensejében nemcsak szabályosan és szabálytalanul fejlődött arkangyalok találkoznak, hanem azok az arkangyalok is - ellentétben a *szabálytalan személyiség szellemeikkel* - akik belülről, egy bizonyos kor gondolati munkáját szabályozzák. Mindez rendkívül érdekes. Mondtam, hogy olyan körülményekre mutatok rá, amelyeknél spirituális megértésükkel segítségemre kell jönniük. Nekem mindezt közönséges szavakba kell öltöztetnem, mert nincs még olyan nyelv, amely ezt hihetővé, és érthetővé tenné. Mindent olyan szavakban kell kifejeznem, amelyek a tényállást kissé képszerűen tárják Önök elé, de ami megfelel az emberiségfejlődés jelentős tényének.

Rendkívül érdekes és fontos az emberiség fejlődésének követése az újabb időkben és fontos, hogy tudjuk: a népek egyik vezető szelleme, egy szabályos arkangyal közvetlenül kölcsönös szerződést kötött egy olyan szellemmel, aki a gondolkodás erőinek szelleme és a belsőben működik, vagyis nem szabályos személyiség-szellem, és egy bizonyos történelmi korban megmutatkozik ennek a szerződésnek a komoly, jelentős eredménye. Ennek a szerződésnek teljesebbé tételére harmonikus állapot jött létre a megfelelő rendellenes arkangyallal, aki abban az időben a beszéd vezető szelleme volt, úgy, hogy van egy pont az emberiség fejlődésében, amikor úgyszólván együtt működik szabályos és szabálytalan arkangyal, és amikor mindehhez még hozzájárul az a gondolkodásmód is, amelyet belülről egy rendellenes személyiség-szellem irányít. E három párt közt kötött szerződés tükröződik egy bizonyos népben. Ez az indiai nép, amely az Atlantisz utáni idő első kultúráját létrehozta. Ennek az indiai kultúrának az idejében jött létre az a konstelláció, amikor ez a három lény a legharmonikusabban működött együtt. Ennek következménye mindaz, amit az indiai nép történel-

mi szerepében láthatunk. Még azokban az időkben is, amelyekből már történelmi feljegyzések vannak, érezhető annak az utóhatása, amiről akkor a szerződésben megállapodtak. Ezért hatott olyan erővel a hinduk régi szent nyelve, ezért volt olyan hatalmas hatása, és ezért tudott még a későbbi időben is, olyan erőteljesen működni. Ezt az erőt azok a rendellenes arkangyalok hozták létre, akik a nyelvben hatottak. A szankszrit nyelv hatalma éppen ezen a szerződésen alapszik, amiről most beszéltem.

Ugyancsak ez az alapja annak a sajátos indiai filozófiának, amelyet mint filozófiát, mint az ember belsejéből származó alkotó gondolkodást a világ egyetlen más népe még nem ért el; ezen alapszik az indiai kultúra gondolkodásának belső zártsága. Minden más területen más viszonyokat figyelhetünk meg. Csak ebben nyilvánult meg az, amit most jellemeztem. Ezért olyan végtelenül vonzó ezeket a gondolatmeneteket követni, amelyeknek azért van sajátos konfigurációjuk, mert nem a szabályos arkangyalnak a nem szabályos arkangyal fölötti túlsúlyából jöttek létre, hanem mert az említett zártsággal vannak harmóniában; mert a néptemperamentum valóban minden gondolatot felszívott és szeretettel beleszótta a részletekbe - akkoriban, amikor az indiai nép az Atlantisz utáni idő első kultúrvirága volt. És a nyelv így hatott tovább, mert ott nem keletkezett harc, amely egyébként mindenütt keletkezett volna; mert a normális fejlődés arkangyala és a rendellenes fejlődés arkangyala közt együttműködés jött létre. Elmondhatjuk tehát, hogy a szankszrit a legtisztább temperamentum által létrehozott nyelv, magának a temperamentumnak a produktuma. Ez ennek az Atlantisz utáni kor első kultúrnépének a titka.

Ez az, amit szemügyre kell vennünk minden más népnél, hogy ugyanis náluk egy sajátos együttműködés jön létre e három erő között, a normális népszelem vagyis arkangyal, és a rendellenes arkangyal között, továbbá aközött, ami belsőleg hat a rendellenes korszellemben, aki nem mint korszellem hat, hanem belülről, és végül aközött, amit az igazi korszellem belsőleg kell, hogy átadjon a népnek. Ezen alapszik egy nép igazi megismerése, hogy ezeket az erőket belsőleg meglessük, megvizsgáljuk, milyen része van mindegyik tényezőnek a nép felépítésében. Ezért vált nehezzé a „nép”

szót meghatározni azoknak, akik az emberiségfejlődés okkult erőit nem veszik figyelembe. Próbálják meg elővenni a könyveket, amelyekben a nép fogalmát bárhol a világon meghatározták, és akkor látják, mi mindent írtak össze erről, és mennyire eltérnek egymástól a meghatározások. Ez természetes, mert az egyik azt érzi meg jobban, ami az egyik oldalról, a szabályos arkangyaloktól származik, a másik azt, ami a rendellenes arkangyaltól, a harmadik pedig azt, ami a nép egyes személyiségeiből ered. Mindenki valami mást érez meg, és azt érvényesíti a maga meghatározásában. Éppen arra világított rá a szellemtudomány, hogy ezeket a meghatározásokat nem kell mindig hamisnak tekinteni, csak mátyá, illúzió veszi körül őket. Abból, amit valaki mond, láthatjuk, hogy csak a **mayát** látja, és a különböző működő erőket figyelmen kívül hagyja.

Ezért magától értetődő, hogy egészen más fogalmat kapunk, ha szellemtudományos szempontból nézünk egy olyan népet, mint a svájci, amely egy és ugyanazon a talajon él, és három nyelvet beszél, és ha ezzel szemben egységes nyelvű népeket nézünk.

Még beszélni fogunk arról, hogy bizonyos népek miért működnek inkább a személyiség szellemének hatása alatt, vagyis miért köszönik létüket az egyes személyiségek együttműködésének. Olyan népeket is találunk a Földön, akik létüket a rendellenes személyiség-szellemeknek köszönhetik. Ezek a személyiség-szellemek nem a további fejlődésért dolgoznak. Elég *az észak-amerikai nép jellegét* vizsgálni, és látjuk, hogy ez a nép az említett princípiumon nyugszik. Látható, hogy csak akkor értjük meg a világtörténelmet - amennyiben ez a népek történelme - ha a szabályos és szabálytalan arkangyalokat és személyiség-szellemeket kölcsönös rangjuk és együttműködésük szerint vesszük szemügyre, és a népeket egyidejűleg úgy figyeljük meg, ahogy a világtörténelem folyamában egymás után következnek.

HARMADIK ELŐADÁS

Ebben az előadás sorozatban olyan fejtegetéseket hal-
lunk, amelyeket úgyszólván mindenki könnyen lelkébe fo-
gadhat, mert felkelthetik érdeklődését. De olyan fejtegeté-
sekre is ki kell térnünk, amelyek nélkül az egész érthetetlen
lenne, és amelyek a teljesség és áttekinthetőség érdekében
szükségesek, bár kissé nehezebbek, mint előadásaink tulaj-
donképpen magja. Ma pl. arra lesz szükségünk, hogy pillan-
tást vessünk azoknak a lényeknek a belső világába, akikről a
két előző előadásban beszéltünk, vagyis a normális népszel-
lemek világába.

Külső jellemzésükhöz már elmondtuk, hogy olyan lé-
nyek, akik két fokkal állnak magasabban az embernél, és
étertestük átalakításán dolgoznak, vagyis éppen ott tartá-
nak, hogy étertestüket átalakítsák lélepszellemmé vagy bud-
hivá. Az ember ebbe a munkába bele van szöve. Amennyi-
ben e lények fejlődése úgy halad előre, hogy az embert ebbe
a fejlődésbe beleszövik, ezek a népszellemelek magában az
emberi individualitásban, az egyes emberi individuumok
nemzeti jellegében tükröződnek.

Most kissé bele kell tekintenünk egy ilyen néplélek belső
világába, ha be akarunk világítani a mai ember lényének bel-
sejébe, akkor ezt a bensőt úgy kell elképzelnünk, hogy há-
rom részből áll: az érzőlélek - mintegy az ember benső lé-
nyének legalsóbb része; az érzelmi vagy kedélylélek - a kö-
zépső rész; és a tudati-lélek - az emberi benső legmagasabb
része, amelyben az emberi én először jut tulajdonképpen tu-
dathoz.

A tudati lélekben van meg igazán az, amit emberi öntu-
datnak nevezünk. Az ember én-je azonban benső életének
mind a három részében tevékenykedik - mind az érzőlélek-
ben, mind az érzelmi- vagy kedélylélekben, és a tudati lélek-
ben is.

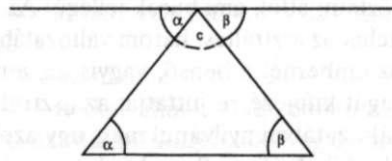
Az érzőlélekben az én úgy tevékenykedik, hogy az ember
a maga én-jét csak alig sejtí. Ezért az ember az érzőlélekben

ki van szolgáltatva ösztöneinek és szenvedélyeinek. Az én tompán szunnyad abban, amit érzőléleknek nevezünk, és csak az értelmi vagy kedélylélekben bukkan elő, csak ott lép színre, egészen világossá pedig csak a tudati lélekben válik. Ha az emberi benső három részét külön-külön akarjuk megvizsgálni, akkor azokat három változatnak, három résznek kell tekintenünk az asztráltesten belül. Mindenesetre igaz, hogy az asztráltestnek ez a három változata, e három része előkészítő jelleggel átdolgozza az asztráltestet, az étertestet, és a fizikai testet. De ezek az átdolgozások nem a tulajdonképpeni emberi bensőt, a lelkiséget jelentik. A három változat bizonyos eszközöket vesz igénybe. Ez az eszköz az asztráltesten az érzőlélek, az étertestben az érzelmi- vagy kedélylélek, és a fizikai testben a tudati lélek. Így tudjuk az emberi bensőt megkülönböztetni attól, ami burok-jellegű. Az ember benső természete tehát az asztráltest három változatából áll.

Ahogy az embernél a benső, vagyis az, amiben az én dolgozik és magát kifejezésre juttatja, az asztráltestnek ebben a három változatában nyilvánul meg, úgy azoknál a szellemi lényeknél, akiket népszellemeknek nevezünk, a tulajdonképpeni benső, vagyis az, amit az emberi bensővel hasonlítunk össze, az étertest három részében, három változatában nyilvánul meg. Ahogy az emberben megkülönböztetünk érzőleket, értelmi lelket és tudati lelket, az arkangyallényeknél, a szabályos népszellemeknél az étertestben kell a három változatot megkülönböztetnünk. Mivel azonban ez a három változat nem az asztráltestben van, ezért egészen más, alapvetően más, mint az ember lelki életében lévő három változat. Ezért ezeknek a népszellemeknek tudatformáját, egész lelki életét másként is kell elképzelnünk, mint az emberét. E külső jellemzés után most hatoljunk be a népszellemek lelkének belső világába.

Ez nem lesz egészen könnyű, de megkísérelünk ezen a rubikonon átlépni. Egy ismerős fogalomból indulunk ki, egy olyan fogalomból, amely a népszellemek benső életéhez hasonló valamit mutat fel. Ilyen nem sok van az ember szokványos életében, sőt saját tudatában rendkívül kevés van abból, ami a népszellemek tudatában él. Mégis fogalmat alkothatnak maguknak róla, ha a következő fejtegetéseket türelmesen követik.

Mindnyájan tanultuk az iskolában, hogy a háromszög szögeinek összege 180° , és tudjuk, hogy valamilyen külső tapasztalat útján ezt sohasem tudnánk megtanulni. Gondoljuk el, mondjuk, egy vasból vagy fából készült háromszöget. Ha most egy szögmérővel megmérjük, mennyit tesz ki összesen a három szög, akkor ez a külső tapasztalat sohasem fog kioktatni bennünket arra nézve, hogy ez a háromszög 180° . De azonnal tudjuk - mindegy, hogy ezt a háromszöget felrajzoljuk-e vagy csak elképzéljük -, ha belülről tapasztaljuk, hogy a három szög együtt 180° . Ezt saját lelkünk erejével belülről kell megtudnunk. Ehhez csak a következőt kell gondolatban elvégeznünk. Amit most felrajzolólok, csak a gondolat szimbolizálására rajzolom fel.

Ezen az ábrán látható annak bizonyítéka, hogy a három szög összesen 180° . Ha ezt az ábrát valóban lelkük elé állítják, akkor az mindenesetre a bizonyosság erejével hat. Ezt a formát gondolatban létrehozhatjuk anélkül is, hogy külsőleg fölrajzolnánk. Akkor egy tiszta gondolati műveletet hajtunk végre saját belső erőnkkel; egyáltalán nem kell önmagunkból kilépnünk. Elképzélhetjük egy pillanatra, hogy nem létezik az, amit érzetvilágnak nevezünk, és ami a külső érzékek útján az emberbe belekerül. Gondolják el, hogy a külső világ egyáltalán nincs, a teret pedig gondolatban képzeljük el, akkor ebben a térben minden háromszög szögeinek összege 180° -ot mutat. Ahhoz, hogy egy mértani-számtani ismeret-hez jussunk el, nem kell egy külső tárgyat érzékelnünk; csak arra van szükség, ami belső átélés, ami magában a tudatban zajlik le.

Ezt a példát kellett használnom, ez a legegyszerűbb és legpraktikusabb, mert az emberek az iskolában megtanulták. Adhatnám a *hegeli logika* példáját is, akkor is kapnának

egy csomó belső fogalmat, de abban sok ismeretlen lenne, mert a hegeli logika szélesebb körökben ismeretlen. Láthatják ebből, hogyan juthat az ember csak belülről kiindulva ismeretekhez, anélkül, hogy arra valami külső dolog indítékot adna.

Ha elképzelik azt, ami külsőleg csak matematikai-konstruktív módon érhető el a világban, akkor megértették egy részét annak, hogyan működik az arkangyalok tudata. Ok ugyanis nem észlelik a világot, amely külső színek és hangok képében lép a külső ember elé. Effajta érzeteket soha nem él át egy ilyen lény, soha sincs lehetősége arra, hogy tapintó-érzékeivel valamihez hozzáérjen, és így észleleteket szerezzen. Ilyen élményei ezeknek a lényeknek soha sincsenek. De van olyan élményük, amit szavakban így fejezhetünk ki: egy engem inspiráló világból valami felém jön. Ez a világ átment tudatomon, kitölti tudatomat.

Az arkangyalok nem olyan lények, akiknek matematikai képzeik vannak, inkább az ember annyira tökéletlen, hogy az angyalok tevékenységét csak olyan absztrakciókban tudja elképzelni, mint amilyenek a matematikai igazságok. A matematikai igazságokat mind az emberek, mind a népszelleme normálisnak tartják. Ebből azonban megérthetjük, hogy a külső fizikai világhoz, amelyet az ember érzékeivel fog fel, az arkangyaloknak nincs köze. Olyan módon tehát, ahogy a fizikai világ létezik az ember számára, ahogy az embernek az érzékek útján a fizikai világ megnyilvánul, olyan módon a világ az arkangyal számára nem létezik. Ha tehát világképünkben kiküszöböljük mindazt, ami csak fizikai észlelet, kivetünk mindent, amit külső észlelettel vettünk fel magunkba, akkor világképünkben éppen azt küszöböljük ki, amihez az arkangyalnak nincs köze. Tehát feltehetjük a kérdést: mi létezik az arkangyal számára abból, ami emberi tudattá is válhat? Mi van abból jelen a népszelleme számára? Mindaz, amit az érzőlélekben élünk át, a külvilág által előidézett öröm és bánat, a színek, a hangok, egyáltalán a külvilág érzéki észleletei ezeket a lényeket nem érdekü.

Ha tehát az emberi érzőlélek egész tartalmától eltekintünk, tudnunk kell, hogy az arkangyalok számára nincs jelentősége annak, hogy az embernek érzőleke van, erre nem hatnak. Sőt az értelmi lélek egy része sem az az elem, amely

jelentőséggel bírna az arkangyalok számára, amennyiben azt a külső érzetek idézték elő. Ahhoz sincs közük az arkangyaloknak, amit külső inger idéz elő, amit az ember értelmével dolgoz fel, és kedélyével él át. De az ember értelmi lelkébe bizonyos dolgok mégis csak belejártsszanak, amelyeket az ember úgyszólván ugyanazon a területen él át, mint az arkangyalok. Egész pontosan észrevehetjük, hogy az ember értelmi és kedélylelkébe belejártsszanak bizonyos dolgok, mikor pl. életünkben morális ideáljainkkal találkozunk. Nem volnának morális ideáljaink, ha csak arról alkotnánk magunknak érzeteket, csak az idézhetne elő bennünk örömet és fájdalmat, ha csak arról gondolkodnánk, ami a külvilágból, mint érzéki észlelet jön felénk. Akkor a rét virágai, egy szép vidék konfigurációja örömet okozhatna ugyan, de szellemünkben sohasem lelkesedhetnénk olyan eszményért, amely nem a külvilágból ragyog felénk, amelyet lelkünkbe beleírunk, és amelyért azután lángolunk. De nem csak lángolnunk kell, és az érzőlélekben éreznünk, hanem gondolkodnunk is kell erről. Az az ember, aki csak érez, de nem gondolkodik, lehet álmodozó, de nem lehet soha gyakorlati ember. Az ideálokat nem kívülről kell fölvennünk az érzőlélekbe, hanem hagynunk kell, hogy a szellemi világból belénk áradjanak, és azokat fel kell dolgoznunk az értelmi - vagy kedélylélekben. A művészi, az építészeti, stb. ideálok az értelmi- vagy kedélylélekben és a tudati lélekben vannak jelen. Azzal függnek össze, amit az ember kívülről nem észlelhet, s lényét mégis bensőleg áthatja, és betölti úgy, hogy életének egy részét alkotja.

Tekintsék végig a népek életét korszakról-korszakra, hogyan folyt le, hogyan jelentek meg benne mindig új elképzelések és világtitkok. Honnan vehették volna a görögök Zeusról és Athénéről való fogalmaikat, ha csak a külső észlelésre bízták volna magukat. Belülről kelt életre az, ami a népek bölcsességében, mitológiájában, vallásában és tudományában rejlik. Azt kell látnunk, hogy belső lényünk fele, értelmi- vagy kedélylelkünk és tudati lelkünk fele belülről telik meg, és pedig éppen annyira, amennyire az ember magát bensőleg áthatja azzal, amit az imént jellemeztem. Idáig tudnak az arkangyalok előrehatolni az emberi bensőbe, és idáig terjed az arkangyalok tulajdonképpeni élete is. Tehát

ki kell küszöbölnünk a belső életből azt, amit az érzőlélek útján felvesszünk, és az értelmi- vagy kedélylélek útján fel dolgozunk.

Van azonban még valami, amit énünknek nevezünk. Ne-
künk lényünk legmagasabb tagja az én. Morális tudatunkba az ideálokat, a morális, esztétikai és eszmei gondolatot visszük bele. Ahogy az ember elől a kilátás befelé mintegy el van zárva, de kifelé, a külvilág felé érzékei által megnyílhat, azt mondhatja, hogy színeket, hangokat, hideget és meleget észlel. De azt is tudja, hogy a színek, a hangok, a meleg és a hideg észlelése mögött még van valami énszerűség is. Ezek az állati, növényi és ásványi világ lényei. Ez van mögötte. Az ember tehát az említett módon a világot úgy gondolhatja el, hogy azon túl is folytatódik, amit észlel. Ebbe azonban a mindennapi ember nem láthat bele. Ha ez nem így volna, akkor nem is lehetne materializmus. Ha az ember szabadon kiláthatna arra a területre, amely az értelmi- és tudati lélektől fölfelé terül el, akkor éppen olyan ostobaság lenne a szellemi világot kétségbevonni, mint amilyen ostobaság lenne ma az állati, növényi és ásványi világ kétségbevonása.

Gondolják csak el, hogy az én, az ember legfelsőbb tagja magába foglalja az érző-, értelmi és tudati lelket. Az arkangyal lelki élete az értelmi- vagy kedélylélek átélésénél kezdődik, azután fölmege az énbe, amely azonban kiterjed a magasabb birodalmak világába, a szellemi lények birodalmába. Ebben úgy él, ahogy az ember él az állatok, növények és ásványok birodalmában. Azt mondhatjuk tehát, be kell ugyan látnunk, hogy ennek az arkangyali lénynek a lelki életében benne lehet az, amit mi emberi énnak nevezünk, mégsem mondhatjuk azt, hogy az arkangyal énje a mi énünkkel azonos jellegű. Az ember énjével tehát az arkangyal-én nem azonos. Az arkangyal-én két fokkal magasabban van, tehát énjével a magasabb világban gyökerezik. Ahogy az ember érzéki észleleteivel színeket lát, hangokat hall, úgy néz le az arkangyal arra a világra, amelyet az én objektív igazságként magába foglal; e körül az én körül valami még csoportosul az asztralitásnak azon részéből, amit mi emberek magunkban értelmi- vagy kedélyléleknek is nevezünk. Gondolják el ezeket a lényeket, amint belenéznek egy olyan világba, amely nem éri el az ásványit, a növényit és állatit, gondolják

el, hogy ehelyett a tekintet, amely szellemi, az ő világgépükre irányul, és ott középpontokat észlelnek. Ezek a középpontok az emberi ének, amelyek köré valami csoportosul, és ez aura-félének látszik. Íme a kép, ahogy az arkangyal lény letekint a népéhez tartozó személyiségekre. Az ő világa egy asztrális észlelő területből áll, amelyben bizonyos központok vannak. Ezek a központok az egyes emberi személyiségek, az egyes emberi én-ek. Ahogy a színek, a hangok, a hideg és meleg a mi észlelési területünkhöz tartoznak és számunkra a jelentőséggel bíró világot alkotják, az arkangyali lények, a népszellemekek számára belső életünk egy részével mi magunk vagyunk az ő észlelési területük.

Ahogy mi behatolunk a külvilágba és azt megdolgozzuk, átalakítjuk eszközökké, úgy vagyunk mi azok az objektumok - amennyiben ehhez vagy ahhoz a népszellemhez tartozunk -, akik az arkangyalok vagy népszellemekek munkaterületéhez tartoznak.

Itt beletekintünk - bármilyen különösen hangozzék is - az arkangyalok magasabb ismeretelméletébe. Ez ugyanis egészen más, mint az embereké, mivel ez adott az arkangyalok számára. Az ember számára az adott, ami a térben helyezkedik el, ami az érzékek útján, mint szín, hang, hideg, meleg, keménység, puhaság tárul elénk. Az arkangyalok részére az az adott, ami belül, az emberi tudat területén jelenik meg. Ez számukra centrumok, középpontok sokasága, amelyek köré az emberek benső élményei fonódnak, amennyiben ezek az élmények az értelmi- vagy kedélylélekben játszódnak le. Az ő tevékenységük azonban a megfelelő esetben természetesen magasabb.

Hogyan is specializálódik az arkangyalok vagy népszellemekek világgépe? Az ember számára úgy specializálódik a világgép, hogy ha egy tárgyat a kezével megfog, azt hidegnek vagy melegnek érzi. Az arkangyal valami hasonlót él át, amikor az emberi individualitásokkal találkozik. Találkozik olyan emberekkel, akiket nagyobb benső aktivitás buzdít, gazdagabb lelki tartalommal bírnak - ezek intenzívebb benyomást tesznek rá. Másokat lomhának, letargikusoknak lát, lelki tartalmukat szegénynek találja. Ezek az emberek olyanok számára, mint az emberi lélek világgépében a meleg és a hideg. Így specializálódik az arkangyal világgépe,

ennek megfelelően tudja használni az egyes embereket, és tud értük dolgozni, amikor azt szövi, aminek az ő lényéből kiindulva az egész népet vezetnie kell.

Az arkangyal élete egyébként is összefügg az általa vezetett nép életével. Úgy, ahogyan az embernek az életben fejlődő és hanyatló periódusai vannak, viruló ifjúsága és az öregség hanyatló korszaka, úgy éli át az arkangyal *egy nép fejlődő és hanyatló kultúrájában* a maga ifjúságát és öregségét.

Most tekintsünk bele ismét egy ilyen arkangyal belső életébe. Abból, amit elmondtam, már megfigyelhették, hogy amit az ember kívülről kap, azt az arkangyal belülről kapja; ezért keletkezik benne az az érzék - amikor a népi individualitások központokként megjelennek benne -, hogy amivel találkozik, bár tudatában belülről jelenik meg, neki az mégis valami idegen. Ami nála így megjelenik, az olyasvalami, mint a mi tudatunkban az ötletek. Azt is fordítva érzékeli, ami az embernél a fiatalság és az öregség. Az ember úgy éli át a fiatalságot, hogy tagjaiban frissnek érzi magát, azok alakulóban vannak, fejlődnek. Öreg korban az ember tagjai elernyednek, és felmondják a szolgálatot. Ez olyasmi, amit az ember belülről jövőnek érez. Az arkangyal mindent úgy érez ugyan, mint ami a belsejéből tör fel, mégis a nép felfelé ívelése és hanyatlása idegennek tűnik számára, olyasvalaminek, amiről az az érzése, hogy tőle független, ahhoz nincs közvetlenül köze, de ami őt mégis arra indítja, hogy valamelyik népben, meghatározott időben megtestesüljön. Ha a megtestesülésre alkalom nyílik, ha van egy nép, amely életének fölfelé ívelő periódusában, fölfelé törekvő teljes erejében él, akkor az arkangyal leszáll, egészen úgy, mint ahogy az ember alászáll, amikor leéli a halál és egy új születés közti életét. Éppen így jön le az arkangyal is egy népbe, amelyben megtestesül, és éppen így érzi a halálát is, annak szükségét, hogy az illető néptől visszavonuljon, ha az egyes észleletek, a központok, amelyeket észlel, kezdenek kevésbé produktívak, kevésbé aktívak lenni, ha tartalmuk csökkenni kezd. Akkor eljön az idő, amikor ezt a népközösséget elhagyja, és *de-va/ión-jába*, az ő halál és újabb születés közti életébe vonul, hogy később más módon keressen fel egy népközösséget.

Egy nép fiatalos, fölfelé ívelő élete tehát a népszellem fiatalságát jelenti, ezt frissen áradó elemnek érzi. A nép életé-

nek hanyatló periódusát pedig úgy érzékeli, mint észleleti területének, a központoknak kiszáradását. Így zajlik le egy néplélek belső élete.

Ha szem előtt tartjuk az imént elmondottakat, azt mondhatjuk: bizonyos vonatkozásban egy ilyen néplélek az egyes ember életétől mégis csak eléggé távol áll, hiszen az egyes emberben az, ami érzőleikében és értelmi lelkének alsóbb részében van, olyan terület, ahová a népszellem, az arkangyal nem ér el. Ez azonban az ember számára nagyon is reális. Itt igen erősen érzi az ember, hogy ez tulajdon életének legbensőbb, legintimebb részével függ össze. Az arkangyaltermészet, a vezető nép-természet olyasvalami, ami az egyes ember fölött lebeg. A népet vezető arkangyal idegenül áll azokkal a személyes dolgokkal szemben, amelyeket az ember azáltal él át, hogy érzékei útján észleletei vannak. De vannak közvetítők, és fontos megértenünk, hogy ilyen közvetítők léteznek. Ezek azok a lények, akiket angyaloknak nevezünk, és akik az arkangyal és az ember között állnak. Vegyük ezt a szavak legszorosabb értelmében: a népszelleme arkangyalok, olyan szellemek, akik asztráltestüknek szelleménné, manasszá váló átalakításával elkészültek, és most étertestüket alakítják át életszellemmé, buddhivá. E lények és az emberek között állnak az angyalok. Ok olyan lények, akik asztráltestüknek manasszá vagy szelleménné váló átdolgozásával foglalkoznak, de ezzel a munkával még nem készültek el. Az ember a jelenlegi korszakban ennek a munkának a kezdetén áll, az angyalok pedig a végéhez közelednek, de még egyáltalán nincsenek vele készen. Ezért ezeknek a lényeknek a területe is sokkal intimebb módon érintkezik azokkal a területekkel, amelyekben az ember áll és él. Azt mondhatjuk, hogy az angyallények egész lelkiségükkel afelé hajlanak, amit asztráltestnek nevezünk. Ezért vannak teljes megértéssel mindaz iránt, amit az emberi személyiség szenvedésen és örömmön keresztül átélhet. Mivel azonban a másik oldalon messze túlhaladják az emberi ént, mivel magasabb énjük van, és a magasabb világok egy részét fel tudják fogni, ezért tudatviláguk fölér azokhoz a területekhez, amelyekben az arkangyal tudatvilága van. Ezért lehetnek igazi közvetítők az arkangyal és az egyes emberi individualitások között. Ők a maguk részéről megkapják a

népszellemek parancsait, továbbítják azokat az egyes lelkekbe, és ennek a közvetítésnek az útján keletkezik az, amit az egyes ember véghez vihet, nemcsak saját előmenetele, saját fejlődése, hanem egész népe érdekében.

Az emberi életben ez a két áramlat egymás mellett halad. Az egyik áramlat az, amely őt inkarnációról-inkarnációra előre viszi, ami az ő saját ügye, amit mindenekelőtt el kell intéznie, annak a kötelességnek teljesítése, amely alapján véve a legfontosabb, mert ez az ő legsajátabb feladata. Nem szabad megállnia, mert a behelyezett csírákat parlagon hevertetné, ha nem törődne velük. Ez azonban az ő legsajátabb ügye, amellyel együtt halad előre megtestesülésről-megtestesülésre. Amit pedig népközösségének ad, ami közvetlen népközössége ügyeit illeti, az az angyal inspirációja révén történik, aki az arkangyal parancsait az egyes emberhez eljuttatja. Így egészen jól elképzelhetjük, hogy a Föld valamely területén él egy nép, és e nép fölött lebeg a népaúra, az éteraúra, amelyre a népszellem erői hatnak, és módosítják az ember étertestét az erők három fajtája szerint. Ebebe a népaúrába belenyúl az arkangyal tevékenysége. Magasrendű lénynek kell őt elképzelnünk, aki a fejlődésben két fokkal feljebb áll az embernél, az egész nép fölött lebeg, és parancsokat ad arra nézve, amit ennek a népnek nagyjából teljesítenie kell. Az arkangyal tudja, mit kell a fölfelé törekvő fiatalos frissességű népnek tennie, és tudja, mit kell végrehajtania a fiatalságból az öregség felé haladó népnek ahhoz, hogy az ő impulzusai helyesen tudjanak hatni.

Az arkangyal ezekben a nagy összefüggésekben működik, itt a fizikai síkon azonban az egyes embernek kell dolgoznia, itt az embernek kell gondoskodnia arról, hogy ezek a nagy célok megvalósuljanak. Ezért állnak az egyes ember és az arkangyal között az angyalok, mint közvetítőjük, akik az embert azután arra a helyre irányítják, ahol lennie kell, hogy a nép érzéseiben megtörténjék az, ami az arkangyal nagy rendelkezéseinek megfelel. Akkor alkotunk magunknak helyes képet a dolgról, ha az elmondottakat nem pusztá allegóriának, hanem valóságnak képzeljük el.

Abba a szövedékbe, amit az arkangyal szó, beledolgoznak azok, akiket a szabályostól eltérő arkangyaloknak nevezünk: a nyelv szellemei, abban az értelemben, ahogy tegnap

jellemeztem. Azt is leírtam, hogyan hatnak a szabálytalan személységzellemekek, az archék. Betekinthetünk arra a területre, ahol az arkangyal a parancsait közli, ahol missziókat oszt ki, amelyeket az angyalok továbbítanak az egyes emberekhez. De az arkangyal a szabálytalan személységzellemekek területére is tud hatni, és az arkangyalnak szabálytalan személységzellemekekkel való kölcsönhatásában ez utóbbiak - mivel más célokat követnek, mint az arkangyalok - bizonyos vonatkozásban keresztezhetik az arkangyal intézkedéseit. Ha ez megtörténik, ha ezek a szabálytalan személységzellemekek kereszteznek az arkangyal intézkedéseit, akkor észlelhetjük, hogy egy népen belül csoportok képződnek speciális feladatokkal. A személységzellemekek működése különleg láthatóvá válik azáltal, hogy egy népen belül ilyen speciális feladatú csoportok képződnek. Ez századokon át tart. Éppen ezen a területen, amelyen most szellemtudományos módon működnünk kell, Németországban, századokon át láttuk a németek arkangyalának és a vele olykor ellenkező egyes személységzellemekeknek ilyenfajta működését. Az egyetemes német nemzetnek kisebb néprészekre való szétforgácsolódásában szabálytalan személységzellemekek az arkangyallal való együttes működését láthatjuk. Az ilyen népeknel kevés a centralizáltság, inkább az individualitások kifejlődését tartják szem előtt. Ennek bizonyos vonatkozásban meg van a jó oldala, mert ezáltal nagy a változatosság, a népnek sok színárnyalata jut kifejezésre.

De a másik esetet is szemügyre vehetjük, azt ugyanis, hogy nem szabálytalan személységzellemekek, hanem a szabályos személységzellemekek az, aki a korszellemben megnyilatkozik, és úgyszólván fontosabb lesz egy bizonyos időpontban, mint amilyen egyébként rendes körülmények között lenne.

Ha tehát egy népre tekintünk, akkor a legfőbb hatalom az arkangyal. Ő hat a korszellemben, megadja parancsait az arkangyalnak, az továbbadja parancsait az angyaloknak, és ők közvetítik azokat az egyes emberekhez. Mivel általában csak azt látja az ember, aki hozzá a legközelebb áll, azért ebben az összetett működésben az arkangyal hatását látjuk a legfontosabbnak. De az is előfordulhat, hogy a korszellemben súlyosabb, fontosabb parancsokat kell kiadnia, hogy

úgyszólván kénytelen elvonni valamit az arkangyaltól, mert a nép egy részét ki kell szakítani ahhoz, hogy a kor feladata, a korszellem missziója teljesülhessen. Ilyen esetben népközösségek válnak le a népközösségekről. Ilyenkor a korszellem láthatóan fölülkerekedik az arkangyal hatásán. Ez történt, amikor a holland nép leszakadt a német néppel közös alapról. Hollandiának és Németországnak eredetileg közös arkangyala volt, és a leszakadás azáltal történt, hogy a korszellem egy bizonyos pillanatban egy részt elkülönített, és azután erre a részre átvitte a modern korszellem fontos ügyeit. Mindazt, amit a holland történelemben olvashatunk - a történelem csak külső kifejezése, májaja a belső folyamatnak - ennek visszatükröződése. Így látjuk ebben az esetben, hogy külsőleg hogyan ment végbe a holland népnek a német népről való leválása. A belső mag azonban az, hogy a korszellemnek egy eszközre volt szüksége tengerentúli missziójának végrehajtására. A holland nép egész missziója a korszellem missziója volt. Abból a célból választották le, hogy a korszellem számára lehetővé váljon, hogy egy bizonyos időben ezzel a résszel valami fontos dolgot véghezvigyen. Amit a történészek írnak, csak külső maya, ami a valódi tényállást inkább eltakarja, mint feltárja.

Még máshol is találkozunk azzal, ami e tekintetben feltűnő módon lejátszódott, vagyis, hogy a nemzet egyik részének le kellett szakadnia a közösségből. Ez történt a portugál néppel is. Ebben az esetben is hiába keresünk más okokat, mert itt csupán a korszellemnek az arkangyal fölötti győzelméről van szó. Ha áttanulmányozzuk az egyes eseményeket, azt találjuk, hogy kihasználták az alkalmat egy külön nép kialakítására - sokféle alkalom nem is volt. A spanyol nép a portugál nép anyanépe volt. A külső okok talán azok, hogy a folyók csak a portugál határig hajózhatók jól. Más külső ok nincs.

Ezzel szemben áll a belső ok: végre kellett hajtani azokat a feladatokat, amelyek éppen a portugálok feladatai voltak, és amelyek mások, mint a spanyol nép feladatai. A korszellemek egy ideig intenzívebben tevékenykednek, mint egyébként. Látjuk, hogy az eddigi harmóniát egy másikkal helyettesítik.

Látjuk, hogy a korszellem ahelyett, hogy parancsait az arkangyallal közölné, egyenesen belenyúl a nép történelmébe,

és látjuk, hogy más szellemek ezt az alkalmat felhasználják arra, hogy megtestesüljenek. Ha egy ilyen nép leválik, akkor egy ideig a korszellem az egyes embereket fűtő első lelkesedésben olyan hévvel látja el az arkangyal funkcióját, hogy a leválás alig egyéb, mint kapkodás és törtetés a népen belül. Azután létrejön annak a lehetősége, hogy egy szabályos és egy szabálytalan arkangyal megtestesüljön a leszakadt népben. Látjuk a holland és a portugál nép felemelkedését, amelyek aztán saját szabályos és saját szabálytalan arkangyalaihoz tartoznak. Az egyes személyiségekben kifejezésre jutó eltérő temperamentumokban felismerhetjük az említett szellemi lények működését. Egészen sajátos módon láthatjuk ezeknek a szellemi lényeknek a tevékenységét, és akkor felismerjük, hogy a külsőleg lejátszódó történelem csak az ő működésük eredménye.

Egyre határozottabb jelentőséget kap az a tétel, hogy a külvilág csak maya vagy illúzió. Ami a külső történelemben lejátszódik, csak külső visszfénye a szellemi és érzék feletti lényeknek, éppen úgy, ahogy a külső ember is a belső embernek csak külső visszfénye. Ezért kellett azt mondanom - és ezt folyton hangsúlyoznom kell -, hogy milyen nagy jelentőségű ez a mondás: „A világ máyá.” De nem elég ezt absztrakt módon hangsúlyozni, hanem azt is tudnunk kell, hogy az egyes esetekben mit tegyünk.

Láttuk, hogy a világban más szellemek és hierarchiák is tevékenykednek. Beszéltünk a szabályos és rendellenes arkangyalokról. A rendellenes arkangyalokat úgy ismertük meg, mint olyan tulajdonképpeni formaszellemeket vagy hatalmasságokat, akik fejlődésük folyamán tulajdonságaik egy részéről lemondtak. Azután feltehetjük a kérdést, mi van akkor a szabályos formaszellemekkel? A szabályos formaszellemek az embernél négy fokkal magasabban állnak. A későbbi fejtegetésekben ezekről a normális formaszellemekről még egyet s mást el kell majd mondanunk. Ok tehát olyan lények, akik négy fokkal magasabban állnak, mint az ember. De a hierarchiák tegnap említett sora nem merül ki fölfelé a formaszellemekkel. Náluk magasabban állnak a mozgás szellemei, a dinamis-ok, és még magasabban a kyriotetes, az uraságok vagy bölcsességszellemek. Ezekről a különböző szellemi lényekről bővebben olvashatnak mind a

„Geheimwissenschaft”, mind az „Akasha-Chronik” című műveimben.

Érthető, hogy a lemondás, a visszamaradás törvénye a magasabb szellemekre is érvényes, tehát bizonyos tulajdonságokra nézve a mozgás-szellemi is visszamaradhatnak. A mozgás szellemi öt fokkal vannak feljebb az embernél, de vannak a mai emberiségfejlődésben olyan mozgásszellemek is, akik olyanok, mintha csak formszellemek lennének. Ok bizonyos tulajdonságokra nézve tulajdonképpen mozgásszellemek, más tulajdonságokat illetően pedig, amelyekről lemondtak, formszellemek. Így vannak szabályos formszellemek, akik négy fokkal állnak feljebb az embernél, és ugyanazon a területen, ahol a formszellemek vannak, más szellemek is hatnak, akik azonban tulajdonképpen mozgásszellemek. Ez tehát egy olyan terület, amelyen a szabályos és rendellenes formszellemek - akik visszamaradt mozgásszellemek - együttműködnek, mint ahogy már említettünk egy ilyen területet, ahol szabályos és rendellenes arkangyalok működnek együtt. De ezzel az együttműködéssel történik valami, ami az embert közvetlenül érinti. Ez alakítja ki az emberi fajokat, amelyeket meg kell különböztetnünk a nemzetektől.

Ha a dolgokat így szemléljük, nem zavaros fogalmakat kapunk, hanem mozgékonyakat; nem szabad mindent egy kalap alá venni. Egy nemzet, egy nép nem faj. A népfogalomnak nincs köze a fajfogalomhoz. Egy faj a legkülönbözőbb népekre tagozódhat. A fajok más közösségek, mint a népközösségek. Joggal beszélhetünk német, holland, norvég népről, de csak egyetlen germán fajról. Mi működik hát a fajfogalomban? Azok a lények működnek itt együtt, akiket szabályos formszellemeknek nevezünk, és a rendellenes formszellemek, akik tulajdonképpen formszellemek misszióját teljesítő mozgásszellemek. *Ezért szakadtak az emberek fajokra.* Ami az embereket az egész földkerekségen egyenlővé teszi, ami minden embert bármely fajhoz tartozik is, emberré, az egész emberiség tagjává tesz, azt szabályos formszellemeknek köszönhetjük. Ami pedig az egész Földön arra irányul, hogy az egyetemes emberiséget fajokra tagolja, azt a rendellenes formszellemek idézik elő, akik visszamaradtak annak érdekében, hogy ne egyetlen emberi faj legyen a Földön, hanem az emberek sokfélesége.

Ez úgyszólván az alapja annak, amiből aztán az egyes népindividualitások kiemelkednek. Áttekinthető lesz az egész Földgolyó, amelynek az a rendeltetése, hogy a szabályos formszellemek révén egy emberiséget hordozzon, és látjuk aztán, hogy a visszamaradt mozgásszellemek behatolnak erre a területre, és mint rendellenes formszellemek fajokra tagolják az emberiséget az egész Földön. Ha beletekintünk abba, amit ezek a szellemek tulajdonképpen akarnak, ha belemélyedünk a szabályos és rendellenes formszellemek céljába és feladatába, akkor megértjük, mit akarnak az emberi fajokkal; hogyan akarnak alapot teremteni annak számára, ami ebből kiemelkedik. Ha azután egy bizonyos népet veszünk szemügyre, akkor fogjuk azt is megérteni.

NEGYEDIK ELŐADÁS

Ha az emberfajok egymáshoz való viszonyát meg akarjuk érteni - ez adja az alapot ahhoz, amiből az egyes népközösségek kiemelkednek -, akkor tekintetbe kell vennünk, hogy az ember, ahogy előttünk áll, vagyis mi magunk, tulajdonképpen igen komplikált lény, és mai formájában a világminőség sok-sok lényének együttműködése útján keletkezett. Az „Akasha-Chronik” című könyvemből, és más, az ember fejlődésére vonatkozó fejtegetéseimből tudjuk, hogy magának a Földnek is előbb - mielőtt jelenlegi állapotát elérte volna - három állapoton kellett keresztülmennie. E három állapot folyamán alakult ki és fejlődött mai fokára az ember úgynevezett három tagja: a fizikai test, az étertest és az asztráltest. Csak a jelenlegi Föld-megtestesülés alatt vált az ember képessé arra, hogy a negyedik részt, az én-t magába fogadhassa. Lényének e négy része megmutatja mindazt, ami Földünk három, illetve négy megtestesülése alatt történt, a Szaturnusz, Nap, Hold- és a mostanáig lezajlott Föld-megtestesülés alatt. Ha magunk elé képzeljük mindazokat a lényeket, akik itt együttműködtek, az akaratszemléket, vagy trónokat, a bölcsességszemléket, és az arkangyalokat, le az angyalokig, és az akaratszemléken vagyis a trónokon felül a kerubokat és a szeráfokat, akkor elmondhatjuk, hogy bonyolult együttműködésük tette lehetővé, hogy az ember mai szervezete létrejöhessen. Láttuk: nem csak az volt szükséges, hogy olyan sok lény és természeti erő működjék közre a kozmoszban, hanem az ember kialakulásához az is szükséges volt, hogy bizonyos korszakokban bizonyos lények fejlődésük normális menetéről lemondjanak, visszamaradnak úgy, hogy más módon nyúlhassanak bele az emberi organizációba, mint ahogy normális fejlődési menetük szerint lehetséges lett volna.

Ha a ma előttünk álló embert valójában meg akarjuk érteni, akkor egy csodálatosan sokrétű, bonyolult szövedékbe pillantunk bele.-Azzal is tisztában kell lennünk, hogy csak

akkor értjük meg, hogyan jött létre az ember ezeknek a lényeknek az együttműködése folytán, ha szétbontjuk ezt a szövődést, és az egyes lények tevékenységét figyeljük meg. Akkor azt mondhatjuk: a mai ember szempontjából az a legfontosabb lény, aki lehetővé tette számára azt, hogy önmagát "én"-nek nevezze, és hogy lassanként ennek az énnel tudatára jusson. Tudjuk, hogy ezt a lehetőséget először a formaszellemelek, az exuziák adták meg. Ha ezeket a lényeket az emberrel kapcsolatos tevékenységükben megfigyeljük, és azt kérdeznénk: mi lenne az emberrel, ha csupán ezek a lények, és főleg e lényeknek azon fajtái tevékenykednének, akik szabályosan fejlődtek, akkor azt találnánk, hogy ők az én-organizáció adományozói. De ezzel azt is megmondtuk, hogy saját természetük szerint legfőbb gondjuk az, hogy az embernek megadják az ént. Csakhogy, amit az emberben el kell végezniük, az a mai lét folyamán csak egy bizonyos életkorban válik aktuálissá, egy bizonyos életkorban jut kifejezésre.

Ha emlékeznek arra, amit a „*Die Erziehung des Kindes vom Standpunkte der Geisteswissenschaft*” című könyvecskémbe mondtam, akkor tudják, hogy az ember fizikai születése és a fogváltás közt, vagyis hetedik évéig főleg a fizikai testet fejleszti. A fizikai test fejlődése iránt a formaszellemelek különösebben nem érdeklődnek, mert ez alapján véve ismétlődése annak, ami a régi Szaturnuszon történt az emberrel, ez már gyakran ismétlődött, és az utolsó fizikai születés után a hetedik életévig - egyelőre az utolsó alkalommal - sajátos módon ismétlődött meg. Azután a hetedik-től a tizennegyedik évig, vagyis a nemi érettségig terjedő idő következik. Ez is olyan időszak, amely a formaszellemelet nem igen érdekli: ez a régi Nap-korszak ismétlődése, és a formaszellemelek főtevékenységükkel, az én adományozásával csak a földi élet állapotában akartak beavatkozni. Ezt követi a harmadik életszakasz, amely a tizenötödik és a huszonegy- vagy huszonkettedik életévig tart. Ebben az időben az egyébként a Hold-fejlődéshez tartozó asztrálest fejlődik ki ismétlésképpen az emberben. A szabályosan fejlődő formaszellemelek még mindig nem érdeklődnek az ember iránt, és így azt kell mondanunk: az ember első életszakaszai, amelyek az énnel a huszadik év körül bekövetkező tulaj-

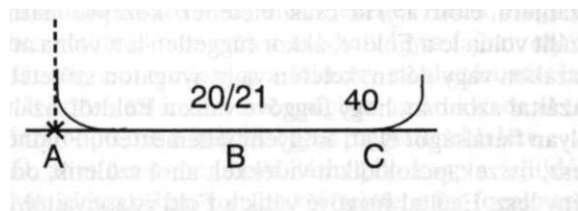
donképpen születését megelőzik, nem keltik fel a formszellemek közvetlen érdeklődését. Ők - mondhatnám - saját természetükből eredően csak a huszadik életév körül avatkoznak be, úgy, hogy ha ezt meggondolják, nem találják különösnek, ha azt mondom: a formszellemek tulajdonképpen szándéka szerint az embernek abban az állapotban kellene a Földön lennie, amelyben a húszas évei körül van. Ami eddig az időpontig fejlődik az emberben, az a formszellemek részére alapjában véve embrionális, egyfajta csíraállapot, és kissé képletesen beszélve azt mondhatnám, hogy a szabályos fejlettségű formszellemek legjobban azt szeretnék, ha minden bizonyos szabályossággal menne végbe, és ha egészen eddig senki sem avatkozhatna bele az ő munkájukba. Ha senki sem lépne közbe a huszadik életévig, akkor az ember a fejlődés első hét éve alatt azzal a tudattal rendelkezne, amely a fizikai testet illeti; ez pedig egy igen tompa tudat, olyan, amilyennel az ásványvilág rendelkezik. A második szakaszban - 7-től 14. évig - alvó tudata lenne, 14-20. évig bensejében intenzíven tevékeny lenne, de valamiféle áloméletet élne. Ez után a holdlény tudat után kb. a 21. évben ébredne fel igazán. Csak ekkor jutna el az én-tudathoz. Ha mindez a szabályos fejlődés szerint történne, csak ekkor lépne ki önmagából, és tekintené át a világot aszerint a világgép szerint, amely ma a mi ismert világgépünk.

Láthatják, hogy ha csak a formszellemek tevékenységét vesszük tekintetbe, az ember alapjában véve idő előtt jut el mai tudatához, mert a mai embernél ez a tudat bizonyos fokig már nem sokkal a fizikai születés után felébred. Nem ébredne fel abban a formában, hogy általa világosan és érthetően látható lehessen a fizikai külvilág, ha más szellemek, akik tulajdonképpen mozgásszellemek, nem maradtak volna vissza, és nem mondtak volna le bizonyos olyan képességek kifejlesztéséről, amelyeket a Föld-fejlődésig elérhetek volna, ha nem álltak volna meg fejlődésükben, aminek következtében a Föld-fejlődés alatt az ember fejlődésébe sajátos módon belenyúlhatnak. Mivel fejlődésük más módon alakult, abban a helyzetben vannak, hogy az embernek már korábban megadják azt, amit csak huszadik éve körül kellene megszereznie. Ok tehát olyan szellemi lények, akik

lemondtak arról a lehetőségről, hogy fejlődésüket a Föld-fejlődésig szabályos módon folytassák, olyan lények, akik a Föld-fejlődés alatt mozgásszellemek lehettek volna, de megálltak a formaszellemek fokán, és most a Föld-fejlődésben, mint formaszellemek működnek. Így a Föld-fejlődés alatt az arra még nem érett embernek, akinek még sok pótolnivalója van a régebbi korokból, azt adományozzák, amihez a fejlődés szabályos menete szerint csak a huszadik év körül kellene hozzájutnia. Így lép be az ember a létbe és kap a rendellenesen fejlődött formaszellemtől olyan képességeket, amelyeket egyébként csak a huszadik év körül kapna meg.

Mindennek igen fontos következménye van. Gondolják csak el, ha ez nem lenne így. Ha nem így lenne, ha ezek a rendellenesen fejlődött szellemek nem avatkoznának be, akkor az ember a fizikai világban csak olyan állapotban jelenhetne meg, amellyel huszadik éve körül rendelkezik, azaz mint fizikai lénynek ebben az állapotban kellene megszületnie, és egészen más csíráállapotokon kellene keresztülmennie. A valóságban ezek a rendellenes formaszellemek az emberi fejlődést már a születéstől a 20. évig kihelyezik a fizikai világba; ez kb. földi életünk első harmada. Tehát azt kell mondanunk: földi életünk első harmadát nem a Föld-állapot felett uralkodó szellemi lények, hanem más, rendellenes szellemi lények kormányozzák, és mivel ezek is részt vesznek a fejlődésben, nekünk embereknek nem olyan az alakunk, mint amilyen akkor lenne, ha abban az állapotban születnénk meg, amellyel a huszadik év körül rendelkezünk. Ezt azzal kell megfizetnünk, hogy életünk egyharmadát - húsz éves korunkig - úgy éljük le, hogy a rendellenes szellem erős befolyása alatt állunk. Az ember egész növekedését tulajdonképpen a rendellenes lények befolyásolják. Ezt azzal kell megfizetnie, hogy a középső harmad lefolyása után, amely alapvetően csak a szabályos formaszellemekhez tartozik, megkezdődik a hanyatlás, a visszafejlődés, és éter- és asztrálorganizációnk szétesik. Így az élet három szakaszra oszlik, egy felfelé haladó, egy középső, és egy hanyatló korszakra. Csak a középső részében lesz az ember földi élete alatt tulajdonképpen ember, és az utolsó harmadban vissza kell adnia, amit az első, felfelé haladó harmadban kapott, törlesztenie kell a kölcsönt.

Ha az ember valóban kizárólag a szabályos formszelle-
mek befolyása alatt állt volna, akkor mindannak, ami ma a
huszadik évig történik, egészen más arculata lenne. Minden
egészen másként folyt volna le, úgy, hogy minden, ami az el-
ső életkorszakban mai fejlődésünkkel összefügg, alapjában
véve olyan lét, ami a későbbi életkorokból sokat elővételez.
Ezáltal válik az ember életének második korszakáig materi-
álisabb lénnyé, mint amilyené különben lenne. Egyébként
életének eddig a pillanatáig csak szellemi állapotokat élne
át, és a mostani anyagi megsűrűsödéséig fejlődésének csak
abban az időpontjában szállna le, amelyet huszadik vagy hu-
szonegyedik életévében él át, amikor magát a Földhöz köt-
ve érzi. A szellemtudomány azt mondja, hogy ha ez a fejlő-
dés így haladt volna előre, akkor az ember csak abban az ál-
lapotban szállna le igazán a Földre, amelyet ma a huszadik
vagy huszonegyedik életévében ér el; a megelőző állapoto-
kat nem élhetné át a Földön. A Föld fölé emelve, a Föld
környezetében kellene azokat átélnie. És most érthetővé vá-
lik az emberi gyermekkor és ifjúkor fejlődésének teljes me-
nete.

Láthatjuk, ha A-B-C egyenes vonallal a földi pályát jelöl-
jük, akkor a* formszellemekek szándéka szerint csak ezen a
ponton kellett volna leszállnia az embernek. Tehát csak itt
érne el az ember a Földet, a negyvenedik év után ismét fel-
emelkedne, és életének utolsó harmadát egy átszellemitett
állapotban élne le. A rendellenes lények kényszerítették az
embert arra, hogy már itt (A-nál) leszálljon, és megkezdje
földi életét. Ez a mi létünk titka. Láthatjuk, hogy a minket
tulajdonképpen igazgató, szabályosan fejlődött lények csak
életünk középső harmadában uralkodnak egészen felettünk,
míg növekedési és hanyatlási korszakunkban egészen más
lények befolyása alatt álltunk, akik valamilyen módon le-
mondtak szabályos fejlődésükről.

Ha mindez úgy történt volna, ahogy nem történt meg, ha az ember életének első és harmadik szakaszát a Föld körüli magasságokban élte volna át, és csak a középső részben érintette volna a Földet, vagyis ha alapjában véve egészen más lény lett volna, akkor nem lenne olyan mértékben a Földhöz kötve, mint ahogy ma. Ha ez bekövetkezett volna, akkor minden embernek, aki a Földre lép, egyforma alakja és lénye lenne, akkor minden ember, aki a Földön jár, egyforma lenne. Csak egy emberi faj létezne. Nem az élet középső harmadában keresendő az, ami olyan lényé teszi az embert, akinél a fajok jellegzetes vonásai kifejezésre jutnak. Mindaz, ami az időben előbbre esik, ami az élet első harmadában megy végbe, az erőnkkel jobban a Földhöz köt bennünket, mint ahogy azt a szabályos formszellemek számunkra előírnyozták. Ezáltal azonban sokkal jobban függünk a Földtől, amelyen élünk, mint ahogy egyébként függenénk. Az ember függővé vált a helytől, amelyen él. Azáltal, hogy az ember - úgyszólván a formszellemek szándékai ellenére - korábban száll le a Földre, függ a helytől, mert olyan állapotban köti magát össze a Földdel, amely nincs számára előírva. Ha csak életének középső harmadában szállt volna le a Földre, akkor független lett volna attól, hogy északon vagy délen, keleten vagy nyugaton született-e meg. Azáltal azonban, hogy függővé válik a Földtől, azáltal, hogy olyan fiatalságot él át, amilyent jellemeztem, Földhöz kötött lesz, összekapcsolódik a vidékkel, ahol születik, odatartozó lény lesz. Ezáltal függővé válik a Föld viszonyaitól, amelyek ehhez a helyhez tartoznak, a napsugarak beesésétől, attól a körülménytől, hogy a vidék az egyenlítő közelében a forró égövön, vagy a mérsékeltbb égöv alatt terül-e el, mélyen fekvő vidéken vagy fennsíkon születik-e. Az ember egészen másképp lélegzik egy síkságon, mint a hegyek között. *Az ember tehát teljesen függővé válik a földi körülményektől, a helytől, ahol születik.* Látjuk tehát, hogy az ember valósággal összenőtt az anyafölddel azáltal, hogy szorosán összefügg a hellyel, a földnek azzal a vidékével, amelyen megszületik, és meghatározzák a tulajdonságok, amelyeket azáltal kap meg, hogy a földnek azok az erői hatnak benne, amelyek az illető helyen működnek. Mindez meghatározza faji jellegét; azok a formszellemek vagy hatalmasságok, akik nem a huszon-

egyedik és negyvenharmadik életév között adják az embernek azt, amit a mai Föld-tudatnak nevezünk, ezen a kerülő úton okozzák az emberek közötti faji különbözőségeket az egész Földön, amit a Földnek az a része határoz meg, ahol az ember születik.

Mialatt az ember lényegében a szabálytalan formaszellemekek uralma alatt áll, azt a lehetőséget és képességet is megkapja, hogy magához hasonló lényt hozzon létre. Ezt a képességet akkor szerzi meg, amikor nem a szabályos formaszellemekek kormányozzák. Ez teszi lehetővé azt, hogy az ember ne csak a leírt módon függjön attól a helytől, ahol született, hanem hogy az így megszerzett tulajdonságokat utódaira is átörökíthesse, tehát a faji összetartozás nemcsak a lakóhely befolyásaiban jut kifejezésre, hanem abban is, amit a faj örökít át. Ez a magyarázata annak, miért örökölhető a fajtság, és meg fogjuk érteni, amit a szellemtudomány mond, hogy a faji ismertető jelek csak a múltban voltak visszavezethetők arra a helyre, ahol az emberek születtek. Ez csak a lemúriai kor utolsó és az atlantiszi kor első idejében volt így, amikor az ember közvetlenül a földi környezettől függött. A későbbi korokban kezd a faj olyan jelleget öltetni, hogy az örökléshez kötött és már nem a helyhez. Így a fajban olyasvalamit látunk, ami eredetileg a föld egy meghatározott helyéhez volt kötve, aztán az emberiségben az öröklésen át tovább plántálódott, de a helytől egyre függetlenebb lett.

Abból, amit most mondtam, láthatják, hogy a fejlődésnek melyik időszakában volt csak értelme a faj fogalmáról beszélni. A szó igazi értelmében nem jogos fajfogalomról beszélni a lemúriai kor előtt, mert az ember csak ebben az időben szállt le a Földre. Korábban a Föld környezetében volt, azután lejutott a Földre, és a faji ismertető jelek átöröklődtek az atlantiszi időben, egészen a mi Atlantisz utáni korunkig. Látni fogjuk, hogy a mi időnkben a népi, nemzeti ismertető jelek mellett lassan elmosódik, megszűnőben van a faji jelleg. Mindezt később még látni fogjuk. Most óvakodnunk kell attól, hogy a világot úgy tekintsük, mintha a fejlődés csak egy kerék lenne, amely kezdet és vég nélkül maga körül forog. A körforgás képzelete, amit néhány misztikus világnézet olyan bőven kifejtett, rettenetes zűrzavart kelt az emberiség fejlődésének fogalmában. Ha a folyamatot úgy

képzeli el valaki, hogy minden egy állandó központ körül mozog, miközben ennyi meg ennyi fajra tagolódik, akkor nincs fogalma arról, hogy minden fejlődésben van, és hogy a fajok is kifejlődnek. *A fajok keletkeztek, és egyszer eltűnnek*, már nem lesznek. Nem ismétlődnek mindig ugyanolyan módon, mint ahogy *Sinnet* „Ezoterikus buddhizmus” című könyvében helytelenül állítja. A faji ismertető jelek, a faji sajátosságok kezdetét a lemúriai korban kell keresnünk, további alakulását korunkig követhetjük, de közben tudnunk kell, hogy ha jelenlegi ötödik fejlődési korszakunkat a hatodik és hetedik leváltja majd, nem lehet többé szó olyan állapotról, amelyet fajnak nevezhetnénk. Ha azonban a fejlődést úgy képzeljük el, mintha mindig egyformán továbbgördülne, akkor csak egy malomkerék lenne a fejünkben, és távol lennénk annak megértésétől, ami a világban valóban végbemegy.

Látjuk tehát, hogy a fajfejlődés csak a lemúriai korban kezdődik a szabálytalan formaszellemek hatása következtében. Ezek a szellemek megengedik, hogy Föld-bolygónk erői beavatkozzanak azon a helyen, ahol az embernek első életszakaszát el kell töltenie, és ez bizonyos módon hat a későbbi életre is, mert az embernek van emlékezete és későbbi életében is visszaemlékezik arra a tulajdonképpen rendellenesen átélt időre, amit 21 éves kora előtt töltött a Földön. Az ember egészen más lény lenne, ha csak a szabályos formaszellemek hatnának rá. A rendellenes formaszellemek hatása következtében az ember a Föld azon pontjától függ, amelyen él. A szabályos formaszellemek törvényeitől való eltérés éppen a leírt módon jött létre úgy, hogy az ember számára jelentőssé vált a Földnek az a pontja, ahol egy bizonyos megtestesülés alatt él.

Ezeket a viszonyokat még pontosabban megértjük a következő fejtegetés során. A föld a talaj, a maga lényét felfelé sugározza, és áthatja az emberi szervezetet úgy, hogy az ember függő viszonyba kerül ezzel a föld-talajjal. Ebben a vonatkozásban megjelölhetjük tehát a földnek bizonyos pontjait, amelyek az emberi lényvel fejlődéstörténetileg összefüggnek, de ezeket a körülményeket még pontosabban megtárgyaljuk. Most csak elvontan jellemzem azokat.

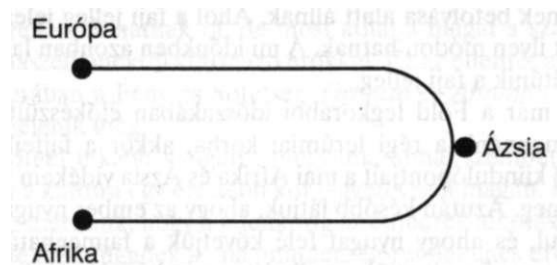
Itt van pl. egy pont, amely Afrika belsejében található.

Ennél a pontnál a földből mintegy kisugározva hatnak mindazok az erők, amelyek az embert gyermekkor első időszakában megragadhatják. Később az ilyen erők befolyása csekélyebb; akkor kevésbé van kitéve ezeknek az erőknek, de hatásuk mégis erősen rányomja bélyegét az emberre. A Földnek ezen a pontján élő emberre legerősebben a gyermekkor első időszakában hatnak ezek az erők, és meghatározók azokra, akik ezektől az erőktől függő helyeken élnek és viselik maradandó nyomaikat. Nagyjából így lehetne jellemezni azokat az embereket, akik faji jellegüket tekintve itt kapják meg a földből a döntő, meghatározó erőket. A fekete fajt lényegében ezek a tulajdonságok határozzák meg.

Ha Ázsiába megyünk tovább, ott is van egy pont a föld felszínén, ahol a későbbi fiatalkori ismertető jelek ivódnak bele az emberbe a földerőkből, ahol a Föld lényéből a későbbi ifjúkor sajátos tulajdonságai származnak át az emberre, és adják meg neki a faji jelleget. Az itt tekintetbe jövő fajok korunk sárga és barnás bőrű fajai.

Ha azután keletről továbbmegyünk nyugat felé, akkor találunk egy pontot, amely Ázsiától Európa irányában fekszik, és amely a későbbi ismertető jeleket vési be maradandóan, azokat az ismertető jeleket, amelyeket éppen a későbbi, a korai ifjúságot követő életkorban kap meg az ember. Ezen ponton a földerők nem ragadják meg az embert már gyermekkorban, hanem akkor, amikor az ifjúkorból átmegyünk a későbbi életkorba.

Ily módon ragadják meg az embert azok az erők, amelyek a Földből kiindulva meghatározóak számára. Ha ezeket a pontokat összekötjük, egy érdekesen futó vonalat kapunk.

Ez a vonal korunkban is érvényes. Az afrikai pont a Föld azon erőinek felel meg, amelyek az emberbe a korai gyer-

mekkor ismertető jeleit vésik be, az ázsiai pont azoknak az erőknél, amelyek az embernek a fiatalkori ismertető jeleket adják, és a legérettebb ismertető jeleket az európai területen lévő megfelelő pont vési be az emberbe. Ez egyszerűen egy törvényszerűség. És mivel minden ember a reinkarnációk során végigmegy, a különböző fajokon átmegy, így, noha az az ellenvetés tehető, hogy az európai ember a fekete és a sárga fajnál fejlettebb, mégsem kerül senki hátrányos helyzetbe. Itt ugyan az igazságot néha fátyol fedi, de láthatjuk, hogy a szellemtudomány segítségével fontos ismereteket lehet szerezni. Ha azután ezt a vonalat tovább húzzuk nyugat felé, akkor eljutunk az amerikai területre, azokra a vidékekre, ahol olyan erők hatnak, amelyek a középső életharmadon túl jutnak érvényre.

Kérem, ne értsenek félre, amit most mondok, ez csak annyiban vonatkozik az emberre, amennyiben a fizikai szervező erőktől függ, de lényét nem ezek alkotják, hanem amelyekben él. Ekkor olyan erőkhöz jutunk el, amelyeknek sok közülük van az ember elhalásához, ahhoz ami az emberben élete utolsó harmadához tartozik. Ez a törvényszerűen futó vonal valóban létezik; ez valóság, egy reális görbe, és kifejezi a törvényszerűséget, amellyel földünk az emberre hat. Erre irányulnak azok az erők, melyek az emberre fajilag meghatározóan hatnak. Nem azért halt ki az indián lakosság, mert az európaiaknak így tetszett, hanem mert az indián lakosságnak meg kellett szereznie azokat az erőket, amelyek a kihaláshoz vezettek. Ennek a vonalnak sajátosságától függ az, ami Földünk felszínén a fajokkal lejátszódik, és amit azok az erők idéznek elő, amelyek nem a szabályos formszellemek befolyása alatt állnak. Ahol a faji jelleg jelentkezik, ott ilyen módon hatnak. A mi időnkben azonban lassanként eltűnik a faji jelleg.

Ez már a Föld legkorábbi időszakában előkészült. Ha visszamennénk a régi lerúmiái korba, akkor a fajfejlődés legelső kiindulópontjait a mai Afrika és Ázsia vidékein talál-nánk meg. Azután később látjuk, ahogy az ember nyugat felé vonul, és ahogy nyugat felé követjük a faj meghatározó erőket, megfigyelhetjük az elhalást az indiánokban. Az emberiségnek nyugatra kellett mennie, hogy mint faj, meghaljon. Hogy új, ifjú erővel frissüljön fel, az emberiség keletre

vonult Atlantiszból Európán keresztül Ázsia felé. Azután megismétlődött a vonulás nyugat felé. Most azonban nem a fajok mozgása ismétlődik meg, hanem a fajfejlődés magasabb foka, a kultúrák fejlődése. Bizonyos módon látható, hogy a kultúrák fejlődése a faji vonal folytatásának jellegét veszi fel. Így pl. az a kultúra, amelyet ebben a fejtegetésben is méltón csodálattal jellemeztem, az ősrégi indiai kultúra, az első Atlantisz utáni kultúra, amely a korai gyermekkor-nak felel meg, amikor az ember a fizikai természet értékelését illetően még alszik, és lelkébe a szellemi világ megnyilatkozásai hatnak. Valóban, az első indiai kultúra egyfajta kinyilatkozás felülről, kinyilatkozás a spirituális magasságokból, és csak azért tudott az emberre hatni, mert az indiai föld befolyása alatt állt, amely már távoli múltban is hatott rá. Abban az ősrégi időben a Földből jövő erő határozta meg a fizikai faji jelleget, most a Földnek ugyanazon a területén megjelenő óindiai embernek inkább a lelki alkatát határozza meg. A nyugatról keletre való vonulás olyan frissességet idézett elő, hogy általa létrejöhetett az eredeti óindiai kultúrát jellemző sajátos szellemi konfiguráció. Látjuk majd, hogy a nagyon régi óindiai kultúra, amelyet még nem kutattak fel, és amelynek csak halvány származéka az amit a mai tudomány indiai kultúrájának nevez, azzal magyarázható, hogy az atlantiszi kultúra bizonyos vonatkozásban megismétlődött az óindiai kultúrában.

Ha megnézzük az Atlantisz utáni korban egymást követő kultúrákat, azt látjuk, hogy azok a korábban átélt, de a megfiatalodás által egészen mássá vált körülmények megismétlődései, így a perzsa kultúra azzal függ össze, ami az ember első életerős korszakában él, amikor a szabálytalan formszemlélet hatnak rá, de most áthatja magát a szabályos formszemlélettel szembe fordított erőkkel. Ez az ellentét a perzsa kultúrában a Fény és Sötétség, *Ormuzd és Ahriman* alakjában jelenik meg.

Minél inkább nyugatra megyünk, annál szembetűnőbb, hogy a kultúra egy érettebb kor jegeit viseli magán. Ha el is kell ismernünk, hogy a jelenkorig az emberek alkotásai nagy mértékben függenek a világmindenség rendellenes erőitől és lényeitől, mégis érthetőnek fogjuk találni, hogy az emberek már nem kizárólag faji tulajdonságokkal vonulnak nyugatra.

Azt is meg tudjuk érteni, hogy a kultúra menete olyan, hogy fiatalos frissessége, produktív eleme annál inkább elhal, minél nyugatabbra kerül.

Az objektív szemlélő sok körülményből láthatja, hogy a mi kultúránkat is ilyen törvényszerűségek határozzák meg. De az emberek nem hajlandók arra, hogy tárgyilagosan nézzék a dolgokat. Ha azonban kellőképpen odafigyelnek, láthatják, hogy valóban minden kultúra folyton változik, és hogy minél nyugatabbra megyünk a kultúra annál meddőbb lesz. Mint kultúra tehát az elhaláshoz közeledik. Minél nyugatabbra megyünk, a kultúrának annál inkább csak a külső részei virágnak, azok, amelyek a fiatal erő felfrissítését nem élik át, hanem mintegy az elöregedés felé haladnak. Ezért az ember nyugaton az emberiség részére még nagyot és hatalmasat hozhat létre a fizikai, kémiai és asztronómiai felfedezések terén, mindenben, ami független a felfrissítő fiatal erőttől. Ami produktív erőt igényel, annak valóban az emberre ható erők más konfigurációjára van szüksége.

Az ember a gyerekkortól kezdve egy bizonyos ideig növekszik, csak azután virul ki tulajdonképpen a szellemisége. Kezdetben fizikailag növekedő lény. Előbb fizikailag kell kitágulnia annak, ami egy kis csöppségben szűk térre szorult össze. Akkor az emberképződés a belsőben préselődik össze. Így van ez az emberiséggel nagyban is. Egy sajátos törvénnyel állunk szemben, ha a jellemzett görbét követjük. Sőt ez a kontinensekben is kifejezésre jut. Látjuk, hogy a fizikai emberfejlődés eredeti kiindulópontja először Afrikában van, azután az a tér, amelyen az emberiség kifejlődik, kitágul a messzeségbe. Ezt azután megtaláljuk az ázsiai térség hatalmas síkságain. Nagy, hatalmas térségeket népesít be ott az ember.

Nézzük most a fajképződés megismétlődését az Atlantisz utáni kultúrában. Ahogy az ember fiatal korában kíváncsi szemmel néz körül, úgy tekint a régi indiai kultúra embere a világba. Ez a fiatalos, friss erővel függ össze, amelyek az embert kitágítják, és növekedésével a távlatokba helyezik. Azután a szellemi fejlődésnek kell elkezdődnie, és a fizikainak kell összeszorulnia. Láthatjuk, hogy miközben a kultúra Európában továbbfejlődik, érdekes módon az ott élő emberiség kisebb területekre szorul össze. Európa a legkisebb

földrész, és minél nyugatabbra megy az ember, annál inkább arra törekszik, hogy összetömörüljön. Félszigeteken át tör a tenger felé és egyre jobban összehúzóódik nyugati irányban.

Mindez a fejlődés szellemi menetével függ össze. Itt sajátos módon látunk bele a szellemi fejlődés misztériumaiba. De a nyugat felé tartó összehúzóulásban krízis rejlik. Krízis, amely által egy meddőbb elem kezd hatni. A produktivitás a nyugat felé eső félszigeteken bizonyos módon elhal. A meddőség abban mutatkozik, hogy maga a kultúra nyugat felé haladtában merev, egyszerű, elhalás felé vezető elemet vesz fel. Ez olyasvalami, amit a titkos iskolákban mindig is tudtak. Most megértik, miért mondtam, hogy amit közölni fogok, veszélyes is lehet, mert az embereket felháboríthatja. És korántsem lehet mindent elmondani, ami arra szolgálna, hogy az embert lényének magasabb területeire nézve függetlenné tegye, hogy észlelje azt, ami a földből a fajt meghatározóan felfelé áramlik, ami később a kultúrjelleget meghatározza, és ami a még későbbi időben ismét jelentéktelenné lesz, amikor az ember majd ismét visszatér a szellemiséghez. Ezért érthető, hogy az emberiségfejlődés egész menetével összefügg a szellemi fejlődés menete, és ezt mindig is ismerték azok, akik a lét titkaiba mélyebben be voltak avatva. A mondottak helyessége nem függ attól, vajon az egyik vagy másik irányban jobban vagy kevésbé lelkesül-e valaki. Ez a fejlődés szükségességétől függ. Aki a szükségszerűség ellen szólna, semmit sem tudna elérni. Ellene beszélni annyit jelent, mint a fejlődés útjába akadályokat gördíteni. Ezért természetes, hogy azok az emberek, akik arra a vidékre mennek, amely nyugatabbra terül el, kénytelenek felfrissülésükhöz ismét a keletet igénybe venni, keletről kell új indítékot kapniuk. A közép-európai terület azonban tudatára kell, hogy ébredjen saját produktivitásának, amellyel a félszigetképződés előtt rendelkezett. Ez az oka annak, miért kell Európában az emberiségnek saját lelkeségére eszmélnie - a Skandináviát és Németországot átfogó vonalon belül - és ezzel szemben miért kell éppen nyugaton az emberiségnek ahhoz a részéhez fordulni, amelynek keletről származó impulzusaira van szüksége. Ezt az emberiség összjellege kívánja meg. Látják, hogy ez még magában a szellemtudományos fejlődésben is megismétlődik. A negyedik Atlantisz utáni

korban a rómaiaknál és a görögöknél is ezt láthatjuk. Tény, hogy a rómaiak bizonyos tekintetben fejlettebbek voltak a görögöknél, de a keletebbre lakók a meghódított néptől átvették a szellemi életet.

Minél nyugatabbra megyünk, annál inkább beigazolódik az itt megnyilvánuló törvény. Ezeket a nagy igazságokat alapjában véve csak sejtetni lehet. Ezek adják meg nekünk azt, ami a földterület minden darabja számára misszióink belső jellegének megfelel. Meg kell értenünk, mit kell tennünk, hogy az emberiség közösségi jellegéhez felemelkedjünk. Ebben rejlik a nagy felelősség, ha valaki bele akar avatkozni az emberiség nagy megmozdulásaiba. Ahol az emberiség nagy megmozdulásairól van szó, ott személyes szimpátia, vagy személyes lelkesedés nem játszhat szerepet. Mert nem az a lényeg, hanem az, ami az emberiség nagy törvényeiben rejlik. A nagy törvényszerűségeket fel kell ismer-nünk, és nem szabad, hogy előítéletek befolyásoljanak. Alapjában véve ilyen az egész rózsakeresztesség jellege. A rózsakeresztesség az egész emberiségfejlődés értelmében akar hatni. Ha megismerjük a talajt, amelyen állunk, egészen a sziget- és félszigetképződésig, akkor tudjuk, milyen érzés kell, hogy elfogjon bennünket, ha az emberiségfejlődés értelmében akarunk működni.

Egykor a rendellenes formszellemelek levezették az embert a Földre, és a földterület különböző pontjaihoz kötötték. Ezáltal teremtették meg a faji fejlődés alapját. Azután látjuk, hogy a fajok egyre inkább összekeverednek. A fejlődésbe belenyúl, illetve kiemelkedik a népfajlás. Ez hat az egyes ember fejlődésében is. Nagy misztériumot érintünk, ha feltesszük a kérdést: ki volt *Platón* külső lénye, ahogy az emberiségbe beleszületett? Olyan ember volt, aki a Szolonidák nemzetiségéből származott, az ionok törzséhez, a görög néphez, az egész kaukázusi fajhoz tartozott. Az, hogy Platón Szolon nemzetiségéből származott, hogy ion, görög, kaukázusi ember volt, a maga törvényszerűségében mély misztériumot fejez ki. Azt a misztériumot fejezi ki, hogy az egész Földbolygón mindenütt együttműködnek a szabályos és szabálytalan formszellemelek, akik tulajdonképpen leginkább abban érdekeltek, hogy az embert földi emberré tegyék. Ez abban jut kifejezésre, hogyan specializáló-

dik az emberiség ennek az együttműködésnek a következtében, és hogy azután hogyan avatkoznak be a többi lények, akikről az egyes népek jellemzésénél már beszéltünk. Minden ember részt vesz lényével azokban a folyamatokban, amelyek útján az összes magasrendű lény, ezek a magasrendű szellemek együttműködésükkel a világfejlődést kialakítják.

Nem értjük meg az egyes embert, ha nem látjuk milyen lett fejlődése folyamán azáltal, hogy ezek a lények együttműködnek. Azáltal, hogy Földünkön a szabályosan fejlődött, és a szabálytalanul fejlődött formszellemek titokzatos együttműködéséből létrejött egyszer egy kaukázusi faj, azáltal teremtődött meg a talaj, az alap ahhoz, hogy egy Platón egyáltalán megszülethessen. A szabályos és szabálytalan anyagok beavatkozása révén látjuk az utat, amelyre szükség volt Platón létrejöttéhez, hogy emberi lényként, emberi arccal egészen meghatározott értelmi, érzelmi és akaratilag tulajdonságokkal léphessen elénk. A faj és az individualitás közt középen áll a népiség.

Ezért kellett ma a fajok kialakulásának alapfeltételeit általánosságban jellemeznünk. Holnap a népiségnek a fajokból való kiválását, a hierarchiák más szellemeinek beavatkozását, és különösen a formszellemek működésbe való beavatkozását tárgyaljuk.

ÖTÖDIK ELŐADÁS

A tegnapi előadásból kiderülhetett, hogy a fejtegetések alapjául szolgáló tényéke elfogulatlanul kell behatolnunk. Túl kell tennünk magunkat azon, ami egyébként érzésben, érzelemben könnyen erőt vehet az emberen, éppen arról az oldalról, amelyet most objektíve kell jellemeznünk. Amíg valaki hajlamos arra, hogy ennek vagy annak a fajnak, ennek vagy annak a nemzetnek, stb. objektív jellemzését szubjektíven fogja fel, addig nehezen fog eljutni előadássorozatunk tényeinek elfogulatlan megértéséhez. Ezzel az is összefügg, hogy ezekről a dolgokról semmi más talajon nem lehet beszélni, csak a szellemtudomány talaján. Mert bármit halljon is az ember ennek vagy annak a népnek a jelleméről, és bármennyire benne is áll az ember érzelmileg valamely fajban, valamely népben, mint a szellemtudomány képviselője elég ellensúllyal rendelkezik ahhoz, hogy azt a másik serpenyőbe tegye. Ez az ellensúly a karma és a reinkarnáció tanának valódi megértése. Ez arra irányítja tekintetünket, hogy lényünk legbensőbb magjával az egymást követő időkben a legkülönbözőbb fajokba, a legkülönbözőbb népekbe inkarnálódunk. így, ha lényünk eme magjára tekintünk, bizonyosak lehetünk abban, hogy azzal részt fogunk venni minden fajnak, minden népnek nemcsak fényoldalában, vagy talán árnyoldalában is, hanem abban is bizonyosak lehetünk, hogy legbensőbb lényünkben minden faj és nép áldásaiban is részesülhetünk, mivel egyszer itt, máskor ott fogunk inkarnálódni.

Tudatunk, horizontunk tágabb, átfogóbb lesz a karma és reinkarnáció eszméi által. Ezért általuk tanuljuk meg először elviselni azt, aminek ma a fajok és népek összefüggésének titkairól szellemi szemünk elé kell tárulnia. Ha helyesen fogjuk fel a fejtegetéseinkben tárgyaltakat, akkor nem fogunk elégedetlenkedni amiatt, hogy ebbe a népbe, vagy abba a fajba inkarnálódunk. Ha azonban nem így nézzük a dolgokat, akkor a népi és faji jelleg objektív szemlélete elle-

nére is békétlenség és diszharmónia jöhet létre. Aki a szel-
lemtudománnyal foglalkozik, az a karma és reinkarnáció ta-
nából megtanulja, hogy minden népnek - még a legkisebb-
nek is - hozzá kell járulnia az emberiség fejlődéséhez. Az
előadások második részében éppen az a jelentős, hogy rá-
mutathatunk, hogyan áramlanak bele a népek misszióinak
egy hatása az egyetemes emberiségbe, sőt, hogy egyes kis
népeknek is, amelyek itt és ott a nagy néptömegek között
szétszóródtak, jelentőségük van az emberiségfejlődés har-
móniájában. Ez azonban csak fokozatosan fog szellemi sze-
münk elé tárulni.

Az egyes néplelkek jellegzetességeinek teljes megértésé-
re egyrészt olyan példákhoz kell folyamodnunk, amelyek bi-
zonyos vonatkozásban érthetőbbek, mint a jelenkori népi
jellegzetességek, amelyek között civilizációkkal mi magunk
is élünk, másrészt pedig talán olyan népi jellegzetességekkel
foglalkozunk, amelyek időben kissé távol esnek, hogy képe-
sek legyünk a népi jellegzetességek, népmissziók megértésé-
re. Ezzel egyelőre a fajiságot, a nemzetiséget csak általános-
ságban jellemeztük.

Az utolsó előadások folyamán láttuk, hogy egy fajban
egy szabályos és egy rendellenes formaszellemnek kell
együttműködnie, továbbá, hogy egy népben egy szabályosan
fejlődő és egy szabálytalanul fejlődő arkangyal-szellemnek
kell működnie, és ez úgyszólván érthetővé tette, hogy a szel-
lemi hierarchiák hogyan avatkoznak be a fejlődésbe.

Most tegyük fel a kérdést: hogy működnek a magasabb
rendű szellemi lények a konkrétumokban? Jó lesz, ha ma
ehhez alapot teremtünk magunknak azzal, hogy egyáltalán
megértsük a hierarchiákat, akikhez - amint tudjuk -, az em-
ber is legelső tagként hozzátartozik. Ezeknek a *hierarchiák-
nak a legelső fokán* áll az ember, és alatta a három természe-
ti világ, az állat-, növény-, és ásványvilág helyezkedik el. Az
ember fölött állnak az angyalok, majd az arkangyalok és az
őserő vagy archék következnek. Ez a hierarchiák első cso-
portja, ha az embertől fölfelé haladunk. A hierarchiák má-
sodik csoportja a következő:

1. formaszellemek	—	hatalmasságok
2. mozgásszellemek	—	erők
3. bölcsességszellemek	—	uraságok

Azután következnek a hierarchiák legmagasabb csoportja:

1. akaratszellemek — trónok (királyi székek)
2. kerubok
3. szeráfok.

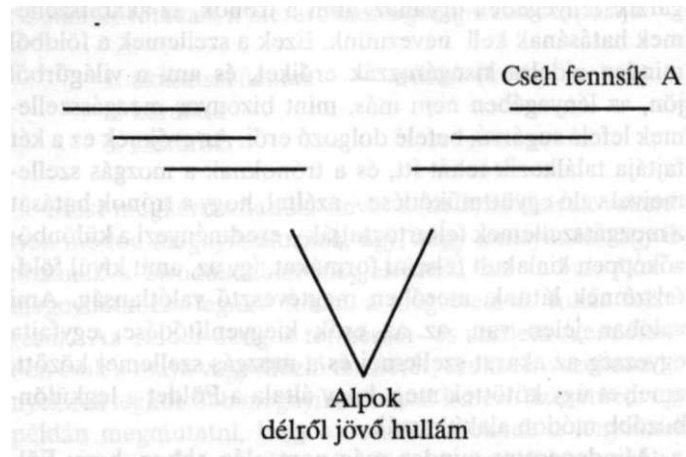
Most megkérdezzük: mivel a szellemi lények valamilyen módon megnyilatkoznak, úgy, hogy a mayának vagy illúzióknak a birodalmában megjelennek, hol tudjuk őket a megnyilatkozás legalsó fokán, a megtévesztés fokán felkeresni? Az ember átlagos természet- és szellem-szemléletében csak a maya vagy illúzió területét, ezeknek a szellemi lényeknek legkülsőbb megnyilvánulását ismeri. Szeretném egy példán megmutatni, hogy az ember ezeknek a lényeknek csak a legkülsőbb manifesztációját, a legkülsőbb megnyilatkozását ismeri.

Az ember pl. egy északi, sziklás talajon jár. Erről azt mondja: itt anyag terül el; és ezt a tömör sziklaköveget, amelyen jár, mindenekelőtt úgy írja le, ahogy látja, és a mindennapi beszédben kemény kőzetanyagnak nevezi. Aki behatol a dolgok lényegébe, az ebben az anyagban valami egészen mást lát. Mi az tulajdonképpen, amire rálépünk, és ami ellenállást fejt ki? Amiről az ember azt hiszi, hogy előtte van, az egyáltalán nincs, az ámítás. Földünk külső felszíne nem más, mint megtévesztés. A valóság az, hogy alulról erők hatnak felfelé, amelyek bizonyos lényekből áradnak ki, így azt mondhatjuk: egy ilyen talajon azt látjuk magunk előtt, ami a Földből minden irányba ható erőként jelenik meg. Ezek az erők valóban léteznek, és minden irányba kisugároznak a térbe. Az ember természetesen nem járhatna a földön, ha csak ezek az erők hatnának. Egymagában ezek az erők az embert szédítő sebességgel kirepítenék az űrbe. Hogy szilárd talajon állhat, ezt annak a körülménynek köszönheti, hogy a világűrben minden oldalról más erők is behatolnak. Szakadatlanul találkozik a besugárzó erők szférája a kisugárzó erők szférájával, és ott, ahol találkoznak, úgy szólván határt képeznek, és ez a föld felszíne. Tehát az, amit a föld felszínének látunk, megtévesztő, az a be- és kisugárzó erők eredménye, amelyek úgy hatnak, hogy azon a bizonyos felszínen egymást kölcsönösen feltartóztatják. Ami ott kisu-

gáznak, lényegében ugyanaz, amit a trónok, az akaratszellemek hatásának kell neveznünk. Ezek a szellemek a földből minden oldalra kisugározzák erőiket, és ami a világűrben jön, az lényegében nem más, mint bizonyos mozgásszellemek lefelé sugárzó, befelé dolgozó erői. Az erőknek ez a két fajtája találkozik tehát itt, és a trónoknak a mozgás szellemeivel való együttműködése - azáltal, hogy a trónok hatását a mozgásszellemek feltartóztatják - eredményezi a különbözőképpen kialakult felszíni formákat, így az, amit kívül földfelszínnek látunk, merőben megtévesztő valótlanosság. Ami valóban jelen van, az az erők kiegyenlítődése, egyfajta egyezség az akarat szellemei és a mozgás szellemei között, amelyet úgy kötöttek meg, hogy általa a Földet a legkülönbözőbb módon alakíthassák.

Mindenesetre mindez még nem elég ahhoz, hogy Földünk olyan bolygóvá váljék, mint amilyen most. Az akarat szellemeinek és a mozgás szellemeinek együttműködése ehhez még nem volna elég. Ez valami egészen mást eredményezne. Ha ugyanis csupán csak az akarat szellemei hatnának kifelé a Föld belsejéből, és mint ellenfelek a mozgás szellemei működnek, akkor a Föld folytonos mozgásban, folytonos belső áramlásban lenne. A bolygó nem tudna megnyugodni. Nem lenne ugyan olyan folyékony, mint a tenger; nem lenne olyan könnyen hullámot vető és hullámképző elem mint a víz, de sűrűbb tömegben vetne hullámot.

Hogy fogalmat alkothassunk arról, hogyan működtek eredetileg az akaratszellemek és a mozgásszellemek, ezt egy példával világítanám meg, és kérném, kísérjenek el engem egy kicsit a térképen. Először is nézzük az Alpok mai szilárd vonulatát, amely kemény kőzettelajként választja el az Itáliai-félszigetet Európa többi déli területétől. *Tulajdonképpen hogy is jött létre az Alpok-láncolata?* Volt egy idő - a távoli múltban -, amikor az Alpok tömege egyáltalán nem volt még meg, de észak és nyugat felé már voltak megszilárdult domborulatok. Ezek sűrű, vastagon folyó hullámok voltak, amelyek azután dél felől feltornyosultak. Képzeljük el ilyen formán:

Itt, A-nál lenne a cseh síkság. Aztán képzeljék el, hogy délről egy hatalmas hullám tornyosul fel, amely kettévált és szétterült jobbra a cseh fennsík felé és balra a francia középfennsík felé. Ez a hatalmas hullám alkotta tehát ősrégi időben az Alpok tömegét. Ez a népi képzeletben is így jelenik meg. Aki állt már az Alpok egyik nagy csúcsán, és végigtekinti az Alpok láncolatának sajátos konfigurációját, látja - még ha nem is tudná, amit a szellemtudomány régóta megállapított, sőt a mai geológusok is megállapítottak - hogy ez a sajátos hullámképződés abban az időben jött létre, amikor a Föld ősi tömege még sűrű, vastagon folyós állapotban volt. Az akaratszellemelek és a mozgásszellemelek együttműködésének következtében így alakulna ma is a Föld, ha egy másfajta hatás nem érvényesülne, egy olyan hatás, amely rendkívül tartós, és amely Földünk felszínén úgy nyilvánul meg, hogy a mozgás szellemeivel együttesen ható akaraterőkbe bekapcsolódnak a formaszellemelek is. Képzeljék el, hogy ezek a formaszellemelek, mintegy a hullámokon táncolva, a mozgásban lévő tömegeket lecsendesítik, formáihatóvá teszik. Így tehát háromféle erő együttműködését kell megállapítanunk. Ez a három erő háromféle lénycsoportra vezethető vissza. Egyik oldalon látjuk a formaszellemeleket, akik mind felfelé, mind lefelé, mind az akaratszellemelek szférájában, mind a mozgásszellemelek szférájában hatnak. Ami Földünkön külsőleg elsősorban folyékony elem-

ként jelenik meg - persze nem a mai víz, hanem a régi folyékony elem, amit a formaszellemek csendesítettek le - azt az akaratszellemek, vagyis a trónok legszélsőségesebb nyilvánulásának kell felfognunk. Ebbe a működésbe azonban mindig belevegyül egy másik elem: a kerubok és a szeráfok az akaratszellemek, a trónok segítségére sietnek. A kerubok a levegőelemben nyújtanak segítséget, mindenben, ami mint légnemű a Föld látszólagos anyagát átjárja. A levegő tulajdonképpen illúzió, és mögötte állnak azok a hatalmas lények, akiket keruboknak nevezünk. A szeráfok abban hatnak, amit mi hőnek ismerünk, mindenben, ami hőként jelen van.

Mindez azt tárja felénk, ami bolygónk középpontjából kiindulva kifelé sugárzik. Tehát azt mondhatjuk: bolygónk olyan összetételű, hogy középpontjából hatnak az akaratszellemek vagy trónok, a kerubok és a szeráfok. Bolygónkat úgy kell felfognunk, hogy ahol levegőjének és hőjének határa van - a levegőtenger éppen úgy bolygónkhoz tartozik, mint a víz, vagy a szilárd föld -, ott mintegy felszín képződik. Ezen a felszínen a formaszellemek mintegy a hullámokon táncolva lecsendesítik, formába öntik az anyagot.

Azért nevezzük őket így, mert a sűrű, pépszerű elemnek nyugodt formát adnak. Mögöttük állnak a mozgásszellemek. Ezeknek az elemébe vegyülnek bele a bölcsességszellemek úgy, hogy ha bolygónk középpontja felé tekintünk, azt mondhatjuk: ott magasztos lények, trónok, kerubok, szeráfok működnek. Ha kitekintünk, akkor a formaszellemek szféráján keresztül, akik a levegőt és a hőt maguk elemével átjárják, a mozgás szellemeit és a bölcsesség szellemeit látjuk. Mindazt, ami a természeti erőkben és jelenségekben nyilatkozik meg, amikor tekintetünket Földünk környezetére kifelé irányítjuk, és feltekintünk a magasságba, lényegében a második hierarchiának köszönhetjük. Mindazt, amit látunk, ha a Föld mélységeibe tekintünk, a harmadik hierarchia lényeinek a műve. Környezetünk konfigurációja a második és a harmadik hierarchia sajátos együttműködésének eredménye.

Melyik természeti elemekben nyilvánulnak meg a formaszellemek? (A három természeti elemet: vizet, levegőt, tüzet, amelyek az akaratszellemeikkel, a kerubokkal és

szeráfokkal függnek össze, már ismertettem.) Ők a legközelebbi lények, akik azon a felszínen táncolnak, amelyen mi cselekszünk, élünk és vagyunk. Ők a kozmikus térből jönnek, de erejüket abban fejtik ki, ami a földből fölfelé árad. Megfigyelésünk számára abban koncentrálnak, amit a kiáradó napsugárnak nevezünk. A fény tehát az az elem, amelyben a formaszellemek működnek és élnek. Mivel azonban a fényhatások mindazzal, amit tartalmaznak, azon a határon bontakoznak ki, ahol a mozgás szellemei és az akarat szellemei közösen hatnak, itt teremődnek meg a szilárd formák.

Az embernek egyelőre nincsenek olyan szervei, amelyekkel feltekinthetne oda, ami túl van ezeken a fény-erőkön, akiket formaszellemeknek ismerünk, nincsenek olyan szervei, amelyekkel beletekinthetne abba, ami a fénybe bele van szöve. Mindaz, ami Földünkön szétbomlást és összetevődést idéz elő, ami kémiai erőként hat, itt még beleszövődik a fénybe, és lényegében ez az a terület, amelyen a mozgás szellemei tevékenykednek.

Ha az ember megtanul valamit észlelni abból, amit egyébként a kémiai összetevődés és felbomlás hatásában csak mayának lát, akkor hallja ezeket a mozgásszellemeket, akkor észleli a szférák zenéjét, amelyről a pitagoraszi és más titkos iskolák beszélnek. Ez az, amit Goethe is leír, amikor a Napról nem mint a fény ajándékozójáról beszél, hanem azt mondja: „A nap zeng az régi módon, testvérszférák versenydalában, és megszabott utazását mennydörgéssel fejezi be.” (Jékely Zoltán fordításában: „Szférái közt most s mindörökre zengi a Nap versenydalát, s a megszabott pályán dörmögve fejezi be rohanatát. - Faust I. Égi prológus)

A szférák zenéje még mindig szól, csak hogy a hétköznapi emberi tudat nem hallja. Ez a szférák zenéje valóság, amely minden ember felé asztrális hatásként árad kívülről. Csak az ember nem hallja. Ha a szférák zenéjénél is olyan váltakozás lenne, mint a fénynél, hogy bizonyos időkben, a sötétség beálltával nem látunk, akkor időnként hallanánk is. Ez azonban éjjel és nappal zeng, és ezért csak akkor hallhatja az ember, ha bizonyos okkult iskolázást végez, bizonyos okkult fejlődésen megy keresztül. Míg a fény nappal, mint fény árad felénk és éjjel felvett és elnyelt fényként tovább-

hat, addig a szférák zenéje éjjel-nappal zeng. Az ember úgy van vele, mint a molnár, aki a malmot csak akkor hallja, ha megáll.

Ezen kívül vannak még bölcsességszellemek, akik hatást kívülről küldik hozzánk, és akik hatnak a működő fényre, és a teret átszövő szférák zenéjére. Ez a világegyetem a Földbe beleáradó élete. Élet árad be a Földbe a világtérből, amit az egyes lények felfognak. Ez a bölcsességszellemektől jön.

Így tekintünk a kozmikus távolságokba, és fölnezünk a Napra, ahol részünkre ezek az erők koncentrálódnak, és látjuk, amint a térből behatol az áramló élet, az alkotó hang, a formáló fény, a második hierarchia hármassága.

Alulról föláramlik hozzánk a legmagasabb hierarchia, a szeráfok, kerubok és trónok. A föld fölött szétterülő minden hatásban, inkább a lények belsejében az első hierarchia működik. Ehhez tartoznak először is az archék, akik mint korszellemelek működnek. Ezek a korszellemelek abban tevékenykednek, amit részünkre a magasabb hierarchiák előkészítettek, és irányítják azt, amit emberi történelmünknek, földi kultúrfejlődésnek nevezünk. Azután megtaláljuk az arkangyalokat, a néptörzsek szellemeit, és végül az egyes emberek és az arkangyalok közti közvetítőket: az angyalokat.

Tehát azt mondhatjuk: a Földgolyó természeti erőiben, a földben, vízben, levegőben és tűzben kiáramlanak a harmadik hierarchia lényei és szembeáramlanak a kívülről jövő formaszellemelek hatásával. Kívülről áramlanak felénk a második hierarchia lényei, és a Föld környezetében vannak az első hierarchia lényei. Ez a hierarchia jelenleg a leggyengébb erőkkel rendelkezik. Gondolják el, milyen hatalmas erőkkel rendelkeznek azok a magasabb lények, akiket akarszellemeknek nevezünk, és akik tulajdonképpen faragják a talajt, amelyen járunk. Azután azokat az erőket, amelyek kívülről áramlanak be. Vegyük a hozzánk legközelebb állókat, a formaszellemeiket, akik a fajokat plasztikusan kialakítják. Azután azokat, akik az emberi lélekben intim módon működnek, az angyalokat, és archékat. A harmadik hierarchiában tehát azokat a természeti erőket ismertük meg, amelyek a legerősebbek, az alap természeti erőit, szilárd földünk erőit. A második hierarchiában azokat az erőket, ame-

lyek körülöttünk az éteri elemekben élnek és működnek, és az első hierarchia az, amely minket, saját magunkat intim módon élettel tölt el, és át meg át hat.

Ha e három hierarchia együttműködésében látjuk, hogyan dolgoznak Földgolyónkon, és hogyan alakítják ki azt a világmindenség egyetemes anyagoléből, akkor fogalmat kapunk arról, mi minden volt szükséges ennek a Földnek a létrehozásához. A Földnek különböző megtestesüléseken kellett keresztülmennie, mielőtt Földdé válhatott - a Szaturnusz-, a Nap-, és a Hold-állapoton. Ha a "Die Akasha-Chronik", és a „Geheimwissenschaft" című könyveimben leírtakat elolvassák, láthatják, hogy már Földünk korábbi megtestesülései alatt is együttműködtek ezek a különböző szellemi lények, csak hogy ez az együttműködés a jelenlegitől eltérő módon ment végbe. Minden új megtestesülésnél, vagyis a Szaturnusz-, a Nap-, a Hold- és a Föld-állapotnál ezek a hierarchikus lények más módon működtek együtt, mert más-más különleges feladatot tűztek maguk elé a Föld különböző állapotaiban. Határozottan mondhatjuk, hogy mindegyik állapot, amelyen Földünk átment, és amelyeken még át fog menni, sajátos missziót jelent és jelentett a kozmikus fejlődésben.

Rendkívül nehéz meghatározni, hogy mi volt a régi Szaturnusz-, a régi Nap- és a régi Holdkorszak missziója, mert minden bolygóállapotban változnak a fogalmak. Nem könnyű, mert most Földünk misszióját nagyon absztrakt módon kell jellemeznünk. Legkönnyebben úgy lehet fogalmat alkotni róla, ha megértjük, hogy a világtérben megnyilvánuló erők milyen jellegűek. Ha az emberi bensőre, a lelki életre tekintünk, akaratot, érzést, gondolkodást találunk, viszont ha az emberi burkokra nézünk, az emberi természet külsejére, fizikai-, éter-, és asztrálestet találunk. Ha tehát a mai embert nézzük, és ha egyelőre énjétől eltekintünk, a fizikai-, éter-, és asztrálestet szövődékének foghatjuk föl, amelybe mint külső burokba beleszövődött az akarat, az érzés és a gondolkodás.

Ezek az erők mind a külső, mind a belső emberben mindig rokonok valamely korábbi misszióval, amely Földünk előző megtestesüléseihez kötődött. Ott van például a Szaturnusz-misszió. Ha megközelítő fogalmat akarunk al-

kötni a Szaturnusz-misszióról, akkor rokonnak kell gondolnunk egyrészt az emberi fizikai testtel, másrészt az emberi akarattal. Ezt úgy kell elgondolni, hogy ha Földünknek nem lett volna Szaturnusz-megtestesülése, akkor egyrészt az ember akarata, másrészt fizikai teste mai kialakulásához nem juthatott volna el. Az ember akaratát és fizikai testét a régi Szaturnusznak köszönheti. Az Akasa-Chronikából tudjuk, hogy fizikai testét a régi Szaturnusznak köszönheti. Azonban minden előző állapot a következő állapotban is érezteti hatását. Ami tehát ma mint akarat nyilvánul meg, a szaturnuszi elem utóhatására vezethető vissza. Ennek az az eredménye, hogy az ember lénye belülről, mint akarat nyilvánul meg. A Nap-állapot missziójáról úgy alkothatunk fogalmat, hogy az emberi test a régi Napig vezethető vissza. Az utóhatás következtében azonban az ember az érzés benső erőit később tudja kifejleszteni. És ha végül a Hold-állapotra tekintünk, akkor látjuk, hogy az ember asztráteste, és az emberi gondolkodás ehhez kapcsolódik. Így azt mondhatjuk: ahhoz, hogy a belső és külső ember erői - fizikai-, éter- és asztrálest, akarat, érzés, gondolkodás - úgy fejlődjenek ki, hogy azok ma az ember külső és belső életét lehetővé tegyék, három egymást követő kozmikus misszióra volt szükség. Ahhoz, hogy a Föld három egymást követő megtestesülésének feladatai teljesedhessenek, és az ember megkaphassa azt, ami mai felépítésében elénk tárul, a hierarchiák lényeinek minden alkalommal megfelelő kölcsönhatásban kellett együttműködniük.

Tehát a régi Szaturnusz-állapotnak be kellett teljesülnie, különben az ember a fizikai test és az akarat adományát nem kaphatta volna meg. A Nap missziójának be kellett teljesülnie, különben az étertestet, és az érzést nem kaphatta volna meg, és végül a Hold missziója kellett ahhoz, hogy megkaphassa az asztrálestet, és azt, amit a gondolkodás erejének nevezünk. Így Földünk három előző megtestesülése főleg annak érdekében jött létre, amit személyes énkünk egy-egy uralkodó elemének nevezhetünk. Tény ugyanis, hogy a régi Szaturnusz lényéből, az akarat szellemeiből kiáradt külső fizikai test kívülről nézve nem más, mint az akarat. Nálunk az akarat, mint belső élet a belsőből hat. Ezeket a szavakat egészen pontosan választottam; ezek nem fan-

tasztikusak, hanem a dolog természetének egészen pontosan megfelelnek. Sokat lehet belőlük tanulni. A Nap-periódust azért élte át a Föld, hogy a bölcsességszellemek hatására megalapozza egyik oldalon az étertestet, és hogy a másik oldalon a bölcsességelem további működése által megalapozza azt, ami a belső bölcsességet tükrözi: az érzést. A Hold-misszió hasonló módon függ össze az asztrálesttel, és a gondolkodással.

Most felmerül a kérdés: milyen sajátos missziót választottak a Földön ható és főleg a Földet formáló formszellemek?

Azt mondhatjuk: azoknak a szellemeknek, akik a Szaturnuszon a főszerepet játszották - az akarat szellemei vagy trónok - az volt a missziójuk, hogy beleszójék azt az elemet, amely később, a Földfejlődés alatt az akaratban nyilvánul meg. A nagy Szaturnusz-misszió: az akarat beoltása, az akaraterek beültetése. Amikor ezt látjuk, tisztelet ébred bennünk a kormányzó kozmikus hatalmakkal szemben. Akkor mérhetjük fel igazán ezeknek a hatalmaknak a nagyságát, ha látjuk, hogy a fizikai testben élő külső akarat és a belső akarat művészi összeszövéséhez egy különleges planetáris misszió volt szükséges.

A hierarchiák egyesült világának egy bolygót kellett létrehoznia és megszüntetnie annak a viszonyak kialakítására, ami mint külső és belső akarat elem belénk szövődött. Ugyanígy kellett a régi Napnak létrejönnie, hogy az étertest és az érzés-elem, a belső bölcsességelem létrejöhhessen. Ahhoz, ami azután a gondolkodási elemben, asztralitásunkban mint belső gondolati elem tükröződik, ahhoz a Hold-misszió volt szükséges.

Mi tehát a formszellemek missziója, mi a tulajdonképeni Föld-misszió? Ha a Szaturnusz missziójához az akarat adományozását kapcsoljuk, a Nap-misszióhoz főleg az érzés-elem adományozását, a Hold-misszióhoz elsősorban a gondolat-elem adományozását, vagyis azt, ami az asztrálestben van, akkor a Földbolygóhoz azt a missziót kell kapcsolnunk, hogy a három elem teljes, tökéletes egyensúlyát hozza létre, - amelyek közül mindegyik bolygónk valamelyik korábbi állapotában túlerőben volt - úgy, hogy e három elem egyensúlyi állapotban együttműködjen. Ez Földünk

missziója. Ezeknek az elemeknek a harcát lecsendesíti azáltal, hogy helyes egyensúlyi viszonyba kerüljenek: ez a Föld-misszió. Az ember bele van szőve ebbe a Föld-misszióba, hogy ezt az egyensúlyt először saját bensejében a gondolkodásból, érzésből és akaratból fölépítse. Az ember ebben a vonatkozásban a Föld keletkezésénél valóban a gondolkodás, az érzés és az akarat szabálytalan szövedéke volt. Aki csak egy kis önismerettel is rendelkezik, az saját magán érezheti, hogy a belső egyensúly még a mai embernél sem tökéletes, sőt gyakran diszharmonia, rendetlenség jellemzi. Az ember arra hivatott, hogy saját bensejében a gondolkodás, érzés és akarat között az egyensúlyt helyreállítsa. Ezáltal magából kisugározhatja, és átviheti a Földre azt, amit a gondolkodás, érzés és akarat egyensúlya jelent.

Az okkult szimbolikában a Földnek ezt a misszióját mindig egészen különleges módon egy formával fejezték ki. Az összes geometriai formák között egyet sem találunk, amely az egyensúly értelmében az összhatásnak olyan pontosan megfelelné, mint az egyenlő oldalú háromszög. Ha az egyenlő oldalú háromszöget fölrajzoljuk, a három oldalt egyenlőnek találjuk, a három szög egymással egyenlő, mindegyik egyenlő távolságra fekszik a középponttól. Az egyenlő oldalú háromszög középpontja az egyensúlyhatásnak abszolút szimbóluma. Ha tehát az okkultista a háromszöget nézi, annak az abszolút kiegyensúlyozott együttműködésnek a szimbólumát látja, ami Földünk korábbi három megtestesülésében minden egyes esetben a hegemoniát gyakorolta. Az én cselekedetei az emberi természetben egy tevékeny, aktív középpont megteremtését jelentik, és ezáltal ez az egyensúlyi állapot belülről előkészíthető. Az ember valóban nagyra hivatott Földünkön, ugyanis arra, hogy belülről, egész lényé által annak egyensúlyát hozza létre, ami korábban a legkülönbözőbb módon és különböző korokban hangadó volt.

Ez egyelőre Föld-misszióknak absztrakt meghatározása, de benne van abban, amit elmondtunk. Ennek a misszióknak a titka az, hogy a három erő együttműködésének egyensúlya révén a benső ténylegesen produktív újat hoz létre. Ez valóban egy negyedik elem, a szeretet eleme. A szeretet a világfolyamatban csak akkor fejlődhet ki, ha bekövetkezik a korábbi időszakokban egymást felváltó és meghatározó sze-

repet játszó erők abszolút egyensúlya. A következő napokban erről még többet beszélünk. Egyelőre vegyük ezt absztrakt jellemzésnek.

Bolygónk tehát a szeretet bolygója, és ezért ez a három erő-együtműködéséből létrejövő egyensúly „szeretethatást” eredményez. Ennek a szeretethatásnak kell a Föld minden eljövendő megtestesülésén át éppen a Föld működésének missziója által az egyetemes fejlődésbe beleszövődnie. Ezáltal a hármasság négyességgé válik, és ez a négyesség a maga negyedik elemével a legalsó fokon kezdődik, a szeretetnek úgyszólván a legalsó formájával, amely meg fog tisztulni és nemesedni oly mértékig, hogy az egyetemes Föld-fejlődés végén a szeretet teljesen egyenrangú elemként jelenik majd meg. Földbolygónk egyensúlyi misszióját akkor tölti be, ha a hármasságot négyességgé fejleszti. A földlét titkát okkult módon általában ezekkel a szavakkal fejezik ki: „a hármasság négyességgé alakítása”. A negyedik elem természetesen ma még igen tökéletlen. De ha majd a Föld betöltötte misszióját, éppen olyan ragyogó lesz, mint a Szent Háromszög, amely egyensúlyi helyzetével a földi esemény legmagasabb szimbólumaként ragyog majd, amikor a Föld múltjára emlékezünk.

A gondolkodás, érzés és akarat elemeinek ez az együtműködése az ember bensejében olyan, ahogy ez a tulajdonképpeni benső a szeretet szubsztanciájává válik. Ezt nevezzük a földi létben bensőleg produktívnak. Ezért a formaszellemeket a maguk összességében, mivel éppen az az ő missziójuk, hogy a korábbi állapotokat ellensúlyban tartsák, egyúttal a szeretet szellemeinek is nevezhetjük.

Ha a földi létet e szerint nézzük, akkor mindenekeelőtt az akaratot, érzést, gondolkodást jellemeztük, és a szeretet működését Földbolygónkon kívül, és láttuk, hogy a formaszellemelek sajátos feladata a szeretet beoltása, beárasztása, amit az egyensúly eredményének nevezhetünk. Ebben áll tehát a Föld missziója. Ennek a Földet átható szeretet-erőnek a létrehozására mindannak együtműködése szükséges, amit a legalsó hierarchiák munkája hoz létre. Ahogy előző fejtegetésemben már említettem, a szeretet hálójának meg kell szövődnie, és a szeretetnek ezt a szövődését úgy kell megszőni, hogy a fő szálakat a szabályos formaszellemelek szőjék bele - mert ez az ő missziójuk.

Azután a rendellenes formszellemek, akik tulajdonképpen mozgásszellemek, beleszövik azt, ami a fajokat formálja. Ezt követően a szabályos és rendellenes korszellemek beleszövik a történelem fejlődését, majd a szabályosan és rendellenesen kifejlődött arkangyalok beleszövik az egyes népek és nyelvek fejlődését, végül azok a lények hatnak, akik az embert a megfelelő helyre állítják a földön, az angyalok, így szövik meg a szeretet hatalmas hálóját. A szeretet hálója a tulajdonképpeni Föld-misszió, csak visszfényként, mayaként látható Földünkön.

A fizikai világ feletti első terület az asztrális világ, ahol ezt a hálót látni lehet. De ha az ember felemelkedik az asztrális világból az alsó és felső devachan világába, akkor egyre világosabban láthatja a külső maya alapját képező igazságokon dolgozó hierarchiák munkáját. Akkor látja, hogyan szövődik ez a szövődék. Ha az ember felemelkedik az asztrális világba, akkor még nem látja azt, ami főleg belülről tevékenykedik, nevezetesen az akaratszellemeket, a kerubokat és szeráfokat. Ha ezeket a szellemeket munkájuk közben meg akarja találni, akkor még magasabb világokba kell emelkednie. De valamit már az asztrális világban is megtalálunk: rendellenes formszellemeket, akiknek kívülről kellene munkálkodniuk, ha a szabályos fejlődést elérték volna. Láttuk, hogy a második hierarchia lényei kívülről kell dolgozniuk, itt pedig azt látjuk, hogy belülről dolgoznak. Tehát azt mondhatjuk: ebbe a hálóba, amelyet kívülről a mozgásszellemek, az akaratszellemek és bölcsességszellemek szönek, belülről pedig az akaratszellemek, a szeráfok és kerubok, belülről még olyan lények is beledolgoznak, akiknek tulajdonképpen kívülről kellene hatniuk. Ok azonban a felszín alatt úgy dolgoznak, mint ahogy például a selyemhernyó a gubót szövi. Belül van az, amit először az asztrális világban látni lehet.

Ezek a sajátságos mozgásszellemek, akik nem a helyükön álló bukott szellemek, a szellemi Föld-atmoszférán szövő és hullámozó szellemi lények közül legelőször válnak láthatóvá az asztrális síkon, még mielőtt a normális módon megjelenő angyalok láthatókká válnak. A szellemi látó számára tulajdonképpen - noha a fajok megteremtéséhez a legmélyebb értelemben szükségesek - bizonyos módon

mégis kísértő szellemek. Ezek a szellemek, akik közül mind-egyiknek sok alárendeltje van - mivel mindegyik sok szelle- mileg alárendelt lényt hoz létre - a szellemi világban a meg- felelő hierarchiáknak alárendelt lényekbe vannak beburkol- va. *A magasabb szellemeknek* is vannak ilyen *alárendelt lé- nyei*, az akaratszellemeknek az undinék, a keruboknak a szil- iek, a szeráfoknak a szalamanderek. De ezeknek a rendelle- nes formaszellemeknek, akik tulajdonképpen mozgásszelle- mek, és akik a csúf szellemi lények egyik fajtájaként jelen- nek meg az asztrális síkon, szintén vannak alárendelt szelle- meik. Ők azok a szellemek, akik abban működnek és élnek, ami az emberi fajok keletkezésével függ össze, ami tehát az embernél azzal függ össze, mondhatnám arra az elemre ta- pad, ami a Földhöz kötött, a fajfenntartással és hasonlókkal. Ők olyan lények, és egyáltalán olyan terület ez, amely az asztrális világ legtarkább és legveszedelmesebb része, és saj- nos az a terület - ez ebben az összefüggésben mondható el a legjobban - amelyet azok az emberek találnak meg a leg- könnyebben, akik helytelen módon jutnak a látáshoz. Leg- könnyebben nekik jelennek meg azok a szellemek, akik a faj továbbplántálásánál tevékenykednek, és annak szolgáló tag- jai. Sok embernek, akik idő előtt és helytelen módon hatol- tak be az okkult területre, drágán kellett megfizetnie, hogy ezeknek a szellemi lényeknek a seregével más szellemi lé- nyek harmonizálása nélkül találkoztak.

Így világíthatunk be abba, ami reálisan fonódik és szövő- dik, hogy megszője azt a szövetet, amelyből azután az ember tulajdonképpen lelki világa kibontakozik. Hogy ez az alap, amelybe most kissé belelátunk, mi módon jelenik meg a faj és a nép keletkezésében, arról holnap tovább fogunk beszél- ni.

HATODIK ELŐADÁS

Elképzelhetjük, mennyire bonyolult, ha a különböző hierarchiák szellemeinek úgy kell erőiket összehangolniuk, hogy a Föld-misszió beteljesedhessék, úgy kell hatniuk, hogy végül is egyensúlyi helyzet jöjjön létre. Ezért is érthető, hogy az olyan közlések, amelyek elhangzottak, a fejlődésnek mindig csak egészen meghatározott pontjára vonatkozhatnak, és hogy az egész azonnal megváltozik, ha a fejlődést egy másik pontról szemléljük. Ezért ha ennek a nagyon bonyolult dolognak pontos megértéséhez el akarunk jutni, akkor az egyik előadásciklust össze kell vetnünk a másikkal.

Csak egy pontot akarok kiemelni, és amit most e pillanatban mondok, csupán egyfajta megjegyzés. Földi egyensúlyunkban úgy jelentkezik a hierarchiák együttműködése, hogy a harmadik hierarchiára - az akaratszellemeire, a kerubokra és szeráfokra - az jellemző, hogy az egyensúlyhelyzetre a Föld belsejéből kifelé hat. Természetesen ezt úgy kell elképzelni, hogy ez a hierarchia eredetileg a Világmindenségből a Föld középpontja felé fejt ki erőit, és ahogy az ember ezeket az erőket észleli, az nem felel meg egyenes irányuknak, hanem a megfordított iránynak, és akkor tapasztaljuk őket, amikor visszaverődnek. Ezért pl. az itt végbemenő egészen bensőséges folyamatokról csak akkor alkothatnak egységes képet, ha a tegnap elhangzottakat összehasonlítják *a düsseldorfi előadásciklusomban* a hierarchiákról mondatokkal, amelyben a három hierarchia működésének mennyei részét zárt egységben ábrázoltam.

Ezek a dolgok valóban nem egyszerűek és a Föld-misszió megértéséhez a szempontok olyan megválasztása szükséges, hogy a hierarchiák szellemeinek visszasugárzását meglássuk abban, amit a Föld-lét elemeinek nevezünk.

Ha ezt tekintetbe vesszük, akkor egyúttal átérezzük azt a végtelen bölcsességet, amely az Univerzum erőinek összefüggésében, a Kozmosz erőiben nyugszik. Azt is érezni fogjuk, hogy a megismeréssel szüntelenül előre kell haladni,

hogy nincs határa, mert a dolgok annyira bonyolultak, hogy ha egy szempontot megragadni vélünk, azonnal egy másikra kell áttérnünk, amely a dolgot ismét más oldalról vizsgálja meg. Csak lassanként tudunk a megismerésben fölfelé jutni, mégis a tegnapi előadásom végén utalásaim talán segíthettek annak megértésében, hogy a szabályos és szabálytalan formszellemek együttműködésére azért volt szükség, hogy földi életünk alatt ne csak egy egységes, az egész Földön elterjedő, egyforma emberiség jöjjön létre, hanem olyan emberiség, amely az egyes fajok különbözőségében, változatosságában teljesebben ki. Az egységes emberiség kialakulásához, amelyhez az ember csak a Föld-fejlődés folyamán érhet el ismét, a szabályos formszellemek tiszta tevékenységére lett volna szükség. Ők azok a szellemi lények, akiket a Genézis *Elohim* néven nevez meg. Tulajdonképpen a Földet körülvevő, és vele együtt egy egészet alkotó Univerzumban hét ilyen szabályosan fejlődött formszellemet ismerünk. Tehát hét formszellem, illetve hét Eloha van. Ha ezt a hét Elohat el akarjuk képzelni különböző misszióikkal és azzal a küldetéssel, amely abból áll, hogy az egyetemes Föld-misszióban az egyensúlyt, vagyis a szeretetet megteremtsek, akkor tisztában kell lennünk azzal, hogy ez a hét formszellem a világmindenség összefüggésében úgy fejtené ki hatását, hogy valóban az jönne létre, amit egyik előadásomban „az ember életének második harmada”-ként jellemeztem. Akkor formálódna ki a tulajdonképeni én-ember, ha mind a hét formszellem úgy működhetne, ahogy maguk határozták el a saját közösségükben. Mivel azonban más szellemi lények is együttműködnek velük, és ez az egységes embervilágot változatossá teszi, ezért a Kozmoszban egy egészen sajátos intézkedésre volt szükség. Ha ma meg akarjuk keresni azt a helyet a Kozmoszban, ahonnan a szabályos formszellemek tevékenykednek, vagyis akik, ahogy jellemeztem, a fényben sugároznak felénk mai Kozmoszunkon belül, akkor a Napon kell keresnünk őket. Mindig a Nap irányában kell keresnünk azt a kozmikus páholyt, azt a közösséget a világmindenségben, ahol ezek a forma-szellemek a földi egyensúly helyreállítására a Föld-misszió beteljesedésére vonatkozó tanácskozásait tartják.

Egy valamire szükség volt azonban, nehogy a rendellenes formszellemek tevékenységükkel túlságosan nagy rendetlenséget idézzenek elő az emberre vonatkozóan. Arra volt szükség, hogy a formszellemek közül az egyik kiválják a közösségből úgy, hogy csak hat formszellemet vagy Elohát kell a Nap irányában keresnünk. Egyiküknek ki kellett válnia, nehogy a rendellenes formszellemek egyidejű hatása - a mozgásszellemeké - az egyensúlyt teljesen felborítsa. Ez a formszellem az, akit a Biblia a Genézisben Jahvének vagy Jehovának nevez.

Ha az ő tevékenységét meg akarjuk keresni a világminőségben, nem szabad abban az irányban keresnünk, ahol a Nap áll, hanem ott, ahol jelenleg a Hold található. Erre a "Geheimwissenschaft"-ban is rámutattam, csak más oldalról, amikor elmondtam, hogy a formszellemek a Nap kiválásával elmennek, de csak ezzel a sajátos intézkedéssel teremtődött meg az ember későbbi fejlődésének előfeltétele, amely a Hold kiválásával jött létre. Mert ha a Hold a Földdel együtt maradt volna, akkor az ember fejlődése nem mehetett volna végbe. Az ember további fejlődését csak az tette lehetővé, hogy az egyik Eloha, Jahve a Holddal együtt kivonult, míg a többi hat szellem a Napon maradt, és hogy Jahve az ellenhatásban együttműködött többi hat társával.

Most feltehető a kérdés: egyáltalán miért vált le a Nap?

A következő okból volt ez szükséges: miután korábbi mozgásszellemek, akik erősebbek a formszellemeknél - mert a hierarchiák sorában magasabban állnak - elhatározták, hogy visszamaradnak, a szabályosan fejlődött formszellemeknek hatóerejüket, tevékenységüket gyöngíteniük kellett egyikük leválásával. Másként nem tudták volna létrehozni azt az egyensúlyt, amelyet a további fejlődés megkívánt.

Ha megfelelő fogalmat akarunk alkotni ezeknek a szabályosan fejlődött formszellemeknek a hatásáról, akkor a legjobb, ha azt mondjuk: a napfényben sugároznak felénk. Ha pedig a rendellenes formszellemekről akarunk fogalmat alkotni, hogyan működnek együtt a szabályos formszellemekkel, akik mintegy koncentrálódnak a Napban (mert csak azért maradt le Jahve a Hold irányában, hogy az egyensúly helyreállítható legyen), akkor ezt úgy kell elképzelnünk,

hogy a normális formaszellemekben felénk áradó bizonyos naperőt megváltoztat a rendellenes formaszellemek ereje, akik tulajdonképpen mozgásszellemek. Az ő középpontjuk a többi öt bolygón van - hogy a régi planéta-stílusban beszéljek. Ott kell keresnünk ezeknek a rendellenes formaszellemeknek középpontját, vagyis a Szaturnuszon, a Jupitern, a Marson, a Vénuszon és a Merkúron.

Ha kitekintünk a Kozmoszba, akkor most már megérthetjük a szabályos és rendellenes formaszellemek eloszlását. A szabályos formaszellemek hatan a Napon csoportosulnak. Az egyik - Jahve vagy Jehova - az egyensúlyt tartja a Hold felől azáltal, hogy a Holdat kormányozza és vezeti. Ezeknek a formaszellemeknek hatásait befolyásolják a Szaturnuszból, a Jupiterből, a Marsból, a Vénusból és a Merkúrból kiinduló hatások. Ezek az erők lesugároznak a Földre, a Föld feltartja, majd ismét visszasugározza őket oly módon, ahogy tegnap leírtam.

Ha tehát a földfelszínnek egy darabjára tekintünk, amelyre a Napból egy bizonyos hatást gyakorolnak az Elohák, vagyis a szabályos formaszellemek, akkor a Földnek ezen a pontján semmi más nem keletkeznék, mint a teljesen szabályos én. Az jönne létre, ami az embernek normális létét, egyetemes ember voltát jelenti. Most a formaszellemek erőibe, akik egyébként az egyensúlyhelyzet következtében a Föld felszínén táncolnának, beavatkoznak a Merkúr-erők. Ezért abban, ami a formaszellemek erejeként kibontakozik, nemcsak a szabályos erő táncol és vibrál, hanem az is, ami belevegyül az Elohák szabályos erőibe, a formaszellemek szabályos erőibe, nevezetesen az, ami az egyes bolygók középpontjában összpontosult rendellenes formaszellemektől származik. Ebből adódik, hogy a rendellenes formaszellemek öt középponton tudják érvényesíteni befolyásukat, és ez az öt középpont eredményezi a föld középpontjából az emberiség felé visszavetődve azt, amit a földi lét öt alapfajának nevezünk.

Ha a múltkor az Afrikában megjelölt pontot most közelebbről megnézzük, akkor látjuk, hogy a szabályos formaszellemek és a Merkúron koncentrálódott rendellenes formaszellemek együttműködése a néger faj. Ezért helytálló az okkult megjelölés, amely a néger fajt „Merkúr-fajnak” nevezi.

Kövessük tovább azt a vonalat, amelyet az egyes faji kisugárzások középpontján át akkor meghúztunk. Akkor Ázsiába jutunk el és megtaláljuk a „Vénusz-faj”-t, vagyis a maláji fajt. Aztán Ázsia hatalmas területein áthaladva a mongol fajban megtaláljuk a „Mars-faj”-t. Innen európai területre megyünk át, és az európai emberekben megtaláljuk, ősjellegükben, faji jellegükben a „Jupiter-ember”-t. És ha a tengeren túl eljutunk Amerikába, ahol az a pont, az a hely van, ahol a fajok vagy a kultúrák elhalnak, megtaláljuk a sötét Szaturnusz fajtát, az eredeti indián fajt, az amerikai fajt. Az indián faj tehát Szaturnusz faj, így ha a dolgot okkult módon egyre pontosabban képzeljük el, eljutunk azokhoz az erőkhöz, melyek a világ e pontjain, az öt bolygón jutottak külső materiális megnyilvánulásokhoz.

Ha erről mind világosabb és konkrétabb fogalmat alkotunk, akkor ennek a Földön elterjedt sajátos faji jellegnek, a szabályos és a rendellenes formszellemei sajátos együttműködését belsőleg ismerjük meg. Ezzel mintegy megrajzoltuk a képet, ahogy az egy bizonyos ponton megragadható. Amit azonban a Föld bizonyos pontjaira nézve mondtam, az a fejlődésnek csak egy egészen meghatározott időpontjára érvényes. Csak arra az időpontra érvényes, amikor a régi atlantiszi fejlődés egy bizonyos időszakában a népcsoportok Atlantisz egy pontjáról kiindulnak és oda vándorolnak, ahol a nekik megfelelő faji jelleg kialakulhat bennük. Ezért mutattam rá a „Geheimwissenschaft”-ban arra, hogy a régi Atlantiszon bizonyos misztérium-helyek, az atlantiszi orákulumok az emberek földi elosztását úgy irányították, hogy létrejöhetett az az egyensúlyhelyzet, ami a megfelelő faji elkülönüléshez vezetett. Az ilyen misztérium-orákulumokban mindig kutatták az ilyen igazságokat, és eredetileg teljesen igazodtak. Így azt, ami a Földön történt, ilyen centrumokból irányították a megfelelő módon.

Így tehát abban a népáramlásban, amely átvonult Afrikán, és az etiópiai fajban kristályosodott ki, olyan impulzust kell látnunk, amely a Merkúr-orákulumból eredhetett, ahol egész pontosan megfigyelték a szabályos formszellemei, a hat Eloha együttműködését Jahvéval vagy Jehovával, és e mellett a rendellenes formszellemei hatását a Merkúr középpontjából. Az erők ilyen különböző pontjainak asztroló-

-giai együttműködése szerint keresték ki Földünkön az egyensúlyi pontot, és azután ezt az egyensúlyi pontot tekintették kisugárzási pontnak a megfelelő faj részére.

Hasonló módon irányították a többi faj létrejöttét is. Ennek megfelelően rajzolták meg később a nagy térképet, amelybe bejegyezték a népekre, nemzetségekre vonatkozó hatásokat. Ez az a nagy térkép, amely az égi működés képmása, és úgy keletkezik, hogy az égi tevékenység erői bele-sugároznak a Földbe, onnan visszaverődnek és meghatározzák az embert.

Minék nézhetjük tehát a Merkúr-faj, az etiópai faj emberét? Azt mondjuk róla: ezt az embert az Elohák eredetileg arra szánták, arra tették alkalmassá, hogy önmagában az egyetemes emberit annak teljességében kifejezze. De a Merkúr-középpontból nagy erővel hatottak a rendellenes formszellemek, és úgy módosították az embert, hogy az etiópai faj formája jött létre. Ehhez hasonlóan alakult ki minden egyes faj. De az a vonal, amelyet pár nappal ezelőtt felvázoltam, csak azáltal alakult ki, hogy a népáramlatokat az eredeti középpontból egészen meghatározott módon irányították. Ezt úgy kell tehát elképzelni, hogy a formszellemek egy középpontból sugározták ki. Ezt a középpontot az ősi Atlantisz bizonyos időpontjára tehetjük. Ez az, ami alászállt az atlantiszi kontinensbe, és úgy alakította ki azt, hogy az ember-szellemek az illető rendellenes formszellemek uralma alá kerültek.

Ez teremtette meg a népek alapját, és ha az ember felnéz az égi tér végtelen messzeségeibe, ott találhatja azokat az erőket, amelyek megalkották, de a Földből visszaverődve alkották meg. Amikor az ember felnéz a szabályos formszellemekre, az Elohákra, akkor arra néz föl, ami őt tulajdonképpen emberré teszi, amikor pedig arra tekint, ami az egyes bolygó-szellemekben összpontosul - kivéve a Napot és a Holdat -, azt látja, ami egy bizonyos fajjává teszi.

Hogyan dolgoznak az emberen és az emberben a fajszellemek? Nagyon sajtáságos módon, úgy, hogy szinte „átfőzik” az ember erőit egészen a fizikai testig.

Tudjuk, hogy az ember fizikai testének megfelelő részeiben tükröződik, megjelenik az, amit lényé négy alapvető részének nevezünk: az "én" a „vér”-ben, az asztráltest az ideg-

rendszerben, az éter vagy élettést a mirigyrendszerben, és csak a fizikai test az önmagában létező saját lényének képmása, amelynek a mai ember számára zárt törvényei vannak. Az én tehát tükröződik a vérben, az asztráltest az idegrendszerben, és az étertest a mirigyrendszerben.

Azok a szellemi lények, akik itt az emberben munkálkodnak, hogy faji jellege létrejöjjön, nem tudnak közvetlenül hatni a magasabb részekre. Egyelőre a fizikai testben tükröződő magasabb részek képmásaira hatnak. A fizikai testre nem tudnak közvetlenül hatni, de a magasabb részek képmásaiban munkálkodnak, abban, ami az én képmása, vagyis a vérben, abban, ami az asztráltest képmása, vagyis az idegrendszerben, és abban, ami az étertest képmása, a mirigyrendszerben. Ebben a három, fizikai testhez tartozó rendszerben, amelyek a magasabb részek képmásai, ebben munkálkodnak a fajszellemek, a rendellenes formaszellemek.

Látják ebből, hogy az ember fizikai teste belülről meghatározott, a különböző szellemi lények belenyúlnak a fizikai test részeibe, amelyek a magasabb részek kivetülései, árnyképei. Hol nyúl bele ebbe például a Merkúr? (Azt mondom Merkúr, annak összefoglalására, ami rendellenes formaszellemeként a Merkúrban található.) Úgy nyúl bele, hogy más erővel együtt a mirigyrendszerben hat. Ott fortyog a mirigyrendszerben, és ott él ki magukat a Merkúrerők túlsúlyából keletkezett erők, amelyek az etiópai fajban működnek. Mindaz, ami az etiópai faj sajátos ismertető jeleit kölcsönzi, onnan származik, hogy az illető emberek mirigyrendszerében a Merkúr-erők fortyognak és bugyognak. Onnan származik, hogy kimunkálják azt, ami az egyetemes egyforma emberalakot sajátos fájá, az etiópai fájá teszik - fekete bőr, gyapjas haj, stb. Az egyetemes emberalaknak ez a módosulása tehát ezektől az erőktől ered.

Ha átmegyünk Ázsiába, ott is találunk valamit, amit Vénusz-erőknek nevezhetünk, és ami a formaszellemek rendellenes hatása. Ezek a Vénusz-erők viszont, mivel támadási pontjukat főleg az asztráltest képmására helyezik, az idegrendszerben működnek. De különleges módon hatnak az idegrendszerre, nem közvetlenül, mint a Vénusz-szellemek. Az idegrendszerre ugyanis két kerülő úton lehet hatni. Az

egyik kerülő út a lélegzés. Ha ugyanis főleg a lélegzésre irányul a hatás, akkor ez az emberben a légzési- és idegrendszerben rögződik, és annak egy meghatározott formát ad. Ezt a kerülőutat választják azok a rendellenes formszellemek, akiket Vénusz-lényeknek nevezünk, és így hatnak a maláji fajra, Dél-Ázsia és a maláji szigetvilág sárgás bőrű fájaira. Ahogy az etiópai területen elterjedt a mirigyemberiség, itt ezen a területen az az emberiség terjedt el, amelynél a rendellenes formszellemek a légzőrendszer útján át hatnak az idegrendszerre. Az idegrendszerben a légzési rendszer kerülőútján működnek. Az idegrendszerben alakítják ki azt, amiből sajátos módosulásokkal a többé-kevésbé sárgás bőrű emberiség lesz. Az előidézett átalakulás elsősorban az idegrendszernek abban a részében jut kifejezésre, amit „napfonadék” (Sonnengeflecht) néven foglalhatunk össze, tehát tulajdonképpen nem a magasabb idegrendszerben, hanem az idegrendszernek abban a titokzatos részében, amely két kötegben párhuzamosan fut a gerincevel, és a legkülönbözőbb módokon szétágazik. Tehát a légzőrendszer kerülő útján az idegrendszernek arra a részére hatnak, amely a mi értelmezésünkben még nem tartozik a magasabb szellemi tevékenységhez. Az emberiség e fájának tudatalatti szervezetét mélyen felbolygatják a Vénusz-erők.

Most menjünk tovább a tágas mongol térségre. Ott főleg azok a formszellemek hatnak, akik a vér kerülő útját választották. Ott a vérben működve érik el azt, ami az emberiség egyik változásaként megadja az alapvető faji jelleget. De ennél a mongol fajnál sajátos jelenséggel találkozunk. Itt a vérbe hatolnak a Mars-szellemek. Meghatározott módon dolgoznak a vérben, úgy, hogy a Napban összpontosult hat Elohával szemben ellenhatást tudnak kifejteni. Tehát ezzel a hat Elohával szemben ellenhatást fejtenek ki a mongol fajban. Ezenkívül rendkívül erős támadást intéznek a másik oldal ellen, Jahve vagy Jehova ellen, aki hatósugarának területét a többi hat Elohától leválasztotta. De a Mars-szellemeknek a mongol fajt eredményező kapcsolatán és a hat Elohával és Jahvéval való együttműködésén kívül még egy másik sajátos dologra kell figyelniük. Ha ezt a különleges befolyást jellemezni akarjuk, azt kell mondanunk: ahogy

a mongolságra a hat Eloha a Napról, Jahve a Holdról, és velük szemben a Mars-szellemek hatnak, úgy egy másik esetben fel kell tételeznünk, hogy a Hold irányából a Jahve erők ismét összefognak és együttműködnek a Mars-szellemekkel, és ezáltal egy sajátos módosulás jön létre. Az okkult háttér megmagyarázza az emberiség egyik különleges módosulását, nevezetesen azt, ami a sémiséghez tartozik. A sémiségben az egyetemes emberiségnek egy ilyen módosulását látjuk, amelynél Jehova vagy Jahve kiválik a többi Eloha közül, és együttműködik a Mars szellemeivel azért, hogy ennek a népnek sajátos jelleget kölcsönözzön. Ezáltal érthető lesz a sémita nép rendkívüli küldetése is. Mélyen okkult értelemben mondhatja a Biblia írója, hogy Jahve vagy Jehova ezt a népet saját népévé tette, és ha ehhez még hozzávesszük a Mars-szellemek közreműködését is, és hogy ezek főleg a vérben működnek, akkor azt is megérthetjük, miért olyan különösen fontos a sémi-héber nép számára a vérnek nemzedékre való átöröklése és miért mondja magáról Jahve a sémi nép számára, hogy ő az az Isten, aki Ábrahámától, Izsáktól, Jákobtól kezdve a vérben van jelen. Ezen az úton áramlik a vér nemzedékeken át. Amikor Jehova így nevezi meg magát: „Én vagyok Ábrahám, Izsák és Jákob Istene”, akkor azt mondja: „Én működöm a ti véretekben.” A Mars-szellemekkel való együttműködése, ami a vérben állandóan hat, amiért a vérben meg kell harcolni, ez egyike azoknak a misztériumoknak, amelyek mélyen belevezetnek minket a Föld egyetemes emberiségének bölcs irányításába.

Látjuk tehát, hogy az emberiség vérének kettős hatás éri és hogy ezáltal két faj keletkezik. Az egyik oldalon van mindaz, amit a mongol fajnak nevezünk, a másik oldalon az, ami a sémita fajhoz tartozik. Ez egy nagy polaritás az emberiségben, és erre a polarításra valami végtelenül jelentőségteljeset kell majd visszavezetnünk, ha a néplelkek mélységeit meg akarjuk érteni.

Most kövessük, hogyan fortyognak és bugyognak azok a szellemek és lények, akiknek középpontja a Jupiteren van. Ezek a második támadási pontot választják, hogy közvetlenül az idegrendszerre hassanak. Az egyik támadási pont az emberi érzékeken megy keresztül, a másik, amelyik az idegrendszerre hat, a légzőrendszer kerülő útján hatol be a nap-

fonadékba. A Jupiterből kiinduló támadás az érzékek benyomásainak kerülő útján hatol be a napfonadékba. A Jupiterből kiinduló támadás az érzékek benyomásainak kerülő útján halad, majd onnan kiáramlik az idegrendszernek azokra a részeire, amelyek az agyban és a gerincvelőben összpontosulnak. Tehát a Jupiter-emberiséghez tartozó fajknál ide áramlanak azok az erők, amelyek a faji jelleget különösképpen kifejezésre juttatják. Ez vonatkozik többekévé az árja, az előázsiai és európai népekre, akiket a kaukázusiakhoz sorolunk. Az egyetemes emberiségnek a rendellenes formaszellemeiktől származó módosulása azáltal jön létre, hogy akiket Jupiter-szellemeknek nevezhetünk, az érzékekre hatnak. A kaukázusiakat tehát az érzékek határozzák meg.

Azt is megérthetjük, hogy egy olyan egészen szembeszökően és tudatosan a Jupiter- vagy Zeusz-befolyás alatt álló népet, mint a görög, akik magukat a Zeusz-befolyás központjának érezték, elsősorban az határozott meg, ami az érzékeken át az idegrendszerbe beárad. Természetesen a görögöket is befolyásolták a Napból beáramló Elohák. De a dolog úgy ment végbe, hogy a görögöknél minden, ami az érzékekre hat, a Jupiter- vagy Zeusz-hatásnak volt kitéve, és ez a nép ezáltal jutott el nagyságához. A görögök számára nagy jelentősége volt mindannak, amit külső formaként, külső életként érzékeltek. Látták a szellemit az érzékelhetőben, és ezáltal minden szobrászat, minden külső megformálás alapját ők teremtették meg. Ezzel már rá is mutattunk a görög nép sajátos missziójára, amely kiváltképpen Jupiter- vagy Zeusz-nép, és magát akkor is Zeusz-népnek érezte, amikor a beálló csillagkonstelláció következtében a Zeusz- vagy Jupiter-erőknek az egyetemes Eloha-erőkkel való együttműködése végbement.

Alapjában véve az előázsiai és főleg az európai népek ennek a Jupiter-befolyásnak a módosulásai, és sejthetik - mivel az embernek számos érzékszerve van -, hogy sok módosulás jöhet létre, és hogy az alapfajon belül az egyes népek kialakulásánál, amelyeket az érzékszerveknek az idegrendszerre gyakorolt hatása hoz létre, vagy az egyik, vagy a másik érzék lehet az uralkodó. Ezáltal a különböző népek a legkülönbözőbb alakot vehetik fel. Aszerint, hogy a szem,

vagy a fül, vagy egy másik érzékszerv kerül-e előtérbe, aszerint hajlanak a különböző népek ebbe vagy abba az irányba, egy bizonyos nép felé a faji jellegen belül. Ezáltal állítja őket meghatározott feladatok elé. A kaukázusi faj egyik sajátos feladata az, hogy az érzékeken át meg kell tennie az utat a szellemiséghez, mert ennél a fajnál az érzékek a meghatározók.

Ebben van valami, ami az okkultizmus mélyebb kiindulópontjához vezet el, és megmutatja, hogy azoknál a népeknél, akiknek jegye úgyszólván a Vénusz-jellegben rejlik, a fő kiindulópont - az okkult képzésnél is - ott keresendő, ahol a lélegzés a legfontosabb. Ezzel szemben, ha nyugatabbra megyünk, az érzékelhető világban megjelenő dolgok elmélyítéséből és átszellemítéséből kell kiindulni. A magasabb megismerési fokokkal, az imaginációval, inspirációval és intuícióval abban az értelemben, ahogy a Jupiter-szellem eredetileg a jelleget módosította, azok a népek rendelkeznek, amelyek nyugatabbra helyezkedtek el. Ezért volt meg mindig az emberiség fejlődése folyamán ez a két központ: az amelyet úgyszólván inkább a Vénusz szellemei igazgattak, és az a központ, amely inkább a Jupiter-szellemek vezetése alatt állt. A Jupiter-szellemekre főleg azokban a misztériumokban figyeltek, amelyekben végül összetalálkoztak - akik *tavalyi müncheni előadásciklusomon* résztvettek, azok tudják - három individualitás, Buddha, Zaratustra, vagyis későbbi inkarnációjában Zarathasz szellemi lénye, és az emberiségnek az a nagy vezetője, akit Skytianos nevével illetünk. Ez az a kollégium, amely egy még nagyobb személyiség vezetésével azt a feladatot tűzte maga elé, hogy fokozatosan felkuttassa azokat a titokzatos erőket, amelyeket ki kell fejleszteni az emberiség fejlődése érdekében. Ezek egy bizonyos pontból kiinduló erők, amely eredetileg a Jupiter-erőkkel függ össze, és amelyet a Föld említett térképén előre meghatároztak.

Az összes többi rendszerek kerülőútján át a mirigyrendszerre azok a rendellenes formaszellemek hatnak, akiknek középpontja a Szaturnuszon van. Mindabban, amit Szaturnusz-fajnak nevezünk, ami a Szaturnusz-jelleget adja, megtalálható valami, ami úgyszólván összefogja azt, ami az emberiség fejlődését bizonyos módon lezárja, végkifejlethez,

elhaláshoz vezet. Az indián fajnál láttuk, hogy a mirigyrendszerre gyakorolt hatás ilyen módon jut kifejezésre. Erre vezethető vissza kihalása, eltűnése. A Szaturnusz-befolyás az összes többi rendszerben érezteti hatását, de legerősebben a mirigyrendszerben hat. Ez kiválasztja az ember legkeményebb részeit, és ezért elmondhatjuk, hogy ez az elhalás egyfajta megcsontosodásban jelentkezik, ahogy ez a külsőben világosan meg is mutatkozik. A régi indiánokat ábrázoló képeken szinte kézzelfoghatóan látszik ez a folyamat, amely a fáj kipusztulásához vezetett. Ebben a fajban mindaz megjelent, ami a Szaturnusz-fejlődés sajátja: ez azután visszahúzódott önmagába, az embert kemény csontrendszerével magára hagyta, és elhaláshoz vezette. Még érezhető valami ebből a valóban okkult hatásból, amikor a XIX. században a régi indiánok egyik képviselője elmondja, hogy benne él még az, ami korábban az emberek számára nagy és hatalmas volt, de ami a további fejlődésben képtelen volt részt venni. Egy szép jelenet leírásában olvashatjuk, hogy a pusztuló indiánok egyik vezetője egy európai betolakodóval szemben áll. Gondolják el, mit érez ott a szív a szívvel szemben, amikor két ilyen ember áll szemben egymással. Emberek, akik Európából átjöttek, és emberek, akik igen régen, amikor a fajok széteszlottak, nyugat felé vonultak. Akkor az indiánok mindent átvittek nyugatra, ami nagy volt az atlantiszi kultúrában. Mi volt egy indián ember számára a legnagyobb? Az, hogy ő még sejteni tudott valamit Atlantisz régi nagyságából és fenségéből, amikor a faji szakadás még nem volt teljes, amikor az emberek felnézve a Napra észlelni tudták a ködtengeren áthatoló formaszellemeket. Egy ködtengeren keresztül tekintett fel az atlantiszi ember arra, ami számára nem szakadt hatosságra, vagy hetességre, hanem együttműködött.

Ami a hét formaszellemből együtt hatott, azt nevezte az atlantiszi ember a Nagy Szellemnek, aki a régi Atlantiszon az embernek megnyilatkozott. Ezért nem vette fel azt, amit a Vénusz- Merkúr-, Mars- és Jupiter-szellemek hoztak létre keleten. Ezáltal alakultak ki mindazok a kultúrák, amelyek Európában a XIX. század közepén felvirágoztak. Mindezt ő, a barna faj gyermeke nem élte át. Ő megmaradt az ősrégi múlt Nagy Szelleménél. Amikor eléje tartottak egy papír-

lapot sok kis jellel, betűkkel, amelyekből ő semmit sem értett, mindaz szeme elé tárult, amit a többiek - akik a Nagy Szellemet a távoli múltban velük együtt szintén felvették - azóta átéltek. Mindez idegen volt neki, de lelkében élt még a Nagy Szellem. *Jellemző, amit mondott*, mert rámutat arra, amit elmondtam: „Országunk hódítói azon a földön járnak, ahol testvéreim csontjai nyugszanak. Miért járhatnak legyőzőink lábai testvéreim sírjain? Mert birtokában vannak annak, ami a fehér embert naggyá teszi. A barna embert másvalami teszi naggyá. Őt a Nagy Szellem teszi naggyá, aki beszél hozzá a szél fúvásában, az erdő susogásában, a víz hullámzásában a forrás csobogásában, a villámban és mennydörgésben. Ő az a Szellem, aki nekünk igazságot mond. A Nagy Szellem igazat beszél! A ti szellemeitek, akik itt vannak a papíron, és akik azt fejezik ki, ami nektek nagy, nem mondják az igazságot.” Ezt mondta az indián főnök a maga álláspontja szerint. A Nagy Szellemé a barna ember, a sápadt ember azoké a szellemeké, akik fekete alakban törpe lényekként - a betűket értette - a papíron ugrálnak, akik nem mondanak igazat. Ez egy világtörténelmi párbeszéd, ami a hódítók és a barna férfiak egyik utolsó nagy főnöke között folyt le. Ebből látjuk, mi tartozik a Szaturnuszhoz, hatásával együtt, és mi keletkezik a Földön a más szellemekkel való együttműködésből egy olyan pillanatban, amikor két irány egymással találkozik.

Láttuk, hogy Földünk felszínén az Elohák, vagyis a szabályos formszellemelek megalkották az egyetemes emberiséget, és hogy azután az egyetemes emberiségből, az egyetemes emberáradatból kiemelkedik az öt főfaj, és hogy ezek összefüggnek azokkal a vezető rendellenes formszellemelekkel, akiket az öt bolygótól kölcsönzött névvel kell neveznünk, míg a szabályos formszellemeleket a Napban és a Holdban kell keresnünk. Innen haladunk majd tovább, és áttérünk olyasvalamire, ami érthetőbb lesz, mert ismert dolgokhoz, törzsekhez és népekhez tudjuk mondanivalónkat kapcsolni.

HETEDIK ELŐADÁS

Ha az utóbbi napokban tartott előadások szellemét követik, akkor érthetőnek fogják találni, hogy a földi eseményeket, és főleg az emberi fejlődés dolgait nemcsak a különböző hierarchiák lényei és erői vezetik és irányítják, hanem ezek a hierarchikus lények maguk is egyfajta fejlődésen mennek keresztül. Arról beszéltünk az utóbbi előadásokban, hogyan avatkoznak be irányítóan az egyes hierarchiák lényei, hogyan alakítják ki együttesen pl. a fajokat a szabályos vagy szabálytalan formszellemek.

Most tegyük fel a kérdést: vajon ezek a szellemi lények, akikről itt szó van, saját fejlődésükben szintén haladnak-e előre? A fejlődésnek éppen a jelenlegi korszakában élhetjük át azt a színjátékot, hogy bizonyos szellemi lények saját fejlődésükben egy fokkal előbbre lépnek. Az atlantiszi katasztrófa óta, amióta az Atlantisz utáni fejlődés megkezdődött, olyan korszakban élünk, amelyben az arkangyal hierarchia bizonyos lényei felemelkednek az archék vagy korszellemek hierarchiájába. Rendkívül érdekes ezt megfigyelni, mert csak akkor kapunk helyes fogalmat arról, ami a világban tulajdonképpen végbemegy, ha látjuk, hogyan emelkednek magasabb rangra a népszellemek, a néplelkek, akiket arkangyaloknak nevezünk. Ez a felemelkedés összefügg azzal, hogy az emberiség felosztásához, amelyet faji megoszlásnak kell tekintenünk, az atlantiszi idők óta, egy második néprámlat kapcsolódott. Messzire kell visszanezünk ugyanis az első atlantiszi időkbe, hogy megtaláljuk azt az időpontot, amikor az említett őtfaj kialakulása végbement, hogy feltehessük a kérdést: mikor érkeztek a meghatározott helyre, Afrikába azok az emberek, akikből azután a fekete vagy etiópai faj jött létre, mikor érkeztek Dél-Ázsiába azok a népek, akik a maláji fajt alkotják? A korai atlantiszi időkbe kellene visszamennünk. Később azután a korábbi áramlatokat mások követték.

Miközben tehát a Földön ezeknek a fajoknak az első képviselői már letelepedtek, mások is érkeztek a már bené-

pesített földterületekre. Itt egy későbbi áramlattal, a későbbi atlantiszi kor áramlatával állunk szemben. Ha meg akarjuk érteni azt, ami Atlantisz fokozatos felmorzsolódása közben faji megoszlásként végbement Európában, Afrikában és Amerikában, és ami később az Atlantisz utáni időben követte ezeket, akkor tudnunk kell, hogy ez az a hatalmas emberáradat, amely behatolt Ázsia belsejébe, egészen az indiai területig, és - ahogy erre gyakran rámutattam - a különböző pontokon néptömegek maradtak vissza, amelyekből azután Ázsia, Afrika, és Európa különböző népei alakultak ki. Tehát egy korábbi felosztással, és egy későbbi előrenyomulással, egy második áramlattal van dolgunk. Ennek a második áramlatnak az volt az értelme, hogy nyugat-keleti irányba olyan népközösségek vándoroljanak ki, akik egy-egy arkangyal vezetése alatt álltak, de ezeknek a kelet felé irányított törzseknek vezető szellemi hatalmasságai olyan arkangyalok voltak, akik a fejlődés különböző fokain álltak, akik, más szavakkal, közelebb vagy távolabb álltak ahhoz, hogy a korszellem rangjára emelkedhessenek. Azt a népáramlatot, amelynek arkangyala legelőször emelkedett fel a korszellem rangjára, a Távol-keleten kell keresnünk. Ez az a népáramlat volt, amely összekapcsolódott India őslakosságával, ott az uralkodó réteget alkotta, és az első Atlantisz utáni kultúra alapjául szolgált, miután népközösségének arkangyala korszellemmé, az Atlantisz utáni kultúrperiódus első korszellemévé vagy archéjává emelkedett. Ez a korszellem vezette India ősrégi szent kultúráját, és tette azt az első Atlantisz utáni periódus hangadó kultúrájává. Ázsia többi népei, amelyek lassanként kialakultak, sokáig csak arkangyalok vezetése alatt álltak.

Európának a nyugatról keletre való vándorláskor visszamaradt népei még sokáig arkangyalok vezetése alatt álltak, amikor India arkangyala már arché rangra emelkedett és intuitív módon hatott India nagy tanítóira, a szent risikre. Azáltal, hogy a risik ennek a magasztos, jelentékeny szellemnek a közvetítésével tevékenykedtek, teljesítették küldetésüket a már leírt módon. Ez a korszellem már régóta működött, amikor az Indiától északra letelepedett nép még az arkangyal vezetése alatt állt. Miután India népszelleme teljesítette misszióját, az Atlantisz utáni emberiség egyetemes fejlődésének vezetőjévé lett.

Abban az időben azután, amelyet őszperza kornak nevezünk, megtaláljuk azt a személyiségszellemet, azt a korszellemet, aki a nagy Zarathusztrának vagy Zoroasternek, az őskor Zarathusztrjának beavatója. Ez ismét példa arra, hogyan emelkedik fel egy arkangyal, vagyis egy néplélek a korszellemek rangjára. Ez éppen az a színjáték, amelyet - ahogy mai fejtegetésem elején mondtam - saját időnkben átélünk, hogy az arkangyalok, miután teljesítették küldetésüket, felküzdi magukat irányító és kormányzó korszellemekké.

Egy későbbi előrelépés egyrészt az egyiptomi népnél és arkangyalnál, másrészt a kaldeai népnél és arkangyalnál figyelhető meg. Ott az az esemény megy végbe, hogy az egyiptomi nép arkangyala vezető korszellemmé lép elő, és átveszi azt a vezetést és irányítást, ami korábban a kaldeai arkangyal feladata volt úgy, hogy a kaldeai-egyiptomi korszak vezetője a harmadik hatalmas vezető korszellem lesz, aki az egyiptomi arkangyal rangjából fokozatosan fejlődött fel. Ez azonban éppen az az idő, amikor egy másik jelentőségteljes fejlődés is végbemegy, az a fejlődés, amely párhuzamosan halad az egyiptomi-kaldeai kultúrával, és amelyre az vonatkozik, amit utolsó előadásomban különösen ki kellett emelnem.

Láttuk, hogy különleges helyet foglalt el, különleges jelentőséggel bírt mindaz, ami a sémi törzsekhez tartozik, és hogy a sémiták közül a Jahve vagy Jehova kiemelte azt a fajt, amelyet saját kiválasztott népévé tett. Miközben ez a faj, amely kiválasztott népe lett, fokozatosan felnövekedett, mintegy helyettesként egy arkangyalra volt szüksége. A felnövekvő sémi népben az ősidőkben Jahve vagy Jehova folyamatos inspirációja alatt egy olyan arkangyal működött, aki később maga is korszellemmé emelkedett fel. Tehát a szokásos haladó korszellemeken kívül, a régi indiai, a régi perzsa, és a régi kaldeai népben még van egy olyan korszellem is, aki különleges szerepet játszik, amennyiben egyetlen népben működik. Tehát olyan korszellemmel állunk szemben, aki bizonyos vonatkozásban egy népszellem misszióját teljesíti, olyan korszellemmel, akit a sémita népszellemnek kell neveznünk. Ennek egészen sajátos feladata volt. Ez érthető lesz, ha szem előtt tartjuk, hogy éppen ezt a népet e-

melték ki a normális fejlődésből, hogy különleges irányítást kapjon, és ehhez az irányításhoz úgyszólván rendkívüli intézkedések történtek. Ezekkel a sajátos intézkedésekkel ez a nép olyan missziót kapott, amelynek az Atlantisz utáni korszakban egészen különleges jelentősége lett és amely minden más nép és népcsoport missziójától különbözött. A sémita nép misszióját úgy érthetjük meg legjobban, hogy összevetjük az Atlantisz utáni kor többi népeinek missziójával.

Két szellemi áramlat működik az emberiségben. Az egyik, ha helyesen akarjuk jellemezni, az, amelyik a pluralizmusból, vagy más szóval a *monadológiából* indul ki, amely tehát a lét eredetét és forrásait a lények és erők sokaságában látja. Körültekinthetünk mindenütt a világban, és azt fogjuk látni, hogy az Atlantisz utáni korszak népei valamilyen módon az isteni sokaságból indulnak ki. Kezdhethük az óhinduk hármasságánál, ami később Brahmában, Sívában, és Visnuban fejeződött ki.

Ha a német mitológiát nézzük, megtaláljuk Odin, Hönir és Lödur hármasságát. Mindenütt hármasságot találunk, amely aztán sokfelé tagolódik. Ezt a sajátosságot azonban nemcsak ott látjuk, ahol úgyszólván isteni mítoszok és istentanok jelennek meg, hanem filozófiákban is, ahol monadológiaként ugyanez tárul eléink. Mivel ez az áramlat a sokból indul ki, a legnagyobb változatosságot érheti el. Úgy is mondhatnánk, hogy az Atlantisz utáni időben, a legtávolabbi keletről, Indiától kezdve, nagy ívben Ázsián keresztül egészen Európáig a sokaságnak ez a tisztelete, ami alapjában véve a mi szellemtudományos világnézetünkben is azáltal jut kifejezésre, hogy különböző lényeknek, különböző hierarchiáknak sokaságát ismerjük el, sokféle módon alakul, és azt sokféle módon képviselték.

A sokaságnak ezzel a tiszteletével egy szintetizáló, egybefoglaló mozgalomnak kellett szembeállnia, amely szigorúan a mononból, a monizmusból indult ki. Minden monoteizmusnak, és monizmusnak, minden egységes Istenségnek tulajdonképpen inspirátorai, és impulzusadói a sémi népek - ha visszaemlékeznek az előzőleg mondottakra. A természetükben, a vérükben rejlik az egységes Isten, a monon tisztelete.

Ha az ember kitekint a nagy világmindenségbe, nem jut-

na messzire, ha mindig csak azt hangsúlyozná: az egység, a monon a világ alapja. A monizmus vagy monoteizmus egymagában csak végső eszményt jelenthet. Ez azonban igazi világmegértéshez, átfogó, konkrét világszemlélethez sohasem vezethetne. Az Atlantisz utáni időben azonban a monoteizmus áramlatának is szóhoz kellett jutnia és így egy népnek az a feladat jutott, hogy kovászt, impulzust adjon ehhez a monoteizmushoz.

Ez a feladat a sémi népnek jutott. Ezért éppen ez a nép képviseli úgyszólván, bizonyos absztrakt szigorúsággal, absztrakt kérlelhetetlenséggel a monizmus elvét, és a többi nép, amennyiben saját különböző isteni lényeit egységbe fogja össze, az impulzust erről az oldalról kapja. A monista impulzus mindig erről az oldalról jött. A többi nép pluralista impulzust kapott.

Rendkívül fontos, hogy erre figyeljünk. Aki az óhéber impulzus további hatásával foglalkozik, az még ma is látja, hogy a tudós rabbinál, a tudós rabbinizmusban a monoteizmus a maga legszélsőségesebb formájában jelenik meg. Ennek a népnek éppen az a feladata, hogy megadja az impulzust: a világprincípium csak egységes lehet. Ezért azt mondhatjuk: minden más nép, nemzet, és népszellem feladata analitikus volt: az volt a feladata, hogy a világprincípiumot lényekre tagolva képzelje el, így pl. a monon szélsőséges absztrakciója Indiában nemsokára hármasságra hullt szét, ahogy a kereszténység Egyistene is három személyre esik szét. A többi népnek az a feladata, hogy a világ alapját analizálja, ezáltal a világalap egyes részeit sokféle tartalommal töltse meg, és gazdag képzetanyagot hozzon létre, ami a jelenségeket szeretetteljesen átfoghatja. A sémita nép feladata az, hogy eltekintsen minden sokaságtól, és szintetikus az egységnek adja át magát. Innen ered a spekuláció, a szintetikus gondolkodás ereje, pl. a kabbalisztikában, ami éppen ebből az impulzusból eredően az elképzelhető legnagyobb mértékű. Ami az egységből, az én szintetizáló, összefoglaló működése folytán valaha is kifejlődött, azt évezredek folyamán, a sémi szellem szötte. Ez a nagy polaritás a pluralizmus és a monizmus között és ez a sémita impulzus jelentősége a világban. Monizmus nem lehetséges pluralizmus nélkül, és ez sem amaz nélkül. Ezért mindkettő szükségszerűségét el kell ismernünk.

A tények objektív megnyilatkozása gyakran egészen más megismerésekhez vezet, mint a szimpátiák és antipátiák, amelyek itt vagy ott uralkodnak. Ezért kell az egyes népszellemeket jól megértenünk. Míg az egyes népek vezetői odaát Ázsiában és Afrikában már régóta fölemelkedtek a korszellemelek vagy személyiségsszellemek rangjára, sőt részben azon a ponton voltak, hogy korszellemekből a legközelebbi fokra lépve formaszellemekké alakuljanak át - mint pl. az a korszellelem, aki a régi Indiában működött, bizonyos vonatkozásban már a formaszellemelek rangjára emelkedett -, addig Európa egyes népeit még sokáig egyes arkangyalaik vezették. Csak az Atlantisz utáni negyedik korszakban emelkedett ki Európa különböző arkangyalok által vezetett népei közül és jutott vezető szerephez a görögök arkangyala, amennyiben az Atlantisz utáni időben a negyedik vezető korszaknak, a görög korszaknak lett meghatározó korszelleme. Láthatjuk tehát, hogy a görögség arkangyala az arché, a személyiségsszellem rangjára emelkedik. Amire a görögök arkangyala felkészült, amikor korszellemmé vált, az akkor lett nyilvánvaló, amikor éppen a görög nép lett Ázsia, Afrika, és Európa központja. Amíg a görögök arkangyala archévá fejlődött, addig az egyiptomi és a perzsa nép korszelleme a formaszellelem fokára emelkedett. Most az Atlantisz utáni fejlődés folyamataiban rendkívül érdekes dologhoz érkezünk. Az a fejlődés, amelyen a görögök arkangyala korábban átment, képessé tette őt arra, hogy aránylag gyorsabban érje el azt, ami vezető korszellemként képessé tette egy különleges vezető szerepre. Ezáltal azonban valami rendkívül jelentős dolog történt az Atlantisz utáni negyedik korszakban. Tudjuk, hogy akkor történt az az esemény, amelynek következtében az emberiség a Krisztus-impulzust felvette. A golgotai misztérium megtörtént, az emberek a Krisztus-impulzust befogadták. Az akkor megadott impulzusnak a következő századokban és évezredekben lassanként el kellett terjednie a Földön.

Ehhez nem csak az a tény volt szükséges, hogy ez az esemény végbemenjen, szükség volt vezető és irányító lényekre is a hierarchiák sorából. Ekkor az a rendkívüli, csodálatos és érdekes dolog történt, hogy a görögök korszelleme egy bizonyos időpontban, amely kb. egybeesik a Krisztus-impulzus

földi megjelenésével, lemondott a formaszellemek régiójába való felemelkedésről, ahova akkor már fölléphetett volna, azért, hogy a jelenlegi periódust vezesse, és azzá a vezető korszellemmé vált, akinek az idő nem szab határt. O lett az exoterikus kereszténységet képviselő helyettes vezető szellem, úgy, hogy a Krisztus-impulzus elé egy arché, a görögök vezető szelleme állt. Ezért hullt szét olyan hamar a görögség abban az időben, amikor a kereszténység fejlődött, mivel vezető korszellemét úgyszólván odaadta, hogy az az exoterikus kereszténység vezetője lehessen. A régi görögök korszelleme lett a terjedő exoterikus kereszténység misszionáriusa, inspirátora, vagyis inkább intuitora. A lemondás színjátékának - amiről már beszéltünk - egy konkrét példája áll előttünk. Mivel a görögök korszelleme rendkívül jól teljesítette misszióját az Atlantisz utáni negyedik kultúrkorszakban, továbbléphetett volna egy magasabb területre, azonban lemondott erről, ezáltal a terjedő exoterikus kereszténység vezető szelleme lett és így hatni tudott a különböző népekre.

Még egy ilyen lemondás történt, és ez a második lemondás különösen azokért történt, akik a szellemi megismerés tanítványainak nevezik magukat. Míg odaát Ázsiában, egészen az egyiptomiakig és a görögökig, az egyes arkangyalok korszellemekké fejlődnek, addig Európában lényegében egyes népeket és néptörzseket találunk, akiket különböző arkangyalok vezetnek. Azalatt, amíg a nyugatról keletre küldött egyes arkangyalok a korszellemek sorába emelkedtek, addig Európában még mindig egy arkangyalt látunk, aki a germán, és mindenekelőtt a kelta népekben működött, olyan népekben, amelyek a kereszténység kezdetekor Nyugat-Európa nagy részében Dél-Németországon, és az Alpokon át egészen a mai Magyarorszáig éltek. Ezeknek a népeknek az arkangyala a kelta népszellem volt. Messze fent Európa észak-keleti területein is a kelta szellem népei éltek. Őket egy jelentékeny arkangyal vezette, aki nem sokkal azután, hogy az emberiség a keresztény impulzust megkapta, lemondott arról, hogy arché, személyiség-szellem legyen, elhátározta, hogy megmarad az arkangyalfokon, és alárendeli magát a különböző korszellemeleknek, akik pl. itt Európában a jövőben fognak működni. Ezért a kelta népek, mint egybetartozó népesség el is tűntek, mivel arkangyaluk lemondott

arról, hogy továbblépjén és különleges küldetést vállalt. Ez jellemző példája annak, hogyan járul hozzá ilyen esetben a lemaradás egy sajátos misszió elindításához. Mi lett a kelta népek arkangyalából, amikor lemondott arról, hogy személyiségzsellelem legyen? Az ezoterikus kereszténység inspiráló szellemévé lett, és az ő inspirációiból erednek főleg azok a tanítások és impulzusok, amelyek az ezoterikus kereszténység, az igazi ezoterikus kereszténység alapjául szolgálnak. Európa nyugati részén volt található egy titokzatos hely azok számára, akiket ezekbe a titkokba beavattak, ahol ez a vezető szellem inspirációit adta. Eredetileg mint a kelták arkangyala jelentős iskolázáson ment keresztül, lemondott a felemelkedésről, és egy másik missziót vállalt, azt a missziót, hogy az ezoterikus kereszténység inspirátora legyen, amelynek tovább kell hatnia a *szent Grál titkain keresztül*, tovább kell hatnia a rózsakeresztességen keresztül. Íme egy hierarchikus lény lemondásának, lemaradásának példája, és ez egyúttal olyan példa, amelynél közvetlenül, konkrétan láthatjuk, milyen jelentősége van egy ilyen lemaradásnak. Noha ez az arkangyal az arché rangjára emelkedhetett volna, arkangyal maradt, és így az ezoterikus kereszténység jelentékeny áramlatát vezeti, amelynek a különböző korszellemeken keresztül tovább kell hatnia. A korszellemelek működhetnek így vagy úgy, az ezoterikus kereszténység forrása lesz mindannak, ami a különböző korszellemelek befolyása alatt ismét változhat, átalakulhat. Itt ismét egy példa áll előttünk, hogyan megy végbe egy lemondás, míg egyébként annak a nagy színjátéknak lehetünk tanúi, hogy a népszellemelek éppen a mi korszakunkban felemelkednek a korszellemelek rangjára.

Európa területén különböző germán népek élnek. Ezeket a germán népeket eredetileg egy arkangyal vezette és arra voltak hivatva, hogy fokozatosan a legkülönbözőbb módon népi individualitásokat hozzanak létre. Természetesen rendkívül nehéz - nehéz azért, mert könnyen szenvedélyt és féltékenységet ébreszthet -, ha ezekről a dolgokról elfogulatlanul beszélünk. Ezért ennek a fejlődésnek bizonyos meghatározott misztériumaira csak óvatosan lehet rámutatni. Ezeknek az arkangyaloknak a sorából lépett elő az az arché, aki Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszakunk vezető korszel-

leme. Előlépett, miután hosszú-hosszú időn át mint a germán népek egyik arkangyala bizonyos iskolázáson ment keresztül. A görög-latin korszak népszelleme - amint tudják - a későbbi időben az a korszellem lett, aki az exoterikus kereszténységet elterjesztette. A későbbi római történelmet is egy bizonyos korszellem vezette, aki a rómaiak arkangyalából emelkedett ki és összekapcsolta tevékenységét a keresztény korszellemmel. Ok ketten voltak annak az arkangyalnak a nevelői, aki a germán népeket vezette, majd később az Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszak korszellemévé emelkedett fel. Sok mindenre volt szükség, mindenekelőtt azonban arra, hogy Európában a különböző népelemek erős individualizálódása és keveredése elkezdődjék. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy míg odaát Ázsiában és Afrikában az arkangyalok már régóta korszellemekké emelkedtek fel, addig Európában a vezetés még az arkangyalok kezében volt úgy, hogy az egyes népeket népleikeik vezették, és nem törődve a korszellemeikkel, teljesen a népszellemeik impulzusainak adták át magukat. Amikor a keresztény impulzus Európában kiáradt az emberiségre, az egyes különálló szabad gondolkodású népszellemeik egymásra hatása érvényesült, akik közül mindegyik a maga útján járt, és akik ezáltal megnehezítették, hogy az ötödik kultúrkorszak számára kialakulhasson az egyes népszellemeiket vezető korszellem. Ahhoz, hogy a francia területen lakó nép létrejöhhessen, római, kelta és frank népi elemek keveredésére volt szükség. Ez a keveredés természetesen az egész vezetésnek meghatározott formát adott. Az egyes vezető arkangyalok feladatait - miután azok más megbízást kaptak - mások vették át.

Már említettük, milyen missziót kapott a kelták vezető arkangyala. Ugyanígy ismertethetném a többi népek arkangyalainak a misszióját is. Ezért a keveredés folytán kialakult népekhez más arkangyalok jöttek, akiknek uralma akkor kezdődött el, amikor a különböző elemek összekeveredtek, így hosszú ideig - még a középkorban is - Közép- és Észak-Európában alapjában véve a vezetés az arkangyalok kezében volt, akiket csak lassanként vont befolyása alá az a közös korszellem, aki a Krisztus-impulzus előtt járt. Az egyes népszellemeik Európában gyakran a Krisztus-korszellem szolgálói lettek. Európa arkangyalai a közös Krisztus-kor-

szellem szolgálatába álltak, míg az egyes népek alig voltak abban a helyzetben, hogy az arkangyalok bármelyikét is a korszellem rangjára segítsék.

A XII. századtól kezdve a XVI-XVII. században készítették elő azt a folyamatot, amely az Atlantisz utáni ötödik kor vezető korszellemét erre a küldetésre alkalmassá tette és akinek befolyása alatt még ma is állunk. O éppen úgy a nagy, vezető korszellemekhez tartozik, mint azok, akik az egyiptomi-kaldeai-babyloniai, az őszperzsa és az őszindiai kornak nagy vezető korszellemei voltak. De ez a mi Atlantiszi ötödik korunk korszelleme egészen sajátos módon működött. Egy kompromisszum-félét kellett kötnie ugyanis ama régi korszellemnek egyikével, akik a keresztény impulzus előtt működtek, és pedig az egyiptomi korszellemmel, aki - mint hallottuk - bizonyos vonatkozásban felemelkedett a formaszellem rangjára. Így lehetséges, hogy a mai Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszakunkban - amelyben élünk - egy olyan korszellem uralkodik, aki bizonyos módon igen erősen a régi egyiptomi kultúra impulzusai alatt áll, és aki egy kezdet kezdetén álló formaszellem.

Ez okozta korszakunkban a sokféle szétforgácsolódást és széthúzást. Korszellemünk az Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszakban arra törekszik, hogy bizonyos vonatkozásban spirituális magasságokba emelkedjék, és az Atlantisz utáni negyedik kultúrkorszakot magasabb fokra emelje. De ebben benne van a materialista hajlam, a materializmushoz való vonzódás, és aszerint, ahogy a különböző arkangyal-lényeknek, a különböző néplelkeknek kisebb vagy nagyobb a vonzódása ehhez a materialista hajlamhoz, aszerint keletkeznek a többé vagy kevésbé materialista népek ennek az Atlantisz utáni ötödik korszellemnek a vezetése alatt, amelyek a korszellemnek is materialista árnyalatot adnak. Egy idealista nép ezzel szemben olyan, hogy a korszellemnek inkább az idealizmus felé hajló árnyalatot ad.

De a XII. századtól a XVI. századig mindinkább kifejlődött valami, ami bizonyos vonatkozásban a keresztény korszellem mellett hatott, - aki a továbbműködő görög korszellem - úgy, hogy kultúránkba valóban csodálatosképpen beáramlik az, amit a keresztény korszellem hatásának nevezünk, aki kapcsolatban áll az Atlantisz utáni ötödik kultúr-

korszak egyik tulajdonképpeni archéjával. Mindebben érzeti hatását a régi egyiptomi kultúra, amelynek korszelleme a formaszellem rangjára emelkedett. Mivel ilyen hármasság működik egész kultúránkban, az ötödik kor kultúrájában, a legkülönbözőbb árnyalatú kultúr- és néplélekáramlatok jöttek létre. Lehetségessé vált, hogy a korszellem működése a legkülönbözőbb színeket és árnyalatokat mutassa fel. Az arkangyalok, akik a parancsokat a korszellemtől kapták, a legkülönbözőbb módon működtek.

Az északon lakókat érdekelni fogja az a kérdés, amelyre még részletesebben fogunk kitérni: hogyan hatott az az arkangyal, akit az északi népekkel, a skandináv népekkel küldtek fel erre a területre, és ahonnan Európa különböző arkangyal lényei - nevezetesen Nyugat-, Közép- és Észak-Európa arkangyalai - az inspirációkat kapták. A külső világban bolondságnak tűnhet, ha az európai kontinensnek éppen arra a pontjára mutatunk rá, ahonnan a legnagyobb impulzusok sugároztak ki minden irányba, arra a pontra, amely magasztos szellemek székhelye volt, mielőtt a kelta népszellem kelta arkangyalként a Grál fellegvárában egy új központot alapított volna. Ebből a pontból, amely a régi időkben Európa szellemi kisugárzásának központja volt, az is kisugárzott, amit az északi néparkangyal saját missziójául megkapott. A külvilág - mind mondtam - bolondságnak tarthatja, ha azt a pontot, ahonnan kisugárzik az, ami a különböző germán törzsekre hat, abban a területben jelöljük meg, amely ma Közép-Németország fölött, de tulajdonképpen a föld fölött fekszik. Ha egy körvonalat rajzolnánk, úgy ebbe a körvonalba beleesnének Detmold és Paderborn városok, akkor megkapjuk azt a vidéket, ahonnan kiáramlott azoknak a szellemeknek magasztos missziója, akik működésüket Észak- és Nyugat-Európa felé terjesztették ki. Mivel ott volt a nagy inspirációs központ, azért szólt később a monda arról, *hogy Aszgard* tulajdonképpen a Föld felszínének ezen a pontján terült el. Ott volt a nagy inspirációs központ az ősrégi múltban, az a központ, amely azután később fő tevékenységét a szent Grál centrumának adta át.

Skandinávia népei első arkangyalaikkal együtt akkoriban egészen különböző adottságokat kaptak, olyan adottságokat, amelyek ma tulajdonképpen már csak az északi mitoló-

gia sajátos konfigurációjában jelennek meg. Aki az északi mitológiát a földön szerepet játszó többi mitológiával okkult értelemben összehasonlítja, az tudhatja, hogy az északi mitológia annak az arkangyalnak az eredeti adottságát tükrözi, akit ide, északra küldtek fel. Azt az eredeti adottságot, amely megállt a fejlődésben, ahogy egy gyermeknél is előfordul, hogy bizonyos tehetség, látens zsenialitás, stb. a gyermeki fokon megáll. Annál az arkangyalnál, akit Skandináviába küldtek, azokat az adottságokat látjuk, amelyek azután az északi mitológia sajátos konfigurációjában nyilvánulnak meg. Ezért olyan nagy jelentőségű az északi mitológia a skandináv néplélek belső lényének megértése szempontjából. Azért olyan fontos ennek a mitológiának a megértése, mert hozzájárul ahhoz, hogy megértsük ennek az arkangyalnak további fejlődését, aki mindenesetre bizonyos módon magában hordja az adottságot az arché rangra való emelkedéshez. De ehhez sok minden szükséges. Szükséges, hogy meghatározott módon fejlődjenek ezek az adottságok, amelyek ma bizonyos vonatkozásban visszahúzódtak annak a korszaknak derengő, árnyaszerű hatásától, aki a keresztény impulzus élére állt. Bármennyire hasonlít is a germán északi mitológia a görög mitológia ábrázolásaihoz, mégis ki kell mondanunk, hogy nincs a földön olyan mitológia, amely sajátos felépítésében, sajátos kidolgozásában a világfejlődés jelentősebb vagy világosabb képét adná, mint az északi mitológia, úgyhogy ez a kép a világfejlődés szellemtudományos előfutárának tekinthető.

A germán mitológia aszerint, ahogy az arkangyal adottságaiból kialakult, képeiben a legjelentősebben hasonlít ahhoz, aminek világképként az emberiség számára fokozatosan ki kell virágoznia. Arról van szó, milyenné válhatnak azok az adottságok, amelyeket egykor egy arkangyal magával hozott a világba, milyenné válhatnak, miután ez az arkangyal a Krisztus-korszak nevelését élvezte. Ezek az adottságok a vezető korszak fontos tulajdonságaivá válhatnak, ha a nép fejlődésének későbbi korszakában helyesen fejlesztik ki azt, amit ez a fejlődés egy korábbi korszakban adottságként magában hordott. Ezzel csak rámutattunk egy fontos problémára, egy európai arkangyal fejlődésének fontos mozzanatára, úgyszólván rámutattunk arra, milyen

korszak egyik tulajdonképpeni archéjával. Mindebben érezteti hatását a régi egyiptomi kultúra, amelynek korszelleme a formaszellem rangjára emelkedett. Mivel ilyen hármasság működik egész kultúránkban, az ötödik kor kultúrájában, a legkülönbözőbb árnyalatú kultúr- és néplélekáramlatok jöttek létre. Lehetségessé vált, hogy a korszellem működése a legkülönbözőbb színeket és árnyalatokat mutassa fel. Az arkangyalok, akik a parancsokat a korszellemtől kapták, a legkülönbözőbb módon működtek.

Az északon lakókat érdekelni fogja az a kérdés, amelyre még részletesebben fogunk kitérni: hogyan hatott az az arkangyal, akit az északi népekkel, a skandináv népekkel küldtek fel erre a területre, és ahonnan Európa különböző arkangyal lényei - nevezetesen Nyugat-, Közép- és Észak-Európa arkangyalai - az inspirációkat kapták. A külső világban bolondságnak tűnhet, ha az európai kontinensnek éppen arra a pontjára mutatunk rá, ahonnan a legnagyobb impulzusok sugároztak ki minden irányba, arra a pontra, amely magasztos szellemek székhelye volt, mielőtt a kelta népszellem kelta arkangyalként a Grál fellegvárában egy új központot alapított volna. Ebből a pontból, amely a régi időkben Európa szellemi kisugárzásának központja volt, az is kisugárzott, amit az északi néparkangyal saját missziójául megkapott. A külvilág - mind mondtam - bolondságnak tarthatja, ha azt a pontot, ahonnan kisugárzik az, ami a különböző germán törzsekre hat, abban a területben jelöljük meg, amely ma Közép-Németország fölött, de tulajdonképpen a föld fölött fekszik. Ha egy körvonalat rajzolnánk, úgy ebbe a körvonalba beleesnének Detmold és Paderborn városok, akkor megkapjuk azt a vidéket, ahonnan kiáramlott azoknak a szellemeknek magasztos missziója, akik működésüket Észak- és Nyugat-Európa felé terjesztették ki. Mivel ott volt a nagy inspirációs központ, azért szólt később a monda arról, *hogyaszárd* tulajdonképpen a Föld felszínének ezen a pontján terült el. Ott volt a nagy inspirációs központ az ősrégi múltban, az a központ, amely azután később fő tevékenységét a szent Grál centrumának adta át.

Skandinávia népei első arkangyalaikkal együtt akkoriban egészen különböző adottságokat kaptak, olyan adottságokat, amelyek ma tulajdonképpen már csak az északi mitoló-

gia sajátos konfigurációjában jelennek meg. Aki az északi mitológiát a földön szerepet játszó többi mitológiával okkult értelemben összehasonlítja, az tudhatja, hogy az északi mitológia annak az arkangyalnak az eredeti adottságát tükrözi, akit ide, északra küldtek fel. Azt az eredeti adottságot, amely megállt a fejlődésben, ahogy egy gyermeknél is előfordul, hogy bizonyos tehetség, látens zsenialitás, stb. a gyermeki fokon megáll. Annál az arkangyalnál, akit Skandináviába küldtek, azokat az adottságokat látjuk, amelyek azután az északi mitológia sajátos konfigurációjában nyilvánulnak meg. Ezért olyan nagy jelentőségű az északi mitológia a skandináv néplélek belső lényének megértése szempontjából. Azért olyan fontos ennek a mitológiának a megértése, mert hozzájárul ahhoz, hogy megértsük ennek az arkangyalnak további fejlődését, aki mindenesetre bizonyos módon magában hordja az adottságot az arché rangra való emelkedéshez. De ehhez sok minden szükséges. Szükséges, hogy meghatározott módon fejlődjenek ezek az adottságok, amelyek ma bizonyos vonatkozásban visszahúzódtak annak a korszellemnek derengő, árnyyszerű hatásától, aki a keresztény impulzus élére állt. Bármennyire hasonlít is a germán északi mitológia a görög mitológia ábrázolásaihoz, mégis ki kell mondanunk, hogy nincs a földön olyan mitológia, amely sajátos felépítésében, sajátos kidolgozásában a világfejlődés jelentősebb vagy világosabb képét adná, mint az északi mitológia, úgyhogy ez a kép a világfejlődés szellemtudományos előfutárának tekinthető.

A germán mitológia aszerint, ahogy az arkangyal adottságaiból kialakult, képeiben a legjelentősebben hasonlít ahhoz, aminek világképként az emberiség számára fokozatosan ki kell virágoznia. Arról van szó, milyenné válhatnak azok az adottságok, amelyeket egykor egy arkangyal magával hozott a világba, milyenné válhatnak, miután ez az arkangyal a Krisztus-korszellem nevelését élvezte. Ezek az adottságok a vezető korszellem fontos tulajdonságaivá válhatnak, ha a nép fejlődésének későbbi korszakában helyesen fejlesztik ki azt, amit ez a fejlődés egy korábbi korszakban adottságként magában hordott. Ezzel csak rámutattunk egy fontos problémára, egy európai arkangyal fejlődésének fontos mozzanatára, úgyiszlán rámutattunk arra, milyen

adottságai vannak ahhoz, hogy korszellemmé váljak. Ennél a pontnál egy percre megállunk, azután fejtegetéseinket úgy folytatjuk, hogy megpróbálunk a néplélek konfigurációjából kiindulva továbblépni a mitológia ezoterikus szemléletéhez, így tehát, mintegy külön fejezetben foglalkozunk majd a germán és az északi mitológia érdekes sajátosságainak ábrázolásával.

NYOLCADIK ELŐADÁS

Ha az északi-germán történelem fejlődését és az abban vázolt szellemi indítékokat tanulmányozni akarjuk, akkor először is az északi germán mitológia alapjellégét kell szemügyre vennünk, és már legutóbbi előadásomban rámutattam arra, hogy ez az északi-germán mitológia, a többi mitológiával és istenfogással való hasonlatossága ellenére, mégis egészen sajátos valami. Emellett mégis igaz, hogy a mitológiai felfogás magja kiterjedt Európa germán népeire és törzseire egészen a déli területekig úgy, hogy létrejöhett egy egységes mitológiai felfogás, amely lényegében a rokoni kapcsolatok kölcsönös megértésén alapszik. Mindazokon a területeken, amelyekben ez a mitológia ilyen vagy olyan formában elterjedt, ott egyformán értelmezték, mert ami közös az északi germán népek mitológiájában, az teljesen különbözik a görög mitológia lényegétől, nem is szólva az egyiptomiról, úgy, hogy ami a germán mitológiában rokon, az egymáshoz nagyon közel áll, és távol áll attól, ami a görög és a római mitológia lényege. De ezt a lényeget ma nem könnyű megérteni, mert olyan megismerési előfeltételek miatt, amelyekről beszélni itt igen messzire vezetne, ma egy bizonyos vágy arra ösztönzi az embereket, hogy a különböző népek vallásait egyszerűen összehasonlíthassák egymással. Az összehasonlító vallástudomány, összehasonlító mitológia iránt ma nagy a lelkesedés. Olyan terület ez, amelyen a legnagyobb visszaélések lehet elkövetni. Mi történik általában, ha egyes népek mitológiáját és vallását egymással összehasonlítják? Összehasonlítják az isten-történetekben előforduló külsőségeket, és igyekeznek bizonyítani, hogy az egyik istenalak, aki az egyik mitológiában előfordul, hasonló módon fordul elő a másikban is, és így tovább. Ez a vallás-összehasonlítás a benne rejlő tényállást valóban ismerő embernek szinte a legkellemetlenebb a mai tudományos irányzatokban, mert tulajdonképpen mindenütt csak a külsőségeket hasonlítják össze. A vallás-összehasonlítás a tény-

adottságai vannak ahhoz, hogy korszellemmé váljunk. Ennél a pontnál egy percre megállunk, azután fejtegetéseinket úgy folytatjuk, hogy megpróbálunk a néplélek konfigurációjából kiindulva továbblépni a mitológia ezoterikus szemléletéhez, így tehát, mintegy külön fejezetben foglalkozunk majd a germán és az északi mitológia érdekes sajátosságainak ábrázolásával.

NYOLCADIK ELŐADÁS

Ha az északi-germán történelem fejlődését és az abban vázolt szellemi indítékokat tanulmányozni akarjuk, akkor először is az északi germán mitológia alapjellegét kell szemügyre vennünk, és már legutóbbi előadásomban rámutattam arra, hogy ez az északi-germán mitológia, a többi mitológiával és istenfogással való hasonlatossága ellenére, mégis egészen sajátos valami. Emellett mégis igaz, hogy a mitológiai felfogás magja kiterjedt Európa germán népeire és törzseire egészen a déli területekig úgy, hogy létrejöhett egy egységes mitológiai felfogás, amely lényegében a rokoni kapcsolatok kölcsönös megértésén alapszik. Mindazokon a területeken, amelyeken ez a mitológia ilyen vagy olyan formában elterjedt, ott egyformán értelmezték, mert ami közös az északi germán népek mitológiájában, az teljesen különbözik a görög mitológia lényegétől, nem is szólva az egyiptomiról, úgy, hogy ami a germán mitológiában rokon, az egymáshoz nagyon közel áll, és távol áll attól, ami a görög és a római mitológia lényege. De ezt a lényeget ma nem könnyű megérteni, mert olyan megismerési előfeltételek miatt, amelyekről beszélni itt igen messzire vezetne, ma egy bizonyos vágy arra ösztönzi az embereket, hogy a különböző népek vallásait egyszerűen összehasonlíthassák egymással. Az összehasonlító vallástudomány, összehasonlító mitológia iránt ma nagy a lelkesedés. Olyan terület ez, amelyen a legnagyobb visszaélések lehet elkövetni. Mi történik általában, ha egyes népek mitológiáját és vallását egymással összehasonlítják? Összehasonlítják az isten-történetekben előforduló külsőségeket, és igyekeznek bebizonyítani, hogy az egyik istenalak, aki az egyik mitológiában előfordul, hasonló módon fordul elő a másokban is, és így tovább. Ez a vallás-összehasonlítás a benne rejlő tényállást valóban ismerő embernek szinte a legkellemetlenebb a mai tudományos irányzatokban, mert tulajdonképpen mindenütt csak a külsőségeket hasonlítják össze. A vallás-összehasonlítás a tény-

állást ismerőre kb. olyan benyomást tesz, mintha valaki azt mondaná: „Harminc évvel ezelőtt megismerkedtem egy emberrel. Ilyen meg olyan egyenruhát viselt. Kék nadrág, piros dolmány és ilyen meg olyan fejfedő, stb. volt rajta”, majd gyorsan folytatja: „azután 20 évvel ezelőtt megismerkedtem egy emberrel, aki ugyanolyan egyenruhát viselt, és tíz évvel ezelőtt ismét egy emberrel, az is ugyanolyan egyenruhát viselt.” Ha az illető azt hinné, hogy azokat az embereket, akikkel megismerkedett 30, 20, 10 évvel ezelőtt, lényük szerint is össze lehetne hasonlítani, mert egyforma egyenruhát viseltek, nagyon tévedne, mert a különböző időkben egészen más ember lehetett az egyenruhában és lényegében azon fordul meg a dolog, milyen embert takar az egyenruha. A hasonlat távolinak látszik, mégis a vallások összehasonlításánál annyi, mintha valaki Adoniszt Krisztussal hasonlíttja össze. Csak a külső egyenruhát hasonlíttja össze. A mondákban szereplő lények ruházata és tulajdonságai a mondákban nagyon hasonlóak, sőt egyformák is lehetnek, de az a lényeg, hogy milyen szellemi-isten individualitásokat takarnak, és ha azok egészen más individualitások, akik *Adoniszban* és Krisztusban jelennek meg, akkor ez az összehasonlítás az egyenruha összehasonlításával egyenértékű. Mégis ez az összehasonlítás ma rendkívül kedvelt. Tehát egyáltalán nem azon múlik a dolog, amit az összehasonlító vallástudomány külsődleges módszereivel ezen a téren napvilágra hozhat, hanem inkább azon, hogy megtanuljuk a népszellemek különbözőségéből: milyen módon jutott el ez vagy az a nép akár mitológiájához, akár egyéb istentanához, vagy magához a filozófiájához.

Ezért az északi-germán mitológia alapjelleget aligha érthetjük meg *anélkül, hogy még egyszer* végigtekintenénk az Atlantisz utáni idő egymást követő öt kultúrkorszakán. Ez az öt kultúrkorszak úgy jöhetett létre, hogy nyugatról keletre vándorútra keltek az emberek, a legelőrehaladottabbak elérték India területét, és megalapították a szent ósindiai kultúrát. Később a mi korszakunkhoz közeledve kialakul a perzsa kultúra, azután az egyiptomi-kaldeai-babyloniai, majd a görög-latin kultúra, amelyet a miénk követett. Ennek az öt kultúrának gyökerét csak akkor érthetjük meg, ha tudjuk, hogy azok az emberek, akik ezekben a kultúrákban

részt vettek, és az angyalok is, valamint a néplelkek vagy arkangyalok, és a korszellemekek is, az elmúlt időkben maguk is teljesen különböztek egymástól. Ma inkább azt fogjuk megvizsgálni, mennyire különbözőek voltak azok az emberek, akik ezekben a kultúrákban résztvettek.

Alapvetően mások voltak azok, akik a régi Indiában az ősi indiai kultúrát megalapították, amely a Védákban majd a későbbi indiai irodalomban jelent meg. Alapvetően különböztek pl. a görög-latin népektől, már a perzsáktól is, az egyiptomiaktól és kaldeaiaktól, leginkább pedig azoktól a népektől, amelyek Európában felkészültek az Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszakra. De miben különböztek? Az ősi indiai népek egész adottsága teljesen különbözött a többi, nyugatabbra fekvő vidék embereitől. Ha fogalmat akarunk alkotni arról, miben állt ez a különbség, akkor azt kell mondanunk: a régi India népei nagyon előrehaladtak az emberi fejlődésben, mielőtt felvették az én-t. Az emberiségfejlődés minden vonatkozásában nagy, roppant nagy haladást értek el, hosszú-hosszú fejlődés állt mögöttük. De ezt egyfajta tompaságban élték át. Akkor jelent meg az "én", az én tudatossága. Ez aránylag későn kezdődött el az indiai népnél, akkor, amikor bizonyos tekintetben már nagyon érett volt, amikor már átélte azt, amit a germán-északi népeknek akkor kellett átélniük, mikor már énnel rendelkeztek. Jól jegyezzük ezt meg! Az északi-germán népeknek teljesen kifejlődött énjükkel kellett átélniük azt, amit az ősrégi India lakói bizonyos tompaságban, vagyis énjük részvétele nélkül éltek át.

Mi tehát az, amit az Atlantisz utáni időben emberi fejlődésként át lehetett élni? Amikor az ember a régi atlantiszi időben élt, akkor még a tompa szellemi látás magas fokával rendelkezett. A régi tompa szellemi látással az ember belelátott az isteni-szellemi világba, látta azokat a folyamatokat, amelyek ebben a világban játszódtak le. Képzeljük bele magunkat egy kis időre a régi atlantiszi korba, mielőtt a vándorlás elindult kelet felé. A levegőt még átjárta a víz, a köd és a gőz, és az emberek lelke is más volt. Az ember még csak az egyes külső érzéki észleleteket sem különböztette meg egymástól. Úgy tűnt számára, mintha a világ szellemi tartalmát mint valami szellemi aromát, szellemi aurát terítették

volna ki körülötte. Bizonyos szellemi látása volt tehát, és ettől a szellemi látástól meg kellett szabadulnia. Ez azoknak az erőknél a hatására történt meg, amelyeknek hatáskörébe kerültek az emberek a nyugatról keletre való vándorlás közben. Ezeken a vándorutakon ismét a legkülönbözőbb lelki fejlődéseken mentek keresztül. Voltak olyan népek, amelyek, miközben keletre vándoroltak, eleinte mintegy „átaludtak” a régi szellemi látás elmaradását, és már a fejlődés magasabb fokán álltak, amikor énjük még mindig tompa volt. Ezek a népek a fejlődés különböző fokain mentek át, de énjük még mindig tompa, álmodozó volt. Legfejlettebbek az indiaiak voltak, amikor énjük teljes öntudattal felébredt. Akkor már igen gazdag benső lelki étellel rendelkeztek, amely egyáltalán nem viselte már magán azokat a jegyeket, amelyek Európa lakóit még sokáig jellemezték. Az indiai nép már túl volt ezeken, akkor ébredtek öntudatra, mikor már olyan szellemi erővel és szellemi képességekkel rendelkeztek, amelyeknek segítségével magas fokon be tudtak hatolni a szellemi világokba. Ezért volt az indiai lakosság fejlettebb részének alapjában véve teljesen közömbös a különböző angyaloknak és arkangyaloknak az emberi lelkeken végzett minden munkája és működése, az, hogy a lelkeket régi tompa szellemi látó állapotukból kiemelték. Az arkangyalok és angyalok, és egyáltalán a népszellem szerint működő szellemi lények munkáját többé már nem szemlélték közvetlenül. Ezek a szellemi lények már akkor elvégezték munkájukat lelkükön, asztrál- és étertestükön, amikor ők úgyszólván még nem is vettek róla tudomást. Akkor ébredtek föl, amikor a lelkük már az érettség rendkívül magas fokán állt; úgy ébredtek föl, hogy a legelőrehaladottabbak már viszonylag kevés iskolázás is el tudták olvasni az Akasa Krónikában azt, ami a szellemi világban végbement, és amit egykor tompa, ködös tudatállapotban éltek át. Tudatlanul vezették őket a magasabb régiókba, szellemi képességeket kaptak, mielőtt én-tudatuk felébredt volna, olyan szellemi képességeket, amelyek sokkal gazdagabbak voltak, mint a nyugati népek lelki képességei. Így a szellemi világ közvetlenül megfigyelhető volt számukra. Az indiai nép legfejlettebb vezetői olyan fokra jutottak, hogy amikor énjük felébredt, valójában már arra sem voltak ráutalva, hogy megfigyeljék,

hogyan jött létre az emberi fejlődés a formaszellemek vagy hatalmasságok révén; közelebb álltak hozzájuk azok, akiket a mozgás szellemeinek és a fölöttük álló bölcsesség szellemeinek nevezünk. Különösen ezek érdekelték őket. Az alsóbb hierarchiák lényeinek hatáskörével már korábban megismertek, és ezért azok már nem voltak különösebben fontosak számukra. Viszont föltekintettek arra, amit később így neveztek: a mozgás szellemeinek és a bölcsesség szellemeinek kara, görög kifejezéssel: *dynamis* és *kyriotetes*. Ezekhez néztek fel és azt mondták róluk: *mula-prakriti*, vagyis a mozgás összessége, és *maha-purusa*, a bölcsesség szellemeinek összessége, akik egy szellemi egységben élnek. Ilyen szemléletet tudtak kialakítani, mert akik ehhez a néphez tartoztak, fejlődésüknek ilyen késői szakaszában ébredtek énjükre, ők már túl voltak azon, amit a későbbi népeknek énjükkel még szemlélniük kellett.

Kevésbé jutottak előre a fejlődésben a perzsa kultúra népei. Sajátos megismerési képességükkel, és énjüknek egy alacsonyabb fokon való felébredésével odáig jutottak, hogy foglalkozhattak a hatalmasságok vagy formaszellemek lényeivel. Ezekkel különösen bizalmas kapcsolatot létesítettek. Ezek a magasrendű szellemi lények úgyszólván beléjük láttak, és különösen érdeklődtek irántuk. A perzsa közösségek népei az indiai népnél egy fokkal alacsonyabb szinten ébredtek fel, de a nyugati népeknek ehhez a fokhoz is még fel kellett küzdeniük magukat. Ezért ők a formaszellemekkel ismerkedtek meg, akiket az „*amshaspandok*” fogalma alatt foglaltak össze. Ezek a formaszellemek vagy hatalmasságok kisugárzásai, amelyek a maguk szemszögéből éppen a perzsa kultúra népeit tudták különösen jól megfigyelni.

Azután a kaldeai néphez jutunk el. Nekik már volt tudatuk arról, amit mi őserőknek, vezető korszellemeknek nevezünk. Tudtak azokról a lényekről, akiket őserőknek, személyiségzellemeknek kell felfognunk. Egészen más tudatuk volt ezekről az őserőkről, vagyis a személyiségzellemekről a görög-latin kor népeinek. De náluk még valami egész mást is találunk és pedig azt, ami minket egy lépéssel tovább vezethet a megismerésben. A görögök még közelebb álltak a germán népekhez, mégis az én náluk magasabb fokon ébredt fel, mint az északi-germán népeknél. Amit az északi né-

pek még az angyalok és arkangyalok munkájaként éltek át, azt a görög-latin népek már nem élték át közvetlenül, azonban még világosan emlékeztek rá. A különbség a germán és a görög-latin népek közt tehát az, hogy a görög-latin népek emlékeztek még arra, hogy az angyalok és arkangyalok részt vettek a bennük kifejlődött lelki életben, de alapjában véve ők ezt nem egészen világosan élték át. Eközben még tompa tudatállapotban voltak. Mégis az emlékezésben ez egészen különös módon tárult lelkük elé. A görögöknek tudomásuk volt a világ teremtéséről, arról, ahogy az angyalok és az arkangyalok - a szabályosak és a rendellenesek is - az emberi lélekben működnek. Amit átéltek, az hatalmas emlékképként jelenik meg, már nem olyan friss, már nem olyan fiatal, de körvonalai, kontúrjai élesebbek. Az angyal- és arkangyalvilágnak a lélekre gyakorolt hatását a görögök éles körvonallal idézték fel emlékezetükből. Ez a görög mitológia. Aki nem így nézi, hanem csak neveket hasonlít össze nevekekkel, amelyek valahol másutt felmerülnek, vagyis nem a sajátos erőket, nem az alakokat veszi szemügyre, amelyek mint Apolló, Minerva stb. jelennek meg, az csupán külső vallási összehasonlítást tesz, csak az egyenruhákat hasonlítja össze. Az akkori szemléletmód a lényeges.

Miután ezt beláttuk, el fogjuk ismerni, hogy a görögök mitológiájukat az emlékezetből alakították ki. Az egyiptomi-kaldeai kornak csak homályos, tompa emlékei voltak az angyalok és az arkangyalok működéséről, de belelátott az őserők világába. Mintha ez a kor kezdene valamit elfelejteni. A perzsa mitológiában vagy istentanban tökéletesen feledésbe merül az angyal- és arkangyalvilág, de az emberek be tudtak tekinteni a hatalmasságok vagy formszellemek világába. A görög mitológia hátterét a perzsa népek elfeledték, és az indiaiak még inkább, ők az események lefolyását az Akasa Krónikában látták, és megismerésükből alkották meg a korábbi folyamatok képeit, ez azonban már magasabb fokra fejlődött szellemi erővel áthatott isteni megismerés volt. Így azonban az is érthetővé válik, hogy éppen ezek a keleti népek nehezen értik meg a nyugati szellemi életet.

Innen ered kelet népeinek elzárkózása a nyugati szellemi élettől. Kétségkívül felveszik majd a nyugati materiális kultúrát, de a nyugati szellemi kultúrája - hacsak a szel-

lemtudomány kerülő útján el nem jutnak hozzá - többé-kevésbé zárva marad előttük. Emberileg ők már abban az időben magas fokon álltak, amikor Krisztus Jézus még nem járt a Földön. Ő csak az Atlantisz utáni negyedik kultúrában jött el. Ez olyan esemény volt, amelyet már nem lehetett felfogni az indiai népből kifejlődött erőkkal. Ehhez még olyan erőkre volt szükség, amelyek az énnek egy kevésbé fejlett szintjéhez kapcsolódtak, ahol az én az alacsonyabbrendű lelki erőkben működött.

Az északi-germán vidékeken nem csak emlékként élt az, hogy az angyalok és arkangyalok az emberi lélekben működtek, hanem az emberek még abban az időben is, amikor Krisztus Jézus a Földön járt, láthatták, átélhették az angyalok és arkangyalok működését lelkükben. A görög-latin népek ezeknél a lelki élményeknél emlékeztek valamire, amit korábban mást átéltek. A germán népek úgy éltek ebben, mint saját közvetlen ügyeikben. Énjük a létnek azon a fokán ébredt fel, ahol a lélekben még munkálkodtak a népszellemelek, és azok a szellemi lények, akik maguk is még a népszellemelek alatt állnak. Ezért állnak ezek a népek a régi atlantiszi folyamatokhoz a legközelebb.

A régi Atlantiszon fölnéztek a szellemi hatalmasságokra, és egyfajta egységes Istenségről beszéltek, mert közvetlenül észlelték az emberiség régi, távoli, ősi fejlődési állapotait. Az emberek abban az időben mintegy látták a bölcsesség-szellemek, és a mozgásszellemek működését, amit aztán a későbbi indiaiak az Akasa Krónikából szemlélték ismét. A nyugati népek egy fokkal feljebb emelkedtek, úgy, hogy ők a közvetlen jelenben élték át a régi szemlélet behatolását az újba. Ők valódi szellemi hatalmak életét és munkáját látták olyan időben, amikor az én még nem ébredt fel. De egyúttal azt is látták, ahogy az én lassanként felébredt, és ahogy az angyalok és arkangyalok belenyúltak a lélekbe. Ezt a közvetlen átmenetet észlelték. Emlékeztem egy korábbi életre, amelyben az ember még mintegy ködtengerben látott mindent, és látták, hogyan bontakozott ki ebből a ködtengerből az, amit mi a közvetlenül fölöttünk álló isteni-szellemi lényekként ismerhettünk meg. Azokat a régi isteneket azonban, akik akkor működtek, mielőtt még az ember lelki életére a most látott istenek hatottak volna, és akikkel összetar-

tozónak érezték magukat, ezeket az isteneket, akik a távoli múltban, a régi Atlantiszon tevékenykedtek, ván-oknak nevezték. Amikor aztán a régi atlantiszi kort követően az angyalok és arkangyalok tevékenységét látták, ezeket ász-oknak nevezték. Az ászok mint angyalok és arkangyalok gondoskodtak az emberek énjéről, amely most a legalsó fokon felébredt. Ok voltak e népek vezetői. Amit a kelet más népei átaludtak, vagyis hogy végignézzék, hogyan küzdi föl magát a lélek a különböző erők segítségével, amelyeket a szabályos és rendellenes angyal- és arkangyal lények adományoznak részére - ezt Európa népeinek a legalsó foktól kezdve át kellett élniük; ebbe teljesen bele kellett élniük magukat, hogy ezek a lelkierők lassanként kifejlődjenek bennük.

Így tehát az északi germán ember közvetlenül láthatta a lelke előtt álló istenalakokat, akik a lelkén dolgoztak és ez az ő megfigyelése számára olyan volt, mint az emberi lelkiesség harc árán való kiszakadása a kozmoszból. Nem nézett vissza arra emlékezve, hogyan dolgozták bele magukat a lelkek a testekbe, hanem a jelen történéseit látta. Ez az ő saját fejlődése, és énjével résztvesz ebben egészen a Kr. u. VIII., IX., X. századig. Megérti, hogy a lelki erők lassanként hogyan alakulnak ki, hogyan kristályosodnak ki a testben. Előbb az arkangyal-lényekre tekintett, akik lelkén dolgoztak, miközben irányt adtak lelki erőinek és az arkangyalok között a legkiválóbbnak találta *Wotant vagy Odint*, és látta, hogy dolgozik a lelkén. Mit lát ott? Hogyan észleli Wotant vagy Odint? Milyennek ismeri meg, miért szereti meg, és mindenekelőtt mit ért meg benne? Megérti, hogy egyike azoknak az arkangyaloknak, akik lemondtak arról, hogy magasabb fokra emelkedjenek. Odinban olyan rendhagyó arkangyalt ismer fel, aki lemondott a továbbfejlődésről és arkangyalként vállalta azt a fontos missziót, hogy az ember lelkén dolgozzon. Odint és tevékenységét már akkor átéli az északi-germán ember, amikor kezdi az ember lelkébe beleoltani a beszédet. Csodálatos módon maradt fenn, hogyan dolgozik Odin az ő népein, hogy számukra a beszédet lehetővé tegye. Ezt úgy írták le, mint egy Isten-beavatást. Hogy Odin miként jutott ahhoz a hatalomhoz, amellyel az északi-germán népeket a beszéddel megajándékozhatta, így mond-

ja el a mitológia: Mielőtt Odin megszerezte volna ezt a képességet, elnyerte az istenek italának nevezett beavatást. Ez az istenek itala egykor az ősrégi múltban az óriások tulajdonában volt. Ez az ital nem valami pusztán elvont bölcsességet tartalmazott, hanem azt a bölcsességet, amely közvetlenül a hangban jut kifejezésre. A beavatással Odin hatalmat kap a hangban kifejeződő élő bölcsesség fölött; és megtanul bánni vele, amikor egy hosszú beavatáson megy át, egy kilenc napig tartó beavatáson, amelyből azután Mimir, a bölcsesség régi hordozója feloldja. Így lesz Odin a beszéd hatalmának ura. Ezért vezeti vissza a későbbi monda a költők beszédét a szkaldok beszédét Odinra. Odinra vezetik vissza a *ntnák* tudományát is, amelyet egykor a beszédhez sokkal közelebb állónak éreztek, mint a későbbi írásmódot. Az Odinról való csodálatos történetekben kifejezésre jut, hogyan szerzi meg a lélek a beszédet az étertest kerülő útján és hogyan él ez a fizikai testben.

Hasonló arkangyal-lények Odin társai is, Hőnir, aki a képzetalkotás erejét adja, és Lodur, aki azt adja, ami legközelebb áll a fajhoz, vagyis a bőrszínt, és a vérjellegét. Ebben a két lényben tehát olyan arkangyalokat kell látnunk, akik úgyszólván inkább a szabályszerű oldalon állnak. „Vili és Vé” viszont mint rendellenes lények jelennek meg. Ezek olyan lények, akik inkább még a bensőben, a lélek intim részeiben működnek, ahogy múltkori előadásomban rámutattam. De egy olyan én, amely maga is rendellenes fejlődési fokon áll, azaz az alárendelt lelkierők kialakításánál tart, bensőséges rokonságot érez egy rendellenes arkangyallal. Az olyan én rokonnak érzi magát a rendellenesen fejlődött arkangyal-lénnyel. Ezért Odint nem is érzik rendellenes arkangyalnak, hanem inkább olyannak, aki visszamaradottságában rokon a nyugati országok visszamaradott lényeivel, akik tudatosabb módon élik át énjükben azt, ami az ezeken a területeken való átvonuláskor visszamaradt, míg a keleti lelkek a lelki élet bizonyos stádiumait átaludták, amíg végre rászánták magukat a felébredésre. Ezért él az északi-germán emberek lelkében mindenekelőtt az, ami összefügg Odin arkangyal-erőivel, amelyek a lelki élet elementáris mélységeiben kavarognak és működnek.

Említettem már, hogy az angyalok viszik bele az egyes emberekbe azt, amit az arkangyalok megalkottak, és hogy az

az én, amely a lelki életnek olyan korai elemi fokán ébredt fel, mindenekelőtt azon igyekszik, hogy az arkangyalok művei belekerüljenek az énbe. Ezért kapcsolódik az északi-germán ember különös érdeklődéssel egy olyan angyal-alakhoz, aki rendkívüli hatalommal bír, de egyidejűleg rokon az egyes emberrel, és annak individualitásával. Ez Thor. Thort csak akkor ismerjük fel, ha tudjuk, hogy benne olyan lényt kell látnunk, aki igen fejlett volna, ha szabályszerűen továbbfejlődik, de aránylag korán lemondott erről, és az angyalok fokán maradt vissza azért, hogy amikor az én a lélek fejlődése folyamán felébred, az északi-germán területek lelki világában vezető lehessen. Amit a szellemi világból minden egyes énbe bele kellett vinni, és bevihető is volt, az érezhető meg közvetlenül Thorban, mint olyasvalami, ami az egyes emberi énnel rokon. Ha ezt szem előtt tartjuk, akkor jobban meg tudjuk érteni a fennmaradt hagyományok részleteit. Nálunk azon van a hangsúly, hogy ezeket az isteni individualitásokat megfelelő módon értsük meg. Már pedig az északi-germán ember érezte, átélte a lélek beilleszkedését a testiségbe, és azt, hogy minden egyes embert birtokba vett.

Tudjuk, hogy az én a fizikai test vérében lüktet, és hogy minden bensőnek egy külső, minden mikrokozmosznak egy makrokozmoszus felel meg. A beszéd- és runabölcsességet adó Odin munkájának, aki nagy kerülővel a lélegzésen keresztül hatott, odakinn a makrokozmoszban a szél mozgása felel meg. A légzőszervekbe szabályosan behatoló levegőnek, amely szavakká, beszéddé alakul, a makrokozmoszban a szélben működő áramlások felelnek meg. Amennyire igazán magunkban érezzük Odin működését a levegőnek szavakká való átalakításában, éppen annyira kell, hogy igazán lássuk, amint kinn a szélben működik és hat. Ezt azonban az az ember, aki még a régi északi-germán képességekkel rendelkezett - amelyekhez a szellemi látás foka hozzátartozott - valóban látta is. Mindenütt látta Odint, ahogy a szélben működik, látta, ahogy lélegzetével a beszédet formálja. Ezt az északi ember egy egységnek látta. Ahogy az, ami bennünk él, és a beszédet kialakítja - azaz: amilyen a beszéd az északi szervezetekben volt -, ahogy ez behatol az énbe, és a vér lüktetését hozza létre, tehát ami itt mint beszéd létrejön, ez annak felel meg, ami odakinn a makrokozmoszban a villám

és a mennydörgés. A beszéd hamarabb jelent meg, mint ahogy az én megszületett. Ezért érzik mindenütt azt, hogy az én annak a lénynek a fia, akitől a beszéd származik. Az egyes énekbe való beilleszkedésnél főleg Thor tevékenykedik, és a makrokozmoszban végbemenő folyamatnak, a mikrokozmoszban a vér lüktetése felel meg. Ami tehát odakinn a makrokozmoszban az emberi vér lüktetésének felel meg, az mint villám és mennydörgés jár a zúgó szélben, és a vonuló felhőben, de az északi-germán ember az ő szellemi látásával ezt is egységnek látja, és a szél fúvását, a villám cikázását szoros összefüggésben látja az általa belélegzett levegővel. Látja, ahogy ez a levegő átmegy a vérbe, és az ént lüktetésre készíti. Ma ezt materiális folyamatnak tekintik, az északi-germán embernek azonban még asztrális folyamat volt. Látta, hogy a tűz, a villám belső rokonságban van azzal, ami a véren keresztülmegy. Erezte vérében a lüktetést, és tudta, hogy az az én dobogása, és így szólt: "érezem, és bizonyos idő múlva újra érzem", de a külső, anyagi folyamatot nem vette tekintetbe. Minden a látnoki észlelés formájában zajlott le. Thor tettének érezte azt, ami az érverést előidézi, és ismétlésre készíti. Mint ahogy Thor kalapácsa Thor kezébe mindig visszatér, úgy érezte én-jében Thor erejét, mint a leghatalmasabb angyalok egyikének erejét, akiket valaha is tiszteltek, mert Thor hatalmas lény volt, akire úgy tekintettek, mint olyan lényre, aki az angyalfokon megállt. Az északi-germán mitológia úgy fejezi ki azt a tényt, hogy a szellemi erő tartja össze a fizikai testet, hogy az én az, ami a lelki-testi lényt kialakulása közben összetartja. Az északi-germán ember belülről kifelé nézi a testi-lelki ember megalkotását, és még a későbbi időben is meg tudja érteni, ahogy benseje az asztralitásból kialakul, és ahogy benseje úgyszólván válaszol a külsőnek. Még megértette, amikor a beavattak elmondták neki, hogyan alakul a világ emberré. Képzeteiben vissza tudott menni a korábbi állapotokhoz, amelyekről meséltek neki, az angyalok és arkangyalok egymáshoz való viszonyáról, arról az időről, amikor az ember a makrokozmoszból fizikai-szellemi módon megszületett. Képes volt arra, hogy lássa, hogyan épül fel az egyes ember a makrokozmoszból, hogyan nyugszik a makrokozmoszban. A makrokozmoszban azokat a folyamatokat kereste meg,

amelyek kozmikusán úgy folynak le, hogy északon, a hűvös szellemterületen szövődnek az emberi gondolatok, és hogy onnan látják el az emberi testiséget a fej tizenkét idegével. Látja azt a folyamatot, amelynek során mikrokozmoszban a tizenkét agyideg kialakult. Látja a működő szellemet abban, amit Nebelheimnek, vagy Niflheimnek nevez (Ködhon), látja a tizenkét áramlatot, amely összehúzódik, és anyagivá válik az ember tizenkét agyidegében, látja, hogy ami felülről lefelé árad, annak ellene dolgozik az ami a szívből az emberi délről jön. Ezt megkeresi kint a makrokozmoszban, és megérti, hogy miről van szó, amikor azt Muspelheimnek nevezik. Még a keresztény századokban is meg tudja érteni, hogy a mikrokozmosz a makrokozmoszból származik és még messzebbre is visszamehetünk, és megértethetjük vele, hogy az ember fokról-fokra a makrokozmoszból, az egész világ extraktumaként jött létre. Vissza tud tekinteni erre az időszakra, és meg tudja érteni, hogy ezeknek a folyamatoknak múltjuk van, és láthatóvá válik számára az angyalok és arkangyalok lelkében végzett munkája. Meg tudja érteni, hogy ezeknek a folyamatoknak múltjuk van, és azokban a képzetekben, amelyekhez eljutott, felismerhetjük az ősi északi-germán genezist, ahogyan az emberiségnek az egyetemes makrokozmoszból való keletkezését elmondja.

Ahol ez az északi-germán genezis a káosszal, a Ginnungagappal kezdődik, kb. ott tartunk, amikor a Föld újból létrejött, miután a három korábbi állapotot, a Szaturnusz-, Nap-, és Holdállapotot átélte, vagyis amikor a Föld a *pralayából* ismét kiemelkedett. A természet birodalmi ekkor még nem differenciálódtak, az emberek még egészen szellemi lények. Ebből megértheti az északi ember, hogyan alakulnak ki a későbbi állapotok.

És most érdekes megfigyelni, hogy adja elő az északi-germán mitológia imaginatív képekben azokat a folyamatokat, amelyek annak idején lejátszódtak, és amelyekről a szellemtudományos tanokban csak érettebb kifejezéseket és fogalmakat használunk a korábbi képek helyett. Elmondja a folyamatokat, amelyek végbementek, amikor a nap és Hold még együtt voltak, elmondja a Hold kiválását, és azt is, hogyan alakul azután a fejlődés azzá, ami később a Riesenheim (Oriáshon) lesz. Elmondja mindazt, ami az

atlantiszi időben volt, mint a korábban történetek folytatását, és ami az északi germán népek saját körülményeit festi le.

Ma csak fogalmat akartam adni arról, hogyan ébredt fel az északi én, amikor még a fejlődés alacsony fokán állt, hogyan látott bele az északi ember a néplekbe, Thor lelkébe, stb. Érzést akartam ébreszteni az iránt, hogyan élte át ezt az én, hogyan szerezhetett közvetlen értesülést azoknak a magasabb lényeknek az együttműködéséről, akik egészen más oldalról jöttek, mint azok, akiket a keleti népeknél találunk.

Holnap a germán mitológia legtávolabbi részeihez keressünk utat. Megismerjük, hogy ezek előhírnökei annak, ami a néplekben él, és látjuk majd, milyen a természete a mi népleikeinknek.

KILENCEDIK ELŐADÁS

Ha valaki a tegnapi előadást filozófiai szempontból akar-ná elemezni, talán nehézségei, látszólagos nehézségei lennének, éspedig azért, mert a hasonló témájú korábbi előadá-sokban arról volt szó, hogy a mi egész Atlantisz utáni korszakunk, és tulajdonképpen már az atlantiszi fejlődés utolsó idői is arra szolgáltak, hogy az emberi én lassanként kifej-lődjék, egyre inkább tudatra ébredjen. Ezzel összefüggésben elmondtam, hogy a régi indiai kultúra képviselői voltak az elsők, akik - miután a régi Atlantiszon még szellemi látás ré-vén betekintettek a szellemi világba - a szellemi látás állapo-tától közvetlenül a fizikai világba kerültek. Ezzel a fizikai vi-lággal szemben az egész atlantiszi kultúrkorszakot az a han-gulat jellemezte, hogy az igazi valóság mögöttünk, a szelle-mi világban van, a külső világ pedig máyá, illúzió. Tegnap fejtegettem - ami a tényeknek meg is felel - hogy ennek a régi indiai kultúrának a képviselői sokrétű lelki fejlődésen mentek át, és azt is mondtam, hogy ezt a többé-kevésbé al-vó énnel érték el, azaz, hogy az én csak akkor ébredt fel, amikor a lelki fejlődésnek ezt az érett fokát már elérték.

Most talán feltehetnénk a kérdést: mi történt tulajdon-képpen a közbeeső időben ezzel az indiai néppel? Hiszen az indiai lakosságnak egészen más módon kellett átélnie ezt a lelki fejlődést, mint az európainak, nevezetesen a germán la-kosságnak, amely énjével részt vett a képességek fokozatos kifejlődésében, és amely végignézte hogyan hatottak lelké-ben az isteni-szellemi hatalmak. Talán nehezen lehet ezt összhangba hozni az elhangzottakkal, ha a tegnapi előadást filozófiailag akarnánk fejtegetni. Azok számára, akik nem teljesen elfogulatlanul, hanem ilyen filozófiai gondolkodás-ból kiindulva akarják az előadást elemezni, "magyarázatul" zárójelben mondanom kell még valamit.

A látszólagos ellentmondás azonnal feloldódik, ha meg-gondolják, hogy az ént és annak felismerhetőségét illetően az ember egészen más helyzetben van, mint bármely más

tárgy vonatkozásában. Ha bármely más tárgyat megismerünk, egy élettelen tárgyat, vagy egy más lényt, akkor megismerő tevékenységünkben tulajdonképpen mindig két dologgal állunk szemben, a megismerővel és azzal, amit megismerünk. Ember, állat, fa vagy kő, nem játszik szerepet a tisztán formális megismerés számára. Az én szempontjából azonban másként áll a dolog. Ebben az esetben, ami megismer és amit megismer, egy és ugyanaz. A lényeg az, hogy az emberi evolúcióban, az emberi fejlődésben ez a két dolog különválik. Akik az érett indiai kultúrát az Atlantisz utáni korszakban kifejlesztették, az ént szubjektíven mint megismerőt fejlesztették ki, és az én e szubjektív felemelése egy bizonyos magasságba az emberi lelkiéletről jóval azelőtt megtörténhetett, mielőtt az ember megszerezte volna azt a képességet is, hogy az ént objektíven, mint lényt lássa. Ezzel szemben európa népei aránylag rendkívül korán kifejlesztették az objektív én szemlélését, azaz még akkor, amikor még szellemi látással rendelkeztek. Azon belül, amit szellemi látással áttekintettek, észlelték az ént is, mint lényt a többi lény között. Ha ezt a különbséget pontosan szem előtt tartják, akkor ezt filozófiailag is helyére tudják tenni, mint minden más szellemtudományos tény, feltéve, ha helyesen járnak el. Ha már éppen valakinek kedve telik a filozófiai formulákban, akkor így is kifejezhetjük: az indiai kultúra olyan lelket állít elé, amely a szubjektív én teljes virágzását sokkal előbb éri el, mint ahogy az objektív én szemlélése létrejött volna. Az európai-germán népek kifejlesztik az én szemlélését, sokkal előbb, mint ahogy tudatosodott volna bennünk az ént irányuló belső ösztönzés. Szellemi látással észlelték saját énjük hajnalát, az én imaginatív képét. Abban a világban, amely asztrális világként körülvette őket, már régóta objektíven látták az ént a szellemi látással észlelt többi lény között. Így az ellentétet tisztán formálisan kell elképzelnünk, akkor meg is értjük, hogy éppen Európa földje volt hivatott arra, hogy az ember énjét kapcsolatba hozza más lényekkel - angyalokkal és arkangyalokkal - ahogy ezt tegnap a mitológiára vonatkoztatva kiemeltem.

Ha ezt szemügyre vesszük, akkor megértik, hogy az európai föld volt hivatott arra, hogy ezt az ént különböző módon kapcsolatba hozza azzal a világgal, amely mint érzéki világ

feltárult előtte, és hogy az én, az ember tulajdonképpeni magva, a külvilággal a legkülönbözőbb módokon kerülhesen kapcsolatba. Korábban, mielőtt az ember énjét látta volna, mielőtt észlelte volna, a magasabb lényeknek köszönhet-e ezeket a körülményeket, ő maga nem tudott ehhez semmivel hozzájárulni. Ilyenformán ösztönösen viszonyult a külvilághoz. Ez a lényeges az én-fejlődésben, hogy az ember mindinkább saját maga kezdi kialakítani énjének a külvilághoz való viszonyát. Lényegében ez volt az európai nemzetek feladata, hogy az én viszonyát a külvilághoz valahogyan kialakítsák. A vezető népléleknek az volt és most is az a feladata, hogy az európai embert rávezesse arra, hogy én-jével kapcsolatot létesítsen a külvilággal, a többi emberrel és az isteni-szellemi lényekkel. Alapjában véve tehát csak az európai kultúrán belül lehet beszélni az én-embernek az egyetemes univerzumhoz való viszonyáról. Ezért egészen más alaphang csendül ki az óindiai kultúrából, amikor kozmológiáról beszél, mint amikor az európai mitológiai kultúra beszél kozmológiáról. Odaát keleten minden személytelen és a fő követelmény a személytelenné válás a megismerésben, úgyszólván az én elnyomása, hogy az ember feloldódjon a brahmanban, és megtalálja önmagában az atmát. Ott tehát a legmagasabb követelmény a személytelenség. Itt Európában, éppen ez az én áll mindenütt az emberi élet kellős közepén, az eredeti adottságainak megfelelően, ahogy lassanként a fejlődésben önmagát alakítja. Ezért tulajdonítunk éppen itt, Európában, egészen különös fontosságot annak, hogy mindent valóban az énhez való viszonyában vegyünk szemügyre, mindent szellemi látással az énhez való viszonyában világítsunk meg, aminek az én-fejlődésben része volt a földi lét folyamán.

Mindnyájan tudják, hogy a földi ember fejlődésében, aki arra volt hivatva, hogy lassanként énjéhez jusson, két különböző erő vett részt. A lemúriai kor óta az ember bensejébe, asztráltestébe azok az erők hatoltak be, amelyeket luciferi erőknek nevezünk. Ezekről az erőkről tudjuk, hogy elsősorban azáltal kerestek az emberben támadási felületet, hogy belopóztak a vágyakba, ösztönökbe és szenvedélyekbe. Ezáltal két dolgot ért el az ember: Először is kivívta magának azt a képességet, hogy szabad lényé váljék, hogy lelkesen-

dést érezzen, felhevüljön aziránt, amit gondol, érez és akar, mert egyébként saját dolgaiban az isteni-szellemi hatalmak vezetése alatt állt. Másrészt viszont éppen ennek fejében számolnia kellett azzal, hogy a luciferi hatalmak hatására a vágyak, ösztönök és szenvedélyek révén áldozatul eshet a gonosznak. Lucifer tehát úgy fészkelte be magát földi életünkbe, hogy támadási pontja az emberi bensőben van, ott ahol az emberi asztralitás működik. Így az ént is ott, ahol az asztralitásba tagolódt, áthatotta a luciferi hatalom. Ha tehát Luciferről beszélünk, akkor arról beszélünk, ami az embert mélyebben beletaszította az anyagi, érzéki létbe, mint ahogy e befolyás nélkül abba belemerült volna. Így az, ami az emberben a legjobb: a szabadság, és az emberi természet csapdája: a gonosz lehetősége, a luciferi hatalmaknak köszönhető.

Azt is tudjuk továbbá, hogy azáltal, hogy a luciferi hatalmak benyúltak az emberi természet egész szövédéjébe, később más hatalmak is belekerülhettek, amelyek nem jöttek volna, ha Lucifer nem telepszik meg az ember organizációjában. Az ember a világot másképp nézné, ha nem lenne kiszolgáltatva Lucifer és más, őt kísérő lények befolyásának, ha nem lett volna kénytelen egy másik hatalmat is közel engednie magához, miután a luciferi hatalomnak lehetővé tette, hogy hozzáférhessen. Ahriman kívülről jött és beosont az embert körülvevő érzéki világba. Az ahrimani befolyás tehát a luciferi befolyás következménye. Az embert Lucifer belülről ragadja meg, és ennek következtében kívülről hat rá Ahriman.

Minden idők szellemtudománya, amely a tényeket igazán ismeri, luciferi és ahrimani hatalmakról beszél. Rendkívül érdekesnek fogják találni, hogy a különböző népek szemléletében, ahol ezek a szemléletek mitológiában fejeződnek ki, nem jelenik meg egyformán világos tudat egyrészt Luciferről, másrészt Ahrimanról. Nincs például sehol világos tudat erről ott, ahol az Ótestamentumból, a sémi tradícióból alakult ki a vallásos szemlélet. Ez a nép csak a luciferi befolyásról rendelkezik bizonyos tudattal. Ezt láthatjuk az Ótestamentum kígyóról szóló elbeszélésében is, ami nem más, mint Lucifer képe. Ez mutatja, hogy a sémi népnek világos tudata volt arról, hogy Lucifer részt vett a fejlődésben.

Ennek tudata a Bibliával rokon hagyományokban világosan megjelenik. De az ahrimáni befolyás nincs jelen ugyanilyen módon. Csak ott találkozunk vele, ahol szellemtudományos oktatás folyt. Az evangéliumok írói ezt figyelembe is vették. Ezért, mivel az evangéliumírók idejében a „démon” szót a görögből vették, a Márk-evangélium, ott ahol nem Jézus megkísértéséről van szó, a „démon” szót használja, ahol pedig Ahrimanról beszél, ott „*sátán*”-t ír. De ki figyeli meg a Márk- és a Máté-evangélium közti fontos különbséget? Exoterikus szempontból ilyen finomságokra egyáltalán nem ügyelnek. A külső tradíciókban ez nem jelenik meg.

Ez a különbség a hindu és perzsa nép közötti ellentétben jelenik meg, és egy bizonyos korban egész feltűnően jut kifejezésre. A perzsák kevésbé ismerték a luciferi befolyást, inkább az ahrimánit látták. Ott főleg azok ellen a hatalmak ellen vívták a harcot, amelyek a hamis külső világképet adják, amelyek a sötétségbe és homályba visznek, vagyis azt a világképet adják, amely az embernek a külvilághoz való viszonyára vonatkozik. Ahrimant főleg a jó és fény ellenfelének nevezték. Vajon miért? Azért, mert az Atlantisz utáni második kultúrkorszakban a külvilág szemlélésére irányuló emberi képesség fejlődött ki. Gondolják meg, Zoroaster arra törekedett, hogy a Napszellemet, a fény szellemét ismeresse meg. Neki tehát először arra kellett rámutatnia, hogy ebben a világban a fény szellemén kívül a sötétség szelleme is jelen van, aki a külvilágról szerzett ismereteinket elhomályosítja. A perzsa ember főleg arra törekszik, hogy Ahrimant legyőzze, és azokhoz a szellemekhez kapcsolódik, akik ennek a területnek fényt árasztó hatalmasságai. Az a szerepe, hogy a külső területen tevékenykedjék. Ezért vannak *ahurái* vagy *azurái*. Ezzel szemben a perzsa hívőknek veszedelmet jelentett a behatolás abba a világba, amelyet a saját bensőbe való lemerüléssel érhet el az ember, ahol a luciferi hatalmak rejtőzködnek, mert ott a perzsa ember még a jó hatalmakra sem bízta magát. Ott veszedelmet látott. Tekintetét kifelé irányította, és a sötét azurákkal a fény-azurákat állította szembe.

Éppen fordítva van ez ebben az időben az indiaiaknál. Ők olyan periódusban vannak, amelyben a saját bensőjükbe való elmélyüléssel igyekeznek a magasabb világokba föl-

emelkedni. Abban látták az üdvösséget, ha azokhoz az erőkhöz kapcsolódnak, amelyeket a belső szemlélet útján lehet megtalálni. Ezért veszedelmesnek tartották, hogy a külső világba tekintsenek, ahol Ahrimannal kell megküzdeniük. Félnék a külső világtól, veszedelmesnek tartják. Míg a perzsa ember kerüli a *dévákat*, addig az indiai keresi őket, mint olyanokat, akinek területén munkálkodni akar. A perzsa elmegy erről a területről, kerüli azt, ahol főleg Lucifer ellen kell a harcot megvívnia.

Bármely mitológiát és világszemléletet tanulmányozunk is, sehol máshol nem találunk olyan világos és mélyreható szemléletet arról, hogy az embert kétféle hatás éri, mint az északi-germán mitológiában. Mivel az északi-germán embernek még volt szellemi látása, valóságosan látta ezt a két hatalmat, és a kettő közé helyezte magát. Azt mondta magában: ahogy az ember fejlődött, látott közeledni bizonyos hatalmakat, amelyek bensejébe, asztráltestébe behatoltak. A külvilágból hatottak, de az ő asztráltestére, és - mivel az ember az én, az önállóság kialakítására volt hivatva - nemcsak a gonosz lehetőségét érezte, hanem ezekben az asztráltestre ható hatalmakban, akik a szabadságot és önállóságot nyújtják számára, mindenek előtt a szabadság szelét érezte, mondhatnánk, a lázadó elem megnyilatkozását érezte ezekben az erőkből. A luciferi elem abban az erőben is kifejezésre jutott, amely az északi-germán területen is részt vett a fajok kialakításában, amennyiben a faj az ember külső formáját és színét meghatározta és önálló, a világban cselekvő lényé tette. Szellemi látó szemléletében az északi-germán ember Lucifert annak tekintette, aki az embert szabaddá teszi, olyan lényé, aki nem akarja magát valamely külső hatalomnak kiszolgáltatni, hanem önmagában hordja lényének szilárd magját, önmagától indítatva akar cselekedni. Ezt a luciferi befolyást az északi-germán ember jótékonynak érezte.

Azt is észlelte azonban, hogy ebből a befolyásból még valami egyéb is származik. Látta, hogy Lucifer *Loki* sajtáságosan csillámló alakja mögé rejtőzik. Mivel a valóságot látta, látta, hogy Lokira lehet visszavezetni az ember szabadságának és önállóságának gondolatát, de a régi szellemi látás révén azt is tudta, hogy az ember vágyai és tettei miatt egész

lényével alacsonyabb fokon áll, mintha csak Odint, és az ászokat követné. Ez Loki befolyására vezethető vissza. És érezte mindenek előtt ennek az északi-germán mitológiának borzongató nagyszerűségét. Kényszerítő igazságnak érezte azt, ami csak a szellemtudomány segítségével fog lassanként tudatosodni az emberben.

Hogyan is hat tehát a luciferi befolyás? Bezárkózik az asztráltestbe, de ezáltal hatást gyakorol az ember mindhárom részére, az asztrál-, az éter-, és a fizikai testre. A teozófiai társaságon kívül ma csak utalni lehet erre a luciferi befolyásra. De egyre inkább meg kell értenünk, hogy a luciferi hatás háromszorosan jut érvényre: az ember asztráltestében, étertestében és fizikai testében.

Az étertestben a valótlanúságra, a hazugságra való hajlamot idézi elő. A hazugság és valótlanúság olyan valami, ami túlmegy az ember belső természetén. Az asztráltestben, az ember tiszta benső lényében az ént hatja át a luciferi befolyás, amely aztán mint önzés jelenik meg az emberben. Az étertestet belülről azzal az ösztönrel hatja át, hogy igaztalan legyen, és ezáltal a hazugság lehetőségét hozza létre. A fizikai testben előidézi a betegséget és a halált. Akik *legutóbbi kurzusomon* résztvettek, ezt könnyen megérthetik. De itt mégis újból rá akarok mutatni arra, hogy mindaz, ami az emberi fizikai testben mint betegség és halál jelenik meg, az karmikusan a luciferi befolyással függ össze. Mindezt még egyszer röviden összefoglalva: Lucifer tevékenysége az asztráltestben az önzést, az étertestben a hazugságot és valótlanúságot, a fizikai testben a betegséget és halált eredményezi. Természetesen a jelenkor minden materiálisán gondolkodó embere módfelett meg fog lepődni, hogy a szellemtudomány a betegséget és halált a luciferi befolyásra vezeti vissza. Az is összefügg ugyanis a karmával. Sohasem érné az embert betegség és halál, ha a luciferi befolyás nem jött volna létre. Éppen az a luciferi befolyás karmikus hatása, hogy az ember mélyebben száll alá a fizikaiságba, és azt a másik oldalon a betegség és a halál egyenlíti ki.

Ezért azt mondhatjuk: mivel a luciferi befolyás érvényesült az emberben, a fizikai-, éter-, és asztráltestet hatalmába kerítette a betegség és a halál, a hazugság és a valótlanúság, és az önzés. Még arra is szeretném felhívni a figyelmüket,

hogya a mai materialista tudomány *az állati és növényi test halálára* vonatkozóan ugyanazt a magyarázatot adja, mint az ember halálára. Ezek a materiálisán gondolkodó emberek nem tudják megérteni, hogy valamely külső jelenség ugyanolyan benyomást kelthet, mint egy másik, és mégis egészen más okai lehetnek.

A külső esemény egészen különböző okokból jöhet létre, így a halál az állatnál nem ugyanazokból az okokból következik be, mint az embernél, noha ugyanolyan külső jelenség. Ezek olyan dolgok, amelyeknek ismeretelméleti bizonyítása túl sok időt venne igénybe. Alapjában véve csak azt akartam mondani, hogy roppant gyenge lábakon áll az, amit a tudomány okságnak nevez. Lépten-nyomon találkozhatunk ilyen pontatlanságból eredő hibákkal. Gondolják el pl., hogy egy ember felmászik a háztetőre, leesik, halálosan megsebesül és holtan találják. Kézenfekvő a vélemény, hogy leesett, halálos sebet kapott, és a sérülésbe belehalt. De a dolog másként is állhat. Pl. hogy odafenn szélhűdés érte, és már holtan esett le; a sérülést az esés okozta ugyan, de a halált egészen más ok idézte elő. Szélsőséges példát választottam, de a tudomány gyakran követ el ilyen hibákat. A külső tények gyakran egészen egyformák, és a belső okok teljesen különbözők lehetnek.

Vegyük tehát tudomásul, mint a szellemtudományos kutatás eredményét, hogy a luciferi befolyás az asztrálestben önzést, az étertestben hazugságot és valótlanyságot, a fizikai testben betegséget és halált okoz. Mit kell tehát az északi-germán mitológiának mondania, amikor ezt a hármast Lokinak, Lucifernek tulajdonítja? Azt kell mondania: Lokinak három magzata van. Az első az, aki az önzést idézi elő. Ez a Midgard kígyó, amely által a luciferi szellem befolyása az asztrálestben jut kifejezésre: a másik az, ami az emberi megismerésbe belekeveri a valótlan. A fizikai síkon élő embernél ez úgy jelentkezik, hogy ami a szellemében él, az nem egyezik a külvilággal. Ez valótlan. Az északi embereknél, akik még inkább az asztrális síkon éltek, a mai absztrakt hazugság mindjárt asztrális lényként jelent meg az asztrális síkon. Minden ködösítésnek, helytelen látásmódnak valamely állati lény a kifejezője, itt északon elsősorban a Fenrir farkas. Ez Lokinak a második, az étertestre gyakorolt befo-

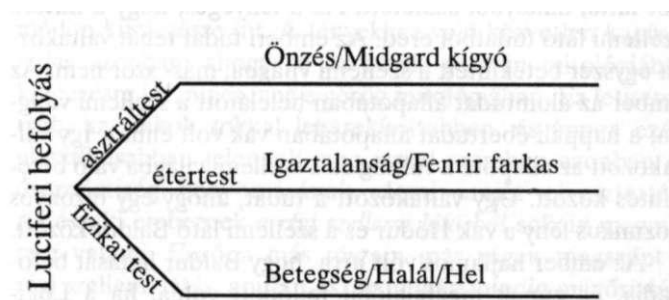
lyása, és azt idézi elő, hogy az ember belülről vágyat érezzen arra, hogy megtévessze önmagát, valótlan gondoljon a dolgok felől, azaz: a külvilágban a dolgok nem az igazságnak megfelelő módon jelennek meg számára. Ezt az északi-germán mitológia tehát egy farkasszerű alakkal ábrázolja. Ez a hazugság és minden benső ösztönzésből fakadó valótlanság asztrális képe.

De ott, ahol az ember a külvilággal kapcsolatba lép, Lucifer már találkozik Ahrimannal, így minden tévedés, ami belekeveredik a megismerésbe - a szellemi megismerésbe is - minden illúzió és minden maya, a valótlanéhoz való hajlam következménye. Fenrir farkast tehát olyasvalaminek kell tekintenünk, ami azért van az ember körül, mert a dolgokat nem látja igazi alakjukban. Ahol a régi északi emberek számára valami a külső fényből, az igazságból elsötétített, ott a mitológia a farkasról beszél. Ez az egész északi tudatot áthatja, és láthatjuk, hogy még a külső tényekre is ezt a képet alkalmazzák.

Amikor a régi északi ember meg akarta érteni, amit *napfogyatkozáskor* látott - természetesen a régi szellemi látás korszakában az ember még másként látott, mint ma, amikor távcsövet használ -, akkor a farkas képét választotta, amint a napot üldözi, és abban a pillanatban, amikor a napot eléri, a napfogyatkozást idézi elő. Ez belső összhangban áll a tényekkel. Ez a terminológia hozzátartozik az északi mitológia nagyszerűségéhez, sőt borzongató nagyszerűségéhez. Ezekre a dolgokra csak utalhatok. De ha heteken át beszélhetnénk az északi mitológiáról, akkor látnák csak igazán, milyen sokoldalúan viszi ezt keresztül az északi mitológiai gondolkodás. Ez azért van így, mert a mitológia a régi szellemi látás eredménye, amelyben azonban az én már mindegyik szerepet kapott.

A mai materialisták azt mondhatják: már pedig ez babona, hiszen semmiféle farkas nem üldözi a Napot. A régi északi, imaginatív ember ugyanis ezeket a tényeket képekben látja, és sok úgynevezett tudományos igazságot sorolhatnék fel, amelyek több ahrimáni befolyást, nagyobb tévedéseket rejtenek, mint amikor ezt az északi szemléletet írjuk le, és azt mondjuk: a farkas üldözi a Napot. Az okkultista nagyobb babonának tekinti a napfogyatkozásnak azt a ma-

gyarázatát, hogy a hold eltakarja a Napot. Ez a külső szemlélet számára helyes, éppen olyan helyes, mint az asztrális látás számára a farkas. Sőt az asztrális észlelés helyesebb, mint az, amit a mai könyvekben találunk, mert az utóbbi jobban ki van szolgáltatva a tévedésnek. Ha majd egyszer az ember a külső szemlélet helyett megismeri az igazi ténnyt, akkor látja majd, hogy az északi mítosznak igaza van. Tudom, hogy a mai felfogás számára valami szörnyen elképesztő dolgot mondok, de azt is tudom, hogy a teozófusok előtt már rá lehet mutatni arra, hol befolyásolja legjobban fizikai világnézetünket maya, csalódás vagy illúzió.

Most Lokinak a fizikai testre gyakorolt hatását vizsgáljuk meg. Ennek eredménye a betegség és a halál. Harmadik sarkja tehát betegséget és halált hoz: ez Hel. A mítosz valóban csodásan ábrázolja a Hel, a Fenrir-farkas és a Midgard-kígyó alakjában Loki, vagyis Lucifer befolyását abban a formában, ahogy azt a régi szellemi látás észlelte, amelyet bizonyos szempontból álomszerű szellemi látásnak nevezhetjük. Ha végig követnénk Loki egész történetét, mindenütt azt találnánk, hogy ezek az elbeszélések részletekbe menően is teljesen megvilágítják a tényeket.

Emellett mindig tisztában kell lennünk azzal, hogy a szellemi látó nem valamiféle allegorikus-szimbolikus jelzésekről beszél, hanem lényekről. Lényeket lát. Csakhogy az északi-germán ember nemcsak Lokiról, a luciferi befolyásról tudott, hanem Ahriman befolyásáról is, aki a másik oldalról jött, sőt többet is tudott, azt ugyanis, hogy az ahrimani befolyás a Loki-hatás következménye. Most abba az időbe kell belehelyezkednünk, amikor az ember még nem a külső,

fizikai szemlélettel nézte a világot, hanem a régi szellemi látással, és akkor azt találjuk, hogy a mítoszt ehhez a szellemi látáshoz igazították. Mit mond a mítosz? Loki hatása utolérte az embert, és ezt a Midgard-kígyó, a Fenrir-farkas, és a Hel fejezi ki. Az ember olyan lény lett, hogy szemlélete, a szellemi világba való tiszta, világos betekintése az egyre jobban érvényesülő luciferi befolyás hatására elhomályosult. Abban az időben, amikor ez a szemlélet kialakult, az ember élete a szellemi világba való betekintés és a fizikai síkon lezajló élet között úgy változott, ahogy az ébrenlét és az alvás váltakozik. Amikor belelátott a szellemi világba, azt a világot látta, amelyből született. Az a lényeges, hogy a mítosz szellemi látó tudatból ered. Az emberi tudat tehát váltakozva egyszer betekintett a szellemi világba, más, szor nem. Az ember az álomtudat állapotában belelátott a szellemi világba; a nappali ébertudat állapotában vak volt ehhez. Így váltakozott az állapota a vakság és a szellemi világba való betekintés között. Úgy váltakozott a tudat, ahogy egy bizonyos kozmikus lény a vak Hödur és a szellemi látó Baldur között.

Az ember hajlamos volt arra, hogy Baldur hatását befogadja, és ennek megfelelően fejlődött volna, ha a Loki-hatást nem fogadta volna be. Ez azonban azt eredményezte, hogy a Hödur-természet győzedelmeskedett a Baldur-természet felett. Ezt a mitológia úgy fejezi ki, hogy Loki hozza a fagyöngyöt, amellyel *a vak Hödur megöli a látó Baldurt.*

Loki tehát a pusztító hatalom - mint Lucifer, aki az embert Ahrimanhoz hajtotta. Amikor az ember a vak Hödur hatalmába kerül, kialszik a régi szellemi látás. Ez Baldur megöletése. Az északi ember érzi, hogy lassanként veszendőbe ment a Baldur-erő, a betekintés a szellemi világba. Az északi ember a szellemi látás megszűnését úgy élte át, hogy Loki Baldurban megölte ezt a szellemi látást, és csak ezzel a szellemi látással szemben való tehetetlenség maradt meg számára. Így a Baldur-, Hödur- és Loki-mítosz azt a nagy világtörténelmi eseményt fejezi ki, hogy a régi zavartalan megismerés fokozatosan megszűnik. Az egyik oldalon van tehát Loki az ő házanépével, a három lénnyel, és a másik oldalon Baldur megöletésének tragikus eseménye.

Az északi mitológiában az tükröződik, amit a szellemtudományból tudunk: a kétféle hatás, a luciferi és az ahrimáni. Ez az, amit a szellemtudomány a régi idők látnoki megismeréseként fog mindig ábrázolni, mint olyan szellemi látásból eredő mítoszt, ami fokozatosan eltűnik.

Túlságosan messzire vezetne, ha ezen a területen tovább is időznénk. De már abból is, ahogy az irányelvet elmondtam, érezhetik a borzongató nagyszerűséget ebben a mítoszban, amelynek nincs párja, mert egyetlen más mitológia sem alkalmazkodott ennyire pontosan a régi szellemi látás tényeihez. *A görög mitológia* csak emlékezés valamire, amit az emberek az ősidőkben éltek át, és ami abban plasztikus módon kifejezésre jut. A tényekhez való közvetlen kapcsolódás azonban, ahogy az az északi-germán mitológiában kifejezésre jut, nincs meg a görög mitológiában. Ez letisztultabb, az alakok sokkal lekerekítettebben, és éppen ezért plasztikusabban jelennek meg, ezzel szemben azonban az őseredetiség benyomásának elemi erejét elvesztették. Az északi embernek *a régi szellemi látásból* sokáig megmaradt valami. Európa más részein már régen megszűnt a régi szellemi látás, amikor északon még mindig megőrizték. Csak lassanként, fokozatosan lépett az ember látókörébe kizárólagosan a fizikai világkép. Akkor is, amikor a kereszténység terjedni kezdett, az embernek nagy része előtt igazsággá vált az, ami a Baldur-mítoszban, Baldur halálában kifejezésre jut. Még voltak, akik közvetlenül szemléltették azt, amit az északi emberek szellemi látással tapasztaltak.

Tehát sokáig létezett még közvetlen látás erről a szellemi világról, és mivel ez annyira elementáris volt, annyira közvetlenül a szellemi látásból származott, a kereszténység elterjedésének kezdetén is megvolt még az a tudat, amely nem lehetett más népeknél olyan erős, mint a régi északi-germán népeknél. Ok ezt érezték: eltűnik minden, amit hajdan átélünk az isteni-szellemi őshazával kapcsolatban. Északon ez csak akkor tűnt el, amikor az északi-germán ember a kereszténység vigaszát megkapta. Ez azonban nem jelentett számára közvetlen szemléletet. Sokkal jobban átérezte Baldur sorsát, semhogy megvigasztalhatta volna azt, hogy egy Istent kínáltak neki, aki leszállt a fizikai

síkra azért, hogy az emberek, akik csak a fizikai síkot tudják észlelni, az Isten-tudathoz felemelkedhessenek.

Elő-Ázsia emberei át tudták érezni a szavakat: "Változtassátok meg gondolkodásotokat, mert a mennyek országa elközelgett", de az északi vidékek emberei ezt nem tudták. Odaát, ahol Krisztus megjelent, csak régi emlékezés élt arról, hogy volt egykor egy ősi szellemi látás. Keleten már 3000 éve tartott a *káljuga*, a sötét korszak, amikor az emberek már nem tudtak betekinteni a szellemi világba. Vagyódttak azonban a szellemi világ után és meséltek egy olyan világról, amelybe az ember szellemileg beleláthatott, de most eltűnt a tekintet elől. Ok a szellemi világot a sokkal távolabbi múltban élték át, mint az északi vidék emberei, és már csak emlékezetből tudták, hogy a szellemi világ egykor hozzáférhető volt. Ezért az előázsiai vidékeken jól meg tudták érteni: „Változtassátok meg gondolkodásotokat, mert a mennyek országa elközelgett”. Ott megértették, amikor hallották: „A mennyek országa lejött a fizikai síkra, tekintsetek tehát arra a maga nemében egyetlen alakra, aki Palesztina területén meg fog jelenni. Tekintsetek a Messiásra, aki magában hordja azt az Istent, aki által megtaláljátok az összefüggést az Istenséggel, akkor is, ha ti a fizikai síkról nem tudtok felemelkedni. Értsétek meg a palesztinai eseményt, értsétek meg a Krisztus-eseményt”. Ezek Keresztelő János mély értelmű szavai.

Az északi embernek másként kellett ezt átéreznie, hiszen jóval többet élt át, mint csupán egy emlékszerű híradást arról, hogy valaha betekintett a szellemi világba. Ezért egy nagy, egészen tragikus horderejű gondolat ragadta meg, az a gondolat, hogy ez a fizikai síkra, fizikai világba való kilépés, az isteni-szellemi világ látásának elvesztése csak átmeneti idő lehet. Ezt az embernek iskolaként kell végigélnie, és igyekeznie kell, hogy minél többet elsajátítson a fizikai világban. Szüksége van erre az átmenetre, ki kell tehát lépnie a szellemi világból: a fizikai világ élményeit mint iskolát kell felfognia. De éppen azért, mert kijárja ezt az iskolát, ismét belép majd abba a világba, amelyből kilépett. Baldur tekintete ismét étellel tölti meg az embert. Más szavakkal: az az északi-germán fejlődésben keletkezett nagy gondolat, hogy a szellemi tekintet elől eltűnt világ látható

lesz újból, ez okozta, hogy a fizikai síkon való működést átmeneti időnek érezték.

Beavatottjaik megmagyarázták az északi embernek, hogy ezalatt az átmeneti idő alatt, amíg nem lát bele az ember az isteni-szellemi világba, valami olyasmi megy végbe, ami által az isteni-szellemi világ más lesz, mint amilyennek az ember azelőtt látta. Megértették ezt az emberekkel, amikor kb. így szóltak: te régebben betekinttéél az isteni-szellemi világba, láttad ott a nyelv arkangyalát, a rúnák arkangyalát, a lélegzés arkangyalát Odint, és az énség arkangyalát Thort. Kapcsolatban voltál velük, és aki erre felkészül, megszerezheti a képességet, hogy újból bejuthasson a szellemi világba. Ez azonban más lesz, más hatalmak lépnek működésbe, és az emberi nem régi szellemi vezetőinek hatalmi köre és erőviszonyai is megváltoznak. Be fogsz ugyan tekinteni abba a világba, de más látsz majd, mint amit azelőtt átéltél.

Amit az ember ekkor látni fog, azt jövődöbeli vízióként festették le a beavatottak, olyan vízióként, amely egyszer majd az emberi lélek elé tárul, ha újból betekinthez a szellemi világba, ha látni fogja, milyen sorsuk volt a régi isteneknek, és látja, hogyan léptek kapcsolatba más hatalmakkal. Ezt a jövődöbeli víziót, amit a beavatottak láttak, úgy festették le az embereknek, hogy ami Lucifertől jön, az valóban harcra kel azzal, ami az istentől jön. Ezt a jövődöbeli víziót a beavatottak az istenek alkonyának képében festettek le. Az istenek alkonya, a Ragnarök, tehát az a kép, amelyet a beavatottak, mint jövődöbeli képet az északi-germán emberek szeme elé állítottak. És ismét azt látjuk, hogy ezeket az eljövendő folyamatokat, a legapróbb részletekig menően nem lehet jobban és találóbban ábrázolni, mint ahogy az istenek alkonyának csodálatos képe elénk tárja. Ez ennek a képnek, az istenek alkonyának az okkult háttere.

Milyen lénynek tekintse magát az ember? Úgy kell magát tekintenie, hogy fejlődése forrásaként mindazt felvette, ami a korábbi időkből származik, gondolkodás útján kell felvennie, amit Odintól kapott, de éreznie kell, hogy átment az azt követő fejlődésen. Magába kell fogadnia azokat a tanokat, amelyeket Odinnak köszönhetett. Odin, mint arkangyal lép elébe. Az ő fiává kell tennie magát: be kell lépnie a harc-

ba, mégpedig hamarosan. A beavatott, az ezoterikus iskola vezetője megmagyarázza ezt, főleg az északi embernek, amikor arra az isteni-szellemi lényre mutat rá, aki olyan titokzatosnak tűnik, és aki tulajdonképpen csak az istenek alkonyánál kap egy bizonyos szerepet, mert ő győzi le azt a hatalmat, amely előzőleg Odint legyőzte. Odin megbosszulója különleges szerephez jut, és ezt a szerepet játssza az istenek alkonyában. Ha ezt a szerepet megértjük, feltárul előttünk az északi-germán ember adottságai és a jövő víziója közti csodálatos összefüggés.

Egészen részletekbe menő pontossággal, csodálatos módon jutott mindez kifejezésre az istenek alkonyának nagy víziójában.

TIZEDIK ELŐADÁS

Mielőtt kifejténék azt, ami az istenek alkonyának jelentőségteljes képével kapcsolatban felmerülhet, jó lesz, ha alapot teremtünk ehhez. Mert arról lesz szó, hogy a kapott eredményekből pontosabban vázoljuk fel az északi-germán néplélek mibenlétét. Látnunk kell, hogyan működik együtt Európában az egyetemes európai szellemi élet, hogy a különböző népszellemek tevékenysége hogyan szolgálja az emberiség előmenetelét az ősrégi időktől kezdve, a jelen koron át, és majd a jövőben. Minden egyes népnek, még a legkisebb néptörzseknek is meg van a sajátos feladatuk ebben a nagy egyetemes festményben, és a mondottakból kitűnik az is, hogy bizonyos vonatkozásban, éppen Európa Krisztus előtti és utáni kultúrájának az a feladata, az a misszió jutott osztályrészül, hogy az ént az emberi lény különböző fokain átvezetve nevelje, alakítsa, és lassanként kifejlessze. Ezt az ént a szellemi világ (ahogy az északi-germán népnél láttuk) még az ősrégi időben megmutatta az ember szellemi látó tudata számára. Elmondtam, hogy ezt az ént az embereknek egy angyal-lény adományozta, Donar vagy Thor, aki az ember és a néplélek között áll. Láttuk, hogy az egyes ember még én-nélkülinek, személytelennek tudta magát. Úgy tekintette az ént, mint adományt, amit a szellemi világ ajándékozott neki.

Természetesen keleten nem így élték át az ént, amikor az egyáltalán felébredt. Az ember akkor szubjektíve már a tökéletesség olyan magas fokára fejlődött, hogy az ént nem idegennek, hanem sajátjának érezte.

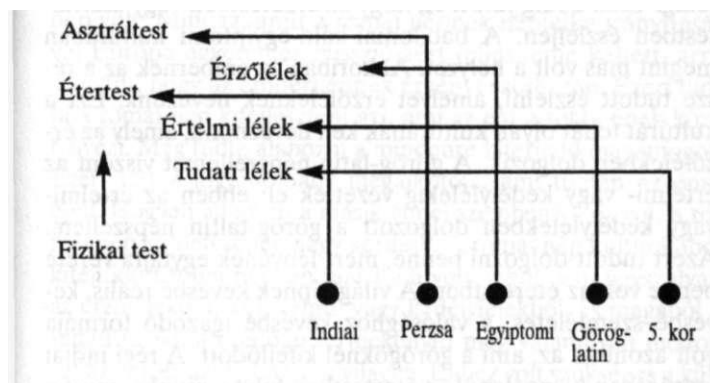
Amikor az ember keleten az éntre ráébredt, a keleti kultúra már odáig jutott, hogy képes volt lassanként olyan finoman szőtt találékonyságot, logikát és bölcsességet kifejleszteni, amilyent a keleti bölcsesség elénk tár. Tehát a Kelet már nem élte át az ént befogadásának az egész folyamatát, amely egy magasabb, szellemi világból kiindulva egy olyan isteni-szellemi individualitás segítségével ment végbe,

mint Thor. Ezt az európai ember élte át, azért érzi az individuális énhez való fokozatos felemelkedését a csoportlélekből való kiszabadulásként. Az északi-germán ember még egy csoportlélekhez, egy nagy közösséghez tartozónak, a törzsi összetartozás egy tagjának érezte magát. Így történhetett, hogy majdnem 100 évvel azután, hogy a Föld a Krisztus-impulzust megkapta, Tacitus még úgy írhatta le Közép-Európa germánjait, mint akik valamelyik törzshöz tartoznak, mint egy egységes organizmus tagjait. Ebben az időben az egyes ember a törzsi én egyik tagjának érezte magát. Érezte, hogy az individuális én fokozatosan a törzsi énből születik és hogy Thor-isten adományozza az ént, és ő az az isten, akinek az individuális ént köszönheti. De ezt az istent még a törzs közös szellemével összefüggőnek érezte, azzal kapcsolatosnak, ami a csoportlélekben él. Ennek a csoportléleknek megjelölésére szolgál a „Sif” kifejezés. Ez Thor feleségének a neve. „Sif” nyelvileg rokon a „Sippe” szóval, ami törzsi összefüggést jelent, és az is, noha álcázva és rejtve. Okkultan Sif az egyes közösségek csoportlelke, amelyből kinő az egyes individuum. Sif az a lény, aki kapcsolatot teremt az individuális én istenével, az individuális én adományozójával, Thor-ral. Az individuális ember úgy érzi, hogy Sif és Thor az, akik az ént adták neki. Az északi ember még így érezte ezt, amikor Európa más népei az én kifejlesztésére már más feladatokat kaptak.

Minden egyes népnek megvan a maga különleges feladata. Nézzük mindennek előtt azt a népet, azt a népközösséget, amelyet kelta néven ismerünk. A kelták népszellemének, -akikről az előző előadásokból tudjuk, hogy később egészen más feladatokat kapott - az volt a küldetése, hogy az európai lakosság még fiatal énjét felnevelje. Ehhez azonban a keltáknak még olyan nevelésre, olyan oktatásra volt szükségük, amely közvetlenül a magasabb világokból jött. Ezért teljesen igaz, hogy a kelták, beavatottjaik, a *druída papok* révén, olyan oktatásban részesültek a magasabb világokból, amelyet saját erejükből nem kaphattak volna meg, és amelyet aztán a többi népeknek tovább kellett adniuk.

Az egész európai kultúra az európai misztériumok ajándéka. A haladó néplelkek mindig az egyetemes emberi kultúra fejlődésének irányítói. De abban az időben, amikor Eu-

rópa népszellemeinek az embereket arra kellett rávezetniük, hogy saját erejükből dolgozzanak, saját erejükből tevékenykedjenek, arra volt szükség, hogy a misztériumok jobban visszahúzódjának. Ezért a kelta elem visszahúzóódását a misztériumok még titkosabb mélységekbe való visszahúzóódása követte. A régi kelták idejében a szellemi lények közvetlenebbül érintkeztek a néppel a misztériumokon keresztül, mert az én még a csoportszellemiséghez kötődött. Mégis a kelta elem feladata volt, hogy a népesség többi részét megajándékozza az énnel. Tehát azt mondhatjuk: abban az időben, amely a tulajdonképpeni északi-germán fejlődést megelőzte, az európai kultúra a misztériumnevelést csak a kelta misztériumokon keresztül kaphatta meg. Ez a misztérium-nevelés éppen csak annyit engedett a felszínre jutni, amennyi szükséges volt ahhoz, hogy az egyetemes európai kultúra alapját megvesse. Ebből a régi kultúrából termékenyülhettek meg a különböző néplelkek és népszellemeik, azáltal, hogy a legkülönbözőbb faji töredékekkel, népszellemeikkel, faji közösségekkel keveredtek, és mert az én, amely felküzdötte magát a mélységből, mindig más és más helyzetekbe került azért, hogy nevelődjön.

Elmondhatjuk, hogy miután a régi görög kultúra annak kialakításában, ami sajátos missziója volt, bizonyos értelemben elérte csúcspontját, ugyanennek a misszióknak egy egész más oldala került felszínre a régi rómaiaknál, és kultúrájuk különböző periódusaiban. Már említettem, hogyan követték

egymást lépcsőzetesen az egyes Atlantisz utáni kultúrák. És ha az Atlantisz utáni kultúrák fokozatait át akarjuk tekinteni, azt mondhatjuk, hogy a régi indiai kultúra az emberi étertestben munkálkodott. Az óindiai kultúra szellemi látó, csodálatosan bölcs jellege onnan ered, hogy különleges emberi képességek kifejlesztése után - az emberi étertestben tükröződő kultúra. Ezért a régi indiai kultúrát a következő módon foghatjuk fel. (Lásd a sematikus ábrát.)

Az atlantisi kortól a késői Atlantisz utáni időkig az indiai népszellem a belső lelki erők teljes fejlődését átélte, anélkül, hogy énje felébredt volna. Azután ismét visszafelé vette útját és az emberi étertesten dolgozott. Az óindiai kultúrában az a lényeges, hogy az indiai ember teljesen kifejlett lelkierőkkel, a legmagasabb fokig kifinomult lelkierőkkel megy vissza az étertestig, és abban alakítja ki azokat a csodásan finom erőket, amelyeknek későbbi tükröződését a *Védákban*, és még kifinomultabban, a *Vedanta-filozófiában* láthatjuk. Mindez csak azért volt lehetséges, mert az indiai néplélek már magas fokra fejlődött, mielőtt az ént érzékelt volna egy olyan időben, amikor az ember magával az étertest erőivel volt képes látni. A perzsa néplélek nem jutott el ideig. Csak addig jutott el, hogy az érzőtestben vagy asztrátestben észleljen. A babilonai-káld-egyiptomi kultúrában megint más volt a helyzet. Akkoriban az embernek az a része tudott észlelni, amelyet érzőléleknek nevezünk. Ezt a kultúrát tehát olyan kultúrának kell neveznünk, amely az érzőlélekben dolgozik. A görög-latin népszellemet viszont az értelmi- vagy kedélylélekig vezették el; ebben az értelmi- vagy kedélylélekben dolgozott a görög-talini népszellem. Azért tudott dolgozni benne, mert lényének egyfajta vereté benne volt az étertestben. A világképnek kevésbé reális, kevésbé szemléletes, a valósághoz kevésbé igazodó formája volt azonban az, ami a görögöknél kifejlődött. A régi indiai kultúrában közvetlenül az étertestben folyt a munka, most a görögöknél a valóságnak egy elmosódott, elhalványult, tompa képmása jelent meg, amit így lehet jellemezni: olyan ez, mint egyfajta emlékezés arra, amit ezek a népek egykor átéltek, mint egy emlék, ami étertestükre visszasugárzik.

A görög népet követő többi nép elsősorban a fizikai testet használta fel a tudati lélek fokozatos kifejlesztésére.

Ezért a görög kultúrát csak akkor érthetjük meg, ha azt belülről tudjuk megérteni, ha tisztában vagyunk azzal, hogy nálunk külső tapasztalatként az a fontos, ami a görög ember belsejéből tör elő. Ezzel szemben a nyugatabbra és északabbra lakó népeknek az a feladata, hogy néplelkük vezetése mellett irányítsák tekintetüket kifelé a világba, lássák meg a világban azt, ami a fizikai síkon látható, és alakítsák ki azt, aminek a fizikai síkon szerepet kell játszania. Az északi-germán népekre még az a külön feladat is hárul, hogy mindezt úgy alakítsák ki, ahogy erre képesek voltak, mivel még részesei lehettek annak a világtörténelmi kegyelemnek, hogy szellemi látással beláthattak a szellemi világba, és így a lelkükben elevenen élő ősrégi tapasztalatokat bele tudták vinni abba, aminek a fizikai síkon létre kellett jönnie.

Volt egy nép, amely a későbbiek során már nem élvezte ezt a kegyelmet. Ez a nép nem ment át ilyen előzetes fejlődésen, ezért szinte ugrásszerűen került szembe a fizikai síkon az emberi én megszületésével, és csak néplelkének, arkangyalának vezetésével tudta véghez vinni mindazt, ami ezt az emberi ént a fizikai síkon fejleszti, ami ennek az emberi ének a fizikai síkon való boldogulásához szükséges. Ez a római nép volt. Mindaz, amit a római népnek néplelke irányításával Európa egyetemes missziójáért teljesítenie kellett, arra irányult, hogy az emberi ének érvényt szerezzen. Ezért tudta a római nép kifejleszteni azt, ami az ént a többi ének közé helyezi. Meg tudta alapozni a mindenre kiterjedő magánjogot. Ezért lett a jogtudomány megalkotója, ami tisztán az énről épül. Hogyan áll az én a másik énnel szemben? - ez volt a római nép küldetésének nagy kérdése. A római nép kultúrájából kifejlődött többi népben már több volt abból, ami úgyszólván az érzőlélekből, az értelmi- vagy kedélylélekből, és magából a tudati lélekből eredően termékenyíti meg valamilyen módon ezt az ént, és azt beleviszi a világba. Ehhez volt szükséges a külső történelem által felsorolt összes fajkeveredés, amely az itáliai és pireneusi félszigeten, a mai Franciaországban és a mai Nagy-Britanniában megtörtént, hogy az ént a különböző árnyalatok szerint az érzőlélek és értelmi- vagy kedélylélek, és a tudati lélek szerint kialakítsák a fizikai síkon. Ez volt azoknak a népeknek a nagy missziója, amelyek Európa nyugati részén lassanként a legkülönbözőbb módon kifejlődtek.

Az egyes kultúránnyalatok és missziók Európa nyugati részén abban lelik magyarázatukat, hogy az itáliai, és a pireneusi félsziget felé haladva azt kellett kifejleszteni, amit az érzőlélek impulzusaival az énbe bele lehetett plántálni. Ha az egyes népek jellemvonásait fény- és árnyoldalaik szerint tanulmányozzuk, az itáliai és pireneusi félsziget népeinél az énnel az érzőlélekkel való sajátságos keveredését találjuk meg. Azoknak a népeknek a sajátságait pedig, amelyek éppen a legújabb korig Franciaország földjén éltek, akkor értjük meg, ha megfigyeljük, hogy az értelmi- vagy kedélylélek hogyan alakult ki, és hogyan keveredett az énnel. A nagy világtörténelmi sikerek pedig, amelyeknek Nagy-Britannia a megtestesítője, arra vezethetők vissza, hogy a tudati lélek impulzusa behatolt az emberi énbe. A brit országokból kiinduló világtörténelmi misszióval összefügg a külső, államjogi forma megalapítása is. A tudati léleknek az énnel való belső kapcsolata nem volt még meg. Ha azonban áttekintjük, hogyan jött létre a tudati lélek kapcsolódása a külsőre irányuló énnel, akkor azt találjuk, hogy a sziget lakosainak nagy világtörténelmi hódításai ebből az impulzusból származnak. De azt is észre vesszük, hogy ami itt a parlamentáris kormányforma megalapításával történik, azonnal érthetővé válik, ha tudjuk, hogy ezáltal a tudati lélek impulzusának kellett a világtörténelem síkjára helyeződnie.

Tehát sok árnyalatra volt szükség, mert az egyes népeket az énnel sok fokozatán kellett keresztül vezetni. Igazi történelmi áttekintést akkor kapnánk, ha elég időnk lenne, hogy kövessük azokat a dolgokat, amelyek megmutatják, hogyan ágaznak szét az alaperők, és hogyan hatnak a legkülönbözőbb módokon. Így működött a lelki felépítettség a nyugati népeknél, amelyek nem tudtak már közvetlenül, elementáris módon emlékezni arra, amit a szellemi világban korábban szellemi látással tapasztaltak. A későbbi időben az északi-germán vidéken egészen másként kellett alakulnia annak, ami fokozatos fejlődés eredményeként az érzőlélekbe beáradt és eredendő szellemi látásból fakadt. Innen ered az bensőséges vonás, ami csak az előidőkben megszerzett szellemi látás utóhatása. A déli germán népek eleinte a tudati lélek területén kaptak feladatot. A görög-latin kornak az értelmi- vagy kedélyleiket kellett kialakítania. Az értelmi-

vagy kedélylélekkel azonban e kornak nemcsak az impulzust kellett megadnia, hanem hatását egy csodálatos szellemi látó tapasztalattal felruházott ősrégi fejlődéssel kellett kifejtenie. Mindez beleáradt a közép-európai északi-germán népek tudati lelkébe. Ez náluk mint lelki adottság tovább érezte hatását, és a délebbre eső germán népességnek előbb ki kellett fejlesztenie azt, ami a tudati lélek bensőséges előkészítéséhez szükséges volt, hogy aztán megtöltse a fizikai síkra áthelyezett tudattartalommal.

A mitológiától látszólag igen távol esik az a közép-európai filozófia, amelyet *Fichte*, *Schelling* és *Hegel* képviselt még a XIX. században. Mégis mindez nem más, mint a legszublimáltabb régi szellemi látás eredménye, amit az ember bensejében az isteni-szellemi hatalmakkal együttműködve küzdött ki. Különben Hegel nem láthatott volna a maga eszméiben realitásokat, nem tehetett volna azt a különös kijelentést, ami annyira jellemzi őt, amikor arra a kérdésre: „Mi az absztrakt?“, azt felelte: „Az absztrakt pl. az egyes ember, aki napi munkáját végzi, mondjuk: egy ács.” Ami tehát egy absztrakt embernek valami konkrét dolog, az Hegel számára absztrakció. Ami egy absztrakt embernek csak gondolat, az Hegel számára a világ nagy, hatalmas építőmestere. Hegel ideavilága a tudati lélek utolsó legszublimáltabb kifejeződése, és tiszta fogalmakban azt tartalmazza, amit az északi ember az énnel kapcsolatban még érzéki-érzékeletti, isteni-szellemi hatalmakként látott. És amikor Fichténél az én kifejezésre jutott, akkor az nem volt más, mint annak lecsapódása, amit régen Thor isten adott az emberi léleknek, és amit Fichte a tudati lélekből látott a látszólag legszegényebb gondolatban, abban a gondolatban: „Én vagyok” - ebből indul ki a fichte-i filozófia. Egyenes a fejlődési vonal onnan, amikor a régi északi nép megkapta az ént, amit a szellemi világból Thor vagy Donar isten árasztott ki, egészen eddig a filozófiáig. Ennek az istennek kellett mindezt előkészítenie a tudati lélek számára, hogy az megkapja a neki megfelelő tartalmat, mert az a rendeltetése, hogy a külső világba betekintsen, és ebben a világban működjék. De ez a filozófia nem csupán a külső, durván érzéki, materialista tapasztalathoz jut el, hanem a külvilágban megtalálja a tudati lélek tartalmát is, és a természetben csak egy másféle lét eszméjét

látja. Ha ezt a folytonosan működő impulzust nézzük, akkor megtaláljuk benne az északi-germán népek misszióját Közép-Európában.

Mivel minden fejlődésnek meg van a maga menete, felvetődik a kérdés: hogyan folytatódik ez a fejlődés? Sajátságos dolgot láthatunk, ha visszatekintünk a régebbi időkbe. Azt mondtuk, hogy a régi indiaiaknál az első kultúra az étertestben zajlott le, amikor már a szellemi erők megfelelő módon kialakultak. De vannak még más olyan kultúrák is, amelyek a régi atlantiszi kultúrát megőrizték, és továbbadták az Atlantisz utáni kor embereinek. Míg az indiai erről az oldalról jut el étertestéhez, és ebből az étertestből kiindulva, annak erőivel alkotja meg a maga hatalmas kultúráját, és nagyszerű szellemi életét, a másik oldalon egy olyan kultúrát találunk, amely az atlantiszi létben gyökerezik, és az Atlantisz utáni korban is működik, egy olyan kultúrát, amely mintegy a maga megalapozásához és kialakításához az étertest-tudat másik oldalát dolgozza ki. Ez a *kínai kultúra*. A kínai kultúrát akkor értjük meg minden egyes részletében, ha ezt az összefüggést szem előtt tartjuk, és emlékezünk arra, hogy az atlantiszi kultúra közvetlen kapcsolatban állt azzal, amit korábbi előadásaimban a "Nagy Szellem"-nek neveztem. Ez a kultúra tehát közvetlen viszonyban állt a világfejlődés legmagasabb fokozataival. De ez a kultúra még hat a modern emberi testekre is, éspedig egy egészen más oldalról. Ezért érthető, hogy éppen ebben a két kultúrában egyszer majd összeütközik az Atlantisz utáni kor két nagy ellentéte: az indiai, amely bizonyos határok közt fejlődőképes, és a kínai, amely elzárkózik és merev marad, azt ismétli, ami a régi atlantiszi korban volt. Ha a kínai birodalmat fejlődésében megfigyeljük, az szinte valami okkult tudományos költői mód benyomását kelti; gondoljunk csak a kínai falra, amely minden oldalról le akarta zárni azt, ami az ősrégi időkből származott, és az Atlantisz utáni időben fejlődött ki. Valami okkult költői érzés fogja el az embert, amikor a kínai falat összehasonlítja azzal, ami egykor a korábbi időkben létezett. Ezeket a dolgokat csak sejtetni lehet.

A ma már meglévő tudományos eredményekkel összehasonlítva ez sok mindenre fényt derít. A szellemi látás számára az atlantiszi világ régi kontinensét ott kell keresnünk,

ahol most az Atlanti-óceán van, egyrészt Afrika és Európa, másrészt Amerika között. Ezt a földrészt körülölelte egy meleg áramlás, egy olyan áramlás, amelyről a szellemi látó tudat azt állapítja meg, hogy - bármily különösen hangzik is - délről indult fölfelé, a Baffin-öblön át Észak-Grönland felé és azt körülfogta, azután kelet felé haladt, lassanként lehűlt, majd abban az időben, amikor Szibéria és Oroszország még egyáltalán nem emelkedett fel a föld felszínére, az Ural vidékén lefelé folyt, megfordult, érintette a keleti Kárpátokat, beleáramlott a mai Szahara vidékébe, és végül a Biskayai-öbölnél az Atlanti-óceánhoz ért úgy, hogy egy teljesen zárt áramlási felületet alkotott. Érthető, hogy ez az áramlat csak végső maradványaiban lehet még meg. Ez az áramlat a Golf-áramlat, amely egykor körülvette az atlantiszi földrészt. És most azt is meg fogják érteni hogy a görögök lelki élete: emlékezés. Felmerült bennük az Okeanos képe, amely visszaemlékezés a régi atlantiszi időre. Az ő világképük nem is olyan hamis, mert a régi atlantiszi korból merítették. Azt az áramlatot, amely a Spitzbergákon át mint meleg áramlat lefelé jött és lassanként lehűlt, ezt az áramlattól körülzárt területet szinte újrateremtették a kínaiak, fallal körülzárt, az atlantiszi időből átmentett kultúrájukkal. Az atlantiszi kultúrában még nem volt meg a történelmi jelleg. Ezért a kínai kultúra is megőrzött valami történelem-nélküliséget. Ezért a kínai kultúrában olyasvalamit láthatunk, ami megelőzte az indiai kultúrát, olyasvalamit, ami Atlantiszból származott.

Nézzük meg most, hogyan alakul a továbbiakban az északi-germán népszellem tevékenysége. Mi következik abból, ha egy népszellem úgy vezeti népét, hogy kiváltképpen a szellem-én fejlődhessek ki? Emlékezzünk vissza arra, hogy az étertest az indiai kultúrában, az érzőtest a perzsa kultúrában, az érzőlélek az egyiptomi-káld kultúrában, az értelmi- vagy kedélylélek a görög-latin kultúrában, a tudati lélek pedig a mi, még nem lezárt kultúránkban fejlődik ki. Most azonban az következik, hogy a tudati lélek ragadja meg a szellemét, úgy, hogy az világítson bele a tudati lélekbe, amit a hatodik kultúrfok feladataként, lassacskán elő kell készíteni. Ezt a kultúrát, amelynek eminens értelemben befogadó kultúrának kell lennie, mert odaadón ki kell várnia

a szellemének a tudati lélekbe való behatolását, Kelet-Ázsia népei és Kelet-Európa előretolt szláv népei fogják előkészíteni. Utóbbiak népleikeikkel együtt nem ok nélkül előretolt előőrsök, hiszen mindazt, ami a jövőben bekövetkezik, bizonyos módon elő kell készíteni, és jó előre be kell illeszteni, hogy csírája legyen a később elkövetkezendőnek. Rendkívül érdekes egy későbbi korra felkészülő néplélek előretolt állásainak tanulmányozása. Innen erednek a tőlünk keletre lakó szláv népek sajátosságai. A nyugat-európai ember egész kultúrájukat előkészületi stádiumban lévőnek érzi, és e szláv népek előretolt állásaik révén különös módon elővételezik azt, ami szellemét illetően valami egészen más, olyan, mint valamiféle mitológia. A keletről előretolt eljövendő kultúra félreismerése volna, ha össze akarnánk hasonlítani azzal, amit a nyugat-európai népek még a régi szellemi látásban gyökerező és abból fakadó egyenes vonalú impulzusként hordoznak magukban. E kelet-európai népek lelki sajátossága abban nyilvánul meg, amit ezek a népek mindig kifejezésre juttattak, valahányszor a magasabb világokhoz való viszonyulásukról volt szó. A nyugat-európai mitológiákhoz viszonyítva ez a különleges; a maga részletesen kidolgozott individuális istenalakjaival valami egészen más. Ez a különbség abban áll, hogy a szláv népalkat közvetlenül árasztja ki magából azt, amit mi különböző síkokkal, vagyis szellemi világokkal fejezünk ki, hogy előkészítsük magunkat egy magasabb szellemi kultúra megértésére. így pl. Keleten a következő felfogást találjuk: a Nyugat egymást követő, egymás mellett elhelyezkedő világokat kapott. Nekünk pedig világos tudatunk van mindenek előtt a kozmikus Atya világaról. Mindaz, ami a levegőben és tűzben, ami egyáltalán az elemekben, a földben és föld felett alkotóan tevékeny, egy nagy, átfogó, egyetemes fogalomban, egyúttal egyetemes érzésben lép elénk, az Egatya fogalmában. Ahogy mi - mondjuk - a devahánt, földünket megtermékenyítőnek gondoljuk el, úgy árad felénk Keletről ez az égi világ, ez az atyai világ, és termékenyíti meg azt, amit anyai princípiumnak érzünk, a Föld szellemét. Nincs más kifejezésünk és más eszközünk, mint az, hogy a Föld egyetemes szellemét, az anyai földlény megtermékenyülésének képében gondoljuk el. így két világ áll egymással szemben, nem egyes, individu-

ális istenalakok. És e két világgal áll szemben harmadik világgként e kettőnek Áldásgyermek. Ez nem egy individuális lény, nem a lélek érzése, hanem olyan valami, ami az Égatya és a Földanya teremtménye. A szellemi világból nézve ilyennek élük át a devahán viszonyát a Földhöz. Mindaz, ami a fizikai testben mint áldást hozó jön létre, mint tavasz, mint minden, ami sarjad és rügyezik, azt teljesen szelleminek érzik, és ami sarjad és rügyezik a lélekben, azt olyan világnak érzik, ami az Égatya és a Földanya Áldásgyermek. Bármilyen egyetemesek is ezek a fogalmak, megtaláljuk őket a Nyugat felé előnyomult szláv népeknél. Ilyen egyetemes érzésként ezt az egyik nyugat-európai mitológiában sem találjuk meg. Itt pontosan kidolgozott istenalakokat találunk, de nem azt, amit mi a szellemi síkokon ábrázolunk; azokat inkább a kelet Égatyjában, Földanyjában és Áldásgyermekében találjuk meg. Az Áldásgyermekben ismét van egy világ, amely egy másikat hat át. Ez az a világ, amelyet már individuálisnak gondolunk, mert a fizikai Naphoz, és annak fényéhez kapcsolódik. Ezt a lényt, akit a perzsa mitológiából jól ismerünk - mindenesetre másként kialakított érzelmi és fogalmi formában - megtaláljuk a szláv elemekben is; hisz a szláv elemekben ott a Naplény, aki áldásait beleárasztja a többi három világba. Az ember sorsa így beleszövődik a teremtésbe, a neki adott Földbe azáltal, hogy a Földanyját az Égatya megtermékenyíti, és azáltal, amit a Napszellem beleszű ebbe a két világba. Egy ötödik világ az, ami minden szellemit átfog. A kelet-európai elem minden természeti erőben és teremtményben az alapot jelentő szellemi világot érzi. De ezt a szellemi világot egészen más érzelmi árnyalatúnak kell gondolnunk, talán inkább olyannak, amely természeti lényekkel, természeti tényekkel, és természeti alkotásokkal van összekötve.

Úgy kell elképzelnünk, hogy ez a keleti lélek képes lényeket látni egy természeti folyamatban, nem csupán a külső fizikai eseményt, hanem az asztrális-szellemit is. Ezért él képzeletünkben olyan sok szellemi lény ebben a sajátos szellemi világban, amelyet legfeljebb a fénytündérek világával hasonlíthatunk össze. Az a szellemi világ, amelyet a szellemtudomány az ötödik világnak tekint, kb. az, amely a Kelet népében feldereng. Nem az elnevezésen múlik a dolog,

hanem az érzések színezetén és árnyalatain, azon, hogy azok a képzetek, amelyek ezt az ötödik síkot, vagy ötödik szellemi világot jellemzik, a Kelet világában találhatók meg. Keletnek ez a világa ezzel az érzéssel készítette elő annak a szellemnek az útját, akinek az a feladata, hogy a szellemét bevigye az emberekbe, abban a korszakban, amelyben a tudati léleknek szelleménné kell felemelkednie, vagyis az Atlantisz utáni hatodik kultúrkorszakban, amely a mi ötödik korszakunkat fogja felváltani. Rendkívül érdekes módon jelentkezik ez nemcsak a néplelkek alkotásaiban, amelyek olyanok, ahogyan azokat az előbb jellemeztem, hanem csodásan előkészítő módon Kelet-Európa és kultúrájának sok más megnyilvánulásában is.

Figyelemre méltó és rendkívül érdekes, hogy ez a kelet-európai ember a tiszta szellem iránti fogékonyságát azzal fejezi ki, hogy a nyugat-európai kultúrát nagy odaadással felvette, ezzel prófétailag sejtette, hogy lényével még nagyobbat is egyesíthet. Innen ered, hogy csak csekély érdeklődést tanúsít a nyugat-európai kultúra egyes részletei iránt. Ami elébe tárul, azt inkább nagy vonalakban veszi fel, kevésbé megy bele a részletekbe, mert annak elsajátítására készül, ami mint szellemén fog az emberiségbe bevonulni. Főleg azt érdekes látni, hogy e hatás folytán keleten egy sokkal előrehaladottabb Krisztus-fogalom jöhetett létre, mint Nyugat-Európában, amennyiben ott az nem a szellemtudomány révén jött létre. Azok közül, akik távol állnak tőle, a legfejlettebb Krisztus-fogalom *Szolzovjov* orosz filozófusnál nyilvánul meg. Az ő Krisztus-fogalmát csak a szellemtudomány tanítványai tudják megérteni, mert ezt a fogalmat mindig magasabbra fejleszti és végtelen perspektívát tár fel előtte. Megmutatja, hogy amit ebből ma az emberek megismernek, csak a kezdet, mert a Krisztus-impulzus csak keveset nyilatkoztatott ki az emberiségnek abból, amit magában foglal. De ha figyelembe vesszük, hogy a Krisztus-fogalmat pl. Hegel hogy fogta fel, azt mondhatjuk: Hegel úgy fogja fel, ahogy csak a legfinomabb, legszublímáltabb tudati lélek foghatja fel. Egészen másként lép elénk a Krisztus fogalom Szolzovjovnál. Nála a Krisztus-fogalom kéttagúsága lép előtérbe, és mindent elutasít, ami a különböző teológiai vitákban kifejezésre jutott, és ami alapjában véve mély félreérté-

seken alapul, mert közönséges fogalmak nem elegendőek ahhoz, hogy a Krisztus-fogalmat a maga kéttagúságában megértsük, nem elegendőek ahhoz, hogy megértsük, hogy abban az emberit és a szellemit pontosan meg kell különböztetnünk. Éppen azon alapszik a Krisztus-fogalom, hogy pontosan megfogalmazzuk, mi történt akkor, amikor az ember názáreti Jézus minden szükséges tulajdonság kifejlesztése után befogadhatta Krisztust. így tehát két természet van benne, amelyeket előbb meg kell érteni, noha azok magasabb fokon ismét egységbe fonódnak. Mindaddig nem értettük meg Krisztust a maga teljes alakjában, amíg ezt a kéttagúságot nem fogtuk fel. Erre csak az a filozófiai felfogás képes, amely előre megsejti, hogy az ember olyan kultúrához fog eljutni, amelyben tudati lelke abban az állapotban lesz, hogy eljöhöz hozzá a szellemén, úgy, hogy az ember ebben a hatodik kultúrkorszakban magát kettős lénynek fogja érezni, amikor a magasabb természet az alacsonyabbat megzabolázza és féken tartja.

Ezt a kéttagúságot Szolovjov beleviszi a maga Krisztus-fogalmába, és kifejezetten hangsúlyozza, hogy a Krisztus-fogalomnak csak akkor lehet értelme, ha egy isteni és egy emberi természetet tételezünk fel, amelyeket azért tudunk megérteni, mert reálisan együttműködnek, mert nem absztrakt, hanem szerves egységet alkotnak. Szolovjov már felismeri, hogy ebben a lényben két akarati centrumot kell elképzelnünk. Ha a Krisztus-lény igazi jelentőségére vonatkozó szolovjovi elméleteket abban az értelemben fogjuk fel, ahogy azok a nem pusztán kigondolt, hanem valódi indiai spirituális hatásra keletkeztek, akkor úgy látjuk Krisztust, ahogy három testében kialakult: az érzés momentuma, a gondolkodás momentuma, és az akarat momentuma. Az emberi érzésbe, gondolkodásba és akaratba beleszáll az isteni érzés, gondolkodás és akarat. Ezt az európai emberiség csak akkor dolgozza fel magában teljesen, amikor a hatodik kultúrfokra emelkedik. Mindez prófétaileg csodálatosan jut kifejezésre Szolovjovnál, amikor a Krisztus-fogalmat egy eljövendő új kultúra hajnalpírjaként írja le. Kelet-Európa filozófiája ezért hagyja le olyan óriási léptekkel a hegelizmust és kantianizmust, és ezért érezzük meg azonnal ennek a filozófiának a légkörében egy későbbi kibontakozás csíráját.

Azért éri el ezt a hatást, mert ezt a Krisztus-fogalmat prófé-
tai, a jövőt megvilágító fénynek, a hatodik Atlantisz utáni
kultúra hajnalpírjának érezzük. Krisztus egész lényét, és an-
nak egész jelentőségét a filozófia középpontjába állítja és
ezzel egészen más lesz, mint amit róla a nyugat-európai fo-
galmak adni képesek. A Krisztus-fogalom, amennyiben nem
a szellemtudomány alapján dolgozták ki és értették meg,
mint eleven szubsztanciát, amelynek szellemi személyiség-
ként bele kell hatolnia minden állami és szociális intézmény-
be, és akit olyan személyiségként éreznek majd, akinek szol-
gálatában az ember „szelleménnel felruházott ember”-ként
él, ezt a Krisztus-személyiséget állítja elénk Szolovjov csodá-
latosan plasztikus módon azokban a fejtegetéseiben, ame-
lyeket a János-evangéliumról, és annak bevezető szavairól
írt. Megint csak a szellemtudomány útján érthető meg, mi-
lyen mélyen fogja fel Szolovjov ezt a mondatot: „Kezdetben
vala az Ige”, vagyis a Logosz, mennyire másképpen fogja fel
éppen a János-evangéliumot egy olyan filozófia, amely érzé-
kelteti, hogy egy csírázó filozófiával állunk szemben, amely
csodálatos módon a jövőbe mutat.

Ha az egyik oldalon azt mondhatjuk, hogy a hegei filo-
zófia a másik legérettebb gyümölcs, amely a tudati lélek szü-
lött, akkor a másik oldalon Szolovjov filozófiája a tudati lé-
lekben a szellemén filozófiájának csírája, amely a hatodik
kultúrkorszakban fog kiteljesedni. Nincs talán nagyobb el-
lentét, mint az az eminens értelemben vett keresztény ál-
lamfogalom, amely magas ideálként, mint a jövő álma lebe-
gett Szolovjov szeme előtt, az a keresztény állam- és népfo-
galom, amely mindent, ami csak van, a leáramló szellemén-
nek ajánl fel, és a jövő elé tár, hogy a jövő hatalmai
áthassák a Krisztus-eszmével, nincs tehát nagyobb ellentét,
mint ez a szolovjovi értelemben vett keresztény közösség,
amelynél a Krisztus-fogalom teljesen jövőbeli, és *Szent*
Ágoston Isten-államának fogalma, aki a Krisztus-fogalmat
felveszi ugyan, de az államot úgy szerkeszti meg, hogy az ró-
mai állam. Krisztust tehát abba az államfogalomba illeszti
bele, amelyet neki a római állam adott. Az a lényeges, hogy
mit nyújt a tudás a jövőbe belenövekvő kereszténységnek.
Szolovjov államában Krisztus a vér, amely az egész szociális
együttélést áthatja; és az a lényeges, hogy Szolovjov az álla-

mot konkrét személyiségnek képzeletű, hogy az állam, noha szellemi lényként foghatni, mégis a személyiség minden jellemzői sajátosságával tölti be majd misszióját. Nincs még egy filozófia, amelyet annyira áthatna a szellemtudomány magasságából felénk ragyogó Krisztus-fogalom, és amely mégis annyira csírájában marad, mint a Szolovjové. Mindaz, amit Keleten találunk, a néplelkektől kezdve egészen a filozófiáig, olyannak tűnik, mint valami, ami egy jövőző fejlődés csíráját hordozza magában, és éppen ezért annak a korszaknak különleges gondozására volt szüksége, akiről már tudjuk, hogy mint a régi görög nép korszaklény, a kereszténység impulzusát vállalva, azt a missziót kapta, hogy a későbbi Európa vezető korszaklény legyen. Ennek a korszaklénynek nemcsak az a feladata, hogy vezetője legyen, de létének kezdetétől gondozója is kell, hogy legyen annak a népi adottságnak, amelynek az lesz a feladata, hogy létrehozza a csírákat a hatodik kultúrkorszak számára. Így formálisan kimondhatjuk - és itt az Atya- és Anya-fogalom különválasztott értelmét veszteti -, hogy az orosz népi adottságokat, amelyeknek fokozatosan néplelékké kell fejlődniük, nemcsak nevelte, hanem táplálta, és szoptatta is az a lény, akiről láttuk, hogy a régi görög korszaklényből alakult ki, és azután kifelé más rangot vett fel.

Így oszlanak meg a missziók Nyugat-, Közép-, Észak-Európa és Kelet-Európa között. Csak utalni akartam ezekre a dolgokra. Ezekhez az utalásokhoz még majd fejtegetéseket fűzünk, és megmutatjuk, milyen lesz az az európai jövő, amely érvényre juttatja majd azt, hogy ideáljainkat ilyen ismeretekből kell merítenünk; meg fogjuk mutatni, hogyan változik át lassanként e befolyás alatt az északi-germán népszellem korszaklényé.

TIZENEGYEDIK ELŐADÁS

Utolsó fejtegetésem kezdetén elmondhatom, hogy még igen sok megbeszélni való volna, és hogy csak nagyon keveset mondhattam el abból, ami még ehhez a gazdag témához tartozik. Remélem azonban, hogy nem utoljára beszélhetünk itt minderről, és ezért most meg kell elégednünk azzal, hogy kezdetnek csak utalásokat tehettem, mert korunkban a további ilyen fejtegetések bizonyos vonatkozásban némi nehézségbe ütköznének. Ugyanakkor utolsó előadásaimon vörös fonalként vonult végig az, hogy az északi-germán mitológia vagy istentan olyasvalamit tartalmaz, ami imaginatív formában csodálatosan kapcsolódik ahhoz, amit megismerésszerű formában meríthetünk a jelenkor szellemi kutatásából. Ez is reményt nyújt arra, hogy az a népszellem, az az arkangyal, aki nevelő és vezető tevékenységét kiterjeszti az ország fölé, a századok folyamán kifejlesztett képességeivel áthatja a modern filozófiát, a modern szellemi kutatást, és hogy ettől ez a modern szellemi kutatás népies kifejezéssel élve megtermékenyül.

Minél mélyebbre hatolnánk az északi-germán mitológia részleteibe, annál inkább látnánk, hogy ennek a mitológiának a képeiben a legnagyobb okkult igazságok olyan csodásan jutnak kifejezésre, ahogy egyetlen más mitológiában sem. Némelyek Önök közül, akik „Geheimwissenschaft” című könyvemet olvasták, vagy más fejtegetéseimet végighallgatták, talán emlékeznek arra, hogy a földfejlődés folyamán volt egy olyan időszak, amelyben visszatértek a Földre azok az emberlelkek, akik az ősrégi időkben, a régi lemúriai korszak előtt különleges okoknál fogva bolygórendszerünk egyes bolygóra, a Szaturnuszra, a Jupiterre, a Marsra, a Vénuszra, és a Merkúrra költöztek át, és hogy az utolsó lemúriai és az egész atlantiszi koron át arra törekedtek, hogy egyesüljenek azzal, amit az emberi test lassanként kifejlesztett, és képességekként kialakított, és ami a Holdnak a Földből való kiválása révén vált lehetővé.

Ekkor szálltak le ezek a Szaturnusz-, Jupiter-, Mars-, Vénusz-, és Merkur-lények. Ez olyan folyamat, amit még ma is látni lehet az Akasa-Krónikában. Ezeknek a lelkeknek a leszállásával függött össze az az állapot, hogy a vizek ködszerűen hatották át Atlantisz levegőjét, és ezt az atlantiszi kor régi szellemi látásával még észlelni lehetett. Valahányszor egy új lény született az akkoriban még plasztikus, lágy, hajlékony, képlékeny testben, ha úgyszólván a szellemi magasságokból alászállt, akkor ezt úgy tekintették, mint annak külső kifejeződését, hogy a szellemi környezetből, az atmoszférából, a planetáris létből lelkek szálltak alá, hogy egyesüljenek a földi testekkel.

Az északi-germán mitológiába beleplántálódott és fennmaradt annak a folyamatnak a szemlélete, hogy a földi testek mintegy kitárulkoznak annak befogadására, ami az égi magasságokból megtermékenyítőén alászáll. Az erről való ismeret olyan sokáig fennmaradt, hogy maga Tacitus is rátalált abban az időben, amikor megfigyeléseit végezte a déli germánoknál, és ezt „Germánia” című művében le is írta. Senki sem tudja megérteni, amit *Tacitus Nerthus istennőről* ír, ha nem tudja, hogy valaha létezett ilyen folyamat. Nerthus istennő kocsiját a vizek felett repítik. Ez később rituálisan, rítusként maradt fenn. A régebbi korokban észlelték. Ez az istennő azt nyújtotta, amit az emberi testek nyújthattak a planetáris szférából aláereszkedő emberi lélek számára. Ez a titokzatos folyamat a Nerthus-mítosz alapja, és fennmaradt mindabban, amit a fizikai ember létesülésére utaló régi mondák és legendák ránk hagyományoztak. Njordr, aki belsőleg rokon Nerthus istennővel, az ő férfi ellenképe. O jelképezi az ősi emlékezést a lelki-szellemi emberek alászállására, akik egykor felemelkedtek a planetáris magasságokba, majd az atlantiszi korban újra alászálltak, hogy ismét egyesüljenek a fizikai embertestekkel.

„*A vér egy egészen különös nedv*” című kis írásomból megállapíthatják, hogy a népi összefüggések, a népek keveredései egy bizonyos korban milyen nagy szerepet játszottak. De nem csak a népi kapcsolatok és a népek keveredései játszottak itt nagy szerepet - ami a vérkeveredésben jutott kifejezésre -, hanem a népszellemek lelki-szellemi ösztönzései is. Ez az alászállás a legtisztábban abban a mondavilágban ma-

radt fenn, amely a régi időkben ezen az északi területen keletkezett. A legősibb emlékezés ezekre az eseményekre a vánok mondáiban maradt fenn. Különösen itt északon a finn hagyományokban élt elevenen az emlékezés arra, hogy a planetáris magasságokból alászálló lelki-szellemi hogyan kapcsolódott ahhoz, ami a Föld-testből jött létre, és amit az északi hagyomány az „óriások birodalmának” nevez. Ami a Föld-testből fejlődött, az az óriások birodalmához, a Reisenheimhez tartozik. így érthető, hogy a germán ember mindig ebből az irányból érezte az impulzust, érezte, hogy lassanként kifejlődő lelkében, a régi istenek tekintete dolgozik, amely akkor volt még otthonos ezen a vidéken, amikor Atlantisz ködvizei még idáig értek. Az északi-germán ember érzett lelkében valamit egy istenség eredetéről, aki egyenesen azoktól az isteni-szellemi lényektől, azoktól az angyaloktól származott, akik a lelki-szellemiségnek a földi fizikaisággal való összekapcsolódását vezették. Freyr isten és húga Freya itt északon egykor igen szeretett istenségek voltak, és az emberek érzéseiben és gondolataiban azok közé az angyali lények közé tartoztak, akik beleárasztották az emberi lélekbe mindazt, amire ennek az emberi léleknek szüksége volt, hogy közvetlenül a fizikai síkon továbbfejlessze a régi szellemi látás képességével megszerzett erőket. Freyr volt a fizikai-érzéki világon belül, a külső érzékekre korlátozódó világon belül mindannak a folytatója, amit az ember korábban szellemi látással szerzett meg. Ő volt a szellemi látással szerzett erők eleven folytatása. Ezért össze kellett kötnie magát azzal, ami fizikai-testi eszközként magában az emberi testben a lelkierőket szolgálja, és ami azután beleviszi a fizikai síkba azt, amit az ősrégi szellemi látás észlelt. Ezt tükrözi Freyr házassága Gerd-del, az óriások lányával, aki magának a Föld-létesülésnek fizikai erőiből vétetett. Ezekben a képekben még visszatükröződik az isteni szellemiség leszállása a fizikaiságba. Egészen csodálatosan fejeződik ki ebben a Freyr-alakban, ahogy Freyr felhasználja azt, ami az ember számára a fizikai síkon lehetővé teszi, hogy életébe belevigye korábbi szellemi látó észleléseinek eredményét. Bluthuf (Vérpatkó) a neve annak a lónak, amely Freyr rendelkezésére áll, ez utalás arra, hogy a vér legfontosabb tényezője az én kifejlesztésének. Freyr egy különös,

csodás hajóval is rendelkezik, amelyet ki lehet tágítani és olyan kicsire össze lehet hajtogatni, hogy a legkisebb szekrénybe is befér. Mi lehet ez a csodahajó? Ha Freyr az a hatalom, aki a szellemi látó erőket beleviszi azokba az erőkbe, amelyek a fizikai síkon teljesednek ki, akkor ez nem más, mint a nappali ébrenlét, és az éjjeli alvás közti váltakozás. És ahogy az emberi lélek az alvás alatt a következő felébredésig kitér a makrokozmoszba, úgy tágul ki a csodahajó, és húzódik össze ismét az agyredőkbe, hogy a nappali idő alatt a legkisebb szekrénybe, az emberi koponyába szoruljon bele. Mindez csodálatos módon megtalálható ebben az északi-germán mitológiában, ezekben a képi leírásokban.

Akik Önök közül jobban belemélyednek majd ezekbe a dolgokba, lassanként meggyőződnek arról, hogy nem fantasztikus, hanem valóban a beavatottak iskoláiból származik mindaz, ami ezekkel a képekkel beleplántálódott, beleoltódott a néplélekbe, a nép lelkületébe. Így északon a vezető arkangyalban, a népszellemben igen sok maradt meg abból, amit a régi szellemi észlelés oltott bele az olyan lélekbe, amely a fizikai síkon fejlődését a szellemi látó észleléssel kapcsolja össze.

Ha a külső mást mutat is, az északi-germán arkangyalnak megvan ez az adottsága, és ezzel az adottsággal vált különösképpen alkalmassá annak megértésére, hogy mi a modern szellemtudomány, és annak olyan átalakítására, amelyen a népi erő értelmében át kell alakulnia. Ezért érteni fogják, ha azt mondom, hogy éppen az északi-germánországban adottak a legjobb feltételek annak megértésére, amit csupán érintettem az *itt tartott nyilvános előadásomban* Krisztus újabb megnyilatkozásáról. A mai szellemi kutatás megmutatja, hogy a káli juga leteltével, amely 5000 évig tartott (kb. Kr. előtt 3100-tól Kr. után 1899-ig) új képességek fejlődnek ki az emberben. Ezek a képességek eleinte csak kevés embernél mutatkoznak, olyanoknál, akik erre különösen alkalmasak. Az történik majd, hogy képességeik természet szerű fejlődése folytán látnak valamit abból, amit ma csak a szellemtudomány hirdet a szellemi kutatás alapján. A jövőben mind több olyan ember lesz, akinél az étertest szervei kifejlődtek, és szellemi látáshoz jut, amihez ma csak iskolázással lehet eljutni. És miért lesz ez így? Milyen lesz az

étertést egyes emberek számára? Lesznek olyan emberek, akik észlelni fognak bizonyos dolgokat. Említék egy példát: az ember tesz majd valamit a külső világban, és közben kényszerítve érzi magát arra, hogy valamit észrevegyen. Ez álomképszerűen tárul majd a szeme elé, és egyelőre meg sem érti. Ha azonban hallott valamit a karmáról, a világtörténet törvényszerűségéről, akkor lassanként megérti, hogy amit látott, az *tetteinek karmikus ellenképe* az étervilágban, így alakulnak ki lassanként a jövőbeli képességek első elemei.

Azok az emberek, akikre a szellemtudomány hatni tudott, lassanként - a XX. század közepétől kezdve - átélhetik annak megújulását, amit Pál éteri tisztánlátásban észlelt, mint eljövendő misztériumot, mint az élő Krisztus misztériumát. Ez Krisztusnak új megnyilatkozása lesz, olyan megnyilatkozás, amelynek jönnie kell, ha az emberi képességek természetes módon odáig fejlődnek, hogy az emberek Krisztust láthatják abban a világban, ahol mindig is volt, és ahol a beavatottak a Golgotai Misztérium óta meg is találják.

Ebbe a világba nő bele az emberiség, hogy a fizikai síkról észlelhesse azt, amit egyébként csak misztérium-iskolákban, magasabb síkokról láthatott. Ennek ellenére a misztérium-iskolázás nem lesz fölösleges, mert az a dolgokat mindig más módon tárja fel, mint ahogyan azok a nem iskolázott lélek elé tárulnak. De amit a misztérium-iskolázás nyújtani fog, az az emberi test átalakulása folytán az élő Krisztus misztériumát új módon mutatja meg, úgy, ahogyan a következő 3000 év folyamán eleinte egyes emberek, azután egyre többen és többen a fizikai síkról az éterben láthatják. Amit Pál látott mint élő Krisztust, akit a golgotai esemény óta az étervilágban meg lehet találni, azt egyre több ember látja majd.

Krisztus egyre magasabb fokon fog megnyilatkozni. Ez Krisztus fejlődésének a misztériuma. Mivel az embereknek abban az időben, amikor a Golgotai Misztérium végbement, mindent a fizikai síkról kiindulva kellett felfogniuk, szükséges volt, hogy Krisztust a fizikai síkon is lássák, hogy halljanak róla és cselekedeteiről a fizikai síkon bizonyosságot tegyenek. Az emberiség azonban haladásra, magasabb erők kifejlesztésére hivatott, és a haladást tagadja az, aki azt hi-

szi, hogy Krisztus megnyilatkozása ugyanolyan módon ismétlődik meg, ahogyan 1900 évvel ezelőtt történt. Abban az időben a megnyilatkozás a fizikai síkon történt, mivel az ember erői a fizikai síkon működtek. De az ember erői fejlődni fognak, és így Krisztus a következő 3000 esztendő folyamán az egyre magasabbra emelkedő emberi erőkhöz intézheti majd szavait.

Amit most mondtam, olyan igazság, amelyet az ezoterikus iskolák régóta közöltek egyes emberekkel, olyan igazság, amelyet ma főleg a szellemtudomány talaján kell megtalálni, mert a szellemtudomány előkészítője annak, ami jönni fog. Az emberiség most a szabadságra törekszik, arra, hogy saját erejéből ismerje meg azt, ami benne alakul, mert megtörténhetne, hogy azokat, akik Krisztus szemlélésének első úttörői lesznek, bolondnak nyilvánítják azért, amit nyújtani akarnak, és az emberiség még mélyebbre süllyedne a materializmusba, mint amennyire már úgy is benne van, és eltipornák azt, ami az emberiség számára a legcsodálatosabb kinyilatkoztatás lehetne. Minden, ami a jövőben történhet, bizonyos fokig az emberiség akaratára van bízva, úgy, hogy az emberek el is mulaszthatják azt, ami üdvükre szolgálna. Rendkívül fontos, hogy a szellemtudomány előkészíti az új Krisztus-megnyilatkoztatást.

A materializmus itt két hibát követhet el. Az egyik, amit a Nyugat hagyományait követve valószínűleg el fog követni az, hogy fantáziának, értelmetlen bolondságnak fogják tekinteni azt, amit az új Krisztus-megnyilatkozás első úttörői saját szemléletük alapján hirdetnek a XX. században. A materializmus oda vezet, hogy az emberek félreismerik a magasabb fokon történő Krisztus-megnyilatkozás magasabbrendűségét, és bekövetkezik az, amit itt annyiszor elmondtam, és újból és újból elmondom, hogy a materiális gondolkodás Krisztus megjelenését materialista szemléletűvé teszi. Megtörténhet, hogy a szellemtudományi igazságok hatása alatt beszélnek ugyan arról, hogy Krisztus újra megjelenik, de az emberek azt hiszik majd, hogy Krisztus anyagi testben fog megjelenni. Ennek eredménye aztán egy más színezetű materializmus lenne. Akkor csak az folytatódna tovább, ami századok óta folyik.

Ezt a hamis materializmust minduntalan kihasználták, éspedig úgy, hogy egyesek az újra megjelent Krisztusnak ad-

ták ki magukat. Az utolsó ilyen jelentős ál-Krisztus a XVII. században jelent meg, Szmirnából származott és *Sabbataj Cévinek* hívták. Nagy feltűnést keltett. Nemcsak olyan emberek zarándokoltak el hozzá akik, közvetlen környezetében éltek, hanem Magyar-, Lengyel-, Német-, és Franciaországból, Itáliából és Észak-Afrikából is. Sabbataj Cévi mindenütt egy messiás fizikai inkarnációját látták.

Nem kívánom részletezni azt az emberi tragikumot, ami Sabbataj Cévi személyéhez fűződik. Igaz, hogy a XVII. században ez még nem volt annyira tragikus. Az embernek akkor még nem volt meg olyan mértékben a szabad akarata, de megismerése révén - ami egy spirituális megézés volt, - fel tudta ismerni az igazságot. A XX. században azonban nagy szerencsétlenség lenne, ha a materializmus nyomása alatt úgy értelmeznénk Krisztus megnyilvánulását, mintha fizikai testben jönne el újra. Ezzel az emberiség csak azt bizonyítaná be, hogy sem szemlélete, sem belátása nincs arról, hogy az emberi fejlődés igazi haladása magasabb erők megszerzése felé irányul. Bizonyosan fel fognak lépni hamis messiások, és korunk materializmusa éppúgy körül fogja rajzani őket, mint Sabbatajt a XVII. században. Kemény próbatétel lesz a szellemileg felkészült emberek számára, vajon felismerik-e, hol van az igazság, vajon a spirituális elméletekben valóban van-e igazi szellemi erő, vagy csak rejtett materializmus. Az lesz a szellemtudomány továbbfejlődésének a próbája, hogy lesz-e elég szellemtudományosan fejlett ember, aki tudja, hogy a szellemet kell látnia, hogy az éteri világba kell feltekintenie, ha látni akarja Krisztus új megnyilvánulását, vagy pedig az emberek megállnak a fizikai síkon és Krisztus megjelenését megint fizikai testben várják. Ezt a próbát mozgalmunknak még ki kell állnia. De azt mondhatjuk, sehol sincs a talaj jobban előkészítve az igazság felismerésére, mint ott, ahonnan az északi-germán mitológia ered.

A jövő jelentőségteljes víziója jelenik meg az istenek alkonyában, és ezzel olyan fejezethez érünk, amelynek kiindulópontját már érintettem. Említettem, hogy az egyik rövid szellemi látó múltra visszatekintő népközösség vezető népszellemében egy tisztánlátó érzék is kifejlődött annak megértésére, ami bennünk emberekben szellemi látással ismét kivirágzik majd.

Akik új emberi képességekkel azon a talajon élnek át az új korszakot, ahol az északi-germán mitológia virágzott, azoknak meg kell érteniük, hogy a régi szellemi látásnak új alakot kell öltenie, miután az ember a fizikai sík fejlődésén átment. Ami a régi tisztánlátás útján szólt, elhallgatott egy időre; az ember mögé állt. Odin és Thor, Baldur és Hödur, Freyr és Freya világa elrejtőzött az emberi tekintet elől. De ismét előjön majd egy olyan időben, amikor más erők már elvégezték munkájukat az emberi lelken. Ha az emberi lélek az új szellemi látással - ami éteri látással kezdődik - belelát majd az új világba, akkor látni fogja, hogy nem ragaszkodhat a lelket nevelő erők régi formájához. Ha ragaszkodna hozzá, akkor az összes ellenerők is fellépnének az ellen az erő ellen, amely a régi időkben az emberi erőket egy bizonyos magasságra emelte. Odin és Thor újra megjelennek majd az emberek tekintete előtt, de most úgy, hogy az emberi lélek közben új fejlődésen ment át. Az emberi lélek előtt meg fognak jelenni Odin és Thor ellenerői. Hatalmas képben ismét látható lesz mindaz, ami mint ellenerő kifejlődött. De nem haladhatna előre az emberi lélek, nem védekezhetne az ártalmak ellen, ha csak azoknak az erőknek vetné alá magát, amelyeket a régi szellemi látás tárt eléje. Thor adta egykor az embereknek az ént. Az én a fizikai síkon nevelkedett fel, kibontakozott abból, amit Loki, a luciferi hatalom az asztráltestben visszahagyott a Midgard-kígyóból. Amit egykor Thor adhatott, és amin az emberi lélek túlnőtt, az harcban áll azzal, ami a Midgard-kígyóból árad. Ez az északi mitológiában a Midgard-kígyóval küzdő Thor. Kölcsönösen tartják az egyensúlyt, azaz megölik egymást. Éppúgy hadakozik Odin is a Fenrir-farkas ellen, és megsemmisítik egymást. Freyr felett - aki egy ideig az emberi lelkiéret formálta - győzedelmeskednie kellett annak, amit időközben a fizikai síkon megerősödött én magából a Föld erőiből kapott. Freyr elesik a földből sarjadt Surtur lángkardja által.

Mindezek a részletek, amelyeket az istenek alkonya elmond, megfelelnek annak, ami egy új, valóban a jövőbe mutató éteri vízióban az emberek előtt fog állni. A Fenrir-farkas megmarad. Mély igazság rejlik abban, hogy ez a Fenrir-farkas felülkerekedik az Odin elleni harcban. A legközelebbi jövőben semmi sem lesz olyan veszedelmes, mint az, ha az

új erőkkkel kifejlesztett szellemi látás helyett a régihez való ragaszkodás arra csábítaná az embereket, hogy megálljanak annál, amit a régi asztrális szellemi látás az ősidőkben adhatott, nevezetesen olyan lelki képeknél, mint a Fenrir-farkas. Ismét kemény próba várna arra, ami a szellemtudomány talaján nő ki, ha netán ezen a talajon is hajlanának mindenféle homályos, kaotikus szellemi látásra, és nem becsülnék ennél többre az értelemben és tudomány által megvilágosodott szellemi látást.

Rettenetes erővel bosszulnák meg magukat a régi látás ilyen maradványai, amelyek kaotikus képekkel zavarhatnák meg az emberek szemléletét. Az ilyen szellemi látáson nem vehetne erőt az, ami maga is a régi szellemi látásból keletkezett, hanem csak az, ami a káli-juga alatt egészséges erőként új szellemi látássá alakult. Nem az, amit a régi Odin arkangyal adott, nem a régi szellemi látó erők szabadítanak meg, valami egészen másnak kell jönnie. Ezt a mást azonban ismeri az északi-germán mitológia is. Tudja, hogy létezik. Tudja, hogy él az az éteralak, akit ismét látnunk kell, akiben inkarnálódik az éterikus Krisztus. Csupán neki fog sikerülni, hogy kiűzze az embereket megtévesztő homályos szellemi látóerőket, ha Odin nem semmisíti meg a Fenrir-farkast, ami éppen a visszamaradt szellemi látóerőt képviseli. *Vidar* fogja a Fenrir-farkast legyőzni, aki egész idő alatt hallgatott. Ezt is elmondja számunkra az istenek alkonya.

Aki *Vidar* jelentőségét felfogja és lelkében érzi, az tudja, hogy a XX. században az emberek megkaphatják azt a képességet, hogy Krisztust láthassák. *Vidar*, aki mindnyájunknak közös istene, Észak-, és Közép-Európában ismét előtte áll majd. A misztériumokban és titkos iskolákban titokban tartották őt, mint olyan istent, aki csak a jövőben kapja meg misszióját. Még a képéről is csak határozatlanul beszélnek. Erre utal, hogy Köln közelében találtak egy képet, amelyről nem tudják, kit ábrázol, pedig nem mást, mint *Vidart*.

A káli-juga alatt fejlődtek ki azok az erők, amelyek az új embereket képessé tehetik arra, hogy az új Krisztus-megnyilatkozást meglássák. Akik arra hivatottak, hogy az új idők jeleiből megértsék azt, aminek jönnie kell, tudják, hogy az új szellemi kutatás ismét életre kelti *Vidar* erejét, aki mindazt kiűzi majd az emberek lelkéből, ami a kaotikus, régi szelle-

mi látás maradványaként zavaróan hathatna, és aki az újjonnan kifejlődő szellemi látást életre fogja hívni az emberi lélekben.

Láthatjuk tehát, hogy az Istenek alkonyából, az északi-germán mitológiából Vidar csodálatos alakja reményt sugároz felénk a jövő számára. Amikor rokonnak érezzük magunkat Vidar alakjával, akinek valódi lényét igyekszünk megérteni, azt reméljük, hogy mindaz, ami minden szellemtudományos felfogás alapja és eleven esszenciája kell, hogy legyen, azokból az erőkből fog kifejlődni, amelyekkel az északi-germán világ a modern kor fejlődéséhez hozzájárulhat. Az Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszak számára az emberiség és a szellem fejlődésének csak egy része valósult meg, a másik résznek még ezután kell megvalósulnia. Ehhez a teljesítményhez az északi-germán népek közül azok fognak leginkább hozzájárulni, akik érzik, hogy elementáris, friss, népi erőt hordoznak magukban. Ez a jövőben ott lesz az emberek lelkében. Nekik kell munkához látniuk. A XX. században lehet tévedni, mert az embereknek bizonyos mértékig szabad akaratból és minden kényszer nélkül kell a kitűzött célt elérniük. Ezért fontos, hogy helyesen értsük meg azt, aminek be kell következnie. Így láthatjuk, hogy ha a mai szellemtudomány a Krisztus-lény megismeréséről szól, és ha a Krisztus-lény igazi megismeréséhez kapcsoljuk azt, amit magából az európai népszubsztanciákból merítünk, ha ahhoz kapcsoljuk jövőbeli reményeinket, akkor ennek valóban nem valamiféle elfogultság vagy valamilyen temperaméntumbeli adottság az alapja.

Gyakran mondtuk, hogy nem az a fontos, milyen néven nevezzük az emberiség-fejlődés legfontosabb lényét. Aki a Krisztus-lényt megismeri, nem fog mereven ragaszkodni magához a Krisztus névhez. De ha a Krisztus-impulzust helyesen értjük meg, akkor sohasem fogunk így beszélni: él egy lény az emberiség fejlődésében, a keleti és a nyugati emberiségben, és ennek úgy kell lennie, hogy az emberek szimpátiájának ez vagy az az igazság feleljen meg. Mert ez nem okkultista magatartás. Okkultista magatartás az, hogy abban a pillanatban, amikor felismerjük, hogy egy lényt Buddha nevére kell keresztelni, fenntartás nélkül megtesszük, függetlenül arról, hogy szimpatikus vagy antipatikus-e nekünk. Te-

hát nem a szimpátián vagy antipátián fordul meg a dolog, hanem a tények igazságán.

Mihelyt a tények mást mondanának, készek volnánk másként cselekedni. Csupán a tények lehetnek irányadók. Mi nem akarunk sem keleti, sem nyugati irányzatot belevinni abba, amit a szellemtudomány tulajdonképpeni vérkeringésének tekintünk, és ha az északi-germán arkangyalvilágban meg kellene találnunk azt, ami az igazi szellemtudomány megtermékenyítő csírája lehet, akkor az olyasvalami, amit nem egyes népek, vagy egyes törzsek kapnak meg, hanem az egész emberiség. Amit az egyetemes emberiség fog megkapni, amit meg kell kapnia, az keletkezhet bármelyik területen, mégis az egész emberiség közkinccse lesz. Nem tesszünk különbséget kelet és nyugat között, bensőséges szeretettel vesszük fel, amit a szent risik ősi kultúrájának lenyűgöző nagyságaként igazi alakjában ismerünk. Szeretettel vesszük fel a perzsa kultúrát, szeretettel vesszük fel az egyiptomi-kaldeai és a görög-latin kultúrát; és teljes tárgyilagos-sággal vesszük fel azt, ami az európai talajból nőtt ki. Csak a tények szükségszerűsége kényszerít minket arra, hogy úgy beszéljünk, ahogy tesszük.

Akkor járunk el a Krisztus-princípium szellemében, ha az egyetemes emberiségtől elfogadjuk azt, amivel minden vallás hozzájárul az emberiség kultúrfolyamatához, és belevisszük abba, amit ma megismerünk, amit az emberiség közös kincsének nevezünk. Mivel ez a princípium fejlődőképese, le kell győznünk azokat a nehézségeket, amelyekkel az első évszázadokban és évezredekben meg kellett küzdenie, amikor még a kezdet kezdeténél tartott. Mi nem nézünk vissza ebbe a múltba, nem abból merítünk. Nem ezekre a hagyományokra támaszkodunk, hanem elsősorban arra, ami a szellemi világból kikutatható. Ezért ami a Krisztus-princípiumban a legfontosabb, azt nem abban látjuk, amit a hagyomány megőrzött - bármennyire hangsúlyozzák is -, hanem abban, ami a jövőben lesz. Nem hivatkozunk annyira a történelmi hagyományokra, hanem igyekszünk megtudni azt, ami jönni fog. A Krisztus-princípium súlypontja a keresztény kor kezdetére esik; a külső történelemre nem sokat adunk. Miután a kereszténység átélte a gyermekbetegséget, tovább fog fejlődni. Idegen országokba is eljutott, és el

akarta fogadtatni az egyes korszakok keresztény dogmáit. Lelkünk előtt azonban egy olyan kereszténység áll, amelyről tudjuk, hogy Krisztus minden időben működött, és hogy Krisztust mindenütt megtaláljuk, bárhová megyünk, hogy a Krisztus-princípium a legszellemtudományosabb princípium. És amíg a buddhizmus csak azokat ismeri el buddhistának, akik Buddhára esküsznek, addig a kereszténység nem esküszik egyetlen prófétára sem, mert nem áll egy nemzeti vallásalapító befolyása alatt, hanem az egész emberiség Istenét ismeri el.

Aki a kereszténységet ismeri, tudja, hogy olyan misztérium, amely a Golgotán a fizikai síkon valósult meg, és hogy szemlélhetjük ezt a misztériumot, ez vezet minket abba az irányba, amelyet leírtunk. Azt is tudjuk, hogy a szellemi élet a Golgotai Misztérium idejében olyan volt, hogy ezt a misztériumot éppen abban az időben és úgy kell átélni, ahogy azt az emberiség átélte. Nem hagyjuk, hogy dogmákat kényszerítsenek ránk, még a keresztény múlt dogmáit sem, és ha az egyik vagy másik oldalról dogmát akarnának ránk erőszakolni, akkor a helyesen felfogott Krisztus-princípium értelmében visszautasítanánk. Bármennyien akarnák is a történelmi Krisztust valamilyen felekezetbe szorítani, vagy másnak nevezni azt, amit mi a jövő Krisztusának látunk, nem engedjük megtevéstetni magunkat azoktól, akik előírják, hogy Krisztusnak milyennek kell lennie, még ha azok mondják is, akiknek meg kellene érteniük Krisztus kilétét. A Krisztus-lényt éppúgy nem nyomhatja el, és nem szűkítheti le a keleti hagyományból származó dogma, a keleti dogmatizmus sem. Szabadon, minden tradíciótól és tekintélytől függetlenül akar az emberiség elé állni az, amit az okkultizmus forrásaiból éppen erről a jövőbeni fejlődésről el kell mondani.

Csodálatosnak tűnik számomra, ahogyan az emberek ezen a területen meg tudják érteni egymást. Ismételten elmondták a napokban nem-északi barátaink, mennyire szabadnak érezték magukat a skandináv észak személyiségeinek körében. Sokan fejezték ezt ki. Íme egy bizonyíték arra, mennyire meg tudjuk érteni egymást a szellemi megismerés legmélyebb kérdéseiben - ha némelyeknél talán ez még öntudatlanul megy is végbe - nevezetesen abban, amit már *a*

legutóbbi teozófiai kongresszuson Budapesten kiemeltem, és amit megismételtem *Berlinben tartott közgyűlésünkön* is, amelyen nagy örömünkre északról jött barátok is részt vettek. Baj lenne a szellemtudomány számára, ha annak, aki a szellemi területre még nem tud betekinteni, vakhit alapján kellene elfogadnia a mondottakat. Kérem önöket, és Berlinben is kértem, ne fogadjanak el a hit vagy a tekintély alapján semmit abból, amit valaha is mondtam, vagy mondani fogok. A szellemi látás elérése előtt is van lehetőség annak megvizsgálására, ami a szellemi látó megfigyeléséből származik. Amit Zarathustráról, a Názáreti Jézusról, Hermesről és Mózesről, Odínról és Thorról, vagy magáról Krisztus Jézusról mondtam, ne higgyék el és szavaimat ne fogadják el tekintélyi alapon, erre kérem Önöket. Szokjanak le a tekintélyelvről, mert e tekintélyelv kárt okoz nekünk.

Egészen biztosan tudom, hogy ha elfogulatlan igazságérzékkel elgondolkodnak és így szólnak: azt mondják nekünk, vizsgáljuk meg a hozzáférhető forrásokat, a vallási és mitológiai dokumentumokat, ellenőrizzük, amit a természettudomány mond - és akkor a mondottak helyességét be fogják látni. Hívjanak mindent segítségül, és minél több dolgot hívnak segítségül, annál jobb. Nem aggódom. Amit a rózsakeresztesség forrásaiból mondok, minden eszközzel ellenőrizhetik. Vizsgálják meg materialista kritikával az evangéliumokban, amit Krisztus Jézusról mondtam. Vizsgálják meg a fizikai síkon rendelkezésünkre álló minden hozzáférhető forrás alapján, amit a történelemről mondtam. Meggyőződésem, hogy minél alaposabban végzik az ellenőrzést, annál inkább látni fogják, hogy mindaz megfelel a valóságnak, ami a rózsakeresztesség misztérium - forrásaiból származik. Számítok arra, hogy ezeket a közléseket nem elhiszik, hanem megvizsgálják, és nem felületesen, a mai tudomány felületes módszereivel, hanem egyre lelkiismeretesebben. Ellenőrizzenek mindent, amit a legújabb természettudomány a legújabb módszereivel nyújthat. Vizsgálják meg a történelmi vagy vallási kutatások eredményeit, nyugodt vagyok. Minél alaposabban kutatnak, annál igazabbnak fogják találni mindazt, amit ebből a forrásból merítettem. Semmit se fogadjanak el tekintélyi alapon. Azok a szellemi megismerés legjobb tanítványai, akik ösztönzésnek tekintik a hal-

lottakat, az élet szolgálatába állítják, és ezen mérik le annak igazságát. Mert az életben is, az élet minden területén megvizsgálhatják azt, ami a rózsakeresztesség forrásaiból elhangzik. Amit így elmondok, attól távol áll, hogy dogmaként megkövetelje: ez így és így van, és el kell hinni. Ellenőrizték mindezt azon, amit már most is láthatnak a testileg és lelkiileg egészséges embereknél, és beigazolódnak, amit az eljövendő Krisztus-megnyilatkozásra vonatkozó prófétai utalásként mondtam. Ehhez csak nyitott szem és elfogulatlan lélek kell, nem kell hozzá semmiféle tekintélytisztelet. Ennek az alaphangulatnak kell áthatnia mindazt, ami a szellemi tartalmak befogadására vonatkozik.

A lelkükre szeretném kötni tehát, hogy nem szellemtudományos szemlélet, ha valamit dogmaként elfogadnak, mert ez vagy az az ember mondta: az igazi szellemtudományos szemlélet ösztönzést kap a szellemtudományból, és amit kap, azt ellenőrzi az életben. Akkor eltűnik az, ami szemléletünket bármely oldalról is színezhethetné. Se keleti, se nyugati árnyalat ne színezzék világnézetünket. Aki a rózsakeresztesség értelmében beszél, nem ismer orientalizmust, sem okcidentalizmust, számára mindkettő egyformán rokonszenves. Csupán a tények belső természetéből ábrázolja a valóságot. Ezt kell szem előtt tartanunk, főleg abban a fontos pillanatban, amikor arra a népszellemre mutatunk rá, aki az északi területen működik. Itt él az északi-germán mitológiai szellem - ha ma még csak a felszín alatt is -, és sokkal messzebbre terjed Európában, mint ahogy gondolják. Ha az északi nemzetek közt egyszer viszály keletkezne, akkor ez nem állhatna abból, hogy az egyik nép azon vitatkozná a másikkal, hogy mit kell adnia, hanem csak abból, hogy mindegyik nép önismeretre törekszik és felteszi magának a kérdést: mi a legjobb, amit én adhatok? Akkor a közös oltárra kerül az, ami az egyetemes haladáshoz, az emberiség egyetemes jólétéhez vezet. Amit hozhatunk, annak forrásai az individualitásban rejlenek. Az északi-germán arkangyal az egész emberiség kultúrájának jövője számára azt fogja elhozni, amire a magával hozott adottságok készítetik, ahogy ezt megközelítően jellemeztük. Működése elsősorban arra irányul, hogy ami az Atlantisz utáni kultúrkorszak első felében még nem volt megadható, az a második felében megtör-

ténjék, az ugyanis, amit mint szellemi elemet, prófétailag, csíraszerűen a szláv filozófiában és népzületben kimutatam.

Mindaddig, amíg ez előkészületi stádiumban van, az Atlantisz utáni ötödik kultúrkorszak első felének le kell játszódnia. Először csak egy finom, szublimált szellemi szemléletet lehetett elérni, mint filozófiát. Ezt aztán a népi erőnek fel kell fogniuk és áthatniuk, hogy általános emberi kincssé váljék, és érthető legyen földi életünk távoli területein is. Próbálják meg, vajon ezen a területen, megérthetjüke egymást. Ez az egyébként veszedelmes téma akkor nem hoz gonosz gyümölcsöket, ha mindazt, ami itt Észak-, Dél-, Kelet-, Nyugat- és Közép-Európából egybeáramlott, fontosnak érezzük az egyetemes emberiség számára, ha úgy érezzük, hogy nem csak a nagy népeknek, hanem a kis néptörzseknek is meg van a maguk missziója, amivel hozzájárulnak az egészhez. Néha kis néptörzsek, mivel régi vagy új lelki motívumokat kell megőrizniük, igen-igen fontos szerepet játszanak. Így tehát, amikor ezt a veszedelmes kérdést fejtegetésünk tárgyává tesszük, ebből nem származhat egyéb, mint az az alapérzés, hogy lelki közösségben vagyunk mindazokkal, akik a szellemtudományos gondolkodás, érzés és a szellemtudományos eszmék jegyében egyesültek.

Az elhangzottakból csak akkor támadhatnak félreértések, ha még mindig szimpátiánk és antipátiánk vezetne bennünket, ha az egész világra kiterjedő mozgalmunk magvát nem értettük volna meg világosan. De ha megértettük az előadásokban működő szellemet, akkor az elhangzottak hozzásegíthetnek ahhoz, hogy szilárd elhatározásra jussunk, és azt a magas eszményt állítsuk magunk elé, hogy küldetésünk értelmében hozzájárulunk az egyetemes célhoz - mindenki a maga helyén, a maga területén. Legjobban azzal járunk hozzá, ami énünkből, adottságunkból származik. Akkor szolgáljuk az egyetemes emberiséget a legjobban, ha sajátos adottságainkat kifejlesztjük, hogy azokat áldozatként az egész emberiségnek, a továbbhaladó kultúráramlatnak átadjuk. Ezt meg kell értenünk.

Meg kell értenünk, hogy nagy baj lenne, ha a szellemtudomány nem járulna hozzá az ember, az angyal, és az arkangyal fejlődéséhez, hanem ahhoz járulna hozzá, hogy az egyik

nép gondolkodása legyűrje a másikat. Nem arra való a szellemtudomány, hogy egy ország uralkodó vallása ürügy legyen a terület meghódítására. Ha valaha a Nyugatot meghódítaná a Kelet, vagy fordítva, akkor ez egyáltalán nem felelne meg a szellemtudományos felfogásnak. A szellemtudományos szemléletnek az felel meg, ha azt, ami a legjobb bennünk, a tisztán emberit odaadjuk az egész emberiségnek. És ha teljesen önmagunkban élünk, de nem magunkért, hanem minden emberért, akkor ez az igazi szellemtudományos tolerancia. Ezek azok a szavak, amelyeket hozzá kellett fűzőm kényes témánkhoz.

A szellemtudomány útján - ezt egyre inkább be fogjuk látni - minden emberi szétszórtság megszűnik. Éppen ezért ez most a megfelelő időpont a néplelkek megismerésére, mert a szellemtudomány jelen van, és arra készlet bennünket, hogy a népleikeket ne állítsuk szembe egymással, hanem harmonikus együttműködésre szólítsuk fel őket. Minél jobban megértjük ezt, annál jobb tanítványai leszünk a szellemtudománynak. Szavaim ezt célozzák elsősorban. Az összegyűjtött ismeretek hassák át érzésünket, gondolkodásunkat, és szellemtudományos eszméinket. Minél inkább ebben élünk, annál jobb tanítványai vagyunk a szellemtudománynak. Sokan, akik velem jöttek ide északra, a legjobb benyomást szerezték, amit így fejezek ki: "milyen jó itt lenni északon".

A hallgatag Vidar szavai arra intenek: ha bennünk a jövőben magas erők ébrednek fel, - ami bizonyosan meg fog történni -, akkor ő tevékeny, aktív barátja lesz a közös munkálkodásnak és szorgalomnak, amelynek jegyében mindnyájan együtt voltunk. Néhány napi ilyen értelmű együttlét után térbelileg ismét elválunk, de szellemileg mindig együttmaradunk. Bárhonnan jövünk is, mint a szellemtudomány tanítványai, közlőről vagy távolról mindig harmóniában vagyunk együtt, még ha olyan témát tárgyalunk is meg, ami az egyes földterületek individualitásaival foglalkozik. Tudjuk, hogy ezek csak egyes áldozati lángok, nem szétfutó, hanem egyesülő lángnyelvek, a hatalmas áldozati oltár tűzében, amelynek egybe kell áramlania az emberiség üdvére, a szellemtudományos világszemlélet révén, ami annyira szívünkön fekszik, és mélyen lelkünkben gyökerezik.

JEGYZETEK

A könyv szövege a Rudolf Steiner által 1911-ben átnézett és részlegesen javított gyorsírással jegyzeteken alapul. Az egyes előadások főcímeit maga Rudolf Steiner adta meg. Az eredeti szövegben előforduló „Theosophie” és „theosophisch” szavakat az esetek többségében „szellemtudomány” és „szellemtudományos” szavakkal helyettesítettük. Rudolf Steiner ugyanis az előadásokat a Teozófiai Társaság tagjai részére tartotta, később azonban vezetőivel nézeteltérései támadtak és kizárták a Társaságból. Ekkor alapította meg az Antropozófiai Társaságot. Mivel ezt követően a Teozófiai Társaság szellemiségétől eltávolodott, ma már nem indokolt, sőt megtévesztő a „teozófos” és teozófiai” szavak használata.

A Rudolf Steiner egyéb előadásaira vonatkozó utalásokat az eredeti kiadói jegyzetektől vettük át. A GA jelzés az összkiadás kötettségére utal.

A jegyzetekben található címszavakat a szövegben dőltbetűvel jeleztük.

ELSŐ ELŐADÁS

" Ez azért igen fontos... - Ld. az 1918. február 17-én tartott előadást (GA 174 a)

" Fizikai testet, éter- vagy életterestet... stb. - Az antropozófia szerint az ember négy részből áll. Fizikai teste az ásványi világgal, éterteste a növényvilággal, asztráalterest az állatvilággal és éneje a szellemi világgal rokon. (Ld. bővebben „A világ és az ember szellemi megismerésének alapelemei” c. könyvet. Magyarul megjelent 1991-ben Kolozsváron, Clusium kiadás.)

¹⁷ *Akasa-Krónika - (szanszkrit) A szellemtudomány szerint mindennek, ami az emberiség fejlődése folyamán megtörtént, nyoma marad a szellemi világban, és aki szellemi látással rendelkezik, "el tudja olvasni" ezt a szellemi írást az Akasa-Krónikában.*

Föld-lét, Hold-lét, Nap-lét, Szaturnusz-lét - Az antropozófia szerint a Föld fejlődésének nagy korszakai. A Szaturnusz-lét folyamán alakult ki a fizikai test, a Nap-lét folyamán az étertest és a Hold-lét-folyamán az asztrálest szellemi alapja. A szilárd ásványi anyag csak a Föld-lét folyamán jött létre és ekkor kapja meg az ember az én-t. (Ld. „A szellemtudomány körvonalai” c. könyvet. Magyar kiadás 1994, Genius .)

" *Jupiter-lét* - A Föld eljövendő nagy korszaka, amelyben már nem lesz ásványi anyag. Ezt a korszakot még kettő követi majd, a Vénusz-lét és a Vulkán-lét. (Ld. bővebben ugyancsak „A szellemtudomány körvonalai”-t.)

²¹ *azokban a madárcsoportokban ...* - Az antropozófia szerint a jelenlegi Föld-lét ötödik korszakában élünk. Az előző korszakok: poláris, hiperboreus, lemúriai és atlantiszi kor. Az atlantiszi korszakot vízkatasztrófa pusztította el.

²² *a nagy Atlantisz utáni kultúrák ...* - Jelenlegi korszakunk (Ld. előző jegyzet) ún. kultúrkorszakokra oszlik. Az első korszak (az atlantiszi vízkatasztrófa után) az óindiai volt, ezt követte az óperzsa, majd az egyiptomi-káld-babilóniai, a görög-latin, majd a jelenlegi kor, amelyben élünk. Ezt majd még kettő követi. Egy kultúrkorszak kb. 2160 évig tart.

²³ *változtassátok meg lelkületeketek...* - Keresztelő János szavai Mt. 3,2 és 4,17 valamint 1,15 szerint. (A magyar fordításokban: „Térjetelek meg, mert közel van a mennyek országa”)

²⁴ *intuitori...* - Az antropozófia szerint a szellemi látás (beavatás) három fokozata az imagináció, az inspiráció és az intuíció. Az intuitor a legmagasabb fokozatú beavatásban segít.

MÁSODIK ELŐADÁS

²⁸ *népi tulajdonságok...* - Ld. az 1915. március 14-én tartott előadást. (GA 159/160)

³⁰ *népvándorlások...* - A történelem a 4-7. század közötti időszakot nevezi a népvándorlások korának, amikor a germán, szláv, gót, frank stb. népek előzönlöttek a mai európai területeket. Tágabb értelemben ide sorolható minden olyan mozgás, melynek során egyes népek más területekre költöznek. Ld. az 1915 július 24-én és az 1921. május 16-án tartott előadásokat. (GA 162, GA 325)

³¹ *temperamentumokban...* - A Hippokratész (kb. Kr. e. 460-377) által leírt négyféle temperamentumról van szó (szangvinikus, kolerikus, flegmatikus és melankolikus).

a népi temperamentumok ... - Ld. az 1919. augusztus 26-án és az 1909 március 4-én tartott előadásokat. (GA 295 és GA 57).

³³ *Aus der Akasha Chronik* (GA 9) - *Geheimwissenschaft* (GA 13; magyarul: "A szellemtudomány körvonalai")

³⁶ Johannes Kepler (1571-1630)

Nikolaus Kopernikus (1473-1543)

Periklész (Kr.e. 500-429)

³⁷ Galileo Galilei (1564-1642)

Isaac Newton (1643-1727)

³⁹ *szabálytalan személyiség-szemekkel...* - Ld. az 1923. március 18-i előadást (GA 222)

⁴¹ *az észak-amerikai nép jellegét...* (Ld. előző jegyzet)

HARMADIK ELŐADÁS

⁴⁴ *a hegeli logika..* - Ld. az 1920. augusztus 27-én tartott előadást. (GA 199)

" *egy nép fejlődő és hanyatló kultúrájában ...* - Ld. az 1915. szeptember 16-i előadást. (GA 157)

devahán (szanszkrit) - Az istenek (dévák) lakóhelye az ind mitológiában. Rudolf Steiner a szellemi világ megjelölésére használja.

Egy nép fiatalos, fölfelé ívelő élete... - Ld. az 1915. március 4-én tartott előadást (GA 64).

⁵⁵ *Ezért szakadtak az emberek fajokra ...* - Ld. az 1908. augusztus 13-án és az 1916. január 9-én tartott előadásokat. (GA 105, GA 165)

NEGYEDIK ELŐADÁS

* *Die Erziehung des Kindes...* (GA 34)

⁶² *Az ember ... teljesen függővé válik ...* - Ld. az 1919. április 13-iki (GA 190), az 1909 május 3-iki (GA 107) és az 1923. március 3-iki előadásokat (GA 349).

⁶⁴ *A fajok keletkeztek és egyszer eltűnnek* - Ld. az 1908. augusztus 16-án tartott előadást (GA 105)

Alfréd Percy *Sinnet* (1840-1921) - Újságíró, a Teozófiai Társaság vezetőségi tagja. Az idézett könyv 1883-ban jelent meg.

⁶⁷ *Ormíad ésAhriman* - A perzsa mitológiában a két főisten-ség neve. A régi Zarathustra-vallásban Ahura Mazda (Ormuzd) a Nap istene szemben áll Angra Mainju-val (Ahrimán), a sötétség istenével.

⁷⁰ *Plantón* (Kr.e. 427-347)

ÖTÖDIK ELŐADÁS

⁷¹ *a hierarchiák legalsó fokán ...* - Az ember felett álló magasrendű szellemi lényeket a közölt sorrendben Dionysios Areopagita sorolja fel "Az égi hierarchiákról" c. írásában, aki Pál apostol tanítványa volt. Pál az Efezusiakhoz (1, 21) és a Kolosszeiekhez (1,16) írt leveleiben öt különböző szellemi hatalmat említ. A kilenc hierarchiát Dante is felsorolja a Paradicsom 28. énekében. Rudolf Steiner a hierarchiák neveit olykor latin, olykor görög nevükön említi, de legtöbbször az általa adott neveket használja (pl. formaszellemelek, a mozgás szellemei stb.)

⁷⁵ *Tulajdonképpen hogyan is jött létre az Alpok láncolata?* - Ld. az 1922. augusztus 9-én tartott előadást. (GA 347)

⁸⁶ *A magasabb szellemek ... alárendelt lényei ...* - A Rudolf Steiner által számos összefüggésben említett elemi lényekről van szó. Négy csoportba sorolhatók: a gnómok (törpék) a földben, az undinék (sellők) a vízben, a szilfek (tündérek) a levegőben és a szalamanderek (lidércek) a tűzben működnek. - Ld. az 1912. április 3-án és 4-én tartott előadásokat. (GA 136)

HATODIK ELŐADÁS

³⁷ *a düsseldorfi előadásciklusomban...* - Az 1909. április 2. és 18. között tartott előadássorozat IV előadása. (GA 110)

" *Elohim* - A szó a magyar nyelvű bibliafordításokban „Isten”-ként szerepel, holott nyelvtanilag többes számot jelöl.

⁹⁷ *tavalyi müncheni előadásciklusomon ...* - „Der Orient im Lichte des Occidents" (GA 113)

⁹⁹ *Jellemző, amit mondott ...* - Ld. R.L. Kuhtenbeck „Der Okkultismus der nordamerikanischer Indianer" c. írásait.

HETEDIK ELŐADÁS

¹⁰³ *monadológiából...* - A monádok Leibniz filozófiájában olyan önálló szellemi lények, amelyek önmozgással rendelkeznek és minden létező alapját alkotják.

¹⁰⁷ *a Szent Grál titkain keresztül...* - Ld. az 1913. február 6-án tartott előadást (GA 144)

* *Aszgárd* - Az északi germán mitológiában az istenek - az ászok - lakhelye.

NYOLCADIK ELŐADÁS

^m *Adonisz* - az Adonisz-kultuszról ld. az 1913. december 31-én tartott előadást. (GA 149)

"Mula-prakriti... és maha-purusa..." - AIV.-V században létrejött szánkja filozófiai irányzatban a két egymásra vissza nem vezethető őselv: a prakriti a változásra képes anyag; a purusa a változatlan szellem. Ld. az 1912. december 29-én tartott előadást a „Die Bhagavad Gita und die Paulusbriefe” c. ciklusban. (GA 228)

amshaspandok - Eredeti perzsa nevükön az Amesha Szpenták, a Zarathustra-vallásban Ahura Mazda fiai és leányai. Összesen hatan vannak, ők a Bőkezű Halhatatlanok.

^m *Wotant vagy Odint* - Odin az északi germán mitológia főistene, német neve Wotan. Ld. még az 1908. augusztus 14-én tartott előadást a „Welt Erde und Mensch” ciklusban (GA 105)

¹²¹ *rúnák* - Ld. az 1923. szeptember 10-iki előadást (GA 228)

¹²⁴ *pralaya* (szanszkrit) - A „szellemi alvás” állapota, amelyben a szellemi lények és az általuk teremtett világtartalmak visszahúzódnak, hogy aztán bizonyos idő múltán újra megjelenjenek a manvantara állapotban, amelyben egy fejlődési ciklus lezajlik.

KILENCEDIK ELŐADÁS

^m *sátán* - Mt. 4, 10 vagy Lk. 22,3.

ahurái vagy azurái - A perzsa mitológiában Ahura Mazdát segítő jó szellemek. Az ind mitológiában az aszúrák démoni lények.

'- *dévák* - A perzsa mitológiában démonok, küzdeni kell ellenük, az indiai mitológiában viszont az embert segítő angyali lények.

hoki - Az északi germán mitológiában a többi istenséggel folytonosan szembeszegülő, őket minduntalan bosszantó, ravasz, kétszínű istenalak. (L. az 1908. augusztus 8-i előadást - GA 105)

¹² *legutóbbi kurzusomon* - A karma megnyilvánulási című előadássorozat (GA 120)

¹³³ *az állati és növényi test halála* - Ld. az 1912. február 29-i előadást (GA 61)

¹³⁴ *napfogyatkozás* - Ld. az 1922. június 25-i előadást (GA 213)

¹³⁶ *a vak Hödur megöli a látó Baldurt* - Ld. az 1915. április 2-iki (GA 161) és az 1916. december 24-i előadást (GA 173)

¹³⁷ *A görög mitológia* - Ld. az 1908. július 11-i (GA 105) és az 1911. augusztus 22-i előadást (GA 129)

A régi szellemi látás - Ld. az 1909. május 1-én tartott előadást (GA 57)

¹³⁵ *A káljuga* - A brahmanizmus tanítása szerint egy világtelremtés világekorszakokra un. jugákra oszlik. A leghosszabb a kritá juga, az aranykor, ezt követi a tretá juga, az ezüstkor, utána következik a dvápará juga, a vaskor és ez után következik a legsötétebb korszak a káli juga. Az indiai vallási rendszer számításai szerint a káli juga 432.000 évig tart.

Kr.e. 3102-ben kezdődött, Krisna halálakor, tehát még az elején vagyunk. - Rudolf Steiner értelmezése szerint ezek a korszakok sokkal rövidebbek. A jugák a bűnbeeséssel kezdődnek. Az aranykor, amelyben az ember az istenek környezetében élt, 20.000 évig tartott, az ezüstkör, amelyben az ember álomszerű szellemi látással még érzekelte az isteneket 15.000 évig, a vaskör, amelyben az ember már csak a fizikai világot érzékeli, 5000 évig tartott. Kr.e. 3101-ben kezdődött és 1899-ben ért véget.

TIZEDIK ELŐADÁS

⁴²¹ Tacitus (Kr. u. 50-116) - Római történetíró. Az idézett mű címe: „De origine et situ Germanorum”.

A druida papok - Ld. az 1923. szeptember 30-iki előadást (GA 223)

¹⁴⁴ *Védák védanta filozófia* - A Védák (a tudás könyvei) a legősibb indiai szent iratok. Kb. Kr. e. 1500 körül jegyezték le őket, addig szájhagyomány útján terjedtek. Vallásbölcseleti írások. - A védanta filozófia már a Kr. u. VIII. században keletkezett, a Védák végén álló upanisadok tanításainak magyarázatai. - Ld. az 1920. szeptember 20-án tartott előadást. (Ga 322)

¹⁴⁷ Johann Gottlieb *Fichte* (1762-1814)

Friedrich Wilhelm *Schelling* (1775-1854)

Georg Friedrich Wilhelm *Hegel* (1770-1831)

⁴⁵ *a kínai kultúra* - Ld. az 1924. július 12-iki előadást. (GA 354)

szellemén - Az ember magasabbrendű szellemi része, amelynek kifejlesztése a jövő feladata. Az indiai terminológiában: manasz.

¹⁵² Vladimír Szergejevics *Szokolov* (1853-1900) - orosz filozófus

¹⁵⁴ *Szent Ágoston Isten-államának fogalma* - Aurelius Augustinus (354-430) ókori egyházatyja a „De civitate Dei” c. művében írja le az Isten államáról alkotott nézeteit..

TIZENEGYEDIK ELŐADÁS

^m *amit Tacitus Nerthus istennőről ír* - Ld. az 1916. december 21-iki és 24-iki előadásokat (GA 173)

A vér egy egészen különös nedv - Az 1906. október 25-én tartott előadás külön füzetben ezen a címen jelent meg. (GA 55)

^{**} *az itt tartott nyilvános előadásomban* - Ld. az 1910. március 6-iki és április 13-iki előadásokat (GA 118)

^{*} *tetteinek karmikus ellenképe* - Ld. „A karma megnyilatkozásai.” Gondolat, Bp. 1991. 249. old.

Sabbataj Cévi (1620-1676) - J. Kastein írt róla „Sabbataj Cévi a szmirnai messiás” címen (Berlin 1930)

Vidar - Ld. az 1913. december 21-iki előadást (GA 150)

^m *a legutóbbi teozófiai kongresszuson Budapesten* - A teozófiai Társaság kongresszusa 1909. május 30. és június 2. között zajlott le Budapesten. Az itt elhangzott utalás az 1909. május 31-én tartott előadásra vonatkozik. (GA 109/111)

Berlinben tartott közgyűlésünkön - 1909. október 24. A közgyűlésen elhangzottak csak a Teozófiai Társaság német szekciójának kiadványában jelentek meg (1910. január, X. szám. 1-7. oldal)

**Rudolf Steiner,
az antropozófia megalkotója
1861-1925**

Életének áttekintése időrendben:

- 1861 Rudolf Steiner február 27-én Kraljevecben született, (akkor az Osztrák-Magyar Monarchia, ma Horvátország területén) apja az osztrák délvasút tisztviselője volt.
- 1862-1879 Gyermekkorát és fiatalságát Mödlingben, Pottschahban töltötte. Iskolába Neudörfiben és Bécsújhelyen járt. Kitüntetéssel érettségizett.
- 1879-1882 A bécsi Műszaki Főiskolán tanul. Főtantervi tárgyai: matematika, kémia, fizika és biológia. Emellett irodalom, filozófia és történelem.
- 1882-1890 Goethe természettudományos írásainak kiadása Kürschner „Deutsche National-Litteratur”-jában. Filozófiai tanulmányok. Első könyvének megjelenése „A goetheti világszemlélet ismeretelméletének alapvonalai” (1886). Levélváltás Eduard von Hartmann filozófussal. Magántanító egy bécsi családnál. Itt találkozik Josef Breuerrai, Sigmund Freund „tanítójával”. Barátai Rosa Mayreder költőnő és a női jogok harcosa, valamint Friedrich Eckstein, Anton Bruckner későbbi titkára és életrajzírója. A „Deutsche Wochenschrift” szerkesztője Bécsben

(1888). Számos cikk jelenik meg politikai témákról.

1890-1897 A Goethe-Schiller archívum állandó munkatársa Weimarban. Goethe természettudományos írásainak Sophia-kiadásában vett részt. Találkozik többek közt Hermann Grimmel, Eduard von Hartmannal, Ernst Haeckellel, Gabriela Reuterrel és John Henry Mackayval. Barátsága Anna Eunikével, házasságkötésük 1899.

A filozófia doktorává avatják a rostocki egyetemen (1891). Disszertációja 1892-ben jelenik meg „Igazság és tudomány” címen. Naumburgban meglátogatja a beteg Friedrich Nietzschét. Megismerkedik Elisabeth Förster-Nietzschével és Nietzsche műveinek kiadójával, Fritz Koegellel.

Megjelenik „A szabadság filozófiája” (1894), „Friedrich Nietzsche küzdelme kora ellen” (1895) és „Goethe világszemlélete” (1897).

1897-1904 Berlinben a „Magazin für Litteratur” és a „Dramaturgische Blätter” kiadása és szerkesztése.

Előadói tevékenysége a „Szabad irodalmi társaság”-ban, a „Giordano Bruno Szövetségiben, „Az eljövendők” irodalmi körében és másutt. Hat évig tanít a munkásképzés Wilhelm Liebknecht által alapított iskolájában. Találkozik többek között Else Lasker-Schülerrel, Ludwig Jacobowskival, Stefan Zweiggel, Erich Müh-

sammal, Paul Scheerbarttal és Rosa Luxemburggal. Számos cikket ír a kultúra és a kor kérdéseiről.

1902-1912 Élénk előadói tevékenység, különböző nyilvános egyesületekben és a Teozófiai Társaságban, amelynek német szekcióját 1902 októbere óta vezeti. Találkozás Annie Besanttel; Marié von Siverssel együtt bel- és külföldi teozófus páholyok létesítése és szervezése. Előadásaiban és írásaiban nem a hagyományos teozófus tanítást képviseli, hanem saját kutatási eredményeit, így elsősorban 1901 és 1910 közt megjelenő írásaiban: „A misztika”, „A kereszténység mint misztikus tény”, „Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez” és „A titkos tudomány körvonalai”. Barátsága Edouárd Schuré és Christian Morgenstern költőkkel. Münchenben 1907-ben Schuré „Eleusis szent drámájá”-nak betanítása és rendezése, főszerepben Marié von Sivers. Egy új építőművészi impulzus kezdetei.

1910-1913 Rudolf Steiner négy misztérium-drámájának, ősbemutatója Münchenben, saját irányításával. Épület terve Münchenben a művészi rendezvények, előadások stb. számára. A terv a hatóságok ellenállásán hiúsul meg.

1913-1919 Megválnak a Teozófiai Társaságtól és megalapítja az Antropozófiai Társaságot. Számos előadói körút, Marié von Siversszel (1914-től Marié Steiner) szoros

együttműködésben felépíti a bel- és külföldi antropozófus ágazatokat.

Rudolf Steiner vezetésével és számos művész közreműködésével felépül Dornachban (Svájc) a „Goetheanum”, egy művészi kialakított kétkupolás épület. A „Goethaenum” környezetében további lakóházak és gyakorlati célú épületek készülnek, ugyancsak az ő útmutatásai alapján.

Az „euritmia”, egy új mozdulatművészet kezdetei (1911), amelyet a továbbiakban színpadi művészetté fejlesztenek.

„A szociális kérdés lényege” című írásban (1919) és számos előadásában és cikkében „a szociális organizmus hármastagozódásának” eszméjét képviseli.

1919 őszén megalapítja az első „Szabad Waldorf-iskolát”, ezt haláláig ő vezeti.

1920-1925 Számos előadásban és szakmai tanfolyamon indítékot ad különböző munkaterületek megújulásához, ilyen a pedagógia, az orvostudomány, a természettudományok, a nemzetgazdaság, a teológia, a mezőgazdaság, a művészet és mások. Létrejönnek az első antropozófus beállítottságú kutatóintézetek. A tagok előadásain elmélyíti a szellemtudományos tartalmakat. Rendszeresen írja cikkeit az 1921-ben alapított „Das Goetheanum” című hetilapban.

1922/23 szilveszterének éjjelén tűz pusztítja el a Goetheanum épületét. A munkát (előadások, művészeti rendezvények stb.) az asztalosműhelyben folytatják, amelyet

a tűzvész megkímélt. A másik, betonból készült épülethez (elkészült 1928-ban) betegsége miatt (1924 őszétől) már csak külső modellt tudott készíteni.

A tagok számának növekedése és az antropozófus beállítottságú „leánymozgalmak” elterjedése (pedagógia, orvostudomány stb.), valamint a megváltozott körülmények 1923 végén az Antropozófiai Társaság újjáalakításához vezetnek. Rudolf Steiner ebben elvállalja az elnökséget.

1924 ősze fekvőbetegségének kezdete. Az erősen megnőtt előadási tevékenység hirtelen megszakad. Betegágyán folytatja „Életutam” című önéletrajzának megírását. Ita Wegman orvosnővel együtt létrejön „A gyógyművészet kibővítésének alapjai”. Nyílt levelek és „vezérfonalak” alakjában indítékot ad a tagoknak munkájuk spirituális elmélyítéséhez.

1925. március 30-án Rudolf Steiner Dornachban halt meg.

Rudolf Steiner műve ahhoz nyújt alapot az egész világon, hogy az emberek az antropozófia impulzusait ne csak az egyes ember fejlődése számára tegyék eredményessé, hanem a munka és az élet legkülönbözőbb területeinek megelevenítésére törekedjenek.

Műveit, tanulmányait, előadásait - több mint 4000 maradt meg a hallgatók jegyzeteiben -, valamint terjedelmes művészi munkásságát a „Rudolf Steiner összkiadás” áttekinthetően csoportosítva teszi hozzáférhetővé a nyilvánosság számára. A kiadói munkát a Rudolf Steiner hagyatékát gondozó ún. „Nachlassverwaltung” felügyeli Dornachban (Svájc), ahol archívumban

őrzik a fennmaradt iratokat, kéziratokat, leveleket, feljegyzéseket, az előadások lejegyzéseit és sok egyébét.

Az összkiadás, már nagyjából megjelent 330 kötetén kívül a mű egy részét a „Rudolf Steiner zsebkönyvek” sorozatában is kiadják. Ezenkívül bizonyos témákhoz számos különkiadás is megjelent. Közelebbi információ céljából rendelkezésre állnak a „Nachlassverwaltung”-hoz tartozó „Rudolf Steiner Kiadó” aktuális katalógusai.

Első rész: I. Művek

Goethe természettudományos művei, Rudolf Steiner bevezetésével és jegyzeteivel. 1884-1897, 5 kötet (GA 1a-e), a bevezetések külön kiadása (GA 1)

A goethei világszemlélet ismeretelméletének alapvonalai 1886 (GA 2)

Igazság és tudomány. A szabadság filozófiájának előjátéka. 1892 (GA 3)

A szabadság filozófiája. 1894 (GA 4)

Friedrich Nietzsche küzdelme a kora ellen. 1895 (GA 5) Goethe világszemlélete. 1897 (GA 6)

A misztika az újkor szellemi életének kezdetén és a modern világszemlélethez való viszonya. 1901 (GA 7)

A kereszténység mint misztikus tény és az ókor misztériumai. 1902 (GA 8)

Teozófia. Bevezetés az érzékfeletti világ megismerésébe és az emberi küldetésbe. 1904 (GA 9)

Hogyan jutunk a magasabb világok megismeréséhez? 1904 (GA 10)

Az Akasa-Krónikából. 1904 (GA 11)

A magasabb megismerés fokai. 1905 (GA 12)

Az okkult tudomány körvonalai 1910 (GA 13)

Négy misztériumdráma: A beavatás kapuja - A lélek próbatétele - A küszöb óra - A lelkek ébredése. 1910-13 (GA 14)

Az ember és az emberiség szellemi vezetése 1911 (GA 15)

Az ember önismerethez vezető útja 1912 (GA 16)

A szellem világ küszöbe. 1913 (GA 17)

A filozófia rejtélye. Történetének körvonalai. 1914 (GA 18)

Az ember rejtélye. 1916 (GA 20)

- A lélek rejtélyei. 1917 (GA 21)**
Goethe szellemi mivoltának megnyilatkozása „Faust”-jában és a kígyó meg a lilium meséjében. 1918 (GA 22)
A szociális kérdés lényege. 1919 (GA 23)
A szociális organizmus hármastagozódásáról és a kor helyzetéről szóló tanulmányok. 1915-1921 (GA 24)
Kozmológia, filozófia, vallás. 1922 (GA 25)
A gyógyító művészet kibővítésének alapjai szellem-tudományos megismeréssel. (Rudolf Steiner-I. Wegman) 1925 (GA 27)
Életutam 1923-1925 (GA 28)

EL Összefüggő tanulmányok

- Összegyűjtött dramaturgiai tanulmányok 1889-1900 (GA 29)**
Az antropozófia módszertani alapjai. Összegyűjtött tanulmányok 1884-1901 (GA 30)
Összegyűjtött kultúrtörténeti és kortörténeti tanulmányok 1887-1901 (GA 31)
Összegyűjtött irodalmi tanulmányok 1886-1902 (GA 32)
Biográfiák és biográfiai vázlatok. 1894-1905 (GA 33) Lucifer-Gnosis. Alapvető antropozófiai tanulmányok a „Lucifer” és „Lucifer-Gnosis” című folyóiratból 1903-1908 (GA 34)
Filozófia és antropozófia. Összegyűjtött tanulmányok 1904-1918 (GA 35)
A Goetheanum gondolata a jelenkor kulturális krízisében.
Összegyűjtött tanulmányok a „Das Goetheanum”-ból 1921-1925 (GA 36)

III. A hagyatékbői publikálva

Levelek - Spruchok - Színpadi feldolgozások - A négy misztérium-dráma tervei 1910-1913 - Antropozófia.

Töredék 1910-ből. - Összegyűjtött vázlatok és töredékek - Jegyzetfüzetekből és lapokból (GA 38-47)

Második rész: Az előadások

I. Nyilvánok előadások

A berlini nyilvánosság előadás-sorozat (Előadások az építészek házában) 1903/04-1917/18 (GA 51-67)

Nyilvános előadások. Európa más helyein tartott előadás-sorozatok és főiskolai kurzusok. 1906-1924 (GA 68-84)

II. Az Antropozófiai Társaság tagjainak tartott előadások

Általános antropozófiai tartalmú előadások és előadás-sorozatok - Evangélium-tanulmányok - Krisztológia - Az ember szellemtudományos megismerése - Kozmikus és emberi történelem - A szociális kérdés szellemi háttere - Az ember összefüggése a Kozmosszal - Karma tanulmányok (GA 91-244)

Az antropozófus mozgalom és az Antropozófiai Társaság történetéről szóló előadások és írások (GA 251-265)

III. Az élet egyes területeiről szóló előadások és kurzusok

Művészeti előadások: Általános-művészi - Euritmia - Beszédformálás és drámai művészet - Zene - Képzőművészetek - Művészettörténet (GA 271-292)

Pedagógiai előadások (GA 293-311)

Orvosi előadások (GA 312-319)

Természettudományos előadások (GA 320-327)

A szociális életről és a szociális organizmus hármastagozódásáról szóló előadások (GA 328-341)

A Goetheanumot építő munkások számára tartott előadások (GA 347-354)

Harmadik rész: Művészi alkotások

Reprodukciók és publikációk a művészeti hagyatékából Rudolf Steiner festői és grafikai terveinek és vázlatainak hű másolatai gyűjteményesen vagy egyes lapokban; az első Goetheanum festményeinek tervei - Tanulmányvázlatok festők számára - Euritmia előadások programképei - Euritmiaformák - Euritmiaalakok tervei és mások.

EGY KORSZERŐ VILÁGSZEMLELET ALAPELEMEI

RUDOLF STEINER

a filozófia doktora, 1861-ben született Kraljevecben (akkor Ausztria-Magyarország) és 1925-ben halt meg Dornachban (Svájc). Bécsben folytat tanulmányokat (természettudományok, matematika, történelem, irodalom, filozófia). Mint Goethe természettudományos műveinek kiadója, író, újságszerkesztő és oktató, Bécsben, Weimarban, Berlinben és Európa különböző országaiban gazdag kulturális tevékenységet fejt ki, melyet a századforduló után mindinkább az általa megteremtett antropozófiai irányultságú szellemtudomány határoz meg. A Basel melletti Dornachban felépült "Goetheanum" lesz működésének központja.

AZ ANTROPOZÓFIA

a XX. század kereső embere előtt új szellemi világ- és emberképet tár föl. Kapcsolódik az emberiség ősi bölcsességéhez, azonban a keleti tradíciókkal ellentétben a nyugati szellemi életben gyökerezik és centrumában a Krisztus-esemény áll. Így iskolázási módszere is - az ember morális fejlesztése mellett - a nyugati gondolkodásból sarjad. A gondolkodás világprincípium, teremtő erő, melynek realitása van, Steiner szellemtudományos kutatási eredményei a gyakorlatban az élet számos területén mutatkoznak, így például a nevelésben (Waldorf-iskolák), a gyógyászatban és gyógypedagógiában, a művészetben (építészet, festészet, eurhythmia, beszédformálás stb.) éppúgy, mint a mezőgazdaságban (biodinamikus metódus) és a társadalmi élet területén (a szociális organizmus hármas tagozódása).